Sfântul cuvios Atanasie Atonitul

(5 iulie)

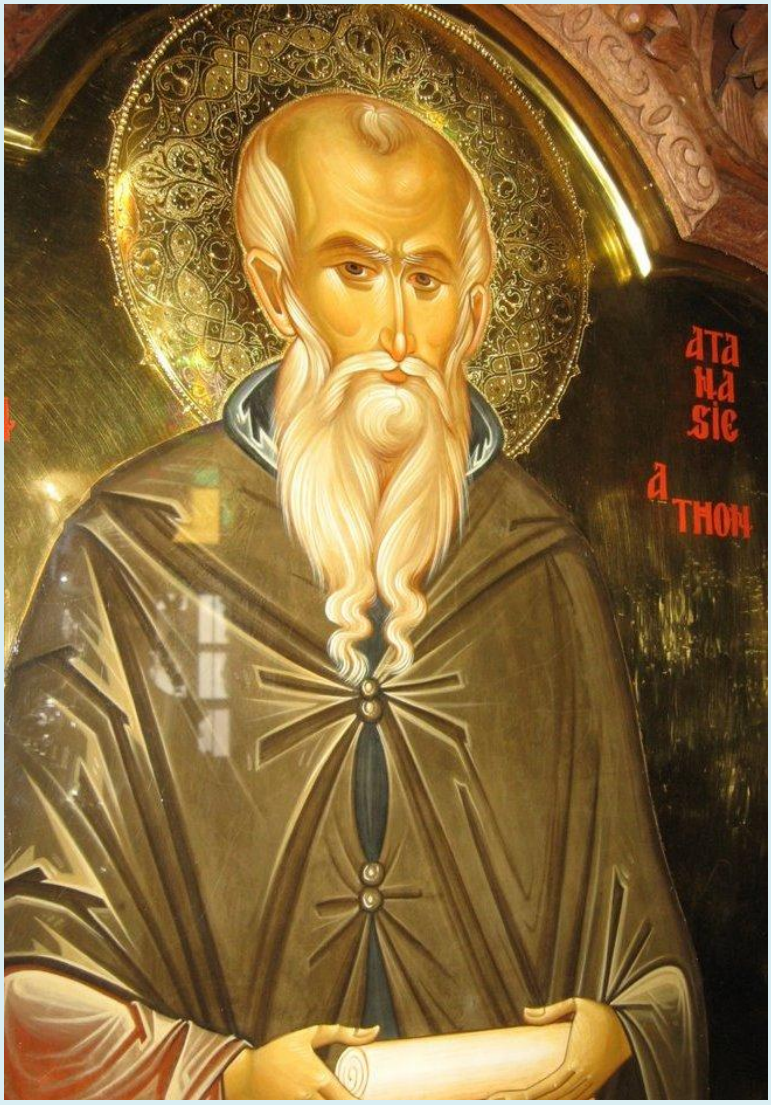

Sfântul Atanasie Athonitul, având numele de botez Avraamie, era de loc din Trapezunt, unde și-a dobândit educația elementară, mutându-se apoi la Constantinopol. Sfântul Atanasie a strălucit în viața ascetică, în studiu, în rugăciune, în jertfa pentru binele obștesc, în administrarea mânăstirii ridicate de el, dar întru toate (chiar și după adormirea întru Domnul) vedem că îl însoțește smerenia și oroarea față de slava deșartă a lumii. Moaștele sale sunt adânc îngropate în Biserica Marii Lavre (deși obiceiul de acolo este ca după un număr de ani să se scoată osemintele călugărilor și să se depună cu toată cuviința în osuare), la vedere. Prăznuirea lui se face pe 5 iulie.

Index

Evanghelia şi Apostolul zilei 4
În această lună (iulie), ziua a cincea – Prea cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Atanasie cel din Aton (Minei) 6
Canon de rugăciune către Sfântul cuvios Atanasie Atonitul 26
Acatistul Sfântului cuvios Athanasie Athonitul (5/18 iulie) 34
Imnografie 44
Vieţile Sfinţilor - Cuviosul Atanasie Atonitul 46
Sfântul Atanasie Athonitul - drumul spre sfințenie 70
Sinaxar - Pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Atanasie cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui 72
Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul cuvios Atanasie Atonitul 82
Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - Sfântul cuvios Atanasie Atonitul; Sfântul cuvios Lampadie 84
Proloage - Pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului, părintele nostru Atanasie, cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui (†1000) 86
Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului cuvios Athanasie de la Muntele Athos 90
Minunile Sfântului Atanasie Athonitul 96
Maica Domnului și darurile sale pentru cei ce se ostenesc în biserică 98
Pávlos Lavriótul - Istorie bisericească - Sfântul Athanasie Athonitul și monahismul aghiorit 100
Sfântul Athanasie Athonitul (5 iulie) și începuturile vieții chinoviale în Sfântul Munte 112
George Crasnean - Sfântul Athanasie Athonitul, ctitorul Marii Lavre 121
Ștefan Ionescuberechet - Istoria Sfântului Munte Athos 131
Pr. David Marian - Predică la Sfântul cuvios Atanasie Atonitul 140
Constantin Ciofu - Sfântul Atanasie Athonitul este serbat astăzi la Schitul Pocrov 150
Sfântul Atanasie Atonitul 151
ro.orthodoxwiki.org - Atanasie Athonitul 154
Marea Lavră a Athosului 159
George Crasnean - Istorie și sfințenie la Marea Lavră 169
Pr. Silviu Cluci - Pustia Vigla - Athos 174
Radu Alexandru - Peştera Sfântului Atanasie Athonitul 177

Teodor Danalache - Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul - Marea Lavră 184
Pr. Silviu Cluci - Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul 193
Teodor Danalache - Izvorul Sfântului Atanasie Athonitul - Sfântul Munte . 195
Sfântul Atanasie Athonitul - Minunea izvorului creat de Maica Domnului . 202
Pr. Silviu Cluci - Paraclisul „Sfântul Atanasie Athonitul” - Marea Lavră, Athos 205
Pr. Silviu Cluci - Chiparosul Sfântului Atanasie Athonitul 206
Pr. Silviu Cluci - Arsanaua Mandraki a Mănăstirii Marea Lavră - Athos 208
(Foto) Mănăstirea Marea Lavră - cea dintâi mănăstire athonită 209
(Foto) Popas duhovnicesc la bisericuţa clădită într-o zi de către Sfântul Atanasie Athonitul 226
(Foto) Aghiasma Sfântului Atanasie Athonitul 230
Pr. Silviu Cluci - Coliba „Sfântul Atanasie Athonitul” - Iovaniţa, Athos 236
Teodor Danalache - Icoana Maicii Domnului Oikonomissa de la Marea Lavră - Econoama 237
Icoanele făcătoare de minuni ale Marii Lavre 245
Pr. Silviu Cluci - Icoana Maicii Domnului „Iconomissa” de la Marea Lavră . 248
Icoane 254

Evanghelia şi Apostolul zilei

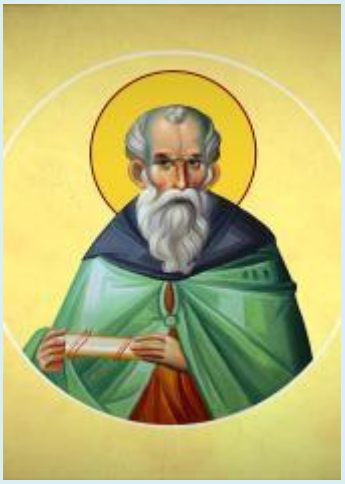

Evanghelia

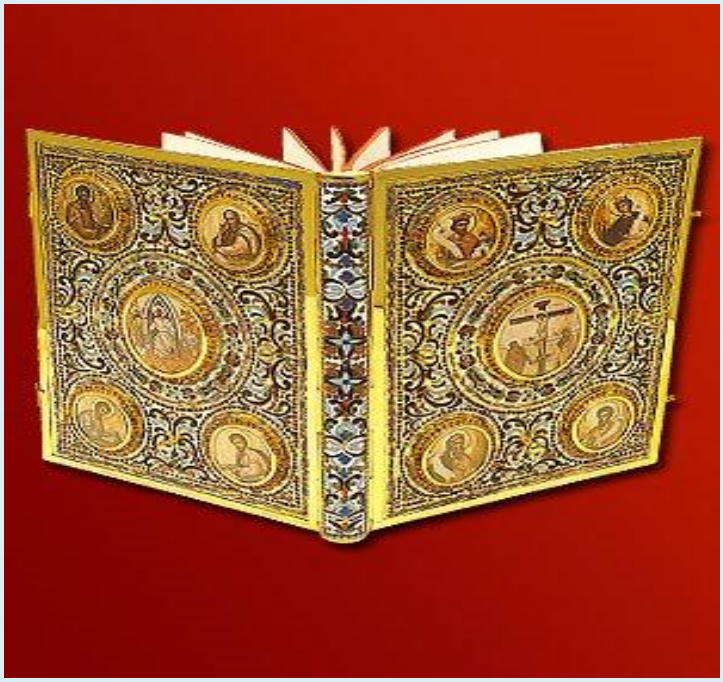

Luca 6, 17-23

17. Şi coborând împreună cu ei, a stat în loc şes, El şi mulţime multă de ucenici ai Săi şi mulţime mare de popor din toată Iudeea, din Ierusalim şi de pe ţărmul Tirului şi al Sidonului, care veniseră ca să-L asculte şi să se vindece de bolile lor.
18. Şi cei chinuiţi de duhuri necurate se vindecau.

19. Şi toată mulţimea căuta să se atingă de El că putere ieşea din El şi-i vindeca pe toţi.
20. Şi El, ridicându-Şi ochii spre ucenicii Săi, zicea: Fericiţi voi cei săraci, că a voastră este împărăţia lui Dumnezeu.
21. Fericiţi voi care flămânziţi acum, că vă veţi sătura. Fericiţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde.
22. Fericiţi veţi fi când oamenii vă vor urî pe voi şi vă vor izgoni dintre ei, şi vă vor batjocori şi vor lepăda numele voastre ca rău din pricina Fiului Omului.
23. Bucuraţi-vă în ziua aceea şi vă veseliţi, că, iată, plata voastră multă este în cer.

Apostol

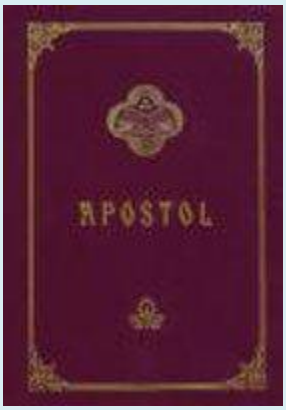

Epistola către Evrei a Sfântului apostol Pavel

Ap. Evrei 13, 17-21

Fraţilor,
17. Ascultaţi pe mai-marii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă, ca să facă aceasta cu bucurie şi nu suspinând, căci aceasta nu v-ar fi de folos.
18. Rugaţi-vă pentru noi; căci suntem încredinţaţi că avem un cuget bun, dorind ca întru toate cu cinste să trăim.
19. Şi mai mult vă rog să faceţi aceasta, ca să vă fiu dat înapoi mai curând.
20. Iar Dumnezeul păcii, Cel ce, prin sângele unui testament veşnic, a sculat din morţi pe Păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus,
21. Să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceţi voia Lui, şi să lucreze în noi ceea ce este bine plăcut în faţa Lui, prin Iisus Hristos, căruia fie slava în vecii vecilor. Amin

În această lună (iulie), ziua a cincea – Prea cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Atanasie cel din Aton (Minei)

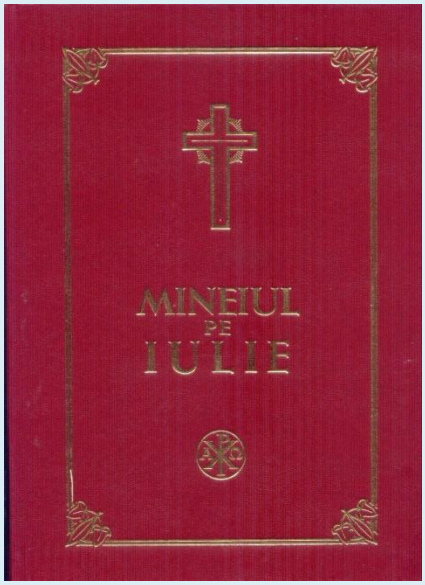

La Vecernie

După obişnuitul Psalm cântăm Fericit bărbatul... Slava întâia. La Doamne strigat-am..., punem **Stilurile** sfântului pe 8, glasul al 2-lea:

Podobie: Cu ce cununi de laudă...

Care laudă de cântări să aducem lui Atanasie? Celui împodobit cu faptele, şi îmbogăţit cu darurile vărsării de lumina cea luminată de Dumnezeu; sabie, care taie pornirile patimilor; stâlp, care străluceşte prin gând cu privirea sfeşnicului înfrânării, ce străluceşte în luminătorul sufletului, cu porunca lui Dumnezeu, celui ce dă viaţă tuturor. (de trei ori)

Cu ce cununi de cuvinte vom încununa noi nevrednicii pe Atanasie ? Pe călăreţul cel cu călătoria prin văzduh, care se înalţă de umblă pe Cer cu dumnezeieştile aripi ale privirilor; pe turnul smereniei cel nesfărâmat; pe zidul chibzuinţei cel nemişcat; bună cuviinţa cea cinstită a obiceiurilor celor cu bună podoabă, pe cel ce se roagă pentru fiii săi lui Hristos Dumnezeu, celui ce singur este Milostiv. (de trei ori)

Zori pururea luminate te-ai arătat cuvioase, luminător darurilor, care trage pe cei orbiţi de patima negurii către lumina cea neînserată, părinte Atanasie cugetătorule de Dumnezeu. Drept aceea ca pe unul ce ai înmulţit talantul, te-a arătat pe tine Hri-

stos tămăduitor sufletelor, cela ce cu sabia cuvintelor tai putrejunea rănilor celor nevindecate şi dai sănătate de mântuire, celor ce se apropie de tine. (de două ori)

Slavă... glasul al 6-lea

Cât este de îndumnezeită viaţa ta, şi sfârşitul tău cu totul sfinţit, părinte Atanasie, că la acesta adunându-se toată mulţimea muntelui, dacă te-a văzut pe tine în pat fără suflare, strigă cuvinte de jale: Dă cuvântul cel de pe urmă slugilor tale, sfinte; învaţă unde-ţi laşi pe fiii tăi părinte, pe care cu adevărat ca un tată milostiv, şi iubitor de fii, i-ai miluit. Deci măcar că aici te acoperi în mormânt, dar toţi te avem sus, bogată părtinire şi rugător către Dumnezeu, noi cei ce te cinstim cu dragoste.

Şi acum..., a Născătoarei

Cine nu te va ferici pe tine Preasfântă Fecioară ? Sau cine nu va lăuda prea curată naşterea ta ? Că Cel ce a strălucit fără de ani din Tatăl, Fiul unul născut, acelaşi din tine cea curată a ieşit, negrăit întrupându-se, din fire Dumnezeu fiind, şi cu firea om făcându-se pentru noi; nu în două feţe fiind despărţit, ci în două firi ne-amestecat fiind cunoscut. Pe Acela roagă-l curată cu totul fericită, să se miluiască sufletele noastre.

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.
Prochimenul zilei şi citirile.

De la înţelepciunea lui Solomon citire

Cap. 3, Vers 10.

Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu, şi nu se va atinge de dânsele munca. Părutu-s-a întru ochii celor nepricepuţi a muri, şi s-a socotit pedepsire ieşirea lor. Şi mergerea de la noi sfărâmare, iar ei sunt în pace. Că înaintea feţei oamenilor de vor lua şi muncă, nădejdea lor este plină de nemurire. Şi puţin fiind pedepsiţi; cu mari faceri de bine se vor dărui; că Dumnezeu i-a ispitit pe dânşii, şi i-a aflat luişi vrednici. Ca aurul în topitoare i-a lămurit pe ei, şi ca o jertfă de ardere întreagă i-a primit. Şi în vremea cercetării sale vor străluci, şi ca scânteile pe paie vor fugi. Judeca-vor limbi, şi vor stăpânii noroade, şi va împărăţii într-înşii Domnul în veci. Cei ce nădăjduiesc spre Dânsul vor înţelege adevărul, şi

credincioşii în dragoste vor petrece cu Dânsul. Că dar şi milă este întru cuvioşii lui, şi cercetare întru aleşii lui.

De la Înţelepciunea lui Solomon citire

Cap. 5, Vers 16.

Drepţii în veci vor fi vii, şi întru Domnul plata lor, şi purtarea de grijă pentru dânşii de la Cel preaînalt. Pentru aceasta vor lua împărăţia podoabei, şi stema frumuseţii din mâna Domnului; că cu dreapta sa va acoperi pe ei, şi cu braţul său îi va apăra. Lua-va toată arma dragostea lui, şi va într-arma făptura spre izbânda vrăjmaşilor. Îmbrăca-se-va în zaua dreptăţii, şi-şi va pune luişi coif, judecata cea nefăţarnică. Lua-va pavăză nebiruită sfinţenia, şi va ascuţi cumplită mânie întru sabie, şi va da război împreună cu dânsul lumea asupra celor fără de minte. Merge-vor drept nimeritoare săgeţile fulgerelor, şi ca dintr-un arc bine încordat al norilor, la ţintă vor lovi. Şi din mânia cea zvârlitoare de pietre, pline se vor arunca grindine. Întări-se-va asupra lor apa mării, şi râurile îi vor îneca de năprasnă. Sta-va împotriva lor Duhul puterii, şi ca un vifor va vântura pe ei, şi va pustii tot pământul fărădelegea, şi răutatea va răsturna scaunele puternicilor. Auziţi dar împăraţi şi înţelegeţi, învăţaţi-vă judecătorii marginilor pământului. Luaţi în urechi cei ce stăpâniţi mulţimi şi cei ce vă trufiţi întru noroadele neamurilor. Că de la Domnul s-a dat vouă stăpânirea; şi puterea de la Cel Preaînalt.

De la înţelepciunea lui Solomon citire

Cap. 4, Vers 7.

Dreptul de va ajunge să se sfârşească, întru odihnă va fi. Că bătrâneţile sunt cinstite, nu cele de mulţi ani, nici cele ce se numără cu numărul anilor. Şi căruntеţile sunt înţelepciunea oamenilor, şi vârsta bătrâneţilor viaţă nespurcată. Plăcut lui Dumnezeu făcându-se, l-a iubit, şi vieţuind între păcătoşi, s-a mutat. Răpitu-s-a, ca să nu schimbe răutatea mintea lui, sau înşelăciunea să înşele sufletul lui. Că râvna răutăţii întunecă cele bune, şi neînfrânarea poftei, schimbă gândul cel fără de răutate. Sfârşindu-se peste puţin, a plinit ani îndelungaţi. Că plăcut era Domnului sufletul lui. Pentru aceea s-a grăbit a-l scoate pe dânsul din mijlocul răutăţii. Şi noroadele văzând, şi necunoscând, nici punând în gând una ca aceasta; că dar şi milă este întru cuvioşii Lui, şi cercetare întru aleşii Lui.

La Litie

Stihira hramului. Şi ale sfântului, glasul 1:

Să lăudăm pe cuviosul Atanasie, pe luminătorul lumii cel neapus, că a strălucit mai mult decât soarele întru întărirea credinţei, şi cu luminări a îndreptat adunările credincioşilor către bunătate. Întâi cu învăţături de Dumnezeu insuflate, şi cu povăţuiri de cuvinte mântuitoare, care îi izvora din buze ca nişte izvoare îndestulate de apă. A doua trăgând pe toţi spre râvnă către fapta cea minunată, şi cu vieţuirea cea întocmai cu îngerii, arătându-se cu dumnezeiască cuviinţă la amândouă, adică, cu viaţă şi cu cuvânt, ca un prea ales îndreptător de fii. Cu ale lui sfinte rugăciuni Hristoase Dumnezeul nostru, păzeşte această turmă, şi întăreşte credinţa cea ortodoxă, ca un Iubitor de oameni.

Glas al 2-lea.

Pe iubitorul de Hristos, pe cel cu numele nemuririi, pe tăinuitorul cel adevărat al Mântuitorului, care este laudă şi mărire şi îndreptător tuturor sihaştrilor, pe cel sfinţit Domnului din pruncie, adunându-ne cetele părinţilor să-l lăudăm. Căci acesta zămislind întru sine dragoste dumnezeiască, a părăsit înşelăciunea lumii, şi a ridicat jugul lui Hristos pe umere, şi taberele dracilor le-a înfrânt cu bărbăţie, arătându-ne nouă prin fapte calea cea aleasă a dragostei lui Dumnezeu. Că pe aceeaşi călătorie, alergând şi el degrab, a ajuns lumina cea adevărată a Treimii celei atotfăcătoare, o minune de uimire! Şi lucru cuvios lui Dumnezeu, căci fiind pământean din fire, s-a făcut întocmai cu fiinţele cele înţelegătoare de gând, luând de la Dumnezeu nemărginită slavă şi cinste. Şi rugător ni se face nouă, ca să dobândim bunătăţile cele veşnice la ziua judecăţii.

Glas al 4-lea.

Nevoinţele cele prea minunate ale vieţii tale celei dintru sihăstrie, au uimit cugetele îngereşti, şi au spăimântat şi pe oameni; căci ca şi cum ai fi fost fără de trup, în trup de pământ te-ai luptat cu vrăjmaşii cei nevăzuţi. Ci dar toate neamurile bine credincioşilor te cântă pe tine, şi mai ales cinstită turma ta, laudă luminat ostenelile tale, ca şi cum ar fi scrise în stâlp, care l-ai arătat ca o cetate de veselie în pustiu, pe care o ai făcut lăcaş de bună cuviinţă cetei pustnicilor, care se înfrumuseţează cu minunile tale, ca cu nişte îmbrăcăminte de mult preţ, şi cu luptele tale cele vitejeşti. Ci a se păzi prin rugăciunile şi solirile tale Atanasie, cere de la Hristos, cel ce are mare milă.

Slavă..., glasul al 5-lea

Să trâmbiţăm în trâmbiţă de cântări; că darul Duhului cu glas mai frumos decât toată trâmbiţa ne cheamă pe toţi, spre lauda purtătorului de Dumnezeu, părinte.

Împăraţii şi boierii, să laude pe robul cel ales al Împăratului tuturor. Pe cel ce cu toată într-armarea Dumnezeiescului Duh, a biruit stăpânirile şi puterile ţiitorului lumii. Păstorii şi învăţătorii, bine să lăudăm pe îndreptătorul şi izvoditorul păstoriei celei cu adevărat alese. pe cel curat întru dogme, pe cel viteaz întru credinţă, pe cel cu gândul înalt întru privirile minţii, întru fapte mai presus de nori, întru învăţături pârâu de desfătare, pe îndreptătorul celor rătăciţi,pe întăritorul celor clintiţi, pe cel milostiv către toţi bolnavii. Lauda cea mare a muntelui Atonului, lăudându-l toţi să-i zicem: Coroana părinţilor Atanasie, părtineşte nouă slugilor tale totdeauna, şi mântuieşte turma ta cu rugăciunile tale părinte.

Şi acum..., a Născătoarei

Să trâmbiţăm în trâmbiţă de cântări, că plecându-se de sus Împărăteasa tuturor, Maica Fecioara, încununează cu binecuvântare, pe cei ce o laudă pe ea. Împăraţii şi boierii să se adune împreună, şi să vestească cu laude pe împărăteasa, care a născut pe Împăratul, cel ce bine a voit să mântuiască cu iubirea de oameni pe cei opriţi de moarte. Păstorii şi învăţătorii adunându-ne să lăudăm pe Maica cea prea curată a Păstorului celui bun, pe sfeşnicul de aur cel luminat, pe norul cel purtător de lumină, pe cea mai desfătată decât cerurile, pe sicriul cel însufleţit, pe scaunul Stăpânului cel în chip de foc, pe năstrapa cea de aur care ţine mana, pe uşa Cuvântului cea închisă, pe scăparea tuturor creştinilor, lăudându-o cu cântări dumnezeieşti, aşa să zicem: Palatule al Cuvântului, învredniceşte-ne pe noi smeriţii Împărăţiei Cerurilor, că nimica nu este cu neputinţă mijlocirii tale.

La Stihoavnă

Stihirile glasului al 5-lea:

Podobia: Bucură-te, cămara...

Bucură-te, cela ce vorbeşti cu cetele cele îngereşti cuvioase Atanasie. Căci cu adevărat pe pământ ai petrecut viaţa lor, nevoindu-te întru bunătate părinte, arătându-te oglindă neîntinată curăţiei, primind strălucirile Sfântului Duh, cele dătătoare de raze, prea fericite de unde luminându-te, vedeai cele viitoare, şi spunându-le toate mai-nainte, fiind învăţat de la dumnezeiasca arătare de lumină a lui Hristos; pe care roagă-L, să dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Stih: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului lui.

Bucură-te, cel ce te-ai făcut începător sihaştrilor şi părtinitor nebiruit. Căci tăind rădăcinile patimilor, şi răbdând bărbăteşte năvălirile dracilor, ai scos la iveală rătăcirea lor cea pierzătoare de suflet, Atanasie, iar lucrarea Crucii Mântuitorului, şi puterea cea nebiruită o ai arătat, cu care şi încingându-te, ai biruit pe toţi cei ce se leapădă de dumnezeiasca arătare prin trupul lui Hristos; pe care roagă-L, să dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Stih: Fericit bărbatul carele se teme de Domnul, întru poruncile lui va voi foarte.

Arătatu-te-ai stâlp cu chip de lumină, întărit cu bunătăţi şi nor umbritor celor din muntele Atonului, povăţuind de la pământ către Cer, pe cei văzători de Dumnezeu, şi cu toiagul Crucii despicând marea patimilor, şi biruind pe Amalic cel înţelegător, ai aflat suire neoprită către Cer, de Dumnezeu fericite; împreună cu cei fără de trup stând înaintea scaunului lui Hristos. Pe care roagă-L să dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Slavă..., glas al 6-lea

Pe cela ce este podoaba părinţilor, lauda sihaştrilor, izvorul minunilor, şi către Dumnezeu solitor neruşinat, adunându-ne dimpreună, o iubitorilor de praznic, să-l lăudăm cu laude de cântare, zicând: Bucură-te, îndreptătorul şi închipuitorul, şi izvodul cel iscusit al vieţii sihăstreşti; bucură-te, luminătorule cel prea luminat, care luminezi toată lumea cu luminile bunătăţilor; bucură-te, mângâietorul celor din suferinţe, şi fierbinte părtinitor celor din primejdii. Ci tu dar Atanasie, nu înceta rugându-te lui Hristos Dumnezeu pentru această turmă a ta şi pentru toţi credincioşii, care cinstesc adormirea ta cea prea cinstită.

Şi acum..., a Născătoarei

Făcătorul şi Mântuitorul meu prea curată, Hristos Domnul, din pântecele tău ieşind, întru mine îmbrăcându-se, din blestemul cel dintâi pe Adam a dezlegat. Pentru aceasta ţie prea curată, ca Maicii lui Dumnezeu şi Fecioarei cu adevărat, strigăm fără tăcere ca îngerul: Bucură-te; bucură-te Stăpână, folositoarea şi acoperământul, şi mântuirea sufletelor noastre.

Tropar, glas al 3-lea: De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum cu trupul la luptele cele nevăzute ai ieşit pururea mărite, şi ai rănit cetele drăceşti. Pentru care Atanasie, Hristos ţie ţi-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceasta părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Şi acum..., al Născătoarei, Învierii

Pe tine, ceea ce ai mijlocit mântuirea neamului nostru, te lăudăm, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară; căci, cu trupul cel luat din tine, Fiul tău şi Dumnezeul nostru, prin Cruce primind patimă, ne-a mântuit pe noi din stricăciune, ca un Iubitor de oameni.

Iar unde va fi priveghere la binecuvântarea pâinilor cântăm Troparul sfântului, de 2 ori.și Născătoare de Dumnezeu... o dată.

Vezi: Iar slujba cuviosului Lampadie s-a aşezat să se cânte întru această seară la Pavecerniţă.

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., Troparul sfântului (de 2 ori)

Slavă..., Şi acum... a Născătoarei, Învierii.

După întâia Catismă, **Sedealna** glas 1:

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Ca o stea mult luminoasă a călugărilor, şi ca o treaptă ştiută, şi hotar înfrânării, şi oglindă prea luminoasă a socotinţei te-ai arătat prea cuvioase; cere dezlegare greşelilor, celor ce cu bucurie săvârşesc pomenirea ta, prea fericite Atanasie. (de două ori.)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Îndreptează-ne la calea pocăinţei pe noi, care pururea umblăm pe calea răutăţilor, şi mâniem pe prea bunul Domn, ceea ce eşti neispitită de nuntă, binecuvântată Marie, scăparea oamenilor celor fără nădejde, lăcaşul lui Dumnezeu.

După a doua Catismă, **Sedealna**, glas 3:

Podobie: Pentru mărturisirea...

Ţinut fiind de dorirea cea dumnezeiască a nemuririi, şi luând Crucea pe umere te-ai sălăşluit în muntele Atonului, de care mai-nainte ai dorit, unde ai adunat turmă Domnului, prea cuvioase. Pentru aceasta te-am câştigat pe tine călduros rugător către Domnul. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Dumnezeiesc cort te-ai arătat Cuvântului, ceea ce eşti singură prea curată Fecioară Maică, care covârşeşti pe îngeri cu curăţia. Pe mine cel ce sunt întinat mai mult decât toţi cu greşelile trupeşti, curăţeşte-mă cu dumnezeieşti apele rugăciunilor tale, dându-mi curată mare milă.

După Polieleu, **Sedealna**, glas 8:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Primind ştiinţă şi lucrare, şi înfrumuseţându-ţi cugetul, ţi-ai îndreptat viaţa către poruncile cele dumnezeieşti, prea cuvioase; pentru că te-ai arătat luminos luminător călugărilor, îndreptând şi luminând pe toţi către cunoştinţă. Pentru aceasta lăudând cu dragoste pomenirea mutării tale, strigăm către tine, de Dumnezeu purtătorule Atanasie: Roagă pe Hristos Dumnezeu, să dăruiască iertare de greşeli, celor ce cu dragoste cinstim pomenirea ta. (de două ori.)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Pe Ceea ce este uşă cerească şi sicriu, munte cu totul sfânt, nor strălucit, să o lăudăm, scară cerească, rai cuvântător, izbăvirea Evei, şi vistierie mare a toată lumea, că într-însa s-a lucrat mântuirea lumii, şi iertarea greşelilor celor de demult. Pentru aceasta strigăm către dânsa: Roagă pe Fiul tău şi Dumnezeu, să dăruiască iertare greşelilor, celor ce se închină cu credinţă prea sfintei naşterii tale.

Apoi Antifonul dintâi al glasului al patrulea

Prochimen, glas 4: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Stih: Ce vom răsplăti Domnului pentru toate cele ce ne-a dat nouă.

Toată suflarea...

Evanghelia de la Matei: Zis-a Domnul ucenicilor săi, toate-mi sunt date mie...

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă..., glas 2

Pentru rugăciunile cuviosului tău Atanasie, Milostive, curăţeşte mulţimea păcatelor noastre.

Şi acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea păcatelor noastre.

Stih: ***Miluieşte-mă Dumnezeule după marea mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte fărădelegea mea.***

Şi **Stihira** glas 6: Toţi să lăudăm pe cel cu numele nemuririi, pe cela ce bărbăteşte şi vitejeşte a sihăstrit în muntele Atonului, care a adunat şi această turmă, şi cu dragoste a ridicat casă Domnului, şi toate a închinat Maicii lui Dumnezeu, căruia i se şi roagă pentru noi, cei ce cu credinţă săvârşim pomenirea lui.

Canoanele - Al Născătoarei de Dumnezeu cu Irmosul pe 6, al Paraclisului, sau care este în 20 de zile, la Sfântul prooroc Ilie. Şi al sfântului pe 8.

Canonul Sfântului Atanasie

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce era purtat în carele de război, l-a cufundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, lovind în chipul Crucii şi despărţind marea. Şi pe Israel cel fugărit, care mergea pe picioare, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Având numirea nemuririi, cât ai fost cu viaţă, după ce te-ai mutat de la cele vremelnice, te-ai arătat părtaş nemuririi celei adevărate, părinte Atanasie. Ci dar stând înaintea lui Hristos, adu-ţi aminte de noi cei ce te pomenim pe tine.

Din copilărească pruncie făcându-te cinstitor de Dumnezeu, cuvioase, lipsirea părinţilor tăi nicidecum nu te-a zăticnit spre câştigul bunătăţii, ci toată pofta şi dorirea cu totul ai întors către singur Cel ce te-a zidit.

Slavă...

Fiind cuprins de pofta cea către tine, şi legat cu dragostea, îndrăznind cânt ţie laudă din buze spurcate. Ci dar părinte fie-mi iertător, şi-mi dă putere, să-ţi aduc laudă după vrednicie.

Şi acum..., a Născătoarei

Prunc tânăr ai născut mai presus de cuvânt pe Cel vechi de zile, care arată pe pământ cărări noi de bunătate, de a căruia dragoste rănindu-se mărită sluga ta Atanasie, ţi-a zidit ţie această casă Fecioară.

Irmos: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei bucurându-mă.

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit din început cerurile cu priceperea şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este Sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Din copilărie fiind cuprins cu dragostea cea către Dumnezeu, adunând copii cei de o vârstă, şi făcând ceată, îi îndreptai duhovniceşte, scoţându-i pe dânşii prea-înţelepţeşte din obiceiurile cele copilăreşti.

Fiind rănit de dragostea înţelepciunii, ai venit către cetatea cea cu bună norocire a lui Constantin, părinte Atanasie, şi ca o albină înţeleaptă şi făcătoare de miere, adunând cuvintele cele mai de folos, ai lepădat cele netrebnice.

Slavă...

Cu vetrela Crucii ocârmuind luntrea cea sufletească, ai trecut liniştit şi uşor pe marea vieţii cea cumplită, şi te-ai adus către dumnezeieştile limanuri ale liniştii, fericite părinte.

Şi acum..., a Născătoarei

Cel negrăit din Tatăl născut mai-nainte de veci, în vremile cele mai de pe urmă a ieşit din pântecele tău, şi a îndumnezeit firea noastră, Maică Fecioară, adunând luminat popoarele cuvioşilor.

Sedealna, glas al 8-lea:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Din tinereţe părăsind toate cele pieritoare şi veselitoare ale vieţii, cu osârdie ai urmat lui Hristos, Atanasie, şi ridicând pe umere Crucea Domnului tău, ţi-ai topit trupul întru înfrânări. Drept aceea Domnul cel prea bun te-a şi ales pe tine păstor sufletelor, purtătorule de Dumnezeu fericite; roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să dăruiască iertare păcatelor, celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Pe înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, negrăit ai născut pe Cela ce a făcut toate, şi în braţele tale ai avut pe Cela ce ţine toate; şi din sâni ai hrănit pe Cela ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta te rog pe tine Preasfântă Fecioară, ca să mă izbăveşti de greşeli, când voi vrea să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, al tău ajutor atunci să-mi dăruieşti, că pe tine te am nădejde eu robul tău.

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti tăria mea, Doamne, Tu, şi puterea mea, Tu, Dumnezeul meu, Tu, bucuria mea, Cel ce n-ai părăsit sânurile părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta, cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Făcându-ţi mintea stăpânitoare patimilor şi îndreptându-te cu fapte dumnezeieşti, ai săvârşit călătoria cea bună. Şi prin buna credinţă ai biruit pândirile şi viclenirile şi măiestriile dracilor, alegând ca un înţelept partea cea mai bună.

Supunându-te la jugul cel uşor al Domnului, şi îndreptându-te cu frica cea dumnezeiască, şi curăţindu-ţi trupul şi sufletul, te-ai făcut pricină de curăţie, şi de întregimea minţii, şi hotar postirii, şi pecete a nepătimirii şi a dragostei Atanasie.

Slavă...

Împărtăşindu-te tu de învăţătura Bisericii şi de cea de afară, foarte cu înţelepciune ai osebit fiecăruia învăţătura cea după cuviinţă şi de folos, fiind îngrădit cu dreptate şi cu înţelegere, cu smerirea, cu mintea şi cu bărbăţia, şi încuviinţat cu celelalte daruri.

Şi acum..., a Născătoarei

Stăpânul, cel ce se poartă înfricoşat pe umerii Heruvimilor, s-a sălăşluit în pântecele tău, Curată, ca pe un scaun de foc, şi cu luarea trupului a îndumnezeit fiinţa cea omenească, precum învaţă cel ales între cuvioşi Atanasie, ceea ce eşti singură pururea lăudată.

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti lumină neapusă? Că m-a acoperit întunericul cel vrăjmaş pe mine, ticălosul. Ci, Te rog, întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Arătatu-te-ai ca un magnet, trăgând cu dulceaţa cuvintelor tale, către învăţătură şi către ascultarea povăţuirilor, pe cei ce pofteau a vedea totdeauna, şi a privi cinstitul şi veselitorul tău chip, părinte.

Plecându-te dumnezeieştilor legi, şi ascultând poruncile Celui ce te-a făcut, te-ai arătat puitor de lege sihaştrilor, şi îndreptător iscusit, şi învăţător celor fără de minte, şi povăţuitor celor rătăciţi, şi luminător celor din întuneric, pururea pomenite.

Slavă...

Arătându-te chip bunătăţilor şi lăcaş darurilor Preasfântului Duh, ai zidit sfinţită casă de învăţătură, şi de veselie, rânduind toată petrecerea şi vieţuirea ce se cuvine sihaştrilor.

Şi acum..., a Născătoarei

Gura cea ritoricească nu poate a te lăuda pe tine după vrednicie, Prealăudată fiind mai înaltă decât Heruvimii şi decât toată zidirea. Pentru aceea dimpreună cu dumnezeiescul Atanasie roagă pe Stăpânul pentru noi toţi.

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog, ridică-mă din adâncul răutăţilor; căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Cu ostenelile tale ai omorât poftele trupului, şi te-ai răstignit pe tine însuţi lumii şi patimilor, stând către Dumnezeu, cu posturi şi cu lacrimi cu rugăciuni şi cu laude neîncetate, cuvioase Atanasie.

Fiind mai-mare pustnicilor celor din muntele Atonului, şi închipuire şi pildă faptelor celor bune, ai împodobit toate sălăşluirile sihaştrilor cele de acolo.

Slavă...

Făcutu-te-ai dulce, drept şi bun, blând şi cumpătat, bine primitor, bine apropiat, şi milostiv, iertător, bine îndurător lin la obişnuiri, urmând obiceiurilor lui Hristos.

Şi acum..., a Născătoarei

Arătându-te ca un nou Moise ai făcut asemenea staulul ca alt cort, prea cinstite, care l-ai şi înmulţit cu ostenelile şi cu sudori, şi l-ai închinat Maicii lui Dumnezeu.

Condac, glas al 8-lea:

Podobie: Apărătoare Doamnă, mulţumiri pentru biruinţă, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate nevoile, ca să strigăm ţie: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!

Ca şi către un văzător al fiinţelor celor fără materie, şi lucrător tâlcuitor prea adevărat, turma ta strigă către tine de Dumnezeu grăitorule: Nu înceta a te ruga pentru slugile tale, să se izbăvească de ispite şi de primejdii, cei ce strigă către tine: Bucură-te, părinte Atanasie.

Icos: De sus luându-ţi chemarea ta cu prea mărire, viaţa cea nemuritoare ai moştenit; că cu trup fiind pe pământ, şi viaţă fără de trup petrecând, ai fost nebiruit de patimi. Pentru aceasta te lăudăm părinte:
Bucură-te, cela ce eşti călugărilor mărire luminată;
Bucură-te, stâlpul cel strălucit al înfrânării.

Bucură-te, cunoştinţa bărbăţiei cea mărită;
Bucură-te, arătarea prea înţeleptei ştiinţe.
Bucură-te, cumpăna dreptăţii cea întocmai stătătoare cu adevărat;
Bucură-te, cela ce ai săvârşit cu cuvântul pornirile lucrărilor tale.
Bucură-te, mintea ceea ce te îndulceşti de gândurile cele negrăite;
Bucură-te, cela ce ai minunat toată făptura cu creştinătatea ta.
Bucură-te, prin care s-au ruşinat dracii;
Bucură-te, prin care toată patima s-a omorât.
Bucură-te, izvorule al râurilor celor curgătoare de viaţă;
Bucură-te, mântuitorule al celor ce strigă către tine cu credinţă;
Bucură-te, părinte Atanasie.

Sinaxar

În aceasta lună, în 5 zile, pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Atanasie din Aton, şi cei împreună cu dânsul şase ucenici ai lui.

Stih: Marele Antonie cu adevărat a fost părinţilor început,
Iar dumnezeiescul Atanasie îndumnezeit sfârşit.
Lui Atanasie şi celor şase ucenici ai săi cu adevărat,
Risipirea Bisericii, trupeştile lor lăcaşuri le-a sfărâmat.
Deşi Atanasie cu anii mai pe urmă s-a ivit,
Însă prin osteneli şi pe cei vechi i-a covârşit,
Pe Atanasie în a cincea zi, îngerii spre dumnezeiasca cetate îl sui.

Luceafărul acesta strălucit ai lumii, avea patrie Trapezunda cea despre Lazi. Născut fiind din părinţi de bun neam, şi de Dumnezeu iubitori. Însă tatăl său se trăgea cu neamul din Antiohia; iar maica sa era crescută acolo. Deci având copilul nişte începuturi ca acestea, odrăslind dintr-o rădăcină de bun neam ca aceea, asemenea i-a fost şi creşterea, şi îndată s-a dat la învăţătura sfintelor cărţi. Pe care ispitindu-o foarte i se făcu poftă, întru atâta încât a ajuns şi la învăţătura şi ştiinţa cea desăvârşită. Pentru aceea mergând şi la Constantinopol, se umplu de învăţături, despre o parte învăţând el de la alţii, iar despre alta învăţând el pe alţii.

Şi fiind tânăr de vârstă, avea minte de bătrân, iubind cu tot sufletul curăţenia, şi primind petrecerea cea grea sihăstrească, la al căreia sfârşit gândind a ajunge, s-a dus la Chiminan, şi este acest Chiminan un munte al Asiei, înalt şi anevoie de umblat, întru care era o mănăstire ce avea egumen pe Mihail acela ce se numea Maleiti, om dumnezeiesc, şi vieţii călugăreşti foarte ales nevoitor, care chivernisea şi povăţuia pe monahii cei ce erau supuşi lui spre viaţa cea cerească; cu care

împreună numărându-se şi fericitul, s-a numit pentru dumnezeiasca schimă Atanasie, căci mai întâi îi era numele Avramie.

Deci în scurtă vreme întrecu pe toţi cei ce erau nevoitori la osteneli robindu-şi trupul, şi chinuindu-l, şi uitându-se numai la dulceaţa vieţii celei cereşti.

De aceea de acolo pentru cinstea ce i se da de către toţi, pentru bunătăţile cele sufleteşti ce avea, s-a dus la muntele Atonului, care şi acest munte este în Macedonia, fiind înalt şi lung ce se trage foarte spre mare într-un cap de pisc lung.

Deci s-a dat acolo ucenic la un stareţ, primindu-i cu dragoste, şi cu înţeleaptă cuviinţă ascultarea şi a vărsat lângă dânsul multe sudori duhovniceşti.

Apoi din dumnezeiasca descoperire, sculându-se de acolo s-a dus spre părţile cele mai dinlăuntru ale muntelui celui ce s-a zis mai sus. Şi fiind mult rugat de cel ce a strălucit întru voievozie şi între împăraţi, Nichifor Foca; care îl văzuse mai-nainte, şi era împrietenit cu dânsul, a zidit o biserică înfrumuseţată Maicii lui Dumnezeu, şi multe chilii şi case mari din temelii le-a ridicat pentru sălăşluirea şi petrecerea fraţilor. Şi făcând încă şi o Lavră de multă gloată de oameni, cu prea mari osteneli, către Domnul s-a mutat.

Moartea lui aşa a fost: Că neîncetând fericitul a se chinui cu grele osteneli, se silea să prefacă bolta ceea ce era mai dinlăuntru, şi la mai bună făptură să o aducă. Şi aşa el suindu-se, ca să încheie lucrul s-a surpat bolta şi l-a împresurat pe fericitul, şi cu alţi şase fraţi dimpreună.

Acesta precum spune cartea ceea ce scrie de istoria lui, s-a arătat făcător şi de alte nespuse minuni, slăvindu-se cu cuvinte de învăţătură şi cu fapte, şi cu mai-nainte vederi.

Tămăduit-a şi pe oarecare lepros. Încă şi pe cei ce se cufundase în mare, şi pe cei ce călătoreau cu dânsul i-a izbăvit din primejdie cu corabia.

Şi după chinuitul său sfârşit, un frate oarecare dintr-o boală foarte grea, punându-şi asupra o mahramă care era cruntată de sângele sfântului, s-a vindecat.

Şi alte multe vrednice de pomenire şi de cuvânt, face Dumnezeul minunilor printr-însul.

Tot în această zi, pomenirea cuviosului părintelui nostru Lampadie.

Stih: Aprinzând făclia dumnezeieştilor bunătăţi fericite,
Lampadie întru bucurie intri acum bucurându-te.

Acesta din pruncie dându-se pe sine spre viaţa sihăstrească, şi Duhului supunându-şi gândul trupului prin ţinerea poftelor şi desele rugăciuni, a strălucit ca soarele, şi a luminat pe cei ce erau întunecaţi cu drăceştile înşelăciuni. Şi trăind a făcut multe minuni. Şi către Domnul mutându-se, acestea pururea dându-le celor ce cer cu credinţă, şi mărturiseşte peştera în care zac cinstitele şi sfintele sale moaşte.

Tot în această zi, nevoinţa Sfântului mucenic Vasile; şi a celor dimpreună cu dânsul şaptezeci de mucenici, ce au mărturisit în Schitopoli. Şi târnosirea Bisericii Sfântului mucenic Iulian, ce este lângă târg.

Tot în această zi, Sfântul noul cuvios mucenic Ciprian, care în Constantinopol la anul o mie şase sute şaptezeci şi nouă de sabie s-a săvârşit.

Stih: Ciprian de dragoste învăpăiată ardea,
Şi muncile cu adevărat ca desfătări le socotea.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne, şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Vestirea vieţii şi a isprăvilor tale părinte, a pătruns mai toată lumea, şi ai ajuns la înălţimea cea slăvită, mărindu-te pe tine Dumnezeu, ca pe unul ce te-a făcut la toţi vestit.

Urmând învăţătorului tău părinte, te-ai făcut purtător de grijă săracilor, părtinitor văduvelor, luător aminte de săraci, celor întristaţi grabnică mângâiere, celor din primejdii liman, năpăstuiţilor apărare.

Slavă...

Ştiindu-te că eşti stea a toată lumea, şi sihaştrilor luminător neapus, ajutor celor din nevoi, celor păcătoşi mare scăpare, te pun înainte pe tine mijlocitor, şi solitor către Stăpânul Hristos, prea cinstite.

Şi acum..., a Născătoarei

Poftind sluga ta a vedea slava cea negrăită a Fiului şi Dumnezeului tău, Născătoare de Dumnezeu, luând cinstita sa Cruce, a mers pe urmele Lui cele purtătoare de viaţă şi dumnezeieşti.

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Vitejeşte biruind începătoriile şi stăpânirile întunericului, te-ai făcut mare învăţător şi povăţuitor de mântuire, descoperind viclenirile şi pândirile şi înşelăciunile lor, şi păzind turma ta nevătămată de toată viclenirea dracilor Atanasie.

Umblând pe pământ ca un om, vieţuirea o ai avut cu adevărat în ceruri, arătându-te asemenea îngerilor, cu petrecerea, şi împlinind vieţuirea acelora, cu care împreună cânţi acum: Preoţi binecuvântaţi, popoare prea înălţaţi pe Hristos întru toţi vecii.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Adunându-ne astăzi dimpreună, te lăudăm după vrednicie, şi cinstim sicriul moaştelor tale, cerând cu rugăciunile tale mântuire de patimi, lăsare de păcate, dezlegare de toată nevoia, cei ce săvârşim sfântă pomenirea ta cu credinţă şi cu bucurie în veci.

Şi acum..., a Născătoarei

Precum s-a sălăşluit odinioară Ilie în Carmel, aşa şi tu petrecând în muntele Atonului, ai poftit să fii însuţi osebit împreună cu Dumnezeu, şi luminându-te cu priviri dumnezeieşti, te-ai făcut slugă prea curatei Maici lui Dumnezeu, strigându-i dimpreună cu Arhanghelul: Bucură-te !

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat

decât cerurile. Pentru aceasta, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, începătoriile cetelor îngereşti şi omeneşti, te măresc.

Curăţie, întregime de minte, şi vieţuire curată, şi viaţă nespurcată, şi săvârşind petrecerea pe pământ ca un fără de trup, te-ai suit către petrecerile cele cereşti, şi te veseleşti dimpreună cu toţi cuvioşii şi cu toţi drepţii, rugându-te lui Hristos pentru noi toţi.

Foarte ai mărit pe pământ pe Stăpânul tău, şi slăvindu-L pe El prin mădularele tale, te-ai arătat mărit prin privire şi prin faptă, şi te-ai făcut lăudat pretutindenea. Că ştie şi vrăjmaşul a se mira foarte tare de fapta cea bună, purtătorule de Dumnezeu.

Slavă...

Împărtăşindu-te îndumnezeirii celei adevărate şi vieţii celei nemuritoare părinte, te-ai unit cu oştile celor fără de trup, şi te-ai numărat în cetele cuvioşilor, şi dănţuieşti cu toţi cei aleşi, cu care dimpreună roagă-te Stăpânului tău neîncetat pentru turma ta.

Şi acum..., a Născătoarei

Ştiindu-te pe tine cinstită Stăpână sluga ta Atanasie, că eşti Biserică sfinţită şi încăpătoare unuia din Treime, a ridicat gata biserică cinstită, întru slava şi întru cinstea ta, întru care nu înceta a-i dărui neîncetat ajutor cu rugăciunile tale.

Luminânda

Podobie: Privind ucenicii...

Ca un luceafăr luminos ai răsărit de la locurile răsăritului, şi cu lumina bunătăţilor tale Atanasie, ai luminat părţile apusului; ci nu înceta a te ruga Domnului pentru lume. (de două ori)

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei

Preasfântă împărăteasă a tuturor, prin rugăciunile cinstitului tău Atanasie, păzeşte turma ta neatinsă de toată împotrivirea, care totdeauna te laudă pe tine, ceea ce eşti părtinitoare lumii.

La Laude

Stihirile pe 4, glas 8:

Podobie: O, prea slăvită minune! Izvorul vieţii în mormânt se pune, şi scară către Cer mormântul se face; veseleşte-te Ghetsimanì, a Născătoarei de Dumnezeu sfântă casă. Să strigăm credincioşii, pe Gavriil având începător cetelor: cea plină de dar bucură-te, cu tine este Domnul, cel ce dă lumii prin tine mare milă.

Cinstită este cu adevărat moartea cuviosului Tău Hristoase, înaintea Ta; că iată sluga Ta din tinereţe a izvorât izvor de minuni, care şi după moarte goneşte toate bolile, şi goneşte duhurile vicleniei, cărora încă fiind viu, a tăbărât împotrivă-le până şi la sânge. (de două ori)

Sicriul moaştelor tale Atanasie prea înţelepte, izvor de minuni, şi pârâu de daruri l-a arătat Domnul oamenilor, că le-a dăruit vedere, boala leprei o a curăţit, pe cei cuprinşi de duhuri necurate, îi mântuieşte de puterea lor, şi îi face cu minte întreagă.

Bucură-te, podoaba sihaştrilor, steaua pustnicilor, lauda păstorilor, şi locuitorule împreună cu cuvioşii, părinte Atanasie; bucură-te izvorul dragostei şi al curăţiei; bucură-te, locaşul Treimii; bucură-te, sfeşnice prea luminat al chibzuirii; bucură-te, îndreptătorule prea drept al bunătăţilor, şi stâlp însufleţit.

Slavă..., glasul al 6-lea

Toţi să lăudăm pe cel cu numele nemuririi, pe cel ce bărbăteşte şi vitejeşte a sihăstrit în muntele Atonului, care a adunat şi această turmă, şi cu dragoste a ridicat casă Domnului, şi toate a închinat Maicii lui Dumnezeu, căreia i se şi roagă pentru noi, cei ce cu credinţă săvârşim pomenirea lui.

Şi acum..., a Născătoarei

Născătoare de Dumnezeu tu eşti viţa cea adevărată, care ai odrăslit Rodul vieţii, ţie ne rugăm: Roagă-te, Stăpână împreună cu cuviosul Atanasie, să se miluiască sufletele noastre.

Slavoslovia cea mure. Ecteniile şi Otpustul. Ceasul întâi şi cel desăvârşit Otpust.

Canon de rugăciune către Sfântul cuvios Atanasie Atonitul

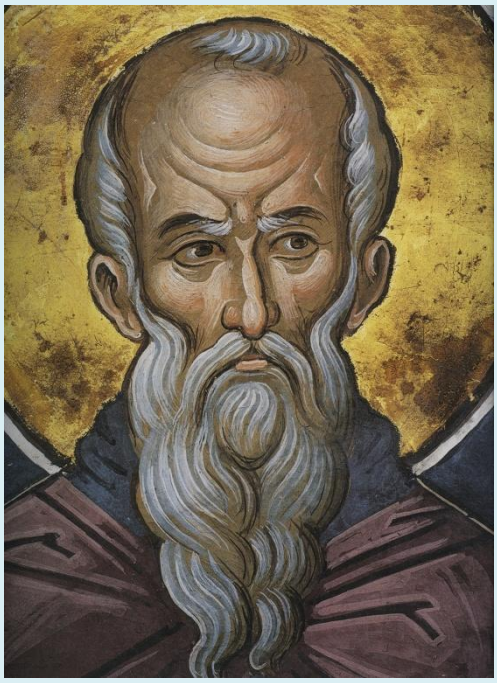

Troparul Sfântului cuvios Atanasie Atonitul, glasul al 3-lea: De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Atanasie, Hristos ţi-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce era purtat în carele de război, l-a cufundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, lovind în chipul Crucii şi despărţind marea. Şi pe Israel cel fugărit, care mergea pe picioare, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Având numirea nemuririi, cât ai fost cu viaţă, după ce te-ai mutat de la cele vremelnice, te-ai arătat părtaş nemuririi celei adevărate, părinte Atanasie. Stând, deci, acum înaintea lui Hristos, adu-ţi aminte de noi cei ce te pomenim pe tine.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Din copilăreasca pruncie făcându-te cinstitor de Dumnezeu, cuvioase, lipsa părinţilor tăi nicidecum nu te-a împiedicat în dobândirea virtuţii, căci toată pofta şi dorirea cu totul ai întors-o către Însuşi Cel ce te-a zidit.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Fiind cuprins de dorirea ta şi legat cu dragostea către tine, îndrăznind, cânt ţie laudă cu buze întinate. Pentru aceea, părinte, fii mie îndurător şi dă-mi putere să-ţi aduc laudă după vrednicie.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Prunc tânăr ai născut mai presus de cuvânt pe Cel vechi de zile, care arată pe pământ cărări noi de bunătate; de a cărui dragoste rănindu-se mărită sluga ta, Sfântul Atanasie, ţi-a zidit ţie această casă, Fecioară.

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit din început cerurile cu priceperea şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este Sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Din copilărie fiind cuprins de dragostea cea către Dumnezeu, adunând copiii cei de o vârstă şi făcând ceată, îi îndreptai duhovniceşte, scoţându-i înţelepţeşte pe dânşii din obiceiurile cele copilăreşti.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Fiind rănit de dragostea înţelepciunii, ai venit către cetatea cea cu bună norocire a lui Constantin, părinte Atanasie şi ca o albină înţeleaptă şi făcătoare de miere, adunând cuvintele cele mai de folos, ai lepădat cele netrebnice.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Cu vetrela Crucii ocârmuind luntrea cea sufletească, ai trecut liniştit şi uşor pe marea vieţii cea cumplită şi ai ajuns la dumnezeieştile limanuri ale liniştii, fericite părinte.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Cel ce în chip de negrăit din Tatăl este Născut mai înainte de veci, în vremile cele mai de pe urmă a ieşit din pântecele tău şi a îndumnezeit firea noastră, Maică Fecioară, adunând luminat popoarele cuvioşilor.

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti tăria mea, Doamne, Tu, şi puterea mea, Tu, Dumnezeul meu, Tu, bucuria mea, Cel ce n-ai părăsit sânurile părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta, cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Făcându-ţi mintea stăpânitoare patimilor şi îndreptându-te cu fapte dumnezeieşti, ai săvârşit călătoria cea bună. Şi prin dreapta credinţă, ai biruit pândirile, viclenirile şi măiestriile demonilor, alegând ca un înţelept partea cea bună.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Luând jugul cel uşor al Domnului şi îndreptându-te cu frica cea dumnezeiască şi curăţindu-ţi trupul şi sufletul, te-ai făcut pricină de curăţie şi de întregimea minţii, hotar al postirii şi pecete a nepătimirii şi a dragostei, Sfinte Atanasie.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Împărtăşindu-te tu de învăţătura Bisericii şi de cea lumească, cu multă înţelepciune ai deosebit fiecăruia învăţătura cea după cuviinţă şi de folos, fiind înconjurat cu dreptatea, cu înţelegerea, cu smerirea, cu mintea şi cu bărbăţia şi încuviinţat cu celelalte daruri.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Stăpânul, cel ce este purtat cu înfricoşare pe umeri de heruvimi, S-a sălăşluit în pântecele tău, Curată, ca pe un scaun de foc şi prin luarea trupului a îndumnezeit fiinţa omenească, precum învaţă cel ales între cuvioşi, Sfântul Atanasie, ceea ce eşti singură pururea lăudată.

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti lumină neapusă? Că m-a acoperit întunericul cel vrăjmaş pe mine, ticălosul. Ci, Te rog, întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Arătatu-te-ai ca un magnet, trăgând, cu dulceaţa cuvintelor tale, către învăţătură şi către ascultarea povăţuirilor pe cei ce doreau să vadă totdeauna şi să privească cinstitul şi veselitorul tău chip, părinte.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Plecându-te dumnezeieştilor legi şi ascultând poruncile Celui ce le-a făcut, te-ai arătat făcător de lege sihaştrilor, îndreptător iscusit şi învăţător celor fără de minte, povăţuitor celor rătăciţi şi luminător celor din întuneric, pururea pomenite.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Arătându-te chip virtuţilor şi locaş darurilor Preasfântului Duh, ai zidit sfinţită casă de învăţătură şi de veselie, rânduind toată petrecerea şi vieţuirea ce se cuvine sihaştrilor.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Gura cea ritoricească nu poate a te lăuda pe tine după vrednicie, Prealăudată, fiind mai presus decât heruvimii şi decât toată zidirea. Pentru aceea, împreună cu dumnezeiescul Atanasie, roagă pe Stăpânul pentru noi toţi.

Cântarea a 6-a

Irmos: Curăţeşte-mă, Mântuitorule, că multe sunt fărădelegile mele şi Te rog, ridică-mă din adâncul răutăţilor; căci către Tine am strigat şi mă auzi, Dumnezeul mântuirii mele.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Cu ostenelile tale, ai omorât poftele trupului şi te-ai răstignit pe tine însuţi lumii şi patimilor, stând către Dumnezeu cu posturi şi cu lacrimi, cu rugăciuni şi cu laude neîncetate, cuvioase Atanasie.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Fiind mai mare pustinicilor celor din Muntele Atos şi închipuire şi pildă faptelor celor bune, ai împodobit toate sălăşluirile sihaştrilor cele de acolo.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Făcutu-te-ai dulce, drept şi bun, blând şi cumpătat, bine primitor şi apropiat, milostiv şi iertător, mult-îndurător şi lin în obişnuinţe, urmând obiceiurilor lui Hristos.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Arătându-te ca un nou Moise, ai făcut asemenea aşezământul ca un alt cort, prea cinstite, pe care l-ai şi înmulţit cu osteneli şi cu sudori şi l-ai închinat Maicii lui Dumnezeu.

Condac, glasul al 8-lea:

Podobie: Apărătoare Doamnă, mulţumiri pentru biruinţă, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate nevoile, ca să strigăm ţie: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!

Ca spre un văzător al fiinţelor fără de trup şi ca spre un tâlcuitor cu adevărat, strigă către tine turma ta, de Dumnezeu grăitorule: nu înceta a te ruga pentru robii tăi, ca să fie izbăviţi de ispite şi de primejdii cei ce îţi cântă: bucură-te, părinte Atanasie.

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Vestirea vieţii şi a isprăvilor tale, părinte, a pătruns mai toată lumea şi ai ajuns la înălţimea cea slăvită, mărindu-te pe tine Dumnezeu, ca pe unul ce te-a făcut la toţi vestit.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Urmând Învăţătorului tău, părinte, te-ai tăcut purtător de grijă săracilor, părtinitor văduvelor, grabnică mângâiere celor întristaţi, celor în primejdii liman şi celor nă-păstuiţi apărare.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Ştiindu-te că eşti stea a toată lumea şi sihaştrilor luminător neapus, ajutor celor din nevoi şi celor păcătoşi mare scăpare, te pun înainte pe tine mijlocitor şi solitor către Stăpânul Hristos, prea cinstite.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Poftind sluga ta a vedea slava cea de negrăit a Fiului şi Dumnezeului tău, Născă-toare de Dumnezeu, luând cinstita Sa Cruce, a mers pe urmele Lui cele purtătoare de viaţă şi dumnezeieşti.

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Vitejeşte biruind începătoriile şi stăpânirile întunericului, te-ai făcut mare învăţător şi povăţuitor de mântuire, căci ai descoperit viclenirile, pândirile şi înşelăciunile lor şi ai păzit turma ta nevătămată de toată viclenirea demonilor, Sfinte părinte Ata-nasie.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Umblând pe pământ ca un om, ai vieţuit cu adevărat ca în ceruri, arătându-te asemenea îngerilor cu petrecerea şi împlinind întocmai vieţuirea acelora cu care

împreună cânţi acum: preoţi, binecuvântaţi; popoare, preaînălţaţi pe Hristos întru toţi vecii.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Adunându-ne astăzi dimpreună, te lăudăm după vrednicie şi cinstim sicriul moaştelor tale, cerând cu rugăciunile tale izbăvire de patimi, iertare de păcate, dezlegare de toată nevoia, pentru noi, cei ce săvârşim sfântă pomenirea ta cu credinţă şi cu bucurie.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Precum s-a sălăşluit, odinioară Ilie în Carmel, aşa şi tu, petrecând în Muntele Atosului, ai dorit să fii însuţi deosebit împreună cu Dumnezeu şi luminându-te cu priviri dumnezeieşti, te-ai făcut slugă prea curatei Maicii lui Dumnezeu, strigându-i dimpreună cu Arhanghelul: Bucură-te.

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceasta, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, începătoriile cetelor îngereşti şi omeneşti, te măresc.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Având curăţie şi întregime de minte, vieţuire curată şi viaţă nespurcată şi săvârşind petrecerea pe pământ, ca şi când ai fi fost fără de trup, te-ai suit către petrecerile cele cereşti şi te veseleşte dimpreună cu toţi cuvioşii şi cu toţi drepţii, rugându-te lui Hristos pentru noi toţi.

Stih: ***Sfinte cuvioase părinte Atanasie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.***

Ai mărit foarte pe pământ pe Stăpânul tău şi slăvindu-L pe El prin mădularele tale, te-ai arătat mărit prin cuvânt şi prin faptă şi ai fost lăudat pretutindenea. Că şi vrăjmaşul se miră foarte tare de fapta ta cea bună, purtătorule de Dumnezeu.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Împărtăşindu-te de îndumnezeirea cea adevărată şi de viaţa cea nemuritoare, părinte, te-ai unit cu oştile cele fără de trup şi te-ai numărat în cetele cuvioşilor; iar acum dănţuieşti cu toţi cei aleşi, împreună cu care roagă-te Stăpânului tău neîncetat pentru turma ta.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei).

Ştiindu-te pe tine, cinstită Stăpână, sluga ta Atanasie, că eşti Biserică Sfinţită, în care a încăput Unul din Treime, a ridicat în slava şi în cinstea ta biserică cinstită, în care nu înceta a dărui neîncetat ajutor, cu rugăciunile tale.

Sedelna, glasul al 8-lea. **Podobie:** Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Din tinereţe părăsind toate cele pieritoare şi veselitoare ale vieţii, cu osârdie ai urmat lui Hristos, Sfinte Atanasie şi ridicând pe umeri Crucea Domnului tău, ţi-ai topit trupul prin înfrânări. Drept aceea, Domnul cel Preabun te-a şi ales pe tine păstor sufletelor, purtătorule de Dumnezeu fericite. Iar acum, roagă-te lui Hristos Dumnezeu, să dăruiască iertare de păcate celor ce prăznuiesc cu dragoste, sfântă pomenirea ta.

Sedelna Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, glasul al 8-lea. Podobie: **Podobie:** Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Acatistul Sfântului cuvios Athanasie Athonitul (5/18 iulie)

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşlueşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;

Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu

adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacul întâi

O, marea purtare de grijă dumnezeiască ce te-a ales şi te-a dăruit să fii candela luminii lui Hristos, pentru chipul îngeresc monahicesc, ca iubitorii de Dumnezeu şi mai mult să cânte spre slava ta cea mare: ***Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!***

Icosul întâi

Ştiind Dumnezeu că eşti pământ bun şi roditor, din pruncie te-au ales, că părinţii lăsându-te orfan de o maică ai fost crescut, şi aşa chipul de taină monahicesc ca o pecete l-ai primit:
Bucură-te, alesul chipului călugăresc;
Bucură-te, alesul dintre spinii lumii;
Bucură-te, moştenirea cea bună strămoşească;
Bucură-te, cel cu dar ales dăruit;
Bucură-te, că din pruncie cerul ţi s-a deschis;
Bucură-te, că din pruncie ai fost binecuvântat;
Bucură-te, chemarea de mare taină;
Bucură-te, dor de Duh Preasfânt;
Bucură-te, minte de adâncă înţelegere;
Bucură-te, inimă de sfântă simţire;
Bucură-te, înţelepciunea cea peste firea omenească;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 2-lea

Aşa a lucrat Dumnezeu, ca să fii cunoscut cu împăraţii şi voievozii lumii, ca prin tine credinţa creştinească să se arate şi mai biruitoare în cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea

Din Trapezunda ai ajuns în Bizanţ, unde ai învăţat toată ştiinţa omenească, dar mai ales pe cea duhovnicească spre care chemare o aveai:
Bucură-te, Avramie, copilul înţelept;
Bucură-te, că la curţile domneşti tot spre cele de sus năzuiai;
Bucură-te, că desfătările lumii le-ai dispreţuit;
Bucură-te, că bucuria cerească o aveai în suflet;
Bucură-te, că veselia de taină îţi era în inimă;
Bucură-te, că glasul lui Hristos auzeai;
Bucură-te, că lumina Lui vedeai;
Bucură-te, că ai înţeles ce alţii nu pricepeau;
Bucură-te, căutătorule de cele nemuritoare;
Bucură-te, cinstea vieţii monahiceşti;
Bucură-te, vasul ales al sfinţeniei;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 3-lea

Cuviosul stareţ Mihail, unchiul lui Nichifor - voievodul Răsăritului - luându-te cu sine şi dăruindu-ţi chipul călugăresc cu numele de Athanasie, a întrevăzut lucrarea de taină în tine din cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

La nevoinţe aspre te-ai supus ca să cunoşti iscusinţa vieţii duhovniceşti, încât repede pe toţi i-ai întrecut:
Bucură-te, doritorule de viaţă duhovnicească;
Bucură-te, că prin post ai deschis uşa pământească;
Bucură-te, că prin rugăciune ai deschis uşa cerească;
Bucură-te, că prin nevoinţă cele împotrivnice le-ai împăcat;
Bucură-te, lucrarea iscusită a petrecerii călugăreşti;
Bucură-te, că prin ascultare, neascultarea ai iubit;
Bucură-te, împletirea celor din adânc cu cele din afară;
Bucură-te, scoaterea celor din adânc la vedere;
Bucură-te, vederea celor ascunse;
Bucură-te, ochiul de duh pătrunzător;
Bucură-te, ochi al cuviosiei;

Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 4-lea

Mutându-se la Domnul cuviosul Mihail, în pustnicie şi mai aspră te-ai adâncit, dar lumina nu putea să stea sub obroc ci trebuia pusă în sfeşnicul cântării: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Descoperit de părinţii din Careea Athonului ca alesul cel mult aşteptat, ţi-au încredinţat zidirea bisericii Lavrei celei mari, unde să se adune cu toţii:
Bucură-te, lumina ce nu putea fi acoperită;
Bucură-te, sfeşnicul cu braţe înalte;
Bucură-te, sfeşnicul cel din faţă;
Bucură-te, steaua ce luminează în întuneric;
Bucură-te, candela cea împodobită a Muntelui Athos;
Bucură-te, uleiul făcliei nestinse;
Bucură-te, tămâia cea curată;
Bucură-te, smirna cea mai plăcută;
Bucură-te, apă adusă pe piatră;
Bucură-te, apă din piatra Hristos;
Bucură-te, părintele virtuţilor celor mai alese;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 5-lea

Rugat de voievozii răsăritului şi apusului Nichifor şi Leon, degrabă la zidirea Marii Lavre ai pornit, ca să fie lăcaşul lui Hristos unde să cânte: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Însăşi prea curata Maică a lui Hristos te-a încredinţat, şi aşa, cu multă râvnă, lucrarea cea mare ai săvârşit, chiar dacă duhurile cele potrivnice s-au răsculat:
Bucură-te, lucrătorule al Bisericii;
Bucură-te, semănătorule neostenit;
Bucură-te, însuşi pământul cel bun;
Bucură-te, însuşi rodul cel deplin;
Bucură-te, pomul pentru hrana multora;
Bucură-te, izvorul din care mulţi beau;
Bucură-te, holda curăţată de neghină;
Bucură-te, grâul scuturat de pleavă;
Bucură-te, bogăţie adunată la cer;

Bucură-te, comoară nepieritoare;
Bucură-te, vistierie a celor duhovniceşti;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 6-lea

Dorinţa de viaţă liniştită pustnicească ai unit-o cu râvna pentru casa mănăstirească, spre a fi adunarea celor mulţi, care aleargă la staulul lui Hristos, în cântări de: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Rugăciunea şi postul pustnicesc chiar în mijlocul fraţilor şi lucrătorilor nu le-ai uitat, ci le-ai ţinut ca o temelie a vieţii duhovniceşti:
Bucură-te, trezie neabătută de nimic;
Bucură-te, priveghere de zi şi de noapte;
Bucură-te, atenţie spre toate cele sfinte;
Bucură-te, neclintită nevoinţă călugărească;
Bucură-te, iubitorule de chip monahicesc;
Bucură-te, cinstirea de haina cea îngerească a călugăriei;
Bucură-te, că o considerai "veşmântul iubirii de taină";
Bucură-te, că o vedeai în lumina cerească;
Bucură-te, că o preţuiai ca pe "acoperământul" Duhului Sfânt;
Bucură-te, cuvântătorul chipului călugăresc;
Bucură-te, cu adevărat podoaba monahilor;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 7-lea

Muntele Athos, Grădina Maicii Domnului, prin tine creşte sămânţa cea nepieritoare a chipului călugăresc, care până la sfârşitul veacurilor va fi doar cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Sfinte mare Athanasie Athonitul, pomul din mijlocul vieţii duhovniceşti te-ai făcut, din care şi noi ne împărtăşim cu marea bucurie a Raiului iarăşi coborât pe pământ:
Bucură-te, sămânţa cea bună ce nu se mai strică;
Bucură-te, piatra înmuiată de apa Hristos;
Bucură-te, cel trimis de sus să ne păstoreşti;
Bucură-te, creşterea cea din pustie;
Bucură-te, de acum părintele monahilor;

Bucură-te, păstorul la care vin tot mai mulţi;
Bucură-te, glasul chemării celei sfinte;
Bucură-te, cântecul din fluierul de taină;
Bucură-te, cuvântul Vieţii de sus;
Bucură-te, omul lui Dumnezeu;
Bucură-te, omul cu chipul luminii;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 8-lea

Multe trebuie să fie nevoinţele vieţii călugăreşti şi ostenelile celor râvnitori aduc petrecerea cea de taină; şi atât în pustie, cât şi în mănăstirea cea de obşte, totul este iubirea cântării neîncetate: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Mulţi caută mai degrabă liniştea, dar trebuie înţeles că liniştea şi odihna doar după multe nevoinţe se câştigă, ca un rod după multe furtuni şi vijelii:
Bucură-te, povăţuitorul iscusit al vieţii monahiceşti;
Bucură-te, chipul părintelui duhovnicesc;
Bucură-te, stâlp al dreptei-credinţe bine întărit şi neclintit;
Bucură-te, cel ce ai trecut prin toate încercările;
Bucură-te, că ai dezvăluit toate patimile;
Bucură-te, că ai scos în afară vicleniile;
Bucură-te, că ţi-ai tămăduit propriile patimi;
Bucură-te, că ţi-ai spălat propriile păcate;
Bucură-te, că ai ieşit din înşelarea pământească;
Bucură-te, că ai găsit calea cea adevărată;
Bucură-te, că şi nouă ne eşti povăţuitor iscusit;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 9-lea

O, cel ales pentru viaţa de taină, ai câştigat chipul întreg al unirii de sus cu cel de jos, al celor din adânc cu cele din afară, în care totul este în cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea

Puţini sunt cei care pot lupta deodată cu cele trupeşti şi sufleteşti, de aceea te-ai arătat mare povăţuitor pentru fiecare, după neputinţele lor:
Bucură-te, răbdătorule cu cei neputincioşi;
Bucură-te, iertătorule pentru cei smeriţi;

Bucură-te, păstorule cel bun, care aduni şi oile rătăcite;
Bucură-te, că le scoţi dintre spini;
Bucură-te, iubire ce-şi pune sufletul;
Bucură-te, iubire ce se jertfeşte în toate;
Bucură-te, dragoste ce de toate se îngrijeşte;
Bucură-te, dragoste pururea veghetoare;
Bucură-te, dăruire de suflet mare;
Bucură-te, dăruire de inimă de sfânt;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 10-lea

Viclenia celor răi te-a pândit la fiecare pas, să te împiedice de la înfăptuirea cea bună, dar ai trecut peste toate primejdiile cu darul de sus, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Prin facerea de minuni pe toţi i-ai încredinţat că prin voia Domnului toate le-ai făcut, ca un plăcut slujitor şi ascultător al poruncilor sfinte:
Bucură-te, că nouă temelie ai pus în Muntele Athos;
Bucură-te, că ai reînviat viaţa monahicească;
Bucură-te, că te-ai făcut părintele cel mare de aici;
Bucură-te, de acum stâlpul neclintit;
Bucură-te, temelie de stâncă;
Bucură-te, tărie ce nimeni nu o mai clinteşte;
Bucură-te, tăria credinţei biruitoare;
Bucură-te, puterea nădejdii mântuitoare;
Bucură-te, nume de acum de mare laudă;
Bucură-te, nume printre cele sfinte;
Bucură-te, zugrăvire de icoană a chipului monahicesc;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 11-lea

Diavolul, urâtorul de oameni, a prăvălit un lemn mare peste picioarele tale şi trei ani ai stat ţintuit la pat, dar cu mulţumire Domnului ai cântat şi mai mult: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

Multe trebuie să pătimească cel ce se sfinţeşte şi lucrează cele bune, dar toate acestea sunt “locul cel curăţitor” spre strălucirea cea nepieritoare:
Bucură-te, cu adevărat chipul sfinţeniei;

Bucură-te, că ai câştigat smerenia întreagă;
Bucură-te, că ai trecut prin focul curăţitor;
Bucură-te, că ai ieşit şi mai strălucitor decât aurul;
Bucură-te, că suferinţa ţi-a adus bucuria cea de sus;
Bucură-te, că durerea ţi-a adus veselia nesfârşită;
Bucură-te, osteneala cea vrednică de odihnă;
Bucură-te, că vrăjmăşiile altora le-ai iertat;
Bucură-te, că pe cei ce te urau i-ai binecuvântat;
Bucură-te, că tot răul din tine ai scos;
Bucură-te, că te-ai făcut doar vasul Luminii fără pată;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 12-lea
Mare este taina jertfei pentru Hristos prin care păcatele se iartă şi chipul monahicesc se arată; moartea se biruieşte şi se primeşte Învierea - împlinirea a toate - în cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea
De mare taină a fost şi mutarea ta la cele veşnice, că râvnitor pentru biserica lui Hristos, te-ai primejduit până la sfârşit pentru ea, că trebuind să înalţi încă o clădire, s-a surpat şi prin aceasta te-ai eliberat de cele pământeşti.
Bucură-te, cel învrednicit şi de "mucenicia lucrării sfinte";
Bucură-te, cel ce ne umpli pe noi de facerile tale de bine;
Bucură-te, că prin aceasta ai primit întreaga cunună;
Bucură-te, că aşa ai fost chemat la odihnă;
Bucură-te, râvnă până la jertfă pentru casa lui Dumnezeu;
Bucură-te, că ai primit şi pecetea crucii;
Bucură-te, că drumul vieţii cu vitejie l-ai sfârşit;
Bucură-te, că nu te-ai oprit niciodată de la lucrarea sfântă;
Bucură-te, că mai bine te-ai primejduit, decât să nu lucrezi;
Bucură-te, că ai trecut şi prin ultima încercare;
Bucură-te, că ţi-ai pus sufletul pentru fiii tăi duhovniceşti;
Bucură-te, chipul cel mare al iubirii de Hristos;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul al 13-lea (de 3 ori)

O, mare Athanasie cel din Athon, cel ales de Însuşi Domnul Hristos, Părintele cel mare al monahilor şi stăpânul de taină al vieţii duhovniceşti, şi noi îţi aducem cinstirea după cuviinţă, în cântarea: ***Aliluia!***

Şi se zice iarăşi:

Icosul întâi

Ştiind Dumnezeu că eşti pământ bun şi roditor, din pruncie te-au ales, că părinţii lăsându-te orfan de o maică ai fost crescut, şi aşa chipul de taină monahicesc ca o pecete l-ai primit:
Bucură-te, alesul chipului călugăresc;
Bucură-te, alesul dintre spinii lumii;
Bucură-te, moştenirea cea bună strămoşească;
Bucură-te, cel cu dar ales dăruit;
Bucură-te, că din pruncie cerul ţi s-a deschis;
Bucură-te, că din pruncie ai fost binecuvântat;
Bucură-te, chemarea de mare taină;
Bucură-te, dor de Duh Preasfânt;
Bucură-te, minte de adâncă înţelegere;
Bucură-te, inimă de sfântă simţire;
Bucură-te, înţelepciunea cea peste firea omenească;
Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!

Condacul întâi

O, marea purtare de grijă dumnezeiască ce te-a ales şi te-a dăruit să fii candela luminii lui Hristos, pentru chipul îngeresc monahicesc, ca iubitorii de Dumnezeu şi mai mult să cânte spre slava ta cea mare: ***Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!***

Şi apoi se face Otpustul: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile prea curatei Maicii Tale, ale Sfântului cuvios Atanasie Athonitul şi ale tuturor Sfinţilor, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin!

Imnografie

Condacul Sfântului cuvios Atanasie Atonitul: Ca spre un văzător al fiinţelor fără de trup şi ca spre un tâlcuitor cu adevărat, strigă către tine turma ta, de Dumnezeu grăitorule: nu înceta a te ruga pentru robii tăi, ca să fie izbăviţi de ispite şi de primejdii cei ce îţi cântă: bucură-te, părinte Atanasie.

Troparul Sfântului cuvios Atanasie Atonitul: De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Atanasie, Hristos ţi-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

(Video) Troparul Sfântului Cuvios Atanasie Athonitul - Interpret: Otilia Simeria:
https://doxologia.ro/tropare/video-sfantul-cuvios-atanasie-atonitul-tropar

Sinaxar - Sfântul cuvios Atanasie Atonitul - 5 iulie:

https://www.trinitas.tv/sfantul-cuvios-atanasie-atonitul-5-iulie-2/

Vieţile Sfinţilor - Cuviosul Atanasie Atonitul

Prea cuviosul Atanasie, cel vrednic de laudele celor fără de moarte, a crescut în viaţa cea muritoare şi omenească în cetatea cea mare Trapezunda şi a învăţat carte în Bizanţ, iar munţii Chimenului şi ai Atonului l-au adus pe dânsul ca dar lui Dumnezeu.

Părinţii lui erau de neam bun şi dreptcredincioşi. Tatăl lui era din Antiohia, iar maica sa din Colhida şi vieţuiau în Trapezunda. Deci mai înainte de naşterea Cuviosului Atanasie tatăl său a murit, iar maica sa, născându-l şi luminându-l prin Sfântul Botez, s-a dus către Dumnezeu în urma bărbatului său. Numele pruncului din botez a fost Avramie. El rămânând din scutece sărman de părinţi, l-a luat o călugăriţă din cele de bun neam şi l-a hrănit.

Încă din vârsta prunciei se arătau într-însul semnele vieţii lui, care aveau să fie, când va ajunge bărbat desăvârşit, pentru că pruncul, deşi era mic, însă se arăta înţelept în toate şi bun la obiceiuri.

Deci, făcând jocuri copilăreşti cu cei de o vârstă cu el, aceia nu-l puneau pe Avramie împărat sau voievod, ci egumen. Şi cu dreptate, căci din copilărie se deprindea la viaţa monahicească, văzând pe monahia care-l creştea, petrecând în rugăciuni şi în postiri. Deci, el se sârguia să-i urmeze ei pe cât era cu putinţă,

postind şi făcând rugăciuni; crescând cu trupul şi cu înţelegerea, a trecut vârsta pruncească şi, dându-se la învăţătura gramaticii, sporea mai mult decât vârstnicii.

În acea vreme, călugăriţa aceea care i-a fost în loc de maică, s-a dus către Domnul. După aceea, pruncul Avramie, rămânând sărman a doua oară, plângea ca după maica sa cea adevărată şi dorea ca să meargă în Bizanţ pentru căutarea înţelepciunii cărţilor.

Această dorinţă a lui a fost rânduită de Dumnezeu, care se îngrijeşte de cei sărmani: În vremea aceea, împărăţind peste greci dreptcredinciosul împărat Roman, unul din famenii palatului a fost trimis la Trapezunda ca să adune de la târguri dajdia cea împărătească. Acela, văzând pe copilul Avramie frumos la vedere cu trupul şi cu sufletul, l-a luat cu sine în Bizanţ şi l-a încredinţat unui dascăl, bărbat ales, cu numele Atanasie, spre învăţătura filosofiei. Deci, în scurtă vreme s-a făcut ucenicul ca şi dascălul.

În acei ani, era în Bizanţ un voievod, anume Zefinazer, care luase ca soţie fiului său pe o rudenie de-a lui Avramie. Acela, cunoscând pe Avramie, l-a luat în casa sa. Dar tânărul Avramie, deşi petrecea în casă bogată şi îndestulată cu toate desfătările de hrană, însă nu se lăsa de înfrânarea cea pustnicească, pe care o deprinsese de la călugăriţa care-l hrănise. Astfel, nu voia să mănânce la masa cea domnească, nici nu-i plăcea să guste bucate alese, ci îşi împlinea nevoia foamei sale cu verdeţuri nefierte şi cu poame. El era atât de treaz, încât adeseori, vrând să biruiască somnul cel firesc, umplea ligheanul cu apă şi-şi spăla faţa sa, ori de câte ori adormea, ca să nu se îngreueze de somn. Astfel se chinuia în tot felul, omorându-şi trupul şi robindu-l pe el duhului.

Pentru o viaţă îmbunătăţită ca aceasta şi pentru înţelegerea cea multă a lui era iubit tuturor. Vestea aceasta a venit chiar la cunoştinţa împăratului şi a fost pus dascăl de dânsul în şcoală, asemenea cu dascălul Atanasie. Dar, de vreme ce învăţătura lui Avramie se lăuda mai mult decât a lui Atanasie şi se adunau mai mulţi ucenici la Avramie decât la Atanasie, de aceea Atanasie, dascălul lui Avramie, care i-a fost mai înainte ucenic, a început a-l pizmui şi a-l urî.

Acest lucru înţelegându-l fericitul Avramie, nu după multă vreme, şi-a lăsat rânduiala dăscăliei, nevrând să fie supărător dascălului său, şi s-a dus să vieţuiască în casa celui mai sus zis voievod, petrecând în obişnuita sa faptă bună.

După aceasta, împăratul a poruncit voievodului să meargă pentru o trebuinţă pe Marea Egee. Voievodul, plecând, a luat cu sine şi pe Avramie, pentru dragostea cea multă ce o avea către dânsul şi a plecat la Avid şi de acolo a ajuns la Lemnos.

Văzând Avramie Muntele Atonului, i-a plăcut foarte mult şi gândea să se sălăşluiască în el. După ce s-a săvârşit slujba împărătească, s-a întors acasă. Apoi a venit la Constantinopol. Dar, venind acolo din Mânăstirea Chimenului, după rânduiala dumnezeiască cuviosul Mihail, numit Malein, Avramie, înştiinţându-se şi auzind de viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu, s-a bucurat şi a mers la dânsul. Vorbind el cu stareţul, s-a îndulcit şi s-a folosit de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu. Şi astfel s-a cuprins mai fierbinte de dorinţa ca să se lepede de lume şi să slujească lui Dumnezeu în rânduiala monahicească. El a descoperit gândul său cuviosului şi i-a spus cele pentru sine, adică, de unde este, de ce neam, cum a fost crescut şi pentru ce petrece în casa voievodului.

Cuviosul, văzând că are să fie vas ales al Sfântului Duh, l-a iubit foarte mult şi-l învăţa pentru mântuire, semănând în inima lui, ca într-un pământ bun, seminţele cuvintelor lui Dumnezeu, ca să aducă rod însutit de fapte bune. Îndeletnicindu-se el cu vorba cea duhovnicească, a venit spre cercetare la Cuviosul Mihail nepotul său, Nichifor, voievodul Răsăritului, care mai pe urmă a fost împăratul grecilor. Vorbind cu cuviosul, unchiul său, a văzut pe tânărul Avramie şi a întrebat pe stareţ despre dânsul cine este. Sfântul i-a spus toate despre Avramie şi că voieşte să se facă monah. De atunci Avramie s-a făcut cunoscut lui Nichifor.

După câteva zile, cuviosul Mihail întorcându-se din Constantinopol la mânăstirea sa, Avramie n-a mai voit să stea în mijlocul zgomotului lumesc, ci, defăimând toate cele lumeşti şi retrăgându-se din dragoste la cuviosul, s-a dus, vrând să se facă monah. Ajungând la locaşul Chimenului, s-a aruncat la picioarele sfântului stareţ Mihail, rugându-l cu lacrimi să-l îmbrace în chipul monahicesc şi să-l numere în turma cea aleasă a oilor celor cuvântătoare din ograda lui Hristos.

Cuviosul Mihail l-a primit cu dragoste şi îndată, fără să-l mai treacă prin cei începători, l-a tuns în călugărie ca pe un iscusit, pentru că vedea într-însul râvna cea aprinsă a dragostei către Dumnezeu, numindu-l Atanasie în loc de Avramie. În mânăstirea aceea, nefiind obicei să se îmbrace monahii la tundere cu cămăşi de lână, fericitul Mihail a îmbrăcat pe Atanasie cu cămaşă de lână ca într-o platoşă, într-armând pe ostaşul cel viteaz al lui Hristos împotriva potrivnicilor.

Atanasie rugă pe sfântul stareţ să-i dea lui poruncă să mănânce o dată pe săptămână. Dar înţeleptul povăţuitor, tăind voia ucenicului său, i-a poruncit să

primească hrană a treia zi. Atanasie făcea toate slujbele mânăstireşti şi bisericeşti care i se porunceau, arătând osârdie în nevoinţele călugăreşti. Iar în vremea care-i prisosea din lucrările mânăstireşti, se îndeletnicea cu scrierea sfintelor cărţi, după porunca părintelui său. El era iubit de toţi fraţii şi pentru această iubire de osteneală a lui, în patru ani s-a arătat desăvârşit în viaţa monahicească.

Apoi i s-a poruncit de cuviosul Mihail, să vieţuiască în linişte, într-o chilie ce era în pustie la un loc departe de mânăstire ca de o stadie şi i-a dat poruncă stareţul pentru post, să nu mai mănânce a treia zi, precum se obişnuise, ci a doua zi să guste pâine uscată şi puţină apă. Iar la toate praznicile dumnezeieşti ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi în zilele de Duminici, începând de cu seară până la al treilea ceas din zi, i-a poruncit să petreacă fără de somn în rugăciuni şi în prea mărirea lui Dumnezeu.

***

Trecând câtăva vreme, Nichifor, voievodul Răsăritului, nepotul cuviosului Mihail, săvârşind slujba cea împărătească şi trecând din întâmplare pe lângă locul acela, a mers în mânăstirea unchiului său Mihail. Vorbind cu dânsul, şi-a adus aminte şi l-a întrebat, zicând: "Părinte, unde este copilul Avramie, pe care l-am văzut la tine în Constantinopol?"

Stareţul a răspuns: "Se roagă lui Dumnezeu pentru mântuirea voastră, căci acum este monah şi s-a numit Atanasie din Avramie".

Atunci s-a întâmplat că era cu Nichifor şi fratele lui, Leon patriciul. Auzind amândoi de viaţa îmbunătăţită a lui Atanasie, au dorit să-l vadă. Deci, stareţul neoprindu-i, au mers la Atanasie, care i-a întâmpinat şi a vorbit cu dânşii cuvinte din duhovnicească înţelepciune, pentru că gura lui era plină de darul Duhului Sfânt.

Ei s-au îndulcit atât de mult din cuvintele lui, încât doreau să petreacă pururea cu dânsul, de le-ar fi fost cu putinţă a se libera de dregătoriile lor şi de zgomotul lumii.

Întorcându-se ei la cuviosul Mihail, au zis către dânsul: "Părinte, îţi mulţumim că ne-ai arătat comoara pe care o ai ascunsă în ţarina păstoriei tale".

Deci stareţul, chemând pe Atanasie, i-a poruncit ca iarăşi să întindă cuvânt de învăţătură pentru mântuirea sufletelor celor ce veniseră. Căci darul Domnului lucra atât de mult prin gura lui Atanasie, încât cei ce auzeau cuvintele lui, se umpleau şi

se sfărâmau cu inimile lor şi plângeau. Deci, însuşi stareţul se minună de darul învăţăturii lui.

Din acea vreme, voievodul Nichifor şi Leon patriciul au iubit foarte mult pe fericitul Atanasie.

Nichifor, luându-l la o parte, i-a descoperit gândul său, zicând: "Doresc, părinte, să mă înstrăinez de viforul cel lumesc şi, scăpând de grijile vieţii, să slujesc lui Dumnezeu în liniştea monahicească. Această dorinţă s-a aprins în mine mai mult din cuvintele tale cele insuflate de Dumnezeu şi am nădejde în sfintele tale rugăciuni că-mi voi câştiga dorinţa".

Fericitul Atanasie i-a răspuns, zicând: "Pune-ţi spre Dumnezeu nădejdea ta şi El va rândui pentru tine, precum va voi".

Astfel vorbind din destul, voievodul şi patriciul s-au dus în calea lor cu mult folos pentru sufletele lor.

Cuviosul Mihail voia să facă pe Atanasie, după sine, egumen al mânăstirii, căci el îmbătrânise şi se apropiase de sfârşit. Atanasie, înştiinţându-se de aceasta, deşi nu voia să se despartă de iubitul său părinte, însă, temându-se de greutatea începătoriei, s-a judecat a fi nevrednic de rânduiala păstoriei.

Deci a fugit de acolo şi umbla prin Muntele Atonului, înconjurând pe părinţii cei din pustie, îndemnându-se spre mai multă nevoinţă, din vieţile lor cele îmbunătăţite. El, găsind pe câţiva fraţi petrecând prin crăpăturile pietrelor aproape unul de altul, s-a sălăşluit lingă aceia şi urma vieţii lor celei aspre, pentru că ei nu aveau nici o grijă de trup, nici de acoperământ, nici de hrană, nici de vreun alt câştig; ci gerul, zăduful şi foamea le răbdau cu plăcere pentru Dumnezeu. Nevoia cea trupească o îndestulau cu poame sălbatice care creşteau prin pustia aceea şi din care gustau puţin la vremea lor.

În acea vreme, cuviosul Mihail Malein s-a dus către Domnul; iar Atanasie, înştiinţându-se de sfârşitul cuviosului, a plâns după el, ca un fiu după părintele său. El s-a mai înştiinţat că voievodul Nichifor cu fratele său, Leon patriciul, vor trece prin locul acela. Deci, s-a temut să nu fie pentru dânsul cercetare. Atunci el a lăsat pe pustnicii aceia - ca pe unii ce erau cunoscuţi de alţi fraţi şi adeseori cercetaţi, ca să nu fie cunoscut şi el de cei ce veneau - şi s-a dus într-o mânăstire mai departe, care se numea grecește Tuzig.

***

Acolo, găsind pe un stareţ din afară de mânăstire liniştindu-se în pustie, l-a rugat să-l primească să petreacă cu dânsul şi şi-a schimbat numele său, în loc de Atanasie, Varnava, ca nu cumva, cercetându-l să-i afle numele.

Stareţul îl întreba, zicând: "Cine eşti, frate, de unde şi pentru ce pricină ai venit aici?"

Atanasie a zis: "Părinte, am fost corăbier şi, căzând în primejdie, am făgăduit lui Dumnezeu ca să mă lepăd de lume şi să plâng pentru păcatele mele. Deci, pentru aceasta m-am îmbrăcat în acest chip monahicesc, în care, povăţuit de Dumnezeu, am venit aici la sfinţia ta, dorind să petrec cu tine şi să învăţ calea mântuirii. Numele meu este Varnava".

Stareţul, crezând cele zise, l-a primit, iar Varnava petrecea acolo, supunându-se stareţului în toate, ca unui părinte.

După un timp a zis către stareţ: ***"Părinte, te rog ia osteneală şi învaţă-mă şi pe mine carte, ca să pot să mă obişnuiesc cât de puţin a citi Psaltirea; căci în lume la nimic nu m-am deprins, decât numai la umblarea pe mare cu corabia".***

Prin aceasta fericitul Atanasie se făcea că nu este cărturar, ca să nu fie cunoscut de cei ce voiau să-l caute. Stareţul i-a scris mai întâi literele şi-l învăţa pe el, ca pe un om ce niciodată nu învăţase nimic, iar Varnava se făcea că nu poate să înţeleagă. Aceasta a făcut-o mult timp, ceea ce mihnea foarte mult pe stareţ, aşa că de multe ori, amărîndu-se, îl gonea de la dânsul.

Dar, cel ce se numea Varnava, zicea cu smerenie: ***"Părinte, nu mă izgoni pe mine, nebunul şi nepriceputul; ci, rabdă pentru Dumnezeu şi mă ajută cu rugăciunile tale, ca Domnul să-mi dea înţelegerea literelor".***

După aceasta, ucenicul a început a se face cum că înţelege puţin alcătuirea literelor, dând nădejde stareţului că va învăţa carte.

În acel timp, Nichifor, slăvitul voievod al Răsăritului, aflând că Atanasie a fugit din mânăstirea Chimenului, s-a mâhnit foarte mult şi gândea în sine, cum ar putea să-l afle pe el. De aceea, a scris judecătorului Tesalonicului ca, mergând până la Muntele Atonului, să cerceteze cu dinadinsul despre Atanasie.

Judecătorul, citind scrisoarea aceea, îndată s-a dus în Sfântul Munte şi, chemând pe cel mai mare al mânăstirii, adică pe cel ce era mai vechi egumen peste toţi egumenii mânăstirii Atonului, l-a întrebat de monahul Atanasie, spunându-i faţa, vârsta şi iscusinţa lui în Scripturi, după cum îi scrisese Nichifor.

Mai-marele Atonului i-a răspuns, grăind: "Un bărbat ca acesta pe care îl căutaţi, n-a venit până acum în muntele acesta. Însă în scurt timp, va fi la noi sobor, la care sunt datori să vină toţi câţi locuiesc în muntele acesta. Deci, dacă monahul pe care-l căutaţi va fi în muntele acesta, apoi cu adevărat va veni la sobor, ca şi ceilalţi, şi atunci îl vom cunoaşte pe el". După aceasta, judecătorul s-a întors la Tesalonic.

Pe atunci, era obiceiul în Aton de a se aduna fraţii de trei ori pe an în lavra care se numeşte Careia, la aceste trei mari praznice: Naşterea Domnului Hristos, Învierea Domnului şi Adormirea Maicii Domnului. La aceste praznice, toţi, adunându-se, prăznuiau împreună şi se împărtăşeau cu dumnezeieştile Taine, cu Trupul şi Sângele Domnului, şi mâncau la masă de obşte.

Sosind praznicul Naşterii Domnului, şi adunându-se toţi părinţii şi fraţii de prin mânăstirile şi chiliile cele din pustie, a venit şi stareţul acela împreună cu ucenicul său, Varnava. Deci, uitându-se mai-marele mânăstirii printre fraţi şi căutând pe acela care s-ar fi potrivit cu semnele cele descrise de Nichifor, a văzut pe unul ca acela şi l-a întrebat pe el de nume, dar, auzindu-l pe el că se numeşte Varnava, iar nu Atanasie, s-a îndoit, căci Atanasie era scris numele ce se cerea. Deci, s-a gândit că-l va cunoaşte pe el din citirea cărţii.

Sosind timpul citirii şi punându-se cartea dinainte, mai marele mânăstirii a poruncit monahului care se numea Varnava, să citească înaintea soborului; el se lepăda, zicând că nu ştie carte.

Văzând aceasta stareţul lui, a început a zâmbi şi a zis către cel ce poruncea: "Încetează, părinte, că fratele acesta nu ştie să citească, căci abia acum învaţă la psalmul întâi".

Dar mai-marele mânăstirii îi stătea împotrivă, poruncindu-i cu supărare. Atunci fericitul Atanasie, văzând că nu poate să se tăinuiască, deoarece era legat cu certare, s-a supus stăpânirii ce era de la Dumnezeu şi a început a citi, precum ştia. Văzând şi auzind ceea ce nu se aşteptau, stareţul împreună cu toţi ceilalţi s-au minunat de el, având vorbirea frumoasă şi cuvintele, ce ieşeau din gură, dulci. Dar se şi bucura, mulţumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit a fi învăţător unui bărbat

ca acela iscusit, vărsând şi lacrimi din ochi. Atunci Atanasie a fost cunoscut şi cinstit de toţi.

Iar unul din cei mai cinstiţi părinţi, cu numele Pavel, care era din părţile Xeropotamului, a zis către fraţi acestea: "Acest frate, care a venit în urma noastră în muntele acesta, cu faptele cele bune este mai înainte decât noi. Deci, mai întâi cu slava decât noi va fi întru Împărăţia cea cerească, pentru că multora va fi părinte şi povăţuitor spre mântuire".

Atunci, mai marele mânăstirii a spus lui Atanasie că voievodul Nichifor şi cu fratele său, Leon, îl caută. Cuviosul, auzind acestea, îl ruga să nu-l arate lor, de vreme ce nu voia să se lipsească de Sfântul Munte. Deci, mai-marele mânăstirii, înţelegând că va fi spre paguba Atonului dacă se va lipsi de un bărbat ca acesta, a făgăduit că nu va spune despre dânsul celor ce-l caută, poruncindu-i să se liniştească deosebit într-o chilie pustnicească, la trei stadii depărtare de lavră.

Cuviosul Atanasie, slujind lui Dumnezeu în singurătate, avea hrană din osteneala mâinilor sale, pentru că scria frumos şi repede. El în şase zile era în stare să scrie toată Psaltirea, fără să-şi lase pravila cea obişnuită. Deci, pentru acele scrieri i se dădea pâine de către fraţi.

Leon, fratele lui Nichifor, care în acel timp era voievod peste oştile Apusului, câştigând biruinţă slăvită asupra celor sălbatici cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Preasfintei Născătoare, pe când se întorcea din război, a trecut pe la Muntele Atonului, ca să dea mulţumire lui Hristos şi Preacuratei Sale Maici, care l-au întărit să biruiască împotriva vrăjmaşilor. Deci, săvârşind cele de mulţumire, a cercetat cu dinadinsul pe Atanasie, care vieţuia în linişte. Aflându-l, a alergat la chilia sa şi văzându-l, s-a umplut de multă bucurie. Deci, cuprinzându-l în braţe cu dragoste, plângea. Astfel a vorbit cu dânsul ziua şi noaptea şi s-a îndulcit de cuvintele lui cele înţelepte şi insuflate de Dumnezeu.

Monahii, văzând dragostea cea atât de mare a voievodului acela către Părintele Atanasie, l-au rugat să le mijlocească dar la acel voievod, adică să-l înduplece să le zidească în lavra Careii o biserică mai mare, deoarece cea veche era mică şi nu putea să încapă tot soborul fraţilor. Atanasie a vorbit despre aceea cu voievodul, iar el, ca un iubitor de Hristos ce era, le-a dat îndată cu bucurie mulţime de aur şi argint spre zidirea bisericii. Apoi, sărutând pe Atanasie şi pe ceilalţi părinţi, s-a dus în calea sa la Constantinopol şi a spus fratelui său, Nichifor, că a aflat pe Cuviosul Atanasie. De atunci au început a veni la dânsul mulţi pentru folos, fiind foarte cinstit şi lăudat de toţi părinţii Atonului. El, iubind liniştea şi fugind pretutindeni de

slava omenească, a plecat de acolo şi a înconjurat locurile cele dinlăuntru şi pustii ale muntelui aceluia.

Astfel, povăţuindu-se de Dumnezeu, s-a dus până la marginea Atonului, la un loc care se numea Melana, având multă pustietate şi fiind departe de alte pustniceşti locuinţe.

***

Dealul acela având lărgime la vârf, acolo şi-a făcut o colibă în mijlocul lui, unde se îndeletnicea cu nevoinţe mai mari. Dar diavolul, vicleanul vrăjmaş, făcea acel loc neiubit cuviosului, voind să-l izgonească de acolo. Deci, îl frământau gândurile să plece din locul acela. Însă nevoitorul cel bun grăia împotriva gândurilor: ***"Voi răbda aici tot anul acesta, iar după sfârşitul anului voi face precum va rândui Dumnezeu".***

Trecând anul, în ziua cea de pe urmă, au năvălit mai multe gânduri de la potrivnic, ca să-l tragă de acolo, iar el grăia în sine: ***"Mâine dimineaţă voi ieşi de aici şi mă voi întoarce în lavra Careii".*** Dar, pe când stătea el la rugăciune, săvârşind cântarea ceasului al treilea, deodată s-a revărsat peste dânsul o lumină cerească, care l-a strălucit, şi îndată i-au dispărut acele gânduri. El s-a umplut de veselie negrăită şi se îndulcea cu bucurie de dorinţă dumnezeiască în inima sa, vărsând lacrimi din ochi. Cuviosul Atanasie de atunci a luat darul umilinţei şi plângea oricând voia. El a iubit locul acela atât de mult, pe cât de mult îl ura mai înainte, şi vieţuia într-însul slăvind pe Dumnezeu.

În vremea aceea, voievodul Nichifor a fost trimis de împărat cu oaste în insula Creta, pe care o stăpâneau atunci agarenii (turcii). Voievodul, neavând nădejde în puterea oştilor greceşti, avea trebuinţă şi de ajutorul lui Dumnezeu. Deci, a trimis cu corabia la Aton pe unii din credincioşii lui, scriind către tot soborul părinţilor şi poftindu-i să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul, ca să-i dea ajutor de biruinţă asupra agarenilor. El se mai ruga să trimită la dânsul pe Atanasie, de care auzise de la Leon, fratele său, că petrece în Aton. Părinţii Atonului, citind scrisoarea voievodului, săvârşeau rugăciuni pentru dânsul fără de lenevire. Deci, cercetând în pustie despre Atanasie, l-au chemat la sobor şi îi porunceau să se ducă la voievod. El la început nu voia să se ducă, dar, fiind silit de părinţii ceilalţi, s-a supus.

Părinţii au trimis cu dânsul şi pe unul din stareţii cei cinstiţi, pe care Atanasie îl socotea ca învăţător al său şi căruia îi urma ca un ucenic. Intrând ei în corabie, au pornit spre Creta. Ajungând la Nichifor, binecredinciosul voievod, văzând pe Atanasie, a alergat şi a căzut pe grumajii lui. El l-a sărutat, plângând de bucurie, şi

l-a cinstit ca pe părintele său duhovnicesc. Apoi, văzându-l că se face ucenicul acelui stareţ, s-a minunat de smerenia lui. Deci, lăsându-şi toate rânduielile lucrurilor din afară, se îndeletnicea în vorbe duhovniceşti cu Cuviosul Atanasie. Voievodul i-a adus aminte lui Atanasie de făgăduinţa sa de demult, cum că are să se lepede de lume şi să se facă monah. Pentru aceea, el ruga pe cuvios, ca mai întâi să-i zidească chilii liniştite în pustiul acela, în care petrece singur, dându-i mult aur şi argint pentru zidirea chiliilor.

Părintele Atanasie, iubind viaţa cea fără de grijă şi fără de gâlceavă, s-a lepădat de grija chiliilor şi n-a primit aurul şi argintul. Voievodul s-a mâhnit foarte mult de acest lucru. Apoi, petrecând împreună câteva zile şi îndulcindu-se unul cu altul de vederea feţei şi de vorbele cele iubite, s-au despărţit. Atanasie s-a întors la Aton, iar voievodul s-a dus la război, unde, cu rugăciunile sfinţilor părinţi, a biruit pe agareni şi a supus insula Creta împărăţiei greceşti. După aceea, a trimis îndată la Aton pe un credincios al său de aproape, cu numele Metodie - care a fost egumen al Mânăstirii Chimenului - la Cuviosul Atanasie ca să înceapă zidirea chiliilor, dându-i ca la şase litre de aur.

Fericitul Atanasie, socotind dorinţa cea bună şi dragostea cea fierbinte către Dumnezeu a lui Nichifor şi cunoscând că acel lucru este după voinţa lui Dumnezeu, a luat aurul şi a început a se îngriji de zidire. Curăţind mai întâi acel loc pustiu, a zidit chilie de linişte lui Nichifor. Apoi a făcut casă de rugăciune în numele Sfântului Ioan Înaintemergătorul. După aceea, a făcut şi o biserică frumoasă, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, aproape de poalele muntelui.

La punerea temeliei bisericii a avut o împiedicare, de la urâtorul vrăjmaş, în acest fel: Mâinile oamenilor care zideau amorţeau şi se făceau nemişcate cu totul, încât nu era cu putinţă să le ducă nici la gură. Cuviosul, înţelegând că aceasta este o lucrare diavolească, s-a rugat lui Dumnezeu cu căldură şi a izgonit meşteşugul vicleanului şi astfel s-au dezlegat mâinile lucrătorilor. Acesta a fost începutul minunilor părintelui cel mare.

Săvârşind biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a zidit chilii împrejurul ei, a făcut mânăstire prea minunată, a zidit trapeză, bolniţă şi casă de străini. Săvârşind el cu înţelepciune şi celelalte zidiri trebuincioase mânăstirii, a adunat mulţime de fraţi, şi, aşezând bine toate rânduielile vieţii monahiceşti, după asemănarea celor mai vechi mânăstiri din Palestina, s-a făcut egumen şi păstor al turmei cuvântătoare cea adunată acolo, care era bineplăcută lui Dumnezeu şi în

care binevoia şi Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pentru că a fost văzută că cerceta mânăstirea şi biserica sa, zidită de Cuviosul Atanasie.

***

Cel ce s-a învrednicit a vedea acea vedenie se numea Matei, care petrecea bine în viaţa călugărească şi care avea ochii inimii curaţi şi luminaţi. Acela, stând cu frică la cântarea de dimineaţă în adunarea bisericii, cu luare aminte şi cu cucernicie, a văzut intrând în biserică pe Preasfânta Fecioară cea prea luminată, cu doi îngeri prea luminaţi; un înger mergea înaintea ei cu lumânare, iar altul în urmă; şi ea umbla printre fraţi şi le împărţea lucruri. Astfel, fraţilor care stăteau în strâni şi cântau, le-a dat câte un galben; iar celor ce stăteau prin alte locuri în biserică le-a dat câte doisprezece bani; celor ce stăteau în tindă, câte şase bani, iar la unii din fraţii cei vrednici le-a dat câte şase galbeni. Matei a văzut această şi singur s-a învrednicit a lua şase bani din prea curatele ei mâini.

Sfârşindu-se vedenia, fratele acela s-a dus la Cuviosul părinte Atanasie şi l-a rugat să-i dea şi lui loc în ceata celor ce cântă şi a spus sfântului ceea ce văzuse.

Părintele, cunoscând că aceea este cercetarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a umplut de multă bucurie duhovnicească. Împărţirea galbenilor la fraţi a cunoscut că sunt feluritele ei dăruiri, care se dau fiecăruia după vrednicie; pentru că celor ce stăteau la cântare cu rugăciuni mai fierbinţi şi cu luare aminte, li se dădea mai mare răsplătire; iar cei ce luau aminte mai puţin, mai puţin au şi primit. Cel ce văzuse aceea, a fost asemănat cu cei mai mici, pentru ca prin lipsirea de cei mari, să se mâhnească şi să spună vedenia, iar pe de altă parte, ca să nu se mândrească prin asemănarea cu cei mai vrednici, ci să petreacă cu cei mai mici în smerită cugetare.

Din această arătare s-a cunoscut bunăvoinţa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pentru cuviosul Atanasie şi pentru mânăstirea lui.

Dar în ce fel era economisirea mânăstirii cuviosului, în ce fel era rânduiala, în ce fel erau tipicul şi aşezămintele, despre toate acestea se scrie pe larg într-o carte deosebită a vieţii sale. Deci, cel ce voieşte să ştie şi acestea, să le citească acolo. Aici alegem şi povestim pe scurt numai faptele cele mai alese.

***

Cuviosul Atanasie s-a mâhnit foarte mult auzind că voievodul Nichifor (Notă - Să se ştie că acest Nichifor se mai numea Foca. Dar acest Foca nu este acela care a ucis pe împăratul Mavrichie, nici acel Nichifor care a împărăţit după împărăteasa

Irina şi care a fost ucis de bulgari în război, ci alt Nichifor Foca, cu câţiva ani mai în urmă), după moartea împăratului Roman, a fost pus el peste greci pentru izbânzile şi biruinţele lui cele multe asupra agarenilor, deoarece pentru dânsul se îngrijise să facă mânăstire, căci făgăduise să devină monah. Sfântul se scârbea de neîndeplinirea legământului lui Nichifor, gândindu-se să lase toate şi să fugă de acolo. Deci, gătindu-se înainte de acest lucru, a spus fraţilor că voieşte să se ducă la împărat pentru isprăvirea lucrurilor mânăstireşti. Apoi, luând câţiva fraţi, a plecat şi, mergând până la Avid, a lăsat trei fraţi pe lângă el, iar pe ceilalţi i-a întors la mânăstire, zicând: "Mi-e de-ajuns aceşti trei fraţi, ca să mă duc la Constantinopol". După ce au plecat aceia, a scris o carte împăratului, prin care îi aducea aminte de făgăduinţele lui către Dumnezeu, îi defăima grabnica lui schimbare de la scopul cel bun, îi spunea mâhnirea sa, că pentru dânsul s-a legat cu multe griji. La sfârşit, a adăugat şi aceasta: "Eu nu sunt vinovat înaintea Domnului Hristos pentru neţinerea ta de cuvânt. Deci, îţi las turma lui Dumnezeu cea adunată din nou, ca tu s-o încredinţezi cui vei vrea. Socotesc că Eftimie este vrednic de egumenie, fiind ales la viaţă şi la cuvânt".

Scriind astfel, n-a spus ucenicilor săi ce a scris, ci, pecetluind scrisoarea, a ales pe unul din cei trei fraţi şi, încredinţând-o aceluia, l-a trimis la împărat. După puţină vreme, a trimis la mânăstire şi pe celălalt ucenic, cu numele Teodot, ca să cerceteze pe fraţi şi să vadă rânduielile mânăstirii. Dar el, rămânând numai cu un ucenic, anume Antonie, a pornit cu dânsul spre Cipru. Acolo, ajungând la o mânăstire oarecare ce se numea a Sfinţilor, a rugat pe egumen să-i lase să vieţuiască în pustia care era aproape de acel aşezământ. Câştigându-şi cererea, vieţuia în linişte cu Dumnezeu, căpătându-şi hrană din osteneala mâinilor sale, adică scriind cărţi, precum făcea mai înainte.

Ajungând fratele acela care a fost trimis la Constantinopol cu scrisoarea cuviosului, a dat-o în mâinile împăratului; acesta, primind scrisoarea, s-a bucurat. Dar, după ce a rupt pecetea şi a citit-o, s-a mâhnit foarte mult, pe de o parte pentru nedreptatea sa înaintea lui Dumnezeu, iar pe de altă parte aflând despre Cuviosul Atanasie că a lăsat locaşul şi nu ştie unde s-a dus. Fratele acela, înţelegând cele scrise, a început a plânge şi a se tângui, că a pierdut pe părintele său. Atunci împăratul a scris îndată la mânăstire, ca Eftimie să primească egumenia până la o vreme. Apoi a trimis prin toate părţile stăpânirii sale să se facă cercetare despre Atanasie.

Sosind acea solie a împăratului până în insula Ciprului, era aproape să afle pe Cuviosul Atanasie. Dar el, auzind de aceea, a luat îndată ucenicul şi s-a dus la malul mării. Acolo, a găsit o corabie, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a urcat

într-însa şi, suflând vânt bun, a ajuns repede la celălalt mal, dar nu ştia în ce parte să se ducă. Se gândea să se plece în Ierusalim, la Sfintele Locuri, dar în partea aceea calea era grea din pricina năvălirii agarenilor; iar spre părţile greceşti nu voia să se abată pentru cercetarea care se făcea despre el de împărat.

Sosind noaptea, cuviosul a stat la rugăciune, cerând sfat şi povăţuire de la Dumnezeu. Deci, i s-a făcut o dumnezeiască descoperire şi poruncă, adică să se întoarcă în Aton la locaşul său, care, prin ostenelile lui, are să vină în cea mai desăvârşită înfrumuseţare şi lărgime; şi astfel mulţi vor câştiga mântuire prin povăţuirea lui. Cuviosul, luând de la Dumnezeu o înştiinţare ca aceea, a spus-o lui Antonie şi îndată a plecat pe uscat, întorcându-se întru ale sale.

Mergând ei multe zile, Antonie s-a îmbolnăvit de picioare, care i se umflaseră şi se i înfierbântaseră foarte tare; deci, nu putea să pornească mai departe. Cuviosul a adunat nişte buruieni din cele ce creşteau pe acolo, le-a frecat în mâini, le-a pus la picioarele ucenicului şi, acesta, îmbăindu-le cu frunze de copaci, le-a legat cu băsmăluţa sa. Apoi cuviosul l-a luat de mină şi l-a ridicat, iar Antonie îndată a strigat: "Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, că mi s-a uşurat durerea!" După aceea, umbla ca şi mai-nainte, având picioarele sănătoase.

Fratele Teodot, cel mai sus pomenit, pe care îl trimisese părintele să cerceteze pe fraţi, ducându-se în mânăstire, i-a găsit pe toţi mâhniţi pentru plecarea cuviosului, pentru care s-a întristat şi mai mult. El, nesuferind lipsirea stareţului său, s-a întors în Cipru, căutându-l pretutindeni.

După dumnezeiasca rânduială, trecând prin Italia, l-a întâlnit pe el pe cale şi, văzându-se unul cu altul, s-au bucurat foarte mult. Părintele, auzind despre tulburarea fraţilor care se făcea în mânăstire, s-a schimbat din bucurie în mâhnire; apoi a trimis pe Teodot la lavră, ca să spună fraţilor de venirea lui, iar el s-a dus la rugăciune într-o mânăstire din Lampida, unde era un oarecare frate cu mintea abătută.

Atanasie, punându-şi mâinile pe dânsul, l-a tămăduit; apoi, învăţându-i pe ei puţin, s-a dus în Aton la locaşul său.

Văzându-l fraţii, li s-a părut că văd soarele şi de bucurie au strigat: "Slavă Ţie, Dumnezeule!" Apoi, venind cu toţii la dânsul, unii îi sărutau mâinile şi picioarele, iar alţii îi sărutau rasa. Deci, cuviosul a început, ca şi mai înainte, a rândui bine toate cele din mânăstire.

După aceasta, trecând câtva timp, cuviosul părinte s-a dus singur la împărat pentru trebuinţa mânăstirii. Ajungând el la Constantinopol şi înştiinţându-se împăratul de venirea lui, se bucura şi se ruşina. Se bucură pentru ca dorea să-l vadă, şi se ruşina pentru că avea să i se arate lui în împărătească rânduială. De aceea, l-a întâmpinat pe el, nu ca un împărat, ci ca un om simplu. Apoi, luându-l de mâna dreaptă şi sărutând-o, l-a dus în palatul său şi cu lacrimi de bucurie şedeau singuri şi vorbeau cu dragoste unul cu altul. Apoi împăratul a zis: "Ştiu, părinte, că eu sunt pricinuitorul tuturor ostenelilor şi supărărilor tale, pentru că am trecut cu vederea dumnezeiasca frică şi nu mi-am ţinut făgăduinţa. Însă te rog ca să-mi mai rabzi şi să-mi aştepţi pocăinţa mea, până ce-mi va ajuta Dumnezeu ca să-I răsplătesc făgăduinţele mele".

Cuviosul îl sfătuia ca să fie iubitor de Dumnezeu, dreptcredincios, blând, smerit, milostiv şi îndurat dătător. Deci, îl învăţa pe el la toate lucrurile cele bune, care se cuvin împăratului creştinilor, aducându-i aminte de răsplata ce are să fie în viaţa cea veşnică. Astfel a petrecut cuviosul la Constantinopol mult timp, vorbind prieteneşte cu împăratul. Iar când a plecat, împăratul i-a dat lui toate cele de trebuinţă pentru mânăstire, şi încă şi cu scrisoarea a întărit ca în toţi anii să se dea dajdie mânăstirii din insula care se numeşte Lemnos, câte două sute patruzeci şi patru de galbeni. După aceasta, cuviosul s-a întors la fraţi, cu îndestulată milostenie împărătească.

***

Cuviosul nevoindu-se bine şi povăţuind la calea mântuirii mulţime de fraţi, diavolul, urâtorul binelui, s-a pornit asupra sa cu toată puterea şi s-a înarmat la război împotriva viteazului ostaş al lui Hristos. Acest lucru s-a descoperit unuia dintre stareţii nevoitori, care, fiind în uimire, a văzut venind spre Muntele Atonului o ceată de diavoli. Între aceştia era unul mai cumplit, care se părea că este mai-marele diavolilor, înfricoşător şi groaznic, arătând o mare stăpânire. Apoi, despărţind ceata aceea în două, a trimis o sută de diavoli ca să înconjoare tot muntele şi să vâneze pe monahi, iar el singur cu cei nouă sute, s-a dus cu multă mânie la lavra Cuviosului Atanasie.

Înainte de a spune această vedenie cuviosului, i s-a întâmplat o boală de acest fel: Pe când lucra, după obiceiul său, cu lucrătorii la limanul mării, un lemn mare a căzut din întâmplare peste picioarele lui, astfel că sfântul a zăcut trei ani pe patul durerii. Însă, fiind bolnav, nu suferea să stea degeaba, ci scria cărţi. Astfel în 40 de zile a sfârşit Patericul. El, zăcând, se înarma bine asupra nevăzutului vrăjmaş şi, biruindu-l, îi izgonea meşteşugurile.

Vrăjmaşul, văzând că nimic n-a sporit în lavră, s-a dus şi a îndemnat prin scrisori pe nişte monahi vechi şi nepricepuţi, punându-le lor urâte gânduri asupra cuviosului în acest fel: "Pentru ce Atanasie face silă Sfântului Munte şi strică legile noastre cele vechi? Pentru ce a ridicat ziduri de mare preţ, a făcut liman nou, a făcut izvoare noi, a cumpărat perechi de boi, a semănat ţarini, a sădit vii şi a făcut muntele ca o locuinţă mirenească?

Apoi, sfătuindu-se unii din bătrâni, s-au dus la Constantinopol la împăratul Ioan, care se făcuse împărat după moartea lui Nichifor şi, clevetind împotriva lui Atanasie, rugau pe împărat să-l izgonească din Muntele Atonului. Atunci împăratul a trimis de a chemat la dânsul pe Atanasie, care se ridicase sănătos din boală.

Deci, văzându-l, a cunoscut că este într-însul dar dumnezeiesc şi, în loc să se mânie pe el, s-a schimbat spre milă. Astfel a iubit foarte mult pe părintele cel insuflat de Dumnezeu, cinstindu-l şi dăruindu-l cu multe faceri de bine împărăteşti. Apoi a întărit şi scrisoarea de mai înainte, care i se dăduse de către împăratul Nichifor, prin care se dădea de la Lemnos mânăstirii ca dajdie, două sute patruzeci şi patru de galbeni. Şi astfel a trimis pe cuviosul Atanasie cu cinste la locul său.

Atunci, acei bătrâni, umplându-se de ruşine, s-au căit de scrisoarea lor şi, mergând la cuvios, şi-au cerut iertare. Iar potrivnicul diavol, ruşinându-se, s-a mâniat şi mai mult. Deci, iarăşi a năvălit cu legiunea sa asupra lavrei sfântului părinte.

Acea năvălire a lui a văzut-o un cinstit stareţ, anume Toma, care avea ochii sufletului curaţi. Acela, după cântarea ceasului al treilea, fiind ca într-o uimire, a văzut toţi munţii, dealurile, copacii şi vreascurile pline de arapi mici, întru asemănarea piticilor egipteni, care, mâniindu-se cumplit şi suflând cu vrajbă, unul pe altul se chemau la război şi la tabără, strigând cu mânie: "Prietenilor, până când vom răbda? Pentru ce nu rupem cu dinţii pe cei ce s-au sălăşluit aici? Pentru ce nu-i pierdem mai degrabă de aici, şi pe egumenul lor, vrăjmaşul nostru, până când să-l suferim? Oare nu vedeţi cum ne-a izgonit pe noi de aici şi ne-a luat locul nostru?" Acestea zicându-le, Cuviosul Părinte Atanasie a ieşit din chilie ţinând toiagul în mână, pe care văzându-l arapii, s-au cutremurat şi s-au tulburat; iar el, năvălind asupra lor, îi bătea şi îi rănea, izgonindu-i neîncetat, până ce au fugit cu toţii departe de lavră.

După ce stareţul Toma a spus acea vedenie cuviosului, îndată cuviosul a stat la rugăciune şi, cu lacrimi fierbinţi, se ruga lui Dumnezeu să-i păzească turma neatinsă de dinţii vrăjmaşului. Deci, cu adevărat el, cu rugăciunile sale, ca şi cu un toiag de fier, bătea şi gonea fiarele cele nevăzute.

***

Însă ele, deşi au fugit, după puţin timp întorcându-se, nu încetau a ridica război prin meşteşugirile lor; pentru că unuia dintre călugări, atâta urâciune au pus către cuvios, încât nici nu voia să se mai uite la dânsul; atât se înmulţise răutatea într-însul, prin lucrarea diavolească, încât se gândea la ucidere. Deci, gătind o sabie şi ascuţind-o, căuta vreme prielnică în care ar putea ucide pe Cuviosul Atanasie.

Astfel, într-o noapte, pe când toţi dormeau şi numai cuviosul părinte nu dormea, ci stătea în chilia sa, petrecând la rugăciune, ucigaşul acela a venit la el, ca şi cum avea să-i spună un cuvânt de nevoie, iar sub mâna ţinea sabia trasă. El a bătut în uşă fără de frică, zicând: "Binecuvântează, părinte". Glasul lui era ca al lui Iacov, iar mâinile lui ca ale lui Isav. Cuviosul părinte, fiind ca Abel cel drept, nu ştia că chiar Cain stă afară şi-l cheamă spre ucidere. Deci, îl întreba dinăuntrul chiliei, zicând: ***"Cine eşti tu?"*** Şi a deschis uşa puţin.

Ucigaşul, temându-se de glasul părintelui, a căzut la pământ tremurând, pentru că Dumnezeu, păzind pe credinciosul robul Său, a lovit pe ucigaşul acela cu o frică năpraznică; i-au slăbit mâinile şi sabia i-a căzut la pământ, iar el însuşi zăcea la pământ înaintea picioarelor părintelui cu faţa în jos ca un mort. Cuviosul, văzând aceasta, s-a mirat şi s-a spăimântat. Deci, a ridicat de la pământ pe cel ce zăcea. Dar acela, abia venindu-şi în sine, a zis cu glas umilit către părintele: "Miluieşte-mă, părinte, pe mine ucigaşul tău! Iartă-mi această răutate a mea pe care am gândit-o împotriva ta şi-mi lasă păgânătatea inimii mele!"

Părintele, aprinzând lumânarea şi văzând la pământ sabia ascuţită ca briciul şi înţelegând gândul acelui monah, a zis: ***"O, fiule, oare ca la un tâlhar ai venit cu această sabie asupra mea? Încetează cu tânguirea, închide-ţi gura, ascunde fapta şi să nu spui la nimeni ceea ce s-a făcut. Deci, vino să te sărut, fiul meu, iar Dumnezeu să-ţi ierte greşeala".***

Astfel era bunătatea Cuviosului Atanasie, şi de atunci arăta mai multă dragoste către acel frate. El, totdeauna aducându-şi aminte de greşeala sa şi văzând bunătatea şi dragostea părintelui către sine, se tânguia neîncetat şi nici nu putea tăinui lucrul ce făcuse, ocărându-şi greşeala sa şi prea mărind fapta cea bună a părintelui. El a murit în mare pocăinţă, după care cuviosul a plâns atât de mult, ca după nimeni altul.

***

Un alt frate, de asemenea cu cel dintâi, urând pe Părintele Atanasie, căuta să-l piardă de pe pământul celor vii. Şi, neştiind cum să facă aceasta, s-a dat la vrăjile şi farmecele diavoleşti. Făcând el multe farmece şi vrăji părintelui, nimic n-a sporit.

Din întâmplare, a întrebat pe un frate: "Oare omoară pe om farmecele?"

Fratele a răspuns: "Pe bărbatul cel dreptcredincios şi care vieţuieşte după Dumnezeu, nici un fel de vrăji sau farmece nu pot să-l vatăme".

Aceasta auzind vrăjitorul, se căia pe sine în ştiinţa sa, şi, înştiinţându-se cum a iertat părintele pe fratele care a voit să-l ucidă, s-a umilit şi a venit în frica lui Dumnezeu. Deci, alergând la părintele, a căzut la picioarele lui şi cu multă tânguire îşi mărturisea păcatul, cerând iertare, pe care a şi câştigat-o de la părintele cel fără de răutate.

Astfel era Cuviosul Atanasie către cei ce-i greşeau lui. De aceea Dumnezeu l-a prea mărit pretutindeni şi s-au adunat la păstoria lui din diferite ţări mulţime de fraţi, nu numai din Grecia şi din Italia, ci chiar din Roma cea veche, din Calabria, Amalfia şi din Iberia, nu numai din cei proşti, ci şi din cei de neam bun şi bogaţi. Nu numai atât, dar şi egumenii de la multe mânăstiri, lepădându-şi egumeniile lor, veneau sub povăţuirea cuviosului. Şi nu numai egumeni, ci şi arhierei, lăsând scaunele lor, veneau la povăţuirea sfântului părinte şi doreau să fie păstoriţi de dânsul. Dintre aceştia era marele între patriarhi Nicolae, apoi Hariton, Andrei, Hrisopolit şi Acachie, care mulţi ani a strălucit în pustnicie. Asemenea şi pustnicii care îmbătrâniseră în pustietăţi neumblate, veneau la părintele, după rânduiala lui Dumnezeu, şi locuiau în lavra lui, vrând să se folosească de chipul cel îmbunătăţit al vieţii lui. Dintre unii ca aceştia era Cuviosul Nichifor, care a petrecut în munţii Calabriei împreună cu Sfântul Fantinon.

Lor li s-a făcut o dumnezeiască arătare, poruncind lui Fantinon ca să meargă la Tesalonic, iar lui Nichifor să meargă la Aton, la Cuviosul Atanasie, unde, petrecând mult timp, a murit şi a fost îngropat. Trecând câtăva vreme, au scos moaştele lui din pământ şi, când le mutau în alt loc, a curs din oasele cele uscate ale acestuia, izvor de mir cu miros foarte plăcut, mai mult decât toate aromatele. Nişte sfinţi mari ca aceştia erau trimişi de Dumnezeu sub păstoria Cuviosului Părinte Atanasie, ca arătat să poată şti viaţa lui cea mai plăcută lui Dumnezeu decât a altora. Căci, precum se cunoaşte rădăcina din odrăslirea ramurilor şi pomul din roduri, tot astfel este cunoscut învăţătorul cel iscusit, din ucenicii lui cei iscusiţi şi păstorul cel bun din oile lui cele bune. Însă acum este vremea ca, pomenind pe scurt unele din minunile lui, să apropiem cuvântul spre sfârşit.

Dumnezeu, Care prea măreşte pe sfinţii Săi cu minuni, n-a lipsit şi pe acest mare plăcut al Său de darul facerii de minuni. La început să aducem aminte de mai înainte vederea lui.

***

Într-o vreme, căzând ger cumplit, a chemat la sine pe unul din ascultători, cu numele Teodor, şi a zis către dânsul: ***"Frate, luând mâncare, mergi îndată la locul Chesariei - astfel se numeşte acel loc lângă Aton - iar când vei fi în dreptul Trohalului, mergând spre mare, vei găsi trei oameni aproape morţi de foame şi de ger, dintre care unul este monah. Deci, întăreşte-i cu pâine, ca să se poată încălzi, şi adu-i aici".***

Teodor, ducându-se, a găsit aşa precum a zis părintele prooroceşte şi se minună de înainte-vederea sfântului.

***

Odată, s-a întâmplat că a plecat cuviosul cu câţiva fraţi cu corabia spre o insulă pentru trebuinţele mânăstirii. Cu îngăduinţa lui Dumnezeu, nevăzutul vrăjmaş, vrând să înece pe părintele cu fraţii, a ridicat un vânt mare cu furtună; şi, pornind învăluire înfricoşată, a răsturnat corabia în mijlocul mării şi îndată apa i-a acoperit pe toţi. Dar dreapta lui Dumnezeu, care scoate îndată din toate primejdiile pe plăcutul său, a îndreptat corabia într-acelaşi ceas şi a alinat furtuna. Deci, sfântul s-a aflat şezând la cârmă şi chemând pe fraţi la sine, iar apa îi aducea ca şi cu nişte mâini.

Deci, cuviosul părinte, trăgându-i din apă unul câte unul, pe toţi i-a adunat vii în afară de Petru din Creta, care nu se afla. Pe acela nevăzându-l, părintele s-a rănit cu inima şi foarte tare a strigat, zicând: ***"Fiule, Petre, unde eşti?"***

Dar împreună cu glasul părintelui, Petru a fost scos din adânc şi a fost adus de apă la corabie şi s-a primit de mâinile părintelui. Astfel s-a mântuit cuviosul de la înecare şi a mântuit şi pe fraţii lui şi nu s-a bucurat de dânsul răul vrăjmaş, ci mai vârtos s-a ruşinat. Deci, fericitul părinte pretutindeni îl umplea de ruşine, biruindu-l şi izgonindu-l.

Din monahul Matei, care era muncit de duhul necurat, a izgonit pe diavol; şi din alţii care pătimeau de aceasta, cu rugăciunile sfântului se izgoneau demonii.

***

Cuviosul mai avea încă şi puterea tămăduirii bolnavilor, tămăduind cu mâinile sale pe mulţi. El a vindecat pe un frate lepros. Pe altul, ce pătimea de durerea

pântecelui, l-a făcut sănătos. Pe un altul, ce avea o rană care se numea cancer, l-a tămăduit, făcând cu mâna de trei ori semnul Sfintei Cruci pe rană. Cu rugăciunea a izgonit lăcustele, care năvăliseră în insula mânăstirii şi mâncau rodul pământului.

***

Odată, mergând el cu fraţii într-o corabie pe mare, li s-a isprăvit apa de băut şi fraţii sufereau de sete. Atunci le-a poruncit să scoată apa din mare şi, binecuvântând-o, a prefăcut-o în apă dulce şi, bând, fraţii s-au răcorit.

***

Un frate, anume Gherasim, lucrând în vie, a voit să smulgă din sânul pământului o viţă înaltă, ca cel ce avea multă putere trupească. Deci, clătinând cu mâinile viţa de două-trei ori şi neputând să o smulgă, s-a vătămat, deoarece i s-au lăsat măruntaiele în jos şi din această pricină îl durea cumplit. Dar cu rugăciunea părintelui şi cu semnul Sfintei Cruci s-a tămăduit.

***

Gherasim, punând martor pe Dumnezeu, spunea şi această minune: "Fiind eu la slujba tăierii de pâini, aveam nevoie să merg la părintele şi să întreb de un lucru oarecare. El s-a întâmplat de era singur în biserica Sfinţilor Apostoli la rugăciune. Deci, m-am dus la dânsul şi, privind pe ferestruie, l-am văzut rugându-se, iar faţa lui era ca o văpaie de foc. M-am înspăimântat şi m-am depărtat puţin, aşteptând; apoi iarăşi m-am arătat şi i-am văzut faţa strălucind ca a unui înger al lui Dumnezeu, înconjurându-l o asemănare de foc, şi de frică am strigat: "O, părinte!" Văzându-mă el îngrozit şi ştiind de ceea ce am văzut, m-a certat să nu spun la nimeni. Aceasta a spus-o Gherasim fraţilor, după moartea cuviosului.

***

Un frate oarecare a fost trimis de Părintele Atanasie la slujbă într-un sat mirenesc. Acolo, fiind înşelat prin ispita vrăjmaşului, a căzut în păcatul cel trupesc. Cunoscându-şi greutatea păcatului, se deznădăjduia cu gândurile. Deci, întorcându-se la mânăstire, a căzut la picioarele sfântului cu lacrimi şi cu tânguire şi i-a mărturisit păcatul şi deznădejdea sa. Cuviosul, învăţându-l multe cuvinte folositoare şi îndemnându-l să nu se depărteze de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, i-a poruncit să petreacă în cea dintâi rânduială a fraţilor.

***

Unul dintre bătrâni, anume Pavel, ştiind căderea fratelui şi mila cea din inimă a părintelui, cârtea spre fratele cel căzut şi spre părinte, ocărind pe frate că a îndrăznit a face un lucru necurat ca acela, călcându-şi făgăduinţa curăţiei, iar

Cuviosul Atanasie îi zicea în faţă: "Nu este cu dreptate a ierta pe un păcătos ca acela, ci trebuie să poarte multe feluri de pedepse".

Iar blândul părinte, căutând cu asprime spre acel cârtitor, i-a zis: ***"O, Pavele, vezi ce faci? Ia aminte de tine şi să nu cauţi păcatele fratelui, pentru că este scris: Celui ce i se pare că stă, să se păzească să nu cadă!"***

Din ceasul acela, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, ispititorul cel nevăzut a început, cu săgeţile necuratelor gânduri, a răni inima lui Pavel. Deci, i-a aprins cu focul poftei trupul lui şi n-a avut odihnă trei zile şi trei nopţi, arzând de poftă spre păcatul trupesc, încât se deznădăjduise şi de mântuirea sa. Dar ce este şi mai rău, este că se ruşina a-şi mărturisi războiul său părintelui.

Cunoscând Cuviosul Atanasie aceasta cu duhul, a chemat pe Pavel la el şi vorbea despre oarecare lucruri mânăstireşti, iar prin vorba aceea trăgea încet pe Pavel spre mărturisirea patimii celei trupeşti. Deci, Pavel, căzând la picioarele părintelui, îşi mărturisi primejdia sa şi cerea uşurare de război. Iar cuviosul, învăţându-l să nu osândească pe fratele cel greşit, l-a trimis la slujba aceluia, că era chelar. Stând el singur la rugăciune, s-a rugat cu lacrimi lui Dumnezeu pentru el. Din ceasul acela, Pavel s-a uşurat de patimă, simţind o răcoare ce s-a vărsat peste capul lui şi prin tot trupul până la picioare. De atunci s-a stins într-însul aprinderea cea de poftă trupească.

***

Alt frate, anume Marcu, de neam din Lampsac, se aprinsese de aceeaşi poftă trupească a păcatului. Deci, mergând la părintele, şi-a mărturisit patima şi cerea ajutor de rugăciuni de la dânsul. După câteva zile, a văzut în vedenia visului pe părintele, zicând către el: "Cum eşti frate?"

Iar el a răspuns: "O, părinte, pătimesc foarte rău!"

Şi i-a zis cuviosul: "Întinde-te cu faţa la pământ".

Întinzându-se el cu faţa la pământ, părintele l-a călcat cu piciorul pe şale. Iar el, deşteptându-se din greutatea piciorului, s-a simţit tămăduit de patimă, şi din ceasul acela avea odihnă în mădulare, fără de supărarea trupească.

Aceste puţine minuni din cele multe, ale Cuviosului Părintelui nostru Atanasie, care s-au făcut în viaţa lui, povestindu-le pe scurt, să începem a grăi despre moartea lui.

Deoarece se adunase la cuviosul o mulţime de fraţi de pretutindeni, precum s-a zis mai înainte, era nevoie să mărească lărgimea bisericii, pentru încăperea soborului fraţilor şi să zidească paraclise şi pridvoare lângă pereţii bisericii. Fiind neterminată o clădire a unui pridvor de la altar, era nevoie, ca singur părintele, să se suie acolo să vadă acel lucru, mai înainte de a merge la împăratul din Constantinopol, pentru trebuinţele mânăstireşti.

Deci, chemând mai întâi pe fraţi, le-a citit învăţătura fericitului Teodor Studitul, adăugând şi din gura sa sfaturi folositoare şi binegrăitoare; apoi, închizându-se în chilie, s-a rugat mult. După aceea, a ieşit din chilie îmbrăcat cu mantia, având pe cap sfinţitul culion al fericitului său părinte Mihail Malein, pe care avea obiceiul a-l pune numai la praznice mari şi în vremea împărtăşirii cu dumnezeieştile lui Hristos Taine.

În ziua aceea s-a arătat ca la praznic şi era luminos la faţă ca un înger al lui Dumnezeu. Luând cu el şase fraţi, s-a suit la acel lucru. Şi pe când era pe vârful zidirii, cu neştiutele judecăţi ale lui Dumnezeu, s-a surpat acel vârf şi toţi au căzut, fiind împresuraţi cu pietre şi cu ţărână. Deci, cinci şi-au dat îndată sufletele în mâinile lui Dumnezeu, iar Părintele şi cu un zidar, anume Danin, au rămas prinşi între pietre de vii. După aceasta, s-a auzit timp de trei ceasuri glasul cuviosului părinte, strigând astfel: ***"Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi mie! Slavă Ţie, Dumnezeule!"***

Deci, adunându-se fraţii, au scos cu plângere şi tânguire pietrele şi ţărâna, unii cu uneltele ce le găsiseră la îndemână, iar alţii cu mâinile şi cu picioarele, până ce au găsit pe Părintele Atanasie mort în Domnul, cu trupul întreg, fiind rănit numai la piciorul drept, iar lângă dânsul au găsit şi pe zidar rănit foarte rău; şi aşa i-au scos pe amândoi de acolo.

Astfel a fost sfârşitul Cuviosului Atanasie, care, deşi s-ar părea cuiva că a fost necinstit pentru că nu a murit în pat, însă cinstită este înaintea Domnului moartea cuviosului; căci, pricinuitoare de cununa mucenicească s-a făcut plăcutului lui Dumnezeu, de care nu fără înştiinţare a fost el, pentru că a văzut-o mai dinainte cu duhul şi lui Antonie, ucenicul său cel mai de aproape, a spus-o mai înainte, zicând: ***"Drumul pe care trebuia să-l fac eu la Constantinopol ai să-l faci tu, pentru că eu de acum nu voi mai putea să văd pe împăratul cel pământesc, aşa voind Dumnezeu!"***

După sfârşitul său, cuviosul a stat trei zile neîngropat, până ce s-au adunat părinţii de pe la toate mânăstirile, ca să-i facă cinstita îngropare. Iar sfântul la trup nu s-a

schimbat deloc, nici nu a curs, nici nu s-a înegrit deloc, ci faţa lui era ca a unui om ce doarme, nici nu mirosea, cum miros morţii. Deci, mare tânguire era pentru dânsul de la toţi. Când a început cântarea la groapă, din rana care era la picior a curs sânge mai presus de fire; pentru că cine a văzut vreodată curgând sânge de la un om mort de trei zile? Acest lucru văzându-l oarecare din stareţii cei cinstiţi, l-au strâns în basmalele lor şi se ungeau cu el ca şi cu o mare sfinţenie spre binecuvântare. Apoi au îngropat cinstitul trup al Cuviosului Părinte Atanasie.

Trupurile sfărâmate de pietre ale celor cinci fraţi, găsindu-le înainte, le-au îngropat şi pe ele cu cinste. După aceasta, Daniil, care era rănit, mai trăind câteva zile, a mărturisit o vedenie care i s-a arătat înaintea sfârşitului cuviosului: "El a văzut un trimis luminos, venind şi chemând pe părintele la Împărat. Apoi, în acel ceas, părintele plecă din lavră cu trimisul acela şi cu şase fraţi, între care eram şi eu. Deci, după ce am sosit la acele frumoase palate împărăteşti şi ne-am apropiat de uşă, cuviosul părinte, împreună cu cei cinci fraţi, a intrat în palat la împărat, iar eu am rămas afară tânguindu-mă foarte mult. Şi am auzit un oarecare om dinăuntru, zicându-mi: "În zadar te tânguieşti, omule, pentru că nu poţi să intri înăuntru, de nu-ţi va dărui ţie voie părintele cu care ai venit". Auzind eu aceasta, am început şi mai mult a mă tângui, chemând pe Părintele Atanasie cu glas umilit. Apoi, după puţin timp, ieşind părintele, m-a luat de mâna dreaptă şi m-a dus în palat, unde m-am învrednicit a vedea pe împărat şi a mă închina Lui". Acestea spunându-le Daniil, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Se cade să mai pomenim şi alte minuni ale Cuviosului Atanasie, care s-au făcut după moartea lui.

***

O dată, s-a întâmplat lui Antonie, ucenicul cuviosului, de a plecat cu oarecare fraţi în părţile Gangrei pentru trebuinţele mânăstirii. Ajungând acolo, au găsit un păstor păscând oile şi acela avea un singur fiu pe care-l răpise o fiară. Deci, fiind aproape de sfârşit, tatăl lui se tânguia foarte mult după dânsul. Văzând el pe acei monahi străini trecând pe alături, i-a rugat să se abată la dânsul, unde, arătându-le iubire de străini, le-a pus înaintea lor hrană ce o avea, pâine şi lapte, iar monahii s-au minunat de buna lui faptă, cum, fiind într-atâta mâhnire, nu şi-a lăsat iubirea de străini şi suferea durerea în supărarea lui.

Între acei monahi era şi un frate cu numele Simeon. Acela avea cu dânsul o basma muiată în sângele Cuviosului Părintelui Atanasie. Cu acea basma, Simeon a legat rana copilului şi îndată a adormit un somn dulce până a doua zi, rămânând şi ei acolo.

Dimineaţa, copilul s-a sculat sănătos având rana tămăduită şi cerea să mănânce. Atunci toţi au prea mărit pe Dumnezeu.

***

Altă dată, unul dintre fraţi, fiind trimis pentru slujba mânăstirii, i s-a întâmplat de a intrat în casa unui oarecare iubitor de Hristos. Femeia aceluia pătimea de mult timp de scurgerea sângelui şi zăcea pe patul durerii, iar bărbatul şi toţi casnicii se tânguiau pentru dânsa. Atunci fratele acela, înştiinţându-se de pricina tânguirii lor, a zis: "Am în băsmăluţă sângele Sfântului Atanasie. De veţi voi, noi muiem basmaua cea sângerată în apă şi o stoarcem pe ea. Apoi apa aceea să o bea bolnavă şi îndată va fi sănătoasă". Femeia acea neputincioasă, auzind cuvintele monahului, a început cu lacrimi a-l ruga pe el ca mai curând să facă aceea.

Deci, monahul gătind apa aceea cu sângele sfântului, a dat-o ei, iar femeia, primind-o, a zis: "Sfinte Atanasie, ajută-mi!", şi a băut-o toată. Atunci îndată i-a încetat curgerea sângelui şi s-a făcut sănătoasă.

***

Cu alt prilej, monahii Simeon şi Gheorghe, fiind trimişi pentru slujba mânăstirii, au ajuns la limanul Pevaului, unde au găsit pe un corăbier mort de opt zile, pe care îl plângeau prietenii săi. Atunci îndată au pus batista cea roşită în sângele cuviosului şi omul acela, deşteptându-se din somn, s-a sculat sănătos.

***

Multe minuni se săvârşeau şi de la mormântul sfântului, pentru că se izgoneau duhurile cele necurate din oameni şi se tămăduiau diferite feluri de boli ale celor ce veneau cu credinţă şi se ungeau cu untdelemn din candela ce ardea la mormântul lui.

Deci, să pomenim şi aceasta care s-a făcut unui monah îmbunătăţit, anume Evstratie. Acestuia i se vătămaseră toate cele dinlăuntru ale lui şi udul ieşea nu apă, ci sânge. De aceasta a pătimit şapte ani şi multe feluri de doctorii luând, nimic n-a folosit. Deci, lepădându-se de doctorii, a alergat la Dumnezeu, rugându-se Cuviosului Părinte Atanasie. Alergând la acest doctor dătător de tămăduiri, îndată a luat grabnică tămăduire de la dânsul în acest chip: I se părea în vedenia visului, că este la masă şi că vede pe cuviosul părinte şezând la acel obişnuit loc egumenesc, înaintea căruia era o sticlă plină cu apă şi un blid cu struguri. Cuviosul, luând puţin

din struguri, a pus în apă şi i-a dat lui Evstratie să bea. Evstratie, socotind că este vreo doctorie obişnuită, de care el se lepădase, nu voia să primească.

Părintele a zis către dânsul: "Nu te teme, ci ia şi bea, că-ţi va fi spre sănătate".

Evstratie, luând şi bând, s-a deşteptat din vedenia visului şi din acel ceas s-a tămăduit desăvârşit de boala aceea.

Acum este timpul să sfârşim cuvântul cel adunat pe scurt din cartea scrisă pe larg despre viaţa, nevoinţele şi minunile cuviosului Atanasie. Deci, fie lui Dumnezeu, Cel minunat întru sfinţii Săi şi Cel ce a arătat în cuviosul Atanasie milă şi puterea Sa, slava cea fără de sfârşit şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Atanasie Athonitul - drumul spre sfințenie

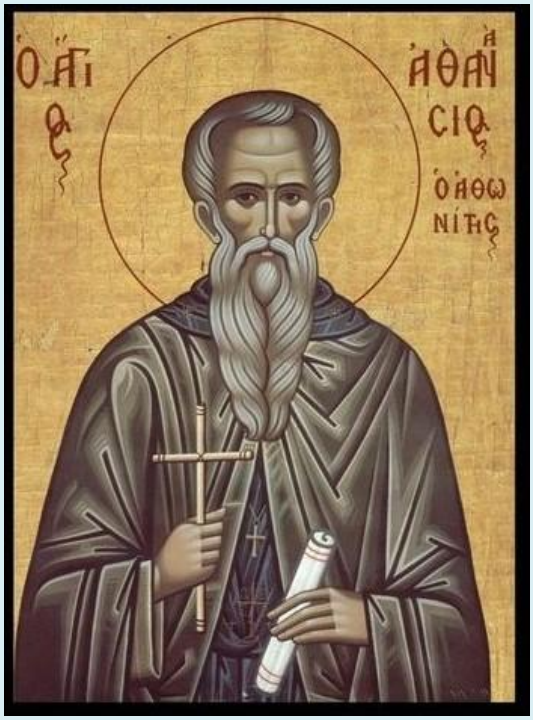

Întemeietorul vieții de obște din Sfântul Munte, ctitor al mănăstirii Marea Lavră, Sfântul Atanasie a dus o viață îngerească, având, printre altele, darul lacrimilor.

***

Născut în Trapezunt, Sfântul Atanasie a rămas orfan de mic, fiind crescut de către un ofițer. Era atras de iubirea Domnului încă din copilărie, jucând rolul de egumen pentru prietenii lui, prevestind, astfel, că avea să devină stareț.

După ce a terminat studiile, a îmbrățișat chipul monahal. Avea grijă să împartă cele pregătite pentru masă, în așa fel încât el să mănânce doar anafura sfințită de după Sfânta Liturghie, fără ca ceilalți să își dea seama.

Aflând că starețul său dorește să îl facă egumen al mănăstirii, Sfântul Atanasie a fugit în muntele Athos și a deprins viața pustnicească de la câțiva dintre frații ce se sălășluiseră acolo.

Apoi, aflând că împăratul Nichifor al Răsăritului urma să viziteze Muntele Athos, a fugit și din locul acela, știind că îl cunoaște, și s-a dus la o mănăstire unde se prefăcea că este un neînvățat. Dar fiind găsit, în cele din urmă, l-a rugat pe împărat să nu îl ia din Muntele Athos, ci să îi dea bani să construiască acolo o biserică.

Fugind de slava oamenilor, Sfântul Atanasie s-a retras la capătul muntelui, în locul numit Melanos, unde a primit și darul lacrimilor.

Căutat de împăratul Nichifor, care dorea și el să se călugărească, Sfântul Atanasie a primit cererea de a construi o mănăstire, Marea Lavră de astăzi, reunind schiturile existente într-o singură comunitate.

Tot în vremea vieții lui au mai fost înființate Mănăstirile Iviron, Esfigmenu și Vatopedi. Stabilind o rânduială de obște, precum în vechile mănăstiri ale Palestinei, sfântul s-a lovit de opoziția unora dintre călugării în viața cărora dorea să pună această rânduială.

Cuviosul a trecut la Domnul după ce s-a prăbușit peste el cupola unei noi biserici pe care o construia, Maica Domnului arătându-se monahilor și spunându-le să îl cinstească pe Atanasie ca pe un sfânt.

Sinaxar - Pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Atanasie cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui

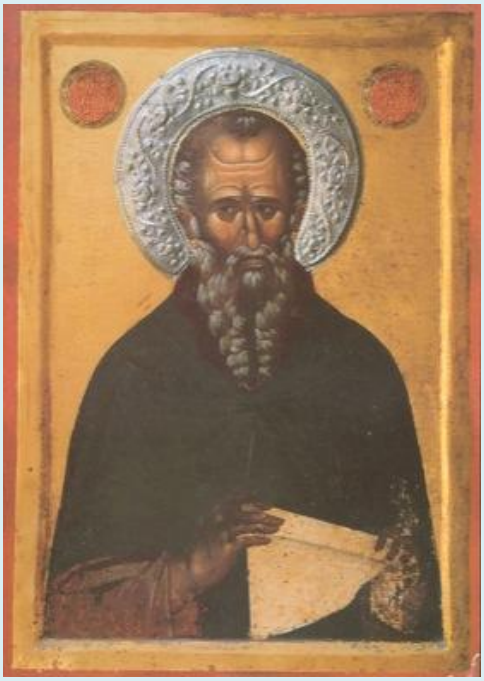

În această lună (iulie), în ziua a cincea, pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Atanasie cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui.

Acest luceafăr strălucind pe firmamentul Sfinţilor părinţi s-a născut prin anul 930 la Trapezunt, din părinţi de bun neam şi fu numit Avramie la Sfântul Botez. Rămas orfan de mamă şi de tată la puţină vreme după naşterea sa, a fost primit de o rudă a mamei sale, soţia unuia dintre notabilii Trapezuntului. Când era copil nu era atras de jocuri gălăgioase, ci îşi conducea mai degrabă prieteniii în pădure sau în apropierea unei peşteri şi juca rolul de egumen. Progresele rapide pe care le făcea în studiile sale îi atrăgeau admiraţia celor apropiaţi şi, abia ajuns la vârsta adolescenţei, fu remarcat de un înalt funcţionar imperial în misiune în acel oraş, care se ataşă de el şi îl luă cu el la Constantinopol.

Primit în casa conducătorului militar Zefinezer (acesta din urmă era rudă cu cei din familia Foca şi din familia Maleinos. Fiul său se căsătorise cu verişoara şi prietena din copilărie a lui Atanasie), el îşi continua studiile sub îndrumarea unui învăţător remarcabil, Atanasie, şi chiar fu avansat curând ca profesor adjunct, în ciuda vârstei sale tinere.

Înclinaţia pe care o manifestă în domeniul Literelor nu îl făcea să neglijeze viaţa ascetică, care îi plăcuse încă din copilărie; se arătă călugăr înainte de vreme şi luptător înainte de a intra în arenă. Se eschivă de la masa îmbelşugată a generalului şi îşi dădea merindele, ce îi erau aduse de doi servitori, în schimbul unei pâini de orz, pe care o mânca o dată la două zile. Nu se întindea pentru a dormi şi lupta împotriva somnului stropindu-şi faţa cu apă rece. Cât priveşte veşmintele, le împărţea săracilor, iar când nu mai avea nimic de dat, se retrăgea într-un colţ pentru a se lepăda până şi de lenjeria de corp.

Elevii veneau din toate părţile la Avramie, iar alţii părăseau şcoala învăţătorului său, nu numai din cauza ştiinţei lui şi capacităţilor de a îi învăţa pe ceilalţi, ci mai ales pentru amabilitatea lui, viaţa sa sfântă şi aspectul său dumnezeiesc.

Împăratul Constantin VII Porfirogenetul îl transferă într-o altă instituţie de învăţământ, dar cum discipolii se ataşau de el mai abitir decât iedera de stejar, pentru a nu fi cauza unui scandal şi a rivalităţii cu fostul său învăţător, Avramie - căruia îi era ruşine de laude - se hotărî să renunţe la cariera de profesor şi cu ea la toate grijile secolului.

Revenit la Constantinopol, după un sejur de trei ani în regiunea Mării Egee, în compania conducătorului militar, acesta îi făcu cunoştinţă cu ruda lui, Sfântul Mihai Maleinos (cf. 12 iulie), egumenul Lavrei de la Muntele Kyminas, care era bine cunoscut de toţi oamenii de vază. Cucerit de acest om dumnezeiesc, tânărul îi dezvălui dorinţa sa de a îmbrăţişa viaţa monahală. Spre sfârşitul discuţiei, se prezentă la Sfântul Mihai nepotul său, Nichifor Foca, pe atunci conducător militar al Anatoliilor, care nutri imediat o mare afecţiune, amestecată cu admiraţie, pentru Avramie.

Acesta, găsindu-şi tatăl spiritual aşa cum şi-l dorea inima sa, îl urmă pe Sfântul Mihai la Muntele Kyminas, unde primi curând Schima cea mică sub numele de Atanasie. Bătrânul, dându-şi seama că tânărul său discipol era deja înaintat în practica ascezei şi dorind să facă din el un ostaş al lui Hristos călit în taina supunerii, îi refuză îngăduinţa de a mânca o dată pe săptămână, permiţându-i să o facă o dată la trei zile şi îi porunci să doarmă pe o rogojină şi nu pe un scaun, aşa cum obişnuia.

Atanasie, care fu însărcinat în calitate de copist şi de ajutor de paracliser, se supunea fără crâcnire la tot ceea ce se împotrivea voinţei sale, într-atât încât ceilalţi discipoli de o seamă cu el îl numeau "fiul ascultării". Dovedi un asemenea zel încât

în mai puţin de patru ani ajunse la curăţia minţii şi, înzestrat de Dumnezeu cu arvuna contemplaţiei, fu socotit demn de a trece la stadiul isihiei.

Mihai îi permise să se retragă într-o chilie de sihastru, la în jur de o milă de mănăstire, să se hrănească doar cu pâine uscată şi apă, o dată la două zile, şi să îşi petreacă întreaga noapte în priveghere. Astfel retras îl găsi Nichifor Focas, în vizită la Kyminas, când veni să îl vadă şi îi dezvălui intenţia sa de a deveni călugăr în compania lui, îndată ce împrejurările o vor permite.

La puţină vreme, cum Sfântul Mihai lăsase să se înţeleagă printre cei apropiaţi lui ca Atanasie ar deveni moştenitorul său în ale harului şi ale sufletului, unii călugări, crezând că el voia să îl facă succesor ca egumen, începură să deranjeze pe tânărul ascet cu tot felul de măguliri. Topit în dragostea isihiei şi respingând orice onoruri, Sfântul alese şi de data aceasta să se eclipseze şi, luându-şi doar hainele cu el, două cărţi şi culionul părintelui său spiritual, se duse de-a dreptul la Muntele Athos, pe care îl admirase din insula Lemnos cu ocazia sejurului său la Marea Egee, şi unde nu trăiau pe atunci decât sihaştri, locuind în colibe de crengi şi care, străini de orice grijă, nu deţineau nimic şi nu lucrau pământul. După ce le admiră modul de viaţă cu ocazia unei scurte vizite, se puse sub ascultarea unui bătrân cu totul simplu, care locuia în partea de nord a peninsulei, Zygos, dându-se drept un marinar, victima unui naufragiu, cu numele Barnaba; pentru a îndepărta orice bănuială asupra originii sale, se prefăcu a fi neşcolit şi incapabil să înveţe măcar alfabetul.

Între timp, Nichifor Foca primise deja titlul de chef al armatelor şi îl căuta peste tot pe Atanasie. El scrise chiar judecătorului din Tesalonic, cerându-i să ancheteze la Muntele Aţos. Acesta se adresa protosinghelului Ştefan care îi răspunse că nu avea cunoştinţă de existenţa acestui călugăr.

În ziua Naşterii Domnului, cu ocazia privegherii la care erau adunaţi toţi atoniţii în micuţa biserică Protaton din Karyes, protosinghelul recunoscu în alura plină de nobleţe a tânărului Barnaba pe călugărul care îi fusese descris şi îi porunci să citească predica Sfântului Grigorie Teologul. Atanasie începu să îngâne ca un copil, dar protosinghelul îi porunci să citească "aşa cum ştia"; nemaiputând să se ascundă, începu să citească în aşa fel încât toţi călugării veniră să se prosterneze plini de admiraţie în faţa lui.

Cel mai de vază dintre ei, Paul din Xiropotamu (cf. 28 iulie) prezise că acela care venise mai târziu decât ei pe Munte avea să fie înaintea lor în Împărăţia lui Dumnezeu şi că toţi călugării aveau să se supună lui. Protosinghelul îl luă deoparte pe Atanasie şi, aflând adevărul, îi promise să nu îl trădeze şi îi atribui o chilie

singuratică, la trei stadii de Karyes, unde putea fără tulburare să stea de vorbă doar cu Dumnezeu. Acolo Sfântul îşi asigură existenţa copiind cărţi şi dovedi asemenea dexteritate în această activitate încât copia, cu o caligrafie elegantă şi îngrijită, o Psaltire pe săptămână.

Dar lumina nu putea sta ascunsă multă vreme pe Munte şi când fratele lui Nichifor, Leon Foca, veni în pelerinaj la Athos pentru a aduce rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu după un război victorios împotriva barbarilor, reuşi să îl descopere pe Atanasie. Călugării atoniţi, constatând că acest călugăr era atât de îndrăgit de personaje de rang înalt, îl rugară să mijlocească la Leon pentru ca biserica Protaton să fie refăcută şi construită mai mare. Atanasie obţinu imediat ceea ce a cerut şi după ce şi-a luat rămas bun de la prietenul său de vază, reveni în singurătatea sa. Dar cum călugării veneau neîncetat să îi ceară sfatul, el se eclipsă din nou, în căutarea isihiei, şi se retrase în partea de sud a Muntelui, într-un loc pustiu, bătut de vânturi, Melana. Acolo fu crâncen ispitit de demon care îşi vădi faţă de ascet toate uneltirile lui şi mai ales "războiul acediei", încercarea specifică sihaştrilor. Vrăjmaşul îi provoca o asemenea uscăciune spirituală încât, ajuns aproape la descurajarea totală, Atanasie îşi dorea să părăsească acel loc; dar într-un ultim efort hotărî să rabde până la sfârşitul anului. În ultima zi, pe când se pregătea să părăsească Melana, cum nu găsise nici un fel de linişte în această încercare, o lumină dumnezeiască îl străbătu dintr-odată, umplându-l de o bucurie de nedescris şi aducându-i darul lacrimilor, pe care le vărsa de atunci, fără nici un efort, până la sfârşitul zilelor sale; de aceea locul îi deveni atât de drag pe cât îi fusese de urât mai înainte.

Tocmai atunci Nichifor Foca primise comanda întregii armate bizantine pentru a elibera Creta de arabi, care înspăimântau toate ţărmurile prin incursiunile lor în scopul de a jefui; el trimise soli în centrele mănăstireşti din acele timpuri - cu deosebire la Athos, căci aflase de la fratele său că Atanasie se găsea acolo - cerând să îi fie trimişi călugări în stare să îl ajute prin rugăciunile lor. Părinţii din Sfântul Munte reuşiră să învingă toată rezistenţa iubitorului isihiei, amintindu-i că mai mulţi călugări se aflau prizonieri în mâinile arabilor şi astfel Atanasie sosi în Creta în compania unui călugăr mai în vârstă, la puţin timp de la izbânda lui Nichifor (961).

Purtat pe valurile bucuriei de a-şi fi regăsit părintele spiritual, acesta îi confirmă că încă avea intenţia de a se retrage din lume şi îl imploră să pună bazele unei mănăstiri în apropierea sihăstriei sale pentru a se adăposti amândoi. Omul lui Dumnezeu, considerând că a lucra pentru propria mântuire era deja o sarcină prea

grea şi evitând orice ocazie care i-ar fi adus grijă şi împrăştiere, refuză această propunere şi se întoarse la Athos.

Nichifor trimise după el pe unul din cei apropiaţi lui, Metodie care deveni apoi egumen la Kyminas şi acesta din urmă reuşi să îl convingă pe Atanasie să întreprindă construcţia mănăstirii.

Cu aurul oferit de Nichifor, un paraclis fu construit în scurt timp şi fu închinat Înaintemergătorului cu chilii de sihastru pentru Atanasie şi Nechifor (această chilie exista încă, la cinci minute de Lavra); după plecarea lui Metodie se începu construcţia unei mari biserici a Maicii Domnului şi a Lavrei, numită "din Melana" (numită Lavra, în amintirea mănăstirilor aproape-sihastre de altădată, fundaţia era dintru început destinată unei mănăstiri cenobitice), pe locul unde Atanasie fusese izbăvit din acedie prin viziunea luminii dumnezeieşti.

Atanasie alungă prin rugăciune demonul care îi paraliză pe muncitori, aceştia hotărâră să devină călugări şi fură tunşi de către Sfânt care, înainte de a-i accepta ca discipoli, se duse să primească schima cea mare monahicească din mâinile unui sihastru din împrejurimi, Isaia.

În acel an (962-963), o foamete cumplită lovi întregul Imperiu încât aprovizionarea Lavrei fu întreruptă. Hotărând să meargă să ceară sfatul bătrânilor din Karyes, Atanasie întâlni pe drum pe Maica Domnului, care făcu să ţâşnească în faţa lui un izvor cu apă din abundenţă (pe locul actual al Aghiasmei Sfântului Atanasie. Acest episod nu apare în Viaţa Sfântului , dar a fost transmis prin tradiţia orală) şi ea îi ceru să nu fie neliniştit căci ea avea să ocupe pentru restul vremii sarcina de econom al Mănăstirii (de aceea, până astăzi, nu există econom la Lavra, doar sub-econom şi este venerată icoana Maicii Domnului Economita). Iar când Sfântul se întoarse la Mănăstire, Prea Sfânta îi arătă hambarele pline.

Prin harul lui Dumnezeu şi rugăciunea Sfântului, lucrările înaintară cu repeziciune, în ciuda marilor greutăţi datorate terenului accidentat, plin de pietre şi hăţişuri. La biserica, dotată cu două strane în formă de cruce (prima biserică de acest tip, zisă "atonită", care se generaliza apoi în întreg Imperiul), fu adăugată o sală de mese (cu 21 de mese din marmură dintr-o singură bucată, care există şi astăzi la Lavra, asemeni altor numeroase obiecte din epoca Sfântului, îndeosebi cârja sa pastorală şi crucea cea grea din fier pe care o purta), camere de oaspeţi, un spital dotat cu baie, un apeduct, o moară şi tot ceea ce era necesar vieţii într-o mare mănăstire.

Numărul călugărilor crescu repede iar Sfântul veghea la organizarea comunităţii, ocupându-se în cele mai mici detalii atât de Sfintele Liturghii cât şi de treburile zilnice, după modelul mănăstirii Studion: în aşa fel încât totul să fie îndeplinit cu demnitate şi în ordine iar călugării, eliberaţi de toate bunurile şi de propria voinţă, să poată persevera într-o singură inimă şi fără grijă în slăvirea neîntreruptă a lui Dumnezeu.

Pentru Sfântul Atanasie, viaţa mănăstirii consta în "a privi împreună scopul vieţii, adică mântuirea, şi a forma în viaţa cenobitică o singură inimă şi o singură voinţă. Pentru ca într-o singură dorinţă toate frăţiile să constituie un singur trup cu mai multe membre" (Tipicul Sfântului Atanasie, editura Meyer pagina 115).

Totul părea să decurgă cât se poate de bine, când iată că sosi vestea încoronării lui Nichifor pe tronul împărătesc (963). Descumpănit în faţa a ceea ce el considera ca o trădare, Atanasie, sub pretextul unui drum la Constantinopol, se îmbarcă pe dată împreună cu trei discipoli. Dar abia îndepărtându-se de ţărm, îl trimise pe unul dintre ei după suveran, cu o scrisoare anunţându-şi demisia; îl însărcina pe al doilea, Teodot, să ducă această veste Lavrei şi împreună cu al treilea, Antonie, se îndreptă spre insula Cipru. Acolo se prezentară la mănăstirea "Preoţilor", dându-se drept pelerini care, renunţând să mai meargă până în Ţara Sfântă, ocupată de saracini, voiau să trăiască în impreujurimi ca asceţi. Bucuria lui Nichifor când îl întâmpină pe trimisul părintelui său spiritual se întunecă repede când îi citi scrisoarea şi imediat ceru să fie căutat Atanasie.

În acest timp Lavra, lipsită de părintele său, cădea în ruine iar călugării orfani nu îşi putea găsi nici consolare nici armonie.

Când cei doi fugari aflară că egumenul fusese informat că împăratul caută doi călugări corespunzând semnalmentelor lor, părăsiră locurile unde se aflau. Vânturile îi împinseseră până la litoralul Asiei Mici, lângă Attalia iar Atanasie avu o viziune cu starea părăginită în care se afla Lavra şi anunţându-i că sub conducerea lui i se predestina un viitor strălucit. Numai ce se hotărâseră să ia drumul întoarcerii că providenţa îi făcu să îl reîntâlnească pe Teodot, care era în drum spre Cipru în căutarea Sfântului ca să îl informeze de situaţia de la Athos.

La întoarcerea sa în mănăstire, Atanasie fu primit de către călugări precum Hristos la Ierusalim iar Lavra se trezi din nou la viaţă. La scurtă vreme Atanasie se duse la Constantinopol.

Împăratul Nichifor, confuz, nu îndrăznea să îl primească în fastul în care o făcea de obicei şi îmbrăcat cât se poate de simplu luă pe Sfânt deoparte, în camera sa, pentru a-şi cere scuze şi să îl convingă să rabde până când circumstanţele îi vor permite să îşi ţină promisiunea.

Lui Atanasie îi revelase Dumnezeu că Nichifor avea să moară pe tron, aşa că îl încuraja la dreptate şi blândeţe, apoi îşi luă la revedere, având cu el un hrisov care acordă Lavrei titlul de Mănăstire Imperială, cu o rentă anuală considerabilă şi îi ceda mănăstirea Sfântul Andrei din Peristera în regiunea Tesalonic, ca anexă metoc (această mănăstire fusese creată în secolul anterior de către Sfântul Eftimie cel tânăr - cf. 15 octombrie. După unii Jean Tzimiskis e cel care dărui această mănăstire Marii Lavre).

Întors la Athos, Sfântul preluă din nou conducerea lucrărilor. În cursul amenajării portului, fu grav rănit la picior şi trebui să rămână la pat trei ani, dar profită de această imobilizare pentru a se consacra mai mult lui Dumnezeu şi conducerii spirituale a fraţilor.

La moartea lui Nichifor Foca, asasinat de Jean Tzimiskis care urcă pe tron (969-976), cum noul suveran nu îl agrea prea mult pe Sfânt din cauza ataşamentului său pentru suveranul precedent, unii dintre sihaştrii atoniţi, oameni simpli legaţi de vechiul lor mod de viaţă, îl acuzară pe Atanasie că transformă Sfântul Munte într-un loc monden prin construcţiile sale, plantaţiile şi constituirea unei mari mănăstiri.

Împăratul îl convocă pe Atanasie la Constantinopol, dar Sfântul îşi lăsă asupra lui o amprentă atât de puternică încât Tzimiskis îşi schimbă complet atitudinea şi îi dublă renta printr-un hrisov. Apoi îl trimise la Athos pe Eftimie din Studion, cu misiunea de a calma conflictul provocat de diavol şi pentru a da Sfântului Munte prima sa organizare oficială (972). [Actul, numit "Tragos", semnat de împărat, Atanasie şi 57 de egumeni şi călugări, care a atestat de această misiune, e păstrat la Karyes. Nu este expus, în prezenţa Sfintei Comunităţi, decât cu rare ocazii.]

Din acel moment, mănăstirile cenobitice au înlocuit chiliile (atunci fură construite printre altele mănăstirile Vatoped, Iviron şi Dochiariu), iar sihaştrii se reconciliară cu cenobiţii făcând între ei schimburi de bunuri: unii ofereau cenobiţilor grija lor pentru isihie şi pentru rugăciunea neîncetată, ceilalţi procurau sihaştrilor ordinea şi armonia sub diriguirea egumenului, plasat în centrul comunităţii precum chipul lui Hristos.

Sihaştri puteau fi văzuţi abandonându-şi pustia, egumeni renunţând la mănăstirea lor şi chiar Episcopi demisionând pentru a veni sub conducerea lui Atanasie. Discipoli nenumăraţi alergau spre muntele Athos, veniţi din Italia, din Calabria, din Arnalfi (Mănăstirea Amalfitanilor, cea mai importantă dintre cele trei mănăstiri italiene cunoscute la Athos şi care urma probabil regulile Sfântului Benedict, rămase în activitate până în secolul XIII), din Iberia / Georgia (Cf vieţii Sfinţilor Ioan şi Eftimie, la 13 mai.

Sfântul Atanasie avea o asemenea afecţiune pentru Ioan Ibericul încât îl numi în Testamentul său epitrop al Marii Lavre, însărcinat să supravegheze disciplina monahicească şi să vegheze la numirea Egumenului căci se plângea că în zadar şi-a căutat un succesor.

Sfântul Ioan era decedat la moartea Sfântului Atanasie, fiul său Sfântul Eftimie fu numit epitrop dar nu putu să se achite normal de această sarcină din cauza disensiunilor dintre greci şi georgieni care apăruseră la Iviron. Cele două mănăstiri au întreţinut totuşi întotdeauna relaţii privilegiate, şi în fiecare an Egumenul de la Iviron prezidează sărbătoarea Sfântului Atanasie) şi din Armenia.

Şi chiar pustnici renumiţi, precum prea fericitul Nichifor cel gol (în urma unei revelaţii a Sfântului Fantin ei au plecat împreună din Calabria , cf. 30 august. La moartea sa, din trupul lui Nichifor a curs mir. Nu este menţionat în sinaxare dar este în orice caz diferit de Nichifor menţionat la 4 mai), preferau să renunţe la austeritatea lor pentru a se bucura de învăţătura Sfântului Egumen şi pentru a găsi desăvârşirea prin asceza umilinţei şi a ascultării.

Rugăciunea Sfântului era atât de puternică impotriiva diavolilor încât aceştia din urmă înconjurau Muntele în mod nevăzut, fără a putea să se atingă de călugări, dar continuau să îl atace pe Atanasie.

Într-o zi ei ispitiră pe un călugăr neatent - care nu aprecia tensiunea ascetică a Sfântului - să atenteze la viaţa acestuia. El se duse noaptea la uşa chiliei Egumenului dar îndată ce Atanasie ieşi şi îl îmbrăţişa părinteşte, nefericitul lăsă să-i cadă spada şi, căzând la picioarele lui, îşi mărturisi intenţia necurată. Sfântul îl iertă imediat şi îi arătă de atunci o afecţiune mai mare decât celorlalţi discipoli.

Făcându-se totul pentru toţi, călugări ai cenobiei, asceţi din împrejurimi sau pelerini veniţi din toate părţile pentru a găsi la Lavra vindecarea sufletului său a trupului, Sfântul Atanasie nu îşi încetă totuşi conversaţia sa permanentă cu Dumnezeu şi nici luptele sale ascetice.

În perioada postului nu mânca nimic toată săptămâna iar în timp normal regimul său era cel al călugărilor supuşi celor mai aspre canoane. Când participa la masă, îşi împărţea partea lui în aşa fel încât, fără ca cineva să îşi dea seama, el nu mânca mai nimic în afara anafurei împărţite după Sfânta Liturghie.

Toată vremea pe care nu şi-o petrecea învăţându-i sau spovedindu-i pe discipolii săi, o consacra rugăciunii, întotdeauna scăldată în lacrimi iar batista sa, care era întotdeauna înmuiată, a vindecat bolnavi în mai multe rânduri.

Conducător şi îndrumător cu o autoritate incontestabilă, el se făcea, asemeni lui Hristos, slujitorul tuturor şi acordă o atenţie deosebită bolnavilor, ocupându-se el însuşi de sarcinile care îi dezgustau pe ceilalţi călugări. Îi considera pe leproşi drept cea mai mare comoară a Lavrei şi îi dădea în grija discipolilor celor mai încercaţi.

Când unul din călugări murea, Sfântul se ducea lângă trupul lui şi izbucnea în plâns - nu hohote de emoţie ci lacrimi de mijlocire pentru mântuirea celui plecat - iar când se ridica, având faţa înroşită ca de foc, îl slăvea pe Dumnezeu pentru faptul de a-i fi oferit pe discipolul său ca sacrificiu plăcut.

Comunitatea, mai întâi limitată de către împărat la 80 de călugări ajunse la 120 la sfârşitul vieţii lui Atanasie şi ea nu înceta să crească (ea va număra 700 în secolul XI.). Sfântul rămânea însă pentru fiecare ca un părinte. Îşi încuraja călugării să lucreze cu mâinile lor pentru a evita trândăvia, mamă a tuturor viciilor şi le dădea exemplul fiind întâiul în lucrările cele mai dificile, care nu erau lipsite de cântecul psalmilor şi de sarea Cuvântului dumnezeiesc. Îi învăţa că scopul vieţii călugăreşti, în cenobie, rămânea acelaşi ca şi pentru sihaştri : "a se pregăti pentru iluminarea de către Duhul Sfânt, prin curăţirea minţii, sufletului şi trupului" (Tipicul, p.102).

Într-o zi, călugărul Gherasim se duse la o chilie unde se retrăsese Sfântul şi îi văzu faţa arzând ca o vatră. Mai întâi se dădu înapoi înspăimântat dar când se apropie din nou, îl contemplă radiind şi înconjurat de o aură îngerească. Pentru că ţipând îşi trădă prezenţa, Atanasie îi ceru să jure că nu va vădi nimănui ceea ce văzuse.

Această familiaritate cu Dumnezeu îi procură Sfântului o înţelepciune divină atât în învăţarea comunităţii cât şi în corectarea greşelilor călugărilor. Atunci când impunea fraţilor un canon, îl urma şi el şi chiar dacă în public avea o atitudine austeră şi magistrală, când se afla cu discipolii, în particular sau pentru o muncă în afară, era întotdeauna simplu, hazliu şi de o mare blândeţe.

A vindecat pe mulţi bolnavi, după ce le-a aplicat plante medicinale pentru a ascunde puterea rugăciunii sale. Şi mulţi dintre cei care veneau să îi mărturisească păcate ce dăinuiau, precum mânia sau invidia, plecau de la el eliberaţi după ce Sfântul îi atingea cu cârja sa pastorală spunându-i fiecăruia : "Du-te în pace, nu mai suferi de nici un rău!".

Pentru a răspunde nevoilor comunităţii, se întreprinse extinderrea bisericii iar lucrările înaintară repede datorită donaţiilor imperiale şi ale prietenilor lui Hristos, nu mai rămânea de terminat decât cupola.

Sfântul, care primise de la Dumnezeu revelaţia sfârşitului său, după ce şi-a încurajat discipolii într-o ultimă catheză, îşi îmbrăcă hainele de sărbătoare, îşi punea culionul Sfântului Mihai Malein, pe care nu îl purta decât la marile ocazii, şi urcă pe schelărie pentru a inspecta lucrările (5 iulile 1001). Dintr-odată cupola se prăbuşi, antrenând pe Sfânt şi pe cei şase călugări care îl însoţeau. Cinci dintre ei muriră pe loc, doar Atanasie şi zidarul Daniel rămaseră în viaţă, striviţi sub dărâmături. Timp de trei ore vocea sfântului a putut fi auzită : "Slavă ţie Doamne Iisuse Hristoase, vino în ajutorul meu!". Când călugării cuprinşi de spaimă reuşiră să îl elibereze, îl găsiră mort, cu mâinile în cruce pe piept, neavând decât o rană la picior. Trupul său rămase intact şi ca adormit timp de trei zile, până când toţi atoniţii, în număr de aproape trei mii, se adunară pentru a sărbători funeraliile Părintelui şi patriarhului lor. Din rana sa se scurse atunci sânge proaspăt, care fu luat cu grabă şi care făcu multe vindecări.

Mai târziu, Sfântul Atanasie nu a încetat să mijlocească în mod miraculos pentru cei care veneau să se închine la mormântul sau, în faţa căruia arde veşnic o candelă.

Când Marea Lavră sărbători întoarcerea sa la viaţa cenobitică, la 5 iulie 1981, după mai multe secole petrecute în idioritmie un lichid parfumat se prelinse dintr-odată pe sticla ce proteja icoana care acoperă mormântul, manifestând mulţumirea Sfântului.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul cuvios Atanasie Atonitul

Sfântul cuvios Atanasie s-a născut pe la anul 930 în Trapezunt, primind la botez numele Avramie. Rămas orfan de ambii părinţi, a fost crescut de o rudă cucernică a mamei sale.

Deşi era tânăr, a părăsit cetatea sa şi s-a dus la o mănăstire, Chiminas din Asia. Aici, egumenul Mihail l-a primit pe Sfântul Atanasie în rândul monahilor, dându-i ascultarea de a copia cărţi pentru trebuinţa oamenilor.

Pentru smerenia şi devotamentul cu care împlinea toate hotărârile mai-marilor mănăstirii a fost numit „fiul ascultării”.

Din râvna ce avea pentru osteneli mai grele a plecat la Muntele Athos, unde s-a hotărât să ridice o biserică. Pentru aceasta s-a dus la împăratul Nichifor Focas (963-969) cu care fusese prieten în vremea când împreună se aflau la învăţătură la Constantinopol şi cu ajutorul său a zidit în locul arătat o prea frumoasă biserică pe care a închinat-o Maicii Domnului. A zidit apoi şi o lavră, pentru mai mulţi ne-voitori.

Şi se silea sfântul să refacă bolta bisericii şi la o mai bună înfăţişare să o aducă. Deci, suindu-se pe schelă împreună cu alţi şase fraţi, s-a surpat bolta cu ei. Şi aşa s-a săvârşit Sfântul Atanasie, dându-şi sufletul în mâinile Domnului.

Iulian Dumitraşcu - Calendar Ortodox - Sfântul cuvios Atanasie Atonitul; Sfântul cuvios Lampadie

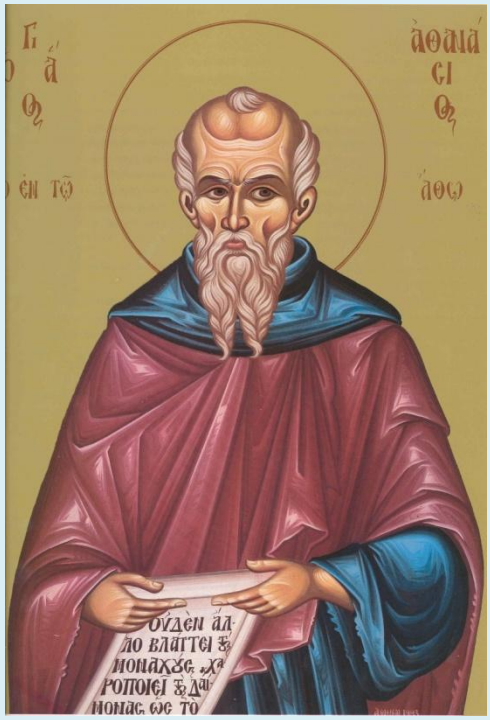

Cuviosul Atanasie Athonitul - Era originar din Trapezunt, de pe țărmul sud-vestic al Mării Negre. Tatăl său era de neam din Antiohia Siriei, iar mama din Colhida (Grecia).

Deși, părinții cuviosului Atanasie doreau ca el să ajungă un soldat viteaz, nu au avut parte nici măcar de creșterea lui deoarece au murit de timpuriu.

El a fost crescut de către o călugăriță, care era rudă mai îndepărtată. Într-o zi a venit în Trapezunt un slujitor împărătesc, care văzându-l pe Atanasie și calitățile sale sufletești, l-a luat la Constantinopol și l-a încredințat unui învățător vestit pentru a-l învăța filosofia. Chiar Atanasie a ajuns profesor mai târziu.

Mai târziu a părăsit Constantinopolul împreună cu cuviosul Mihail Malein, starețul mănăstirii Chiminan din Asia Mică. Acesta l-a tuns în monahism, dându-i numele de Atanasie.

După patru ani s-a retras la muntele Athos. Împăratul Nichifor și fratele său Leon patricianul au ascultat rugămintea cuviosului Atanasie și au zidit în Athos Mănăstirea Maicii Domnului, chilii și case pentru călugări.

Cuviosul Atanasie a murit în timp ce înălța un zid în mănăstire, împreună cu alți șase frați călugări. Zidul s-a prăbușit peste ei și i-a omorât pe toți.

S-au săvârșit multe minuni la mormântul cuviosului Atanasie, mulți oameni bolnavi vindecându-se.

***

Cuviosul Lampadie - A intrat în monahism din copilărie și ducându-și viața în sihăstrie, a primit de la Dumnezeu darul facerii de minuni. Tămăduia și povățuia pe toți cei ce veneau la el.

Proloage - Pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului, părintele nostru Atanasie, cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui (†1000)

Luna iulie în 5 zile: pomenirea cuviosului şi de Dumnezeu purtătorului, părintele nostru Atanasie, cel din Aton, şi cei împreună cu dânsul, şase ucenici ai lui (†1000)

Acest luceafăr al lumii, Sfântul Atanasie, avea, ca patrie Trapezuntul şi a trăit pe vremea împărăţiei lui Nichifor Focas (963- 969). S-a născut din părinţi evlavioşi iar, prin Sfântul Botez, a fost numit Avramie. Deci, odrăslind dintr-o rădăcină de bun neam, asemenea i-a fost şi creşterea. Că, îndată, a fost dat la învăţătură, ajungând la ştiinţa cea desăvârşită a vremii sale, pentru care a şi fost trimis la şcolile înalte şi de multă faimă din Constantinopol.

Deşi tânăr, iubind cu tot sufletul curăţia şi râvnind petrecerea cea pustnicească, a părăsit cetatea împărătească, unde l-ar fi aşteptat multă cinstire lumească şi înalte dregătorii, Şi s-a dus la mănăstirea Chiminan, aşezată pe un munte, din Asia. Această mânăstire avea egumen pe Mihail, ce se numea şi Malein, om dumne-

zeiesc, foarte ales şi bun îndrumător la viaţa cea cerească. Şi cuviosul egumen l-a întâmpinat pe Avramie, cu părintească dragoste, şi, în scurtă vreme, primindu-l în rândul monahilor, o dată cu intrarea în viaţa cea nouă, i-a dat numele de Atanasie. Şi îşi câştiga pâinea, ca scriitor de cărţi, pentru trebuinţa oamenilor.Temându-se, însă, de cinstirea ce i se da de către toţi şi, din râvna ce avea pentru ostenelile mai grele şi pentru mai multă singurătate, s-a dus la Muntele Atonului, un munte abrupt şi înalt, ca un pisc, ce se înălţa din mare. Acolo, s-a încredinţat ca ucenic, unui bătrân pustnic, căruia i s-a supus, cu toată râvna, străduindu-se, cu multe fapte duhovniceşti.

Apoi, din dumnezeiască descoperire, s-a dus în părţile mai retrase ale muntelui, şi, găsind un loc care-i plăcea mult, s-a hotărât să rămână acolo, socotind să înalţe în acel loc o biserică, în care să aducă laudă lui Dumnezeu. Dar gândul s-a dovedit greu de împlinit şi cuviosul avea mare amărăciune în suflet.

Într-un târziu, şi-a amintit de împăratul Nichifor Focas, care stăpânea atunci împărăţia. Şi, aducându-şi aminte de buna prietenie, pe care i-o arătase împăratul, pe vremea când, împreună, se aflau la învăţătură, în Constantinopol, s-a hotărât să meargă la el după ajutor.

Şi împăratul a zidit în locul arătat, o biserică prea frumoasă, în cinstea Maicii lui Dumnezeu, cu multe chilii şi case mari, pe care le-a ridicat din temelie pentru sălăşluirea fraţilor.

A zidit, apoi, şi o lavră, pentru mai mulţi nevoitori. Şi, fără încetare, fericitul Atanasie, se lupta, cu grele osteneli, şi se silea să prefacă bolta cea mare a bisericii şi la o mai bună înfăţişare să o aducă.

Deci, suindu-se pe schelă, ca să încheie lucrul, s-a surpat bolta cu el împreună cu alţi şase fraţi. Şi, aşa, fericitul s-a săvârşit în Domnul, pentru ca, nici moartea lui, să nu fie fără de mucenicie.

Întru această zi, cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur, despre cei răzvrătiţi si nemulţumitori

Vreţi, oare, să vă arăt vouă, din Scripturi, de câte bunătăţi s-a îndulcit poporul ales, de la Dumnezeu? Oare, nu toată făptura cea văzută, era pregătită pentru primirea acestor bunătăţi? Că minunat era şi felul vieţii lor; nici la târg nu umblau, nici nu cumpărau şi din toate se îndulceau, că nici cu plugul nu arau pământul, nici seminţe nu semănau, nici de ploi nu aveau trebuinţă, nici la arie nu vânturau grâu,

nici la moară nu măcinau, nici cuptoare nu zideau, nici foc, nici lemne nu duceau în casele lor, nici pâine nu coceau, nici haine nu ţeseau, ci, toate, se făceau lor, prin cuvântul lui Dumnezeu şi aveau masa îndeslulată, fără de nici o osteneală, pentru că aşa îi hrănea pe ei Dumnezeu, cu mana şi nu le cerea lor nici o osteneală. Iar hainele şi încălţămintea nu li se învecheau, nici nu se rupeau, nici firea cea trupească nu ştia de boală. Şi picioarele lor nu se vătămau, măcar că atât de lungă vreme au umblat. Iar de doctori şi de buruieni nu se pomenea, fiindcă orice boală se luase de la ei. "Şi i-a scos pe ei, zice Psalmistul, cu argintul şi cu aur, şi nu era, în seminţiile lor, bolnav" (Ps. 104, 36). Fiindcă, după ce au plecat din Egipt, nu au simţit osteneală, nici zăduful soarelui nu a ars capetele lor, pentru că norii apărau tot poporul. Iar noaptea, nu aveau trebuinţă de lumânare, ci aveau stâlpul de foc, care vărsa lumina fără de măsură, şi le arăta lor calea şi, ca un povăţuitor iscusit, îi ducea pe ei prin pustia cea mare.

Şi a umblat poporul, nu numai pe pământ, ci şi pe mare, ca pe uscat, şi ca pe o piatră tare a umblat. Iar, când au intrat vrăjmaşii lor în mare, ceea ce ştia să facă apa, aceea a făcut: poporului ales, i-a fost marea, ca o cale curată, iar vrăjmaşilor, mormânt. Pe aceia i-a trecut bine, iar, pe egipteni, rău i-a înecat. Că apa, fiind fără de pricepere, a împlinit porunca, ca un om cuminte. Unora, ca un străjer, iar, altora, ca un pierzător le-a fost; în acea zi, două lucruri potrivnice a împlinit.

Şi ce ar putea să mai zică cineva? Că piatra, râuri de apă slobozea, şi păsările, ca nişte nori, acopereau pământul, pentru ei.

Şi, iarăşi, ce să zică, apoi, de minunile din Egipt, şi de faptele cele preaslăvite din pustie! Că, fără de sânge, ca şi cum s-ar fi jucat, biruiau potrivnic, cu puterea Dumnezeului lor, supunându-i fără de arme. Şi, iarăşi, trâmbiţând şi cântând, au învins pe împăraţii vrăjmaşi. Că aveau învăţătură, iar nu arme. Şi, era pentru ei doar ca o dănţuire, mai mult decât război, cele ce făceau. Că toate aceste minuni nu le făcea Dumnezeu, numai pentru trebuinţa lor şi, prin aceasta, numai să Se laude, ci le făcea, mai ales, pentru că ceea ce îi învăţa Moise, să se împlinească. Şi, toată făptura, de pretutindeni le era lor ajutătoare, fiindcă, iată, şi marea striga, pe unii, adică, trecându-i ca pe uscat, iar, pe alţii, înecându-i cu apă. Şi apele Nilului, acelaşi glas îl slobozeau, prefăcându-le pe toate în sânge, în mulţime de broaşte, în lăcuste, omizi şi pucioasă.

Şi toate aceste proslăvite minuni, ale lui Dumnezeu, ţineau loc de cărţi, care niciodată nu se şterg, ci, în toate zilele, înnoită aducere aminte erau.

Şi, după atâtea daruri şi după atât de mari minuni, şi după mila cea negrăită şi după atâtea învăţături date lui Moise, şi după acele mari biruinţe, după masa cea mare şi după îndestulata băutură de vin şi după negrăita slavă, pe care au avut-o, mai presus decât toţi oamenii, deci, după toate acestea, fiindcă erau nesupuşi şi neascultători, şi-au făcut un viţel şi s-au închinat capului de bou, dorind să-şi facă lor dumnezei şi voiau să aibă lege nouă, uitând toate binefacerile de la Dumnezeu. Şi la nimic nu le-a folosit lor învăţătura lui Moise, fiind ei înşişi necredincioşi.

Drept aceea, vă rog, pe voi, fiilor, să nu fim slabi în credinţă, pentru ca, rătăcind de la calea cea dreaptă, să nu cădem în răutate. Dumnezeului nostru, slavă !

Întru această zi, cuvânt al lui Isus Sirah

Nu te bizui pe averile tale şi să nu zici: "Am destule". Nu urma dorinţelor tale, şi puterii tale, ca să umbli, după poftele inimii tale.

Şi să nu zici: "Cine mă va birui?" Pentru că Domnul nu va întârzia să te pedepsească.

Să nu zici: "Am greşit şi nu mi s-a întâmplat nimic rău, pentru că Domnul este îndelung-răbdător". Pentru curăţie, să nu fii fără de frică, ca să nu adaugi păcate, peste păcate.

Să nu zici: "Mila Lui este mare. El va curăţi mulţimea păcatelor mele". Că mila şi mânia, de la El sunt, şi mânia Lui va cădea peste cei păcătoşi.

Nu întârzia să te întorci la Domnul şi nu amâna din zi în zi, că fără de veste va izbucni mânia Domnului şi-n ziua răzbunării vei fi dat pieirii.

Nu te încrede în avuţiile tale câştigate pe nedrept, că nimic nu-ţi vor folosi, în ziua judecăţii. Nu te pleca la orice vânt şi nu umbla pe orice cale: aşa este păcătosul, cel cu două feţe. Fii statornic în cugetul tău şi unul să fie cuvântul tău. Fii grabnic la ascultat şi zăbavnic la dat răspunsul. De ştii, răspunde aproapelui tău, iar, de nu, pune-ţi mâna peste gură. Slava şi batjocura stau în cuvinte şi limba omului le face să cadă. Să nu fii bârfitor şi, cu limba ta, să nu înşeli, că, peste fur, zace ruşine şi, o grea ocară, peste cel cu două feţe. Să nu greşeşti, nici în lucruri mari, nici în cele mici.

Dumnezeului nostru slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor ! Amin.

Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului cuvios Athanasie de la Muntele Athos

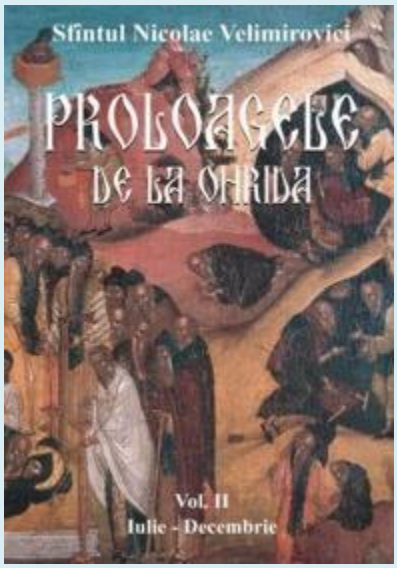

Sfântul Athanasie s-a născut la Trebizond din părinţi temători de Dumnezeu. El a rămas orfan din tânără vârstă, dar prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu un ofiţer de armată 1-a luat în grija lui, aducându-1 la Constantinopol şi îngrijindu-se de creşterea şi educaţia lui.

Fiind smerit şi blând cu inima el s-a făcut foarte iubit de cei de o vârstă cu el. În jocurile lor de copii, ei 1-au ales pe unul să fie împărat, pe altul să fie general, iar pe Athanasie acesta să fie stareţ, lucru care a fost ca o prorocie.

După ce şi-a desăvârşit educaţia, Athanasie (care mai înainte de a lua îngerescul chip s-a numit Avraam) s-a retras în pustia Malinos de lângă Sfântul Munte, unde a dus viaţa tuturor nevoinţelor, sub povăţuirea celui pe atunci vestit bătrân Mihail Malinos.

Dorind nevoinţe încă şi mai aspre, Sfântul Athanasie a intrat în liniştea Muntelui Athos. Curând mulţi bărbaţi, văzând viaţa lui înaltă, au voit să se povăţuiască de către el şi de aceea, adunându-se o frăţie foarte numeroasă în Munte, Sfântul Athanasie a fost silit să zidească vestita Lavră.

Întru aceasta 1-au ajutat mult împăraţii Bizanţului, mai întâi Nichifor Focas, care el însuşi după aceea s-a făcut monah, iar apoi Ioan Ţimiskes.

Sfântul Athanasie a înfruntat nenumărate ispite de la diavoli şi de la oameni, pe care le-a răbdat şi le-a biruit desăvârşit, ca un brav oştean al lui Hristos, cu arma blândeţii şi rugăciunii neîncetate înaintea Dumnezeului Celui Viu.

Plin de dumnezeiescul har, Athanasie s-a învrednicit de venirea la el a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care a scos minunat apă dintr-o stâncă şi care i-a făgăduit că ea va fi întotdeauna Stareţa Lavrei.

Cu nevoinţele, cu faptele cele bune şi cu rugăciunea, Athanasie a luminat obştea fraţilor, făcându-se pildă tuturor, pe toţi iubindu-i ca un tată şi păstor.

Moartea Sfântului cuvios Athanasie a venit însă pe negândite. El se afla împreună cu alţi şase fraţi într-un foişor nou construit al bisericii, spre a cerceta zidul care atunci se ridica. Dar zidul s-a surpat asupra lor şi i-a îngropat pe toţi. Aşa a murit acest mare luminător al monahismului, la anul 1003.

De multe ori, după a sa adormire, Sfântul Athanasie s-a înfăţişat înaintea fraţilor lui, uneori ca să-I mângâie şi să-i întărească, iar alteori ca să-i certe.

Cântare de laudă la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu

Lavra cea mare în Athos străluceşte,
A lui Athanasie ctitorie măreaţă.

O mie de ani de atunci au trecut,
Dar duhul şi pâinea în ea
Nicicând au lipsit.

Nici duhul, nici pâinea,
Nici vederea
Cereştilor bunătăţi ale lui Dumnezeu.

Scris este-n vechile cărţi:
însăşi Egumena chivernisitoare este,
Chivernisitoare tainică a Ortodoxei Cetăţi
Ce-n Athos se-nalţă -
Ea este însăşi Maica lui Dumnezeu,
Preacurată.

Ea ţine viaţa Lavrei, ea hrăneşte Ivirul,

Ea Hilandarul păzeşte, ea apără Rusikon.
Karakalu şi Zografu, Simonopetra, Pantocrator,
Ale ei toate împărăţie păzită sunt chiar de ea.

Ea însăşi fortăreaţă este tuturor celor ce locuiesc
În împărăţia aceasta,
Tuturor ea le este pacea sufletului şi apărarea.

Cugetare

Cum a făcut Moise de a scos apă din stâncă doar cu o lovitură a toiagului său? Cum a trimis Dumnezeu mană din cer în pustie şi a hrănit astfel poporul lui Israel?

Aşa întreabă cei care au o foarte slabă concepţie despre puterea Atotputernicului Dumnezeu: ei pururea sunt nedumeriţi cum de nu face Dumnezeu şi astăzi asemenea şi aceleaşi minuni, astfel încât să le vadă toate popoarele pământului şi să creadă în Dumnezeu.

Cu toate acestea, iudeii au văzut cu ochii lor nenumărate şi mari minuni ale lui Dumnezeu şi tot nu au crezut în El. Iar adevărul este că şi astăzi Dumnezeu lucrează aceleaşi minuni mari ca şi în trecut, ori de câte ori şi oriunde în lume este nevoie.

Odată, pe când a venit o foamete în Lavra Sfântului Athanasie, toţi fraţii s-au împrăştiat care încotro, întristat, cuviosul Athansasie a pornit să caute un alt loc de sălaş.

Dar o femeie pe care a întâlnit-o în cale 1-a întrebat: Unde mergi?

Şi femeie fiind aceea şi în Sfântul Munte aflându-se, bătrânul, unde picior de femeie nu calcă niciodată, el a întrebat-o pe aceea la rândul lui: „Dar tu cine eşti?"

Iar ea a zis: „Eu sunt cea căreia obştea ta este închinată. Eu sunt Maica Domnului tău."

Dar bătrânul a zis: „Eu mă tem să mă încred în tine, căci chiar şi dracii se pot face îngeri de lumină. Cum voi cunoaşte că ceea ce zici este adevărat?"

Atunci Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a zis: Loveşte stânca aceasta cu toiagul tău şi vei cunoaşte cine îţi grăieşte. Cunoaşte că pururi voi rămâne Egumena Lavrei tale.

Bătrânul Athanasie a lovit atunci puternic stânca cu toiagul său. Ea a crăpat ca un tunet şi din stânca zguduită a izbucnit şuvoi de apă. Înspăimântat, Athanasie s-a întors ca să se închine la pământ înaintea tainicei Egumene, Preacurata, dar ea se făcuse deja nevăzută.

Când s-a reîntors în Lavră, bătrânul a văzut cu şi mai mare spaimă şi bucurie că hambarele mânăstirii se revărsau de mulţimea grâului.

Iată aici minunata repetare a marilor minuni din vechime trăite de Israel, care salvează vieţile celor credincioşi şi le întăreşte credinţa.

Luare aminte

Să luăm aminte la minunata trecere a poporului lui Israel prin Marea Roşie (Ieşirea 14):

- *La cum Moise a întins mâna sa şi a însemnat marea cu toiagul după cum i-a poruncit Domnul, iar marea s-a despărţit, iar poporul a trecut prin mijlocul ei, care s-a făcut uscat;*
- *La cum egiptenii i-au urmărit pe iudei pe acea cale, dar Moise a întins iar mâna sa şi a însemnat marea, care s-a închis peste egipteni;*
- *La cum aceasta mă învaţă pe mine că Domnul câte voieşte le face, că El îi mântuieşte pe robii Lui dintru cele mai cumplite ispite şi îi pedepseşte pe necredincioşi.*

Predică despre trezvia minţii

Pentru aceea, încingând mijloacele cugetului vostru, trezindu-vă, nădăjduiţi desăvârşit în harul care vi se va da vouă, la arătarea lui Iisus Hristos (I Petru 1:13).

Fraţilor, mintea este călăuza şi povăţuitoarea sufletului. Dumnezeu animalelor le-a dat numai suflet şi de aceea pe ele le-a lipsit de libertate, călăuzindu-le cu mintea Lui. Dar omului Dumnezeu i-a dăruit suflet şi minte, iar împreună cu mintea, libertatea. Mintea şi libertatea sunt nedespărţite între ele.

Astfel, toate poveştile înşirate de unii filozofi, cum că omul are minte, dar nu are libertate, nu sunt decât deşertăciuni.

Viaţa de fiecare zi ne arată limpede că libertatea este însoţitoarea de nedespărţit a minţii. Cu toate acestea, având în vedere că mintea omului este departe de a fi desăvârşită, tot nedesăvârşită este şi libertatea lui, şi de aceea el se călăuzeşte pururea după Dumnezeu.

Singur Dumnezeu este Mintea şi Libertatea desăvârşită. Noi prin urmare suntem doar *chip şi asemănare* a minţii şi libertăţii lui Dumnezeu.

Mintea noastră este destul de înaltă încât să cunoască voia lui Dumnezeu, iar libertatea noastră suficient de puternică încât să împlinească voia lui Dumnezeu cu fapta.

Când mintea însă îşi pierde puterea ei suverană asupra sufletului, atunci în suflet se stârneşte toată dezordinea patimilor şi a principiilor contrarii, care aduc în suflet confuzie, haos, şi distrugere.

Ce vrea să spună apostolul prin cuvintele: încingeţi mijloacele cugetului vostru, treziţi-vă? El vrea să spună:

- ⇒ *Nu îngăduiţi minţii voastre să fantazeze, ci aţintiţi-o pururea la cugetarea Legii lui Dumnezeu.*
- ⇒ *El mai vrea să spună: Nu îngăduiţi minţii voastre să abuzeze de libertatea cea de Dumnezeu dăruită şi să-şi lase sufletul pradă robiei trupului, lumii şi diavolului, ci ţintuiţi-vă mintea la Hristos ca şi pe o cruce, aşa încât sufletul vostru să şi învie cu Hristos.*
- ⇒ *El încă mai vrea să spună: Închideţi-vă mintea oricăror închipuiri şi imaginaţii care nu fac decât să o otrăvească şi să o facă pradă uşoară diavolului şi ţineţi-o pururea închisă în strâmtimea inimii voastre, unde se va trezi cu rugăciunea şi se va curăţi cu lacrimile.*

În esenţă, apostolul vrea să spună următoarele: Educaţi-vă mintea astfel încât să nu folosească rău libertatea care vi s-a dat, insultându-L pe Domnul Dumnezeu Cel Viu şi Multmilostiv şi omorând sufletul cu păcatele.

O, Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, carele eşti Mintea lui Dumnezeu şi înţelepciunea, ajută-ne nouă întru încingerea cugetului nostru, ca să cugetăm pururea numai la cele care sunt de la Tine şi ale Tale şi ca să îl facem pe el

călăuză vrednică spre mântuirea sufletelor noastre, Căci Ţie se cuvine toată slava şi mulţumita în veci. Amin.

Minunile Sfântului Atanasie Athonitul

Fusese tratat de către numeroşi medici, iar pe când sfântul încă trăia, acesta fusese trimis la Constantinopol, dar nu s-a folosit cu nimic nici acolo. Prin urmare, el răbdă aceste chinuri timp de şapte ani. Apoi, într-o noapte, acesta îl văzu pe cuvios în vis.

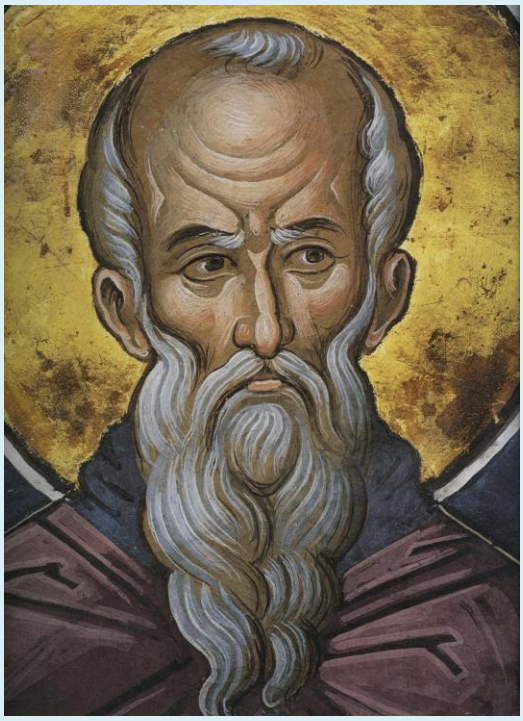

Sfântul Atanasie Athonitul - frescă, 1547, Mănăstirea Dionisiu, Athos

Deşi obştea era lipsită acum de sfântul ei păstor, totuşi după această cuvioasă mutare la cele sfinte, din nou se săvârşiră minuni nenumărate, dintre care vom istorisi pe scurt doar câteva, astfel încât şi alţii să poată crede.

După minunata adormire întru Domnul a cuviosului, el s-a arătat egumenului Lavrei, un oarecare frate plin de virtuţi, pe nume Eustratie. El suferea de o cumplită boală de rinichi. Având mari dureri, el urina cu sânge. Fusese tratat de către numeroşi medici, iar pe când sfântul încă trăia, acesta fusese trimis la Constantinopol, dar nu s-a folosit cu nimic nici acolo.

Prin urmare, el răbdă aceste chinuri timp de şapte ani. Apoi, într-o noapte, acesta îl văzu pe cuvios în vis. El îi dăduse lui Eustratie o ceaşcă în care se aflau petale de trandafiri. Sfântul îi porunci apoi să bea; şi în acest fel Eustratie se vindecă. Când egumenul văzu că urina îi era limpede, el îi anunţă pe toţi de minunea săvârşită.

Un alt monah avea un diavol cumplit care-l făcea să se poarte nesocotit. Pentru a i se împotrivi acestuia, el se duse la mormântul sfântului şi se unse cu ulei din candela aflată acolo. Zăpăcit de către diavol, monahul vomită sânge în care se aflau mici creaturi. Doar atunci scăpă el de diavol, întorcându-se la chilie, bucurându-se şi dând slavă lui Dumnezeu.

Într-o bună zi, câţiva dintre fraţii mănăstirii s-au dus la Smirna pentru împlinirea unei misiuni. În oraş, ei s-au bucurat de ospitalitatea plină de bucurie întru Hristos Domnul din partea unui oarecare creştin. Monahii au observat faptul că soţia sa se ocupa cu pregătirea candelelor cu mare evlavie. Întrebând-o în legătură cu pricina unei astfel de evlavii, ea răspunse: „Eu, o, părinţilor, am o soră căsătorită care a avut o scurgere de sânge și a stat țintuită la pat... Într-o bună zi, un monah veni la ea acasă. Când a văzut-o cât era de întristată, acesta o mângâie. „Am sângele Sfântului Atanasie Athonitul pe o bucată din veche sa rasă". Dacă o vei înmuia într-un pahar de apă şi vei bea această apă, vei afla ajutor".

Bolnava, cu lacrimi în ochi, îi spuse monahului să i-o dea de îndată, întru numele Domnului. Gustând din această apă curăţitoare cu multă evlavie şi credinţă, în numele sfântului, ea se tămădui de îndată. Datorită acestei minuni de negrăit, femeia spuse că împlinea această slujire ca pe o jertfă de mulţumire adusă sfântului şi ca o rugăciune adusă lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor ei, prin mijlocirile sfântului.

Un oarecare tânăr suferea din pricina a două mari necazuri: lepră şi sărăcie lucie. Pe lângă toate acestea, el era detestat de toţi cei ce erau neomenoşi şi nemiloşi. Prin urmare, nenorocitul se afla în primejdia de a muri de foame. Auzind de marile minuni ale Sfântului Atanasie, acesta i-a dus degrabă la acel doctor care nu cerea nici o răsplată. El se închină la mormânt şi-l rugă pe sfânt, vărsând lacrimi amare şi suspinând, să-l tămăduiască. Aşadar, bietul lepros luă untdelemn din candelă şi cu credinţă, se unse cu el pe trup. De îndată îşi recăpătă sănătatea.

(Viețile celor care au zidit mănăstirile athonite, Editura Doxologia, p. 55-56)

Maica Domnului și darurile sale pentru cei ce se ostenesc în biserică

Acesta stând cu frică, cu luare aminte și cu cucernicie la cântarea de dimineață în adunarea bisericii, a văzut intrând în biserică pe Preasfânta Fecioară cea prea luminată, cu doi îngeri prea luminați, un înger mergea înaintea ei purtând o făclie, iar altul în urmă; apoi ea mergea printre frați și le împărțea daruri.

***

Cuviosul Atanasie de la Aton, zidind o frumoasă biserică în cinstea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, binevoind și bucurându-se de acest dar, Preacurata s-a făgăduit că ea personal va chivernisi acest Sfânt Locaș cu cele necesare, numai să-și împlinească monahii datoria și pravila lor.

Preasfânta adeseori cerceta acest Sfânt Locaș și purta grijă de starea sufletească a monahilor ce vieţuiau aici, lucru care se vede foarte bine din povestirea ce urmează.

Cel ce s-a învrednicit de a vedea aceea se numea Matei, care petrecea bine în viața călugărească și care avea ochii inimii curați și luminați. Acesta stând cu frică, cu luare aminte și cu cucernicie la cântarea de dimineață în adunarea bisericii, a văzut intrând în biserică pe Preasfânta Fecioară cea prea luminată, cu doi îngeri prea luminați, un înger mergea înaintea ei purtând o făclie, iar altul în urmă; apoi ea mergea printre frați și le împărțea daruri.

Astfel, fraților care stăteau în strane și cântau le-a dat câte un galben, iar celor ce stăteau în alte locuri în biserică, le-a dat câte doisprezece bani, celor ce stăteau în pridvor câte șase bani, iar la unii din frații cei vrednici le-a dat câte șase galbeni. Matei a văzut acestea, și el în persoană s-a învrednicit a lua șase bani din prea curatele ei mâini.

Sfârșindu-se vedenia, fratele acela s-a dus la cuviosul Atanasie și l-a rugat să-i dea și lui un loc în ceata celor ce cântă și a spus Sfântului ce văzuse el.

Părintele cunoscând că aceea este cercetarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a umplut de multă bucurie duhovnicească. Împărțirile galbenilor la frați a înțeles că erau feluritele ei daruri, care s-au împărțit fiecăruia din veșnicie. Pentru că celor ce stăteau la cântare cu rugăciuni mai fierbinți și cu luare aminte, li s-a dat mai multă răsplătire, iar cei ce luau aminte mai puțin, mai puțin au și primit.

Cel ce a văzut aceea a fost asemănat cu cei mai mici, pentru ca prin lipsirea de darurile cele mai mari să se smerească și să spună vedenia, iar pe de alta, să nu se mândrească prin asemănarea cu cei mai vrednici, ci să petreacă cu cei mai mici, în smerită cugetare.

Din această arătare s-a cunoscut bunăvoința Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pentru cuviosul Atanasie și pentru mănăstirea lui.

(Protos. Nicodim Mândiță, Minunile Maicii Domnului, Editura Agapis, pp.333-334)

Pávlos Lavriótul - Istorie bisericească - Sfântul Athanasie Athonitul și monahismul aghiorit

Sfântul Athansie Athonitul, frescă contemporană

Sfântul Athanasie Aghioritul s-a născut în Trapezunda, capitala Pontului, între anii 927-930, din părinți nobili și bogați. La naștere a primit numele de botez Avraámios. Tatăl său era din Antiohia Siriei, iar mama sa din Kolhída (Pont). Tatăl său a murit înainte de nașterea sa, iar mama sa a plecat din această lume la scurt timp după nașterea pruncului.

Micul Avraámios, rămas orfan de ambii părinți, a fost luat în grija unei monahii, o rudenie de-a sa, care și-a asumat creșterea și educarea sa. Întreaga viață și conduită a acestei monahii a influențat pozitiv și decisiv evoluția ulterioară a caracterului micului Avraámios.

Cu toate că era doar un copil, acesta nu avea comportamentul și apucăturile celorlalți copii de vârsta sa. Nu era necuviincios, nepoliticos sau neatent, ci, dimpotrivă, îi plăcea să se roage și să meargă la biserică. După moartea

protectoarei sale și după ce dobândise deja o educație aleasă, merge la Constantinopol, în timpul împăratului Romanos I Lekapinós (920-944), ajutat fiind de un funcționar al Imperiului, care venise în Trapezunda pentru a strânge impozitele.

Ajuns în Constantinopol, se înscrie la școala directorului școlilor din capitală, pe nume Athanasie. Urmează ani grei de studiu, în care, cu mult zel și sârguință, se străduiește să-și însușească o educație cât mai aleasă. În paralel însă, nu-și neglijează sarcinile spirituale și religioase. În Constantinopol l-a cunoscut pe generalul Zefinazér, o rudenie de-a sa, în casa căruia a și locuit de altfel.

Învățător în Constantinopol

În scurt timp, Avraámios a devenit un cunoscător și învățător atât de priceput al filosofiei și retoricii, încât faima sa a ajuns până la palatele împărătești. Viața sa curată și plină de virtuți, blândețea firii sale, vorba dulce, cunoștințele sale bogate, caracterul său drept și cinstit, toate acestea l-au făcut iubit de către toți. Datorită darurilor sale, elevii și învățătorii școlii, «prin vot comun», i-au cerut împăratului să-l numească învățător. Și astfel, prin porunca împăratului, Avraámios este investit în funcția de învățător.

După ce a fost investit în această funcție, nu a întârziat să-și arate calitățile sale deosebite. Într-un interval de timp extrem de scurt, a dobândit mulți ucenici, fiind recunoscut de către toți drept un învățător înțelept.

De la an la an, numărul ucenicilor sporea. Cu toate acestea, Avraámios ducea aceeași viață creștină virtuoasă. Dorința sa era de a de dedica în întregime lui Dumnezeu.

Între timp, rudenia sa, generalul Zefinazér, a fost numit administratorul marinei din Marea Egee. Luându-l pe Avraámios cu el, acesta întreprinde o serie de călătorii în apele acestei mări.

Ajungând la un moment dat în insula Límnos, tânărul Avraámios a putut zări de departe Sfântul Munte, unde, mai târziu, avea să întemeieze Marea Lavră.

Revenit în Constantinopol, se întâlnește cu cuviosul Mihail Maleínon, întemeietorul și egumenul Lavrei Kyminás, căruia îi mărturisește dorința sa de a îmbrățișa viața monahală. La scurt timp după aceea, s-a întâlnit și cu Nikifóros Fokás, viitorul împărat al Bizanțului. Cuviosul Mihail considerând că Avraámios este pregătit să urmeze o viață mai ascetică și mai isihastă, îl trimite într-un loc pustiu,

pentru a se dedica nevoințelor duhovnicești. Văzând cuviosul Mihail izbândele sale în plan spiritual, i-a prevestit faptul că urma să devină succesorul și continuatorul lucrării duhovnicești începută de el.

Monah în Lavra Kyminás

La scurt timp, Avraámios își dă demisia din funcția de învățător și intră în Lavra Kyminás. Aici este primit de cuviosul Mihail, egumenul mănăstirii, care îl călugărește, schimbându-i numele în Athanasie. După tunderea în monahism, Athanasie se dedică dobândirii virtuților monahale, sub directa oblăduire a experimentatului său duhovnic. În interval de numai patru ani, a reușit să dobândească «toată virtutea cea ascetică», curățindu-și mintea pentru a se învrednici de vederea «dumnezeieștilor descoperiri», așa cum menționează biograful său.

În Sfântul Munte

Însă Dumnezeu avea alte planuri pentru monahul Athanasie, care, plecând din muntele Kyminás, ia drumul Sfântului Munte. Ajungând aici, vizitează multe locașuri ale Peninsulei athonite și are ocazia să cunoască mulți monahi și asceți virtuoși. Rămânând impresionat de asprimea și austeritatea vieții ascetice, se hotărăște să rămână aici. Inițial, se stabilește la o chilie aflată în apropierea chiliei Zygoú, intrând sub ascultarea unui gheronda simplu și smerit. Nedorind să-și descopere identitatea, se prezintă drept un oarecare monah, pe nume Barnaba. Dorința sa era de a-i cunoaște pe monahii aghioriți și de a urma un stadiu superior de viață monahală - acela de erimit. Așa cum mărturisește el însuși în Tipicul său, în acea perioadă, autoritățile athonite nu permiteau nimănui să trăiască ca erimit, fără să fi trăit în prealabil doi-trei ani în Sfântul Munte ca simplu monah. În acest fel, autoritățile vroiau să mențină lucrurile sub control și să aibă o statistică a celor care doreau să devină erimiți.

Nevrând să-și descopere adevărata identitate, Athanasie intră așadar sub ascultarea acestui anahoret simplu, fără nici o educație, față de care, din respect, își ascundea cunoștințele vaste și darurile sale spirituale. Se smerește deci, făcându-se ucenicul unui gheronda aproape analfabet, care, în afara ascezei monastice, îl învață și «sfintele litere».

Între timp, Nikifóros Fokás, directorul Școlilor din Răsărit, îl căuta cu insistență pe Athanasie, care se nevoia din greu în Sfântul Munte pentru a deveni ascet. După ce l-a căutat fără nici un sorț de izbândă la diverse mănăstiri din Asia Mică, în cele din urmă, Fokás își amintește că Athanasie îi propusese în urmă cu doi ani să

meargă împreună în Sfântul Munte, așa cum se menționează în biografia sfântului. De aceea îi scrie o epistolă eparhului de Tesalonic, în care îi cere să meargă în Sfântul Munte în căutarea lui Athanasie, făcându-i în același timp o amplă descriere a chipului acestuia.

Ajungând în Sfântul Munte, eparhul are o întrunire cu Stéfanos, protos-ul Sfântului Munte (958-962), căruia îi comunică cererea lui Fokás. Acesta îi promite că îl va găsi.

Era aproape sărbătoarea Crăciunului și urma să aibă loc sinaxa bătrânilor aghioriți, care se întruneau de trei ori pe an: de Crăciun, de Paște și pe 15 august, de Adormirea Maicii Domnului. La aceste sinaxe participau părinții de la schiturile din împrejurimile capitalei Karyés, sub conducerea protos-ului. Cu ocazia întrunirii desfășurate în Crăciunul acelui an, protos-ul a reușit să-l identifice pe Athanasie, astfel că toți athoniții au aflat că Barnaba era un monah foarte cult. Nu au aflat, însă, cine era el în realitate, întrucât acesta îi ceruse protos-ului să nu-i facă cunoscută adevărata identitate, fiindcă, în caz contrar, va părăsi Athosul. Protos-ul îi oferă o chilie pe lângă Karyés, unde Athanasie se instalează dimpreună cu un ucenic de-al său, pe nume Loukítzis, exercitând profesia de caligraf. În această chilie a rămas până în anul 959.

În 960, vine în Sfântul Munte Léon Fokás, directorul Școlilor din Apus și fratele lui Nikifóros Fokás, pentru a aduce mulțumiri lui Dumnezeu pentru victoria repurtată asupra sciților. Desigur, dorea să-l întâlnească pe Athanasie, lucru care s-a și petrecut de altfel. Atunci au aflat toți cine era de fapt monahul Barnaba și care era legăturile sale cu renumita familie Fokás.

Pustietatea în care trăia, întreaga sa personalitate ascetică și legăturile sale cu una din cele mai de vază familii ale imperiului i-au impresionat pe mulți athoniți, care doreau să-l cunoască personal. Vrând să evite întâlnirea cu această mare de oameni și orice pericol de tulburare, Athanasie s-a gândit că a sosit vremea să pună în aplicare planul pentru care venise în Athos: retragerea în pustietățile Sfântului Munte, în isihie. Astfel, după ce petrecuse doi ani în această chilie de lângă Karyés, cu binecuvântarea protos-ului și a membrilor sinaxei, Athanasie se retrage într-un loc cu totul pustiu și inaccesibil, unde avea să întemeieze Marea Lavră. În acest loc și-a ridicat o colibă, un mic «laborator de lucrare a virtuților», în care s-a dedicat în întregime nevoințelor ascetice, petrecând în studiu și învrednicindu-se de mari vederi dumnezeiești.

Marea Lavră - ctitoria Sfântului Athanasie Athonitul (vedere aeriană)

În Creta

Între timp, aflat în fruntea armatelor bizantine, Nikifóros Fokás conducea campania de eliberare a insulei Creta de sub stăpânirea arabă (960). Ciocnirile au fost duri și cu mari pierderi de ambele părți, mai ales că, spre deosebire de armata arabă, armata bizantină a avut de îndurat frigul și foamea. Vrând să ridice moralul soldaților, Fokás le-a reamintit că scopul acelei campanii era eliberarea pământului și populației creștine aflată sub ocupația musulmanilor. De altfel, atât arabii, cât și sarazinii, folosind ca punct de plecare insula Creta, întreprindeau deseori invazii în toate insulele din Marea Egee, ajungând chiar și în Sfântul Munte. Aici nu s-au mulțumit cu capturile de bunuri materiale, ci au luat și mulți monahi drept ostatici.

În încercarea sa de a le ridica moralul soldaților, Fokás a trimit scrisori către mănăstirile din Asia Mică și din Sfântul Munte, solicitând trimiterea câtorva monahi care să îmbărbăteze armata bizantină. Printre alții, i-a scris și lui Athanasie și protos-ului din Sfântul Munte. Monahii athoniți au răspuns pozitiv cerinței conducătorului bizantin. Și astfel, cu binecuvântarea protos-ului și a celorlalți bătrâni, Athanasie a fost trimis în Creta, însoțit de un alt monah, Theódotos.

Întâlnirea dintre Fokás și Athanasie a fost extrem de emoționantă. Acesta din urmă a fost primit cu mare cinste de către ilustrul general și prietenul său spiritual, Fokás. Deplasarea lui Athanasie în Creta a fost încununată cu succes, acesta ajutând la alungarea arabilor din insulă și la eliberarea monahilor athoniți care fuseseră luați ostatici. În același timp, și-a reînnoit realțiile de prietenie cu vechiul său amic, generalul Nikifóros Fokás.

În Creta a fost pusă în discuție ideea întemeierii unei mănăstiri în Athos, sub egumenia lui Athanasie, mănăstire în care urma să intre și Fokás. Din acest motiv, Fokás s-a oferit să pună la dispoziția acestuia banii necesari pentru ridicarea mănăstirii. După ce au căzut de acord în această privință, Athanasie a plecat spre Athos, iar Fokás s-a întors în Constantinopol. Odată ajuns în Munte, Athanasie era preocupat cum să înceapă construirea mănăstirii. Între timp, Fokás îl trimite în Athos pe monahul Metodie, un prieten de-al său apropiat, cu o epistolă și cu banii promiși pentru începerea lucrărilor de zidire a mănăstirii. Călugărul Metodie a rămas șase luni în chilia lui Athanasie și nu a plecat până nu l-a convins să înceapă lucrările de construcție a Lavrei.

Într-adevăr, Athanasie a început lucrările la mănăstirea în care urma să intre însuși Fokás. Mai întâi a zidit katholikonul, închinat Sfântului Ioan Botezătorul, apoi celelalte clădiri ale mănăstirii. În timp ce lucrările de zidire erau în plină desfășurare, a venit vestea că Nikifóros Fokás a urcat pe tronul Imperiului Bizantin. Acest lucru l-a întristat pe Athanasie, care își asumase zidirea Lavrei tocmai la insistențele și rugămințile celui care acum era împărat și care îi promisese că se va călugări și el la mănăstirea ce avea să fie ridicată. Mâhnit, Athanasie a hotărât să părăsească Lavra și să plece din Sfântul Munte.

În Cipru

Plecat din Sfântul Munte, Athanasie poposește mai întâi în Ávidos, Asia Mică. Imediat rimite înapoi în Athos vasul cu care venise de la Lavra, nu înainte de a-i îmbarca în el pe cei mai mulți dintre cei care îl însoțiseră. De asemenea, trimite un monah în capitală pentru a-i înmâna o epistolă împăratului, după care, împreună cu trei monahi de încredere, se îmbarcă într-un vas cu destinația Cipru. În acea epistolă, îl înștiința pe împărat că renunță la egumenia Lavrei și îl sfătuia să-l numească pe monahul Efthímios drept succesorul său.

Ajuns în Cipru, poposește la Mănăstirea Preoților (Moní Ieréon). Apoi îl trimite pe monahul Theódotos să meargă la Lavra, pentru a urmări desfășurarea evenimentelor în lipsa sa. Întrucât la mănăstire lucrurile luaseră o turnură negativă,

Theódotos se întoarce numaidecât în Cipru și îl informează pe Athanasie cu privire la starea de lucruri de acolo. După citirea epistolei, împăratul, întristat de cele petrecute, îl numește totuși pe monahul Efthímios egumen, după care trimite epistole către diverse mănăstiri, cu scopul de a-l găsi pe Athanasie, care se ascundea în Mănăstirea Preoților.

Una dintre aceste epistole a ajuns în mâinile egumenului Mănăstirii Preoților, care l-a chemat pe Athanasie și pe celălalt monah pentru a da explicații. Athanasie însă, fără să-și dezvăluiască adevărata identitate, pleacă în orașul Attáleia din Asia Mică, unde se întâlnește cu monahul Theódotos, care îl informează cu privire la situația neplăcută de la Lavra. Fără să mai stea pe gânduri, Athanasie se hotărăște să se întoarcă la mănăstirea sa. Revenirea sa a reprezentat un prilej de bucurie și liniștire pentru părinții de acolo, care fuseseră greu încercați în tot acest răstimp, în care a fost pusă în pericol însăși existența mănăstirii.

În Constantinopol

După ce a aranjat treburile la Lavră, Athanasie s-a decis să meargă în capitala imperiului, pentru a se întâlni cu împăratul Nikifóros Fokás. Întâlnirea celor doi a fost din nou emoționantă, importantă și extrem de utilă, întrucât nu a marcat numai încetarea tuturor neînțelegerilor, ci a constituit și o etapă importantă nu numai pentru istoria Lavrei, ci și pentru însăși istoria Sfântului Munte.

Athanasie știa foarte bine că, din funcția pe care o deținea, Fokás putea ajuta extrem de mult Marea Lavră. Și nu s-a înșelat, căci împăratul, de dragul prieteniei sale cu Athanasie, a emis trei hrisoave, care, dincolo de reglementările legislative, ofereau importante privilegii nou-întemeiatei mănăstiri.

Într-unul din aceste hrisoave, care avea caracterul unui Tipic pentru Lavră, Fokás a inclus următoarea clauză de o importanță majoră: cu excepția împăratului, nimeni nu avea dreptul să se amestece în treburile mănăstirii. Astfel, odată cu urcarea lui Fokás în scaunul împărătesc, Marea Lavră, din mănăstire privată, devine mănăstire regească (împărătească), de sine stătătoare și independentă față de orice autoritate bisericească sau politică.

Nikifóros Fokás, ctitorul mănăstirii, este proprietarul acesteia pe întreaga durată a vieții sale, iar după moartea sa, mănăstirea urma să treacă în proprietatea lui Athanasie, care este numit egumen pe viață. Hrisoavele interzic cedarea Lavrei vreunei persoane - cleric sau mirean - străine de aceasta, sau vreunei alte mănăstiri. Concomitent, Lavra va beneficia de importante sume de bani, pe care urma să-i

primească lunar, bani necesari pentru întreținerea sa. Și astfel Lavra devine o mănăstire împărătească, cu viață de obște (chinovie), dispunând de mari proprietăți și bogății.

Datorită renumelui lui Athanasie, dar și dezvoltării impresionante a mănăstirii, Lavra atrage mulți monahi din diverse regiuni, care poposesc aici cu dorința de a rămâne. De asemenea, vin și monahi din alte țări, precum: Italia, Calabria, Iviria (Georgia), Armenia, etc. Cu toții găsesc refugiu la Marea Lavră, care, în acea perioadă (964-972), reprezenta singurul așezământ monahal din Athos, alături de Protátos.

Dezvoltarea impresionantă a Lavrei a stârnit și o serie de reacții negative din partea anumitor asceți, erimiți și egumeni aghioriți. Protestul acestora consta în faptul că, din cauza activităților economice, a marilor investiții materiale, etc., exista pericolul de a fi compromisă tradiția monastică a Sfântului Munte și de a se denatura duhul ascetismului aghiorit. Asasinarea lui Fokás a marcat o nouă etapă în evoluția Lavrei și a dus la schimbarea multor lucruri în Sfântul Munte. Cei care erau împotriva lui Athanasie au considerat că acela era momentul oportun pentru a-i băga bețe în roate. De aceea, au trimis o delegație către noul împărat pentru a-și exprima nemulțumirile.

Tipicul lui Ioánnis Tzimiskís

Noul împărat, Ioánnis Tzimiskís (969-976), l-a chemat pe Athanasie la Constantinopol. În cadrul întrunirii dintre cei doi, împăratul, cu toate că știa de legăturile strânse dintre Athanasie și predecesorul său, Nikifóros Fokás (963-969), nu numai că nu a arătat antipatie sau dușmănie față de el, așa cum sperau cei care erau împotriva acestuia, ci, dimpotrivă, s-a arătat extrem de binevoitor față de el, îndeplinindu-i toate cerințele. Atitudinea sa prietenoasă a dus la încetarea neînțelegerilor și la împăcarea celor două părți. Odată cu încheierea tratativelor, Efthímios, egumenul Mănăstirii Stoudíon, a fost trimis în Athos cu scopul de a soluționa definitiv chestiunea aghioritică. De asemenea, Ioánnis Tzimiskís a emis un hrisov în favoarea Lavrei și a ratificat dispozițiile hrisovului emis de predecesorul său.

Părintele Efthímios, egumenul Mănăstirii Stoudíon, a avut o întâlnire cu Athanasie. După mai multe tratative purtate între monahii aghioriți, a fost redactat un text, care a fost aprobat de toți egumenii și semnat de către protos, 57 egumeni aghioriți, precum și de către alți monahi de vază. Acest text, cunoscut sub numele de Tipicul lui Tzimiskís sau «Trágos» (Țapul), pentru că fusese scris «pe piele de capră»

(pergament), se păstrează în schevofilachia Protatului și a Sfintei Comunități (Koinótita)

După ratificarea și punerea în aplicare a Tipicului lui Tzimiskís, Athanasie s-a reîntors nestingherit la sarcinile sale spirituale, conducându-și în liniște mănăstirea. S-a îngrijit în mod deosebit de organizarea administrativă a mănăstirii, de chivernisirea corectă a averilor mănăstirești, de buna sa funcționare, de slujbele bisericești, precum și de alte treburi și probleme ale vieții de zi cu zi.

Tipicul lui Athanasie

De asemenea, Athanasie a redactat propriul său Tipic, care cuprinde trei părți: Tipicul propriu-zis, care se referă la probleme administrative, precum alegerea egumenului, sarcinile, atribuțiile, obligațiile, succesiunea monahilor care dețineau anumite funcții, etc., Diatýposis (Formularea), un text scurt, referitor la modul alegerii noului egumen, la numirea consilierilor, etc. și Ypotýposis (Schița), un fel de tipic liturgic. De asemenea, este tratat subiectul legat de slujbele de pe întreg cuprinsul anului bisericesc.

Athanasie este recunoscut drept reformatorul și patriarhul monahismului athonit. Contribuția sa la consfințirea și recunoașterea regimului monastic al peninsulei athonite este determinantă și indubitabilă. Deși a fost mereu încărcat cu o sumedenie de atribuții administrative, acesta a trăit o viață cuvioasă. Virtuțile sale alese - înțelepciune, noblețe, blândețe, iubire de aproape, ospitalitate și aplecarea spre ascetism - au fost recunoscute de toți.

Conform biografului său, «a fost începutul și sfârșitul tuturor…, exemplu și lege pentru toți…, iscusit și priceput în treburile administrative, un adevărat păstor asemenea lui Hristos».

A adormit în jurul anului 1000 d.H. O mulțime de oameni s-a adunat să-i aducă un ultim semn de omagiu, participând cu toții, alături de «conducerea Sfântului Munte», la procesiunea făcută cu osemintele sale. A fost recunoscut drept cuvios de către Biserică. Pomenirea sa se săvârșește în fiecare an, pe data de 5 iulie.

Minuni ale cuviosului Athanasie

Cuviosul Athanasie nu s-a făcut remarcat numai datorită întemeierii Lavrei, contribuției sale la recunoașterea regimului aghioritic sau relațiilor sale strânse cu împărații bizantini, ci mai ales datorită înălțimii spirituale a personalității sale. A

fost prin excelență un monah și un ascet autentic. În centrul preocupărilor sale era starea sa duhovnicească, dobândirea harului lui Dumnezeu. În această privință, poate fi comparat cu marile nume ale monahismului ortodox, precum Sfântul Sava cel sfințit, Sfântul Teodor Studitul, etc. A trăit Evanghelia în adevărata sa dimensiune, s-a nevoit din greu pentru dobândirea virtuților și s-a învrednicit de mari daruri de la Dumnezeu, așa cum se menționează în biografia sa: «a dus o viață asemenea îngerilor».

De asemenea, s-a învrednicit de darul facerii de minuni. Iată câteva din minunile săvârșite atât în timpul vieții, cât și după moartea sa, așa cum ni le descrie biograful său:

Vindecarea monahului Athanasie

În tradiția mănăstirii se menționează următoarea întâmplare minunată: Monahul Athanasie, magazionerul, aflat la începutul vieții sale monahale, suferea de hidropizie abdominală. Văzând starea în care se află, cuviosul Athanasie l-a sfătuit să meargă la Lavră, pentru a fi vindecat de doctorul mănăstirii. După ce l-a examinat, doctorul nu credea că mai poate fi vindecat. Fiindu-i milă de el, de starea gravă în care se afla, cuviosul și-a pus mâna peste burta acestuia și i-a zis: «Fiule, nu ai nici un rău, mergi în pace. Fie ca harul lui Dumnezeu să te însoțească pretutindeni». Și îndată s-a făcut sănătos acela.

Maica Domnului i se arată cuviosului Athanasie

În anul 963, s-a produs o foamete mare în tot Imperiul. Sfântul Munte era amenințat și el, de vreme ce alimentele se terminaseră. Pe atunci Athanasie tocmai începuse lucrările de zidire a Lavrei. Întrucât materialele de construcție și alimentele erau pe terminate, cuviosul s-a deplasat în Karyés, pentru a se sfătui cu protos-ul și cu ceilalți bătrâni, în legătură cu ce era de făcut. Pe când se îndrepta deci spre Karyés, după ce parcursese deja o distanță destul de mare, întâlnește o femeie extrem de frumoasă și cuviincioasă. La vederea ei, cuviosul s-a tulburat.

Îndată femeia l-a întrebat: «De unde vii, Athanasie, și încotro te duci?».

Mirat, cuviosul i-a răspuns: «Cine ești tu de-mi vorbești și de unde știi cum mă cheamă?».

«Eu sunt Maica Domnului și protectoarea ta», i-a zis aceea, după care a continuat: «Spune-mi de ce ai părăsit Lavra și încotro te îndrepți?».

La care cuviosul i-a răspuns: «Dacă nu voi vedea un semn, nu voi crede că tu eşti Maica lui Dumnezeu, cea plină de har».

«Ai dreptate, Athanasie, ca să crezi, iată, loveşte cu toiagul tău această piatră în formă de cruce, invocând numele Preasfintei Treimi şi vei vedea că va izvorî îndată apă pură din belşug».

Lovind, deci, cuviosul piatra cu toiagul, îndată a izvorât din ea apă. De atunci, locul acela se numeşte «izvorul aghiasmei», unde s-a şi construit o biserică cu hramul Izvorul Tămăduirii.

Văzând aceasta, cuviosul a căzut la picioarele Fecioarei, cerându-i iertare. Atunci Maica Domnului i-a promis că va avea grijă să ajute mănăstirea cu mâncare şi cele de trebuinţă, îndemnându-l în acelaşi timp să se întoarcă la Lavră. Apoi s-a făcut nevăzută.

Întorcându-se la Lavră, Athanasie a văzut-o din nou pe Maica Domnului în curtea mănăstirii. Acesta l-a dus imediat în hambar, care era plin de alimente. Arătându-i acea binecuvântare dumnezeiască, Maica Domnului i-a zis: «Copilul meu Athanasie, vreau ca de acum înainte să nu mai numeşti tu sau vreun alt succesor de-al tău iconom pentru această mănăstire, pentru că eu voi fi iconoma Lavrei până la sfârşitul veacurilor». Şi îndată s-a făcut din nou nevăzută.

După acest eveniment, Athanasie a continuat lucrările de construcţie a Lavrei. Alimentele din hambar au fost de ajuns până la terminarea lucrărilor.

În locul în care i s-a arătat Maica Domnului s-a construit mai apoi iconostasul Panaghía Oikonomíssa, care se păstrează până în zilele noastre şi în faţa căruia arde neîncetat o candelă.

Aléxandros Sílvestros şi mutarea Moaştelor sfântului

În Biografia cuviosului se menţionează următoarele: «Tradiţia vie şi neîntreruptă a mănăstirii spune că, pe când era încă în viaţă, cuviosul lăsase poruncă să nu fie dezgropat niciodată, poruncă care a fost ţinută cu sfinţenie timp de multe secole. De asemenea, tradiţia spune că atunci când Aléxandros Sílvestros, patriarhul Alexandriei, a transformat Lavra din mănăstire idioritmică în mănăstire de obşte, a vrut, din evlavie, să deschidă mormântul cuviosului. După ce i-a convins pe părinţi să cadă de acord, s-a apucat să sape, când deodată au ţâşnit de acolo flăcări de foc, care i-au speriat cumplit pe patriarh şi pe cei dimpreună cu dânsul. Îndată au

renunțat a mai săpa. Și astfel, mormântul cuviosului a rămas intact până astăzi, așa cum poruncise sfântul părinte».

Măreția și dimensiunea duhovniciei și sfințeniei cuviosului Athanasie este surprinsă în troparul său, care sună cam așa: «De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Athanasie, Hristos ţi-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre».

Bibliografie:

– P. Chrítou, Το Άγιον Όρος (Sfântul Munte), Tesalonic 1987.
– O. Lampsídis, Μία παραλλαγή της βιογραφίας του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτου (O versiune a biografiei sfântului AAthanasie Athonitul), vol. VI, Tesalonic 1974.
– Ph. Meyer, Die Hauptur Kunden fur die Geschighte der Athoski Ster, Leipzig 1894.
– Monahul Nicodim Neoschitiotul, Ο Όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης (Cuviosul Athanasie Athonitul), Atena 1975.
– Monahul Pantelimon Lavriotul, Εγκώμιον εις τον Όσιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη (Omagiu adus cuviosului Athanasie Athonitul), Atena 1937.
– Monahul Pávlos Lavriotul, Ο Όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης (Cuviosul Athanasie Athonitul), Sfântul Munte 2007.
– J. Noret, Sancti Athanasii Athonitae vitα, I și II, Leuven University Press.
– Dionysía Papachrisánthou, Ο αθωνικός μοναχισμός (Monahismul athonit), Atena 1992.
– G. Schlumberger, Ο αυτοκράτωρ Νικηφόρος Φωκάς (Împăratul Nikifóros Fokás), Atena 1905.
– N. Svoronou, Η σημασία της ίδρυσης του Αγίου Όρους (Importanța întemeierii Sfântului Munte), editura Pansélinos.

Sfântul Athanasie Athonitul (5 iulie) și începuturile vieții chinoviale în Sfântul Munte

Sfântul Athansie Athonitul, icoană, sec. al XIV-lea, Mănăstirea Pantokrator, Athos

Sfântul Atanasie Athonitul, având numele de botez Avraamie, era de loc din Trapezunt, unde și-a dobândit educația elementară, mutându-se apoi la Constantinopol.

O veche Viață a Sfântului Athanasie Athonitul face trimitere la acest episod: ”acesta a crescut în cetatea cea mare Trapezunt şi a învăţat carte în Bizanţ, iar munţii Athonului l-au adus pe dânsul ca dar lui Dumnezeu”.

În plus, într-un alt pasaj al Vieții sale se menționează că ”cetatea Trapezunt l-a dat pe Atanasie, acest înțelept și prea înțelept în toate, care de la naștere se numea Avraam; căci trebuia, ca unul care era părinte al multor părinți, să fie legat și cu numele și cu fapta de patriarhul din vechime (adică de Avraam al cărui nume înseamnă părinte al mai multor neamuri), părinții lui fiind dintr-o patrie bună și cu

neamul deloc neînsemnat”. La Constantinopol l-a avut dascăl și îndrumător pe Athanasie, ”întâi stătătorul școlilor”. Avraamie a studiat în Constantinopol în timpul împăratului Roman Lekapinós.

Sporind în învățătură, în perioada studenției din Constantinopol, ”prin votul comun al elevilor și dascălilor”, așa cum se precizează în Viața sa, a fost considerat vrednic de sfat: ”s-a învrednicit să fie sfătuitor al profesorilor”. După ce Avraamie a trecut de etapa studențească și, așa cum am văzut, de aceea de asistent, a sosit timpul să urce la catedra profesorală: ”prin hotărârea lor comună și prin încuviințarea împărătească, urcă pe scaunul învățătoresc”.

Acest fragment ne face să credem că este vorba de catedra universitară, nu de aceeași școală unde a predat dascălul său, ci de alta. Pe de altă parte, nu ar putea fi posibil așa ceva însă, având în vedere vârsta fragedă a lui Avraamie. De altfel, este cunoscut faptul că autoritatea împărătească a intervenit întotdeauna în aprobarea numirii unui profesor obișnuit. În cazul de față, este vorba de Constantin al VII-lea Porfirogenetul, care a aprobat numirea lui Avraamie ca profesor într-o școală din Constantinopol. Desigur, alegerea unui profesor se făcea, apoi, prin votul dascălilor și elevilor.

Începuturile monahismului în Muntele Athos

Muntele Athos, redenumit Sfântul Munte deoarece, cu timpul, locul a fost inundat de sfinți, mărturisitori și martiri, a purtat în antichitate numele de Aktí, iar din Evul Mediu, numele de Athos. Pădurile, văile și râurile împiedică trecerea oamenilor, la fel și munții, unul mai înalt decât celălalt. Vânturile, apele agitate și furtunile mătură coastele. Naufragiile în jurul Athosului nu au lipsit niciodată. Astfel, configurația peninsulei a condus la izolare, atât internă, cât și externă, izolare care constituie unul dintre elementele cele mai caracteristice ale vieții monahale.

Între pustia Athosului și restul centrelor monahale de pe întreg teritoriul bizantin au existat mari diferențe. În antichitate, cunoaștem prin intermediul istoricilor bizantini că Athosul cuprindea 5 sau 6 mici grupuri de orașe care, începând cu secolului al III-lea, au început să dispară treptat. În afară de poziția geografică dificilă a peninsulei, la aceasta au contribuit și jafurile neamurilor barbare, care au avut loc până în sec. al V-lea. Secolul al V-lea este momentul în care s-a observat sfârșitul oricărei urme de viață din Athos.

Așadar, oamenii se instalaseră acolo cu mult înaintea monahilor. Primele mențiuni despre existența monahilor în Athos datează cu puțin înainte de secolul al IX-lea.

Dar, potrivit unor informații din vieților sfinților, probabil că Athosul a devenit centru monahal din sec. al IV-lea, mai exact, din timpul lui Constantin cel mare.

Împăratul păgân Iulian apostatul a incendiat mănăstirile, care au fost reconstruite apoi de evlaviosul împărat Teodosie I. Această opinie urmează tradiția athonită pe care o vedem din viețile sfinților. […]. Mulți cercetători susțin că monahii din Palestina, după măcelul comis de arabi, s-au refugiat în muntele Athos, însă nu există însă dovezi în acest sens. Este posibil să fi venit câțiva monahi palestinieni în Sfântul Munte, însă independenți. Doar câteva texte aghiografice menționează faptul că monahii din Sinai și Raith, pentru a evita masacrele arabilor, s-au refugiat în Cipru și Constantinopol. Astfel, viețile sfinților ne informează că monahii din Sfântul Munte au provenit din zonele învecinate.

Este adevărat că monahii din Bizanț călătoreau foarte mult, chiar mai mult decât ne imaginăm noi, urmând exemplul apostolilor. După ce primeau schima monahală, ei porneau în călătorii lungi, în diferite centre monahale din întreaga lume.

Pornind de la grupurile mici de anahoreți ajungem, în sfârșit, la întemeierea marilor mănăstiri din Muntele Athos. Prima mănăstire construită este mănăstirea Athos. Aceeași mănăstire este menționată în anul 1062, prin poruncă împărătească, ca mănăstire a Sfântului Munte.

În 942 sunt atestați documentar egumenul mănăstirii Athos, un monah aparținând aceleași mănăstiri și alți doi monahi ca reprezentanți ai athoniților din Tesalonic.

Între anii 957-958, Constantin al VII-lea Porfirogenetul emite un edict pentru mănăstirea Athos, prin care aceasta este scutită de impozite.

Apoi, în 1035, Mihail al IV-lea Paflagonul acordă mănăstirii Athos, sau mănăstirii Iviron, cum este înregistrată de împărat, averile confiscate din ordinele mai vechi ale împăratului. Astfel, își face apariția și o a doua mănăstire, Iviron.

În 1045, Constantin al IX-lea Monomahul adresează monahului Cosma un ordin care îi vizează pe monahii din mănăstirea Sfântului Munte.
În 1062, într-un ordin pe care Constantin al X-lea Ducas îl adresează ducelui de Tesalonic, sunt menționați monahii din Sfântul Munte. Locul exact unde se afla prima mănăstire, Athos, este necunoscut, dar se preupune că se afla pe locul unde a fost ridicată, mai târziu, mănăstirea Iviron.

Sfântul Athanasie Athonitul, frescă de la Mănăstirea Dionysiou, 1547

În perioada următoare, au fost întemeiate și alte mănăstiri, cum ar fi mănăstirea lui Clement, care nu mai există în prezent, și mănăstirea Xiropotamos și Sfântul Pavel. Ultimile două mănăstiri s-ar fi înfrățit, pentru că au fost ctitorite de același monah, Pavel.

Astfel, ajungem la momentul venirii Sfântului Athanasie (Avraamie, după cum l-am cunoscut mai înainte) în Muntele Athos și la întemeierea Lavrei, cea mai mare mănăstire din Athos, de către acesta. De la această dată, avem la dispoziție mai multe izvoare istorice. Există trei texte scrise de Atanasie, precum și două descrieri ale vieții lui.

Redăm din Viața Sfântului Atanasie: *«când a ajuns în munte, l-a cutreierat în lung și în lat, cercetându-i pe cei care se nevoiau și care pe atunci, nu erau mulți, și urmând asprimea petrecerii lor, viața pustnicească și liniștită, i-a uimit întrecându-i, și făcându-se respectat de toți, i-a convins să se apropie de munții cei cu adevărat veșnici, ceea ce mărturisește mult har de la Dumnezeu, Care l-a călăuzit, l-a adus în Sfântul Munte, la El și în corturile Lui».* În perioada în care a fost scrisă Viața sa, Athosul era plin de monahi, în timp ce la început era aproape gol.

O altă sursă a vieții sale ne relatează: *«acestea făcându-le și supunându-se Împăratului, coborî în munte, nevoindu-se și mai aspru. Cu cât creștea numărul monahilor, cu atât Vistiernicul bunătăților le dădea cele necesare. Căci mulți dintre cei de aproape și mulți de departe, având unii bani, alții câștiguri sau ce avea fiecare, precum este scris despre apostoli, aducând [averile] cu ei, le puneau la picioarele mai-marelui lor, iar unii dintre ei până și pe ei înșiși se puneau la picioarele lui».* Așadar, cu cât creștea numărul monahilor în Munte, cu atât creștea și averea mănăstirii, pentru că fiecare monah, atunci când părăsea orașul, lăsa mănăstirii averea sa care consta fie în bani, fie în pământuri. De asemenea, este incontestabil faptul că, de la venirea lui Atanasie până la adormirea sa, numărul monahilor a crescut rapid. Marea Lavră a fost construită de Sfântul Atanasie Athonitul în 963, pe locul unde se pare că a existat cetatea pelasgică antică Akrothósi. Împreună cu obștea, a construit de la început zidul cu patru laturi în continuarea katholikon-ului, având în capăt șirurile de chili, la îndemnul şi cu finanţarea prietenului său, împăratul Bizanţului, Nichifor Fokás.

Se pare că această ctitorie reflectă filosofia și atitudinea Împăratului față de monahism, pe care îl prefera sălășluit în locuri abrupte și inaccesibile. Această interpretare este susținută și de interdicția sa de a se construi mănăstiri în zonele rurale, cât și de impozitele mari puse pe averea bisericească. Împăratul mărturisea, de asemenea, că își dorea tare mult să părăsească tronul și să devină monah în Marea Lavră. Desigur, pot exista și alte interpretări. Un lucru sigur este că nu a mai apucat să-și împlinească dorința de a se călugări, fiind ucis, pe când dormea, de nepotul său Ioan Tzimiskís, care apoi i-a luat tronul. Dar, conform tradiției, a fost găsit dormind pe o rasă monahală.

Sfântul Athanasie a ieșit de mai multe ori din Sfântul Munte. Magistrul Leon Fokás, după victoria împotriva sciților nomazi (ungurilor), între anii 958-959, s-a dus în Athos pentru a-l întâlni pe Athanasie, căci athoniții îl informaseră deja pe Leon Fokás despre personalitatea duhovnicească a lui Athanasie. Athanasie însă evită publicitatea și se retrage pe promontoriul Melána, în isihie. După un an,

Sfântul Athanasie primește mesajul comandantului Nichifor Fokás din Creta, care pornise o campanie militară împotriva cuibului de pirați arabi. Athoniții îl roagă pe Athanasie să-l ajute pe Nichifor Fokás și să se îngrijească de eliberarea monahilor luați prizonieri. Athanasie pleacă în Creta, unde sarazinii fuseseră învinși de victoriosul comandant Nichifor Fokás. În timpul ședерii sale pe insulă, Nichifor îi reamintește lui Athanasie intenția sa de a deveni monah, acordându-i orice facilitate pentru a-i întemeia și lui o comunitate potrivită convingerilor sale monahale.

Athanasie începe, cu mari eforturi, reconstruirea mănăstirii Lavra, locul de metanie al lui Nichifor, în 961, an în care a adormit părintele său duhovnicesc, cunoscutul ascet Mihaíl Maleínos.

În 16 august 963, Nichifor Fokás este încoronat împărat. Athanasie renunță la reconstruirea Lavrei și pleacă în Cipru. Rugămințile împăratului, reînnoirea mărturisirii sale despre hotărârea sa neclintită de a deveni monah și un ajutor financiar generos, îl conving să se întoarcă și să-și continuie lucrarea. Construiește deci, în jurul katholikón-ului, chilii, bucătărie, trapeză, spital, camere de oaspeți, apeduct și moară. De peste tot veneau monahi dornici să rămână în marea mănăstire pe care a construit-o Athanasie, cu ajutorul împăratului.

Mănăstirea Marea Lavră este prima în ierarhia mănăstirilor aghiorite și cea mai mare ca întindere. A avut și alte denumiri, atestate în cele mai vechi documente: ”Lavra Melanilor”, ”Lavra domnului Athanasie”, ”Lavra Sfântului Atanasie”, ”Marea Lavră” sau simplu ”Lavra”, care înseamnă mănăstire foarte populată. Anul înființării ei este considerat anul începutului vieții monahale chinoviale athonite.

Marea Lavră

Monahii au început să cultive pământul și să îmbine rugăciunea cu munca și activitatea de creație, în timp ce, până atunci, în Sfântul Munte duceau o viață mai mult ascetică, anahoretică.

După asasinarea lui Nichifor și preluarea puterii de către Ioan Tzimiskís, Sfântul a fost chemat la Constantinopol să dea socoteală pentru unele calomnii care circulau pe seama sa. În urma cercetărilor, acuzațiile s-au dovedit a fi neîntemeiate, situația întorcându-se în favoarea sfântului, iar primul typikón al Sfântului Munte, cunoscut și ca ”Trágos ” (pentru că a fost scris pe un pergament de piele de țap), din Tsimiski, a fost validat de Împărat. Acest document unic constituie un tezaur istoric inestimabil al Sfântului Munte și cel mai prețios obiect din patrimoniul său cultural.

Privilegii imperiale

Unul dintre cele mai vechi documente care se referă la întreaga comunitate athonită se păstrează în arhivele Protaton-ului, și anume, bula emisă de Împăratul Vasile I. Prin această bulă, athoniții beneficiază de privilegii imperiale pentru proprietățile lor, folosindu-le împotriva mănăstirii Kolovós și a locuitorilor din Ierissos cu care aveau conflicte. Emiterea unui hrisobul imperial presupune că monahii athoniți constituiau un ansamblu și o persoană juridică distinctă, prin intermediul unei organizații, chiar și rudimentare, care acționa în numele tuturor monahilor.

În plus, prin hrisovul din 883, împăratul interzice, pe de o parte, tuturor funcționarilor publici, de la cel mai înalt grad până la cel mai mic, să solicite orice tip de impozit monahilor, pe de altă parte interzice persoanelor fizice și sătenilor să îi deranjeze, ori păstorilor să-și lase animalele la păscut în spațiul athonit. Această interdicție avea să joace un rol important pentru viitorul Sfântului Munte. Astfel, nu s-a pomenit vreodată ca un funcționar, militar sau civil să le creeze probleme athoniților cu privire la proprietățile și culturile pe care le aveau în afara peninsulei.

Mai târziu, au existat și alte hrisoave în favoarea monahilor din Athos, cum a fost cel al lui Roman I Lekapinós, al lui Constantin al VII-lea Porfirogenetul și al lui Ștefan.

Prima delimitare de hotare s-a făcut în 942. Separarea dintre teritoriile donate athoniților înainte cu aproape un secol și restul de teren fracționat, care se întindea spre nord și nord-vest de Muntele Athos, a rămas neterminată. Toată zona sudică a Ierissos-ului a fost inițial fracționată, aceeași situație ambiguă existând și la granițele comunității din Ierissos, a mănăstirii Kolovos și a altor mănăstiri învecinate. A doua delimitare de hotare a avut loc în 943. Din moment ce ambele părți, locuitorii din Ierissos și athoniții, au acceptat documentul care le asigura drepturile, s-ar presupune că acest caz a fost închis.

Un an mai târziu însă, un general din Tesalonic, arhiepiscopul Grigorie și judecătorul Thoma, vin prin poruncă împărătească să delimiteze, pe loc, hotarele dintre Ierissos și Athos.

Linia de demarcație finală, așa cum este menționată de documentele Protaton-ului, oferă prea puține dovezi pentru o localizare exactă pe hartă. Începea de la un pârâu din dreptul palatelor vechi de pe insula Amouliáni, palate a căror locație nu o cunoaștem astăzi, ajunge la ogoarele Mănăstirii Sfintei Christina, despre care mănăstire nu există date, și traversează râul Globoutzítza, singurul loc cunoscut de noi în prezent.

Typikón-ul lui Tzimiskís precizează că trecerea mirenilor în Muntele Athos în scopuri comerciale este interzisă dincolo de râul Zygós. Puținele mănăstiri care se aflau în zona cuprinsă între râul Zygós și linia de demarcație au supraviețuit o vreme, urmând apoi să devină metocuri athonite.

George Crasnean - Sfântul Athanasie Athonitul, ctitorul Marii Lavre

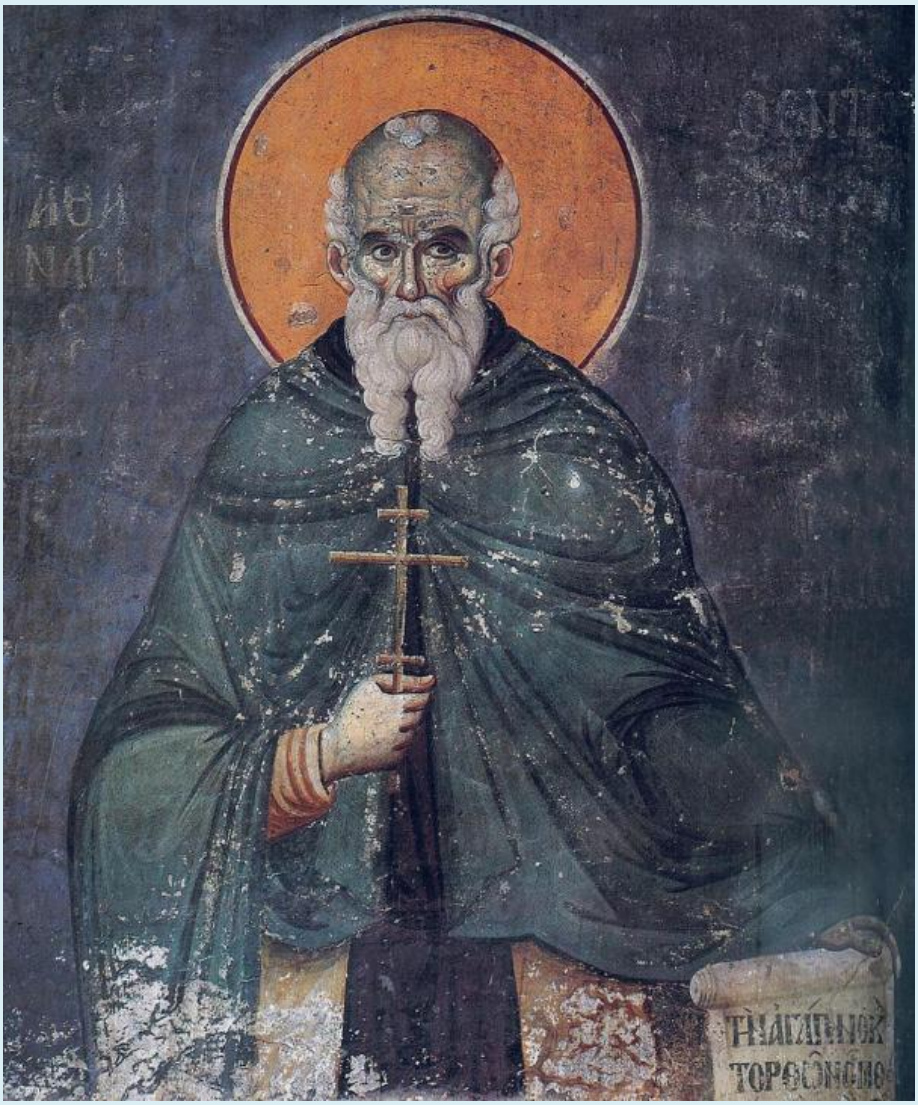

Acest mare sfânt al Ortodoxiei şi cu osebire al Sfântului Munte al Athonului, a trăit pe pământ în veacul al X-lea şi a fost începătorul vieţuirii de obşte în Grădina Maicii Domnului. Părinţii săi l-au lăsat în grija Tatălui ceresc nu la multă vreme după ce a văzut lumina zilei - cândva, în preajma anului 920 - murind mai întâi tatăl (ce era de loc din Antiohia) şi apoi mama (originară din Colchida). Se pare că o nobilă rudenie a sa - căci era de neam bun în Trapezunt - l-a luat pe micul Avramie (Avraam) să-l crească. Alţii spun că o cucernică monahie şi-a făcut milă cu pruncul, crescându-l în frica şi dragostea de Domnul până-n ziua trecerii la cele veşnice.

Rămas iarăşi orfan, tânărul Avramie a fost remarcat de un trimis al basileului în Trapezunt pentru orişicare treburi, care l-a luat cu el în capitala imperială şi l-a pus să înveţe retorica la şcoala înţeleptului Atanasie. Dumnezeu purtând de grija lucrurilor mâinilor Sale, a rânduit ca tânărul cuvios Avramie să fie acceptat în casa nobilului militar Zefinezer - care avea drept noră, o verişoară a celui ce avea să poarte mai târziu numele de Athanasie şi care era în rudenie cu marile familii Focas şi Maleinos.

Înţelept şi sârguitor fiind, Avramie a ajuns repede să-şi depăşească chiar profesorul în învăţătură, lucru pentru care împăratul Constantin al VII-lea Porfirogenetul l-a numit şi pe el dascăl într-o altă şcoală. Retorica şi Literele nu i-au schimbat vieţuirea ascetică tânărului Avramie, care nu s-a depărtat nicicând de postul aspru (mânca doar o pâine de orz la două zile) şi de faptele milosteniei trupeşti. Drept aceea, văzând că tot mai mulţi dintre discipolii lui Atanasie îl părăsesc pe acesta venind la şcoala lui şi nevrând să-l mâhnească, a părăsit cariera de profesor întorcându-se în casa nobilului Zefinezer. Acesta, fiind însărcinat de împărat cu treburi prin insulele Mării Egee, l-a luat vreme de trei ani într-ajutor şi pe tânărul Avramie cu el. (Atunci a văzut sfântul întâiaşi dată Athonul drag inimii sale, de pe insula Lemnos).

Întors la Constantinopol, Avramie a cunoscut, către anul 953, pe cel care-i va schimba viaţa, pe Sfântul Mihail Maleinos (894-962), stareţul Lavrei de pe muntele Kyminas, ce era de-o rudenie cu împăratul Leon al VI-lea cel înţelept (886-911), dar şi cu Nekiphor Phokas, viitorul basileu, care-i era nepot.

Sfântul Mihail avea să fie părintele duhovnicesc al celui pe care „l-a tuns în călugărie ca pe un iscusit, numindu-l Athanasie” nu la multă vreme după acea întâlnire constantinopolitană, mai mult înfrânând asceza prea mare pe care şi-o impunea tânărul ucenic. (El nu i-a îngăduit să mănânce o dată pe săptămână, ci la trei zile şi nici să doarmă pe scaun, ci pe o rogojină).

Scriind şi copiind sfinte cărţi ale ortodoxiei, dar şi făcând ascultare de paracliser, tânărul monah Athanasie a ajuns în patru ani la mare curăţie sufletească aşa încât, stareţul său i-a dat voie să se nevoiască pe mai departe într-o chilie sihăstrească, aflată ca la o stadie de mănăstire, hrănindu-se tot la două zile cu pâine uscată şi cu apă. Aşa, în aspră retragere, l-a găsit bunul său prieten Nechifor Focas (dimpreună cu fratele său, Leon Patriciul), atunci când l-a căutat în muntele Kyminas. Şi plăcându-i a sa bună petrecere, i-a făgăduit atunci că va lăsa şi el cele lumeşti cătând către cele ale cerului pe mai departe. Nu mult timp după acestea, s-a răspândit în obşte gândul bătrânului cuvios Mihail de a-l dori pe ostenitorul

Athanasie drept ocârmuitor al monahilor din muntele Kyminos în locul său. Dară acesta, smerindu-se pe sine şi-a luat doar două cărţi şi culionul - pe care-l avea de la avva Mihail - şi s-a strămutat în Sfântul Munte al Athonului, chiar în capătul ce se numeşte Akrathos, făcându-şi sălaş într-o peşteră din ţinutul Viglei (nu departe de locul unde astăzi se află schitul Prodromu).

Aici a trăit o vreme printre alţi pustnici athoniţi ce se îndestulau doar cu puţine poame, suferind de arşiţă şi ger, dar dobândind negrija vieţii acesteia trecătoare. În timp ce sufletul său grijea de ale sale, Sfântul Mihail Maleinos a trecut la Domnul, iar schimnicul Athanasie a aflat că Nechifor Focas, împreună cu fratele său Leon, vor trece prin Athos, în drumul lor către Constantinopol şi „s-a temut să nu fie pentru dânsul cercetare".

Nedorind a-şi pierde liniştirea, Athanasie s-a pus sub ascultarea unui stareţ al „monastirei Tuzig", căruia nu i-a dezvăluit cine este cu adevărat, spunându-i că a *„fost corăbier şi, căzând în primejdie, am făgăduit lui Dumnezeu ca să mă lepăd de lume şi să plîng pentru păcatele mele. Deci, pentru aceasta m-am îmbrăcat în acest chip monahicesc, în care, povăţuit de Dumnezeu, am venit aici la sfinţia ta, dorind să petrec cu tine şi să învăţ calea mântuirii. Numele meu este Varnava"*. Ba încă şi neştiutor de carte s-a arătat a fi bătrânului! Estimp, Nechifor - care ajunsese comandant al armatelor imperiale - mâhnit fiind că prietenul său plecase din muntele Kyminosului şi nu mai ştia nimic despre el, a pus pe despotul Salonicului să cerceteze Athonul cu de-amănuntul ca să afle pe Sfântul Athanasie.

Protosul, neştiind mai dinainte de aşa monah în Athos, l-a oblicit însă după descriere, la praznicul Naşterii Domnului, în biserica Protathonului din Karyes, dar n-a putut să-l vădească decât atunci când i-a poruncit să citească la Psaltire. „Încetează gheronda, că fratele acesta nu ştie să citească, căci abia acum învaţă la psalmul întâi"- spunea stareţul lui, necunoscând sfinţenia „ucenicului" său.

Nemaităinuindu'se, Athanasie a fost cinstit de toţi aghioriţii, ba chiar Sfântul Pavel Xiropothamitul a profeţit că „acest frate, care a venit în urma noastră în Muntele acesta, cu faptele cele bune este mai înainte decît noi".

Protosul însă l-a tăinuit faţă de Nechifor Focas şi i-a îngăduit să stea într-o chilie, aflată ca la trei stadii de Protathon. Iar cele trebuincioase ale trupului, cuviosul şi le procura din plata cărţilor ce le copia că, având bun meşteşug la caligrafie, scria toată Psaltirea în mai puţin de-o săptămână. Şi a vieţuit o vreme în linişte şi pace, până ce Leon Patriciul s-a abătut, din drumul către Constantinopol, să cerceteze pe

fraţii athoniţi şi a aflat cu bucurie pe acest vechi al său prieten - căruia i-a şi dăruit mulţime de aur şi argint trebuitor lărgirii bisericii Protathonului.

Fiind căutat acum şi de monahi, pentru prieteşugul ce-l avea cu nobilii Bizanţului, iubitorul de Dumnezeu Athanasie a plecat iarăşi în căutarea hesychiei, făcându-şi o colibă în ţinutul Melana, unde a vieţuit un an, cu gând să se întoarcă în Careia (Karyes) după aceea. Dar, revărsându-se asupra lui o lumină dumnezeiască în chiar ultima zi a petrecerii lui într-acel loc, el n-a mai voit a mai pleca de acolo - fără de numai când a fost nevoit a face ascultare părinţilor athoniţi, care l-au trimis, la anul 961, să-l ajute cu rugăciunea pe comandantul oştilor bizantine, Nechifor Focas, în lupta contra agarenilor din insula Creta.

Câştigând bătălia, Nekiphor şi-a reînoit legământul de a vieţui împreună cu prietenul său drag, Athanasie, într-o mănăstire athonită pe care ar fi urmat s-o construiască acesta cu banii daţi de Phokas. Deşi atunci n-a acceptat acestea, Athanasie, după ce a revenit în Athos, a fost convins de trimisul romeu, iero-monahul Metodios (viitor egumen al lavrei Kyminasului), să purceadă la zidirea primei lavre athonite cu viaţă de obşte unde, dintru început a ridicat două chilii - ce se mai păstrează încă - pentru sine şi pentru cel ce avea să ajungă basileul imperiului bizantin.

„Iera Moni Melanas”, numită mai târziu Megistis Lavras, a fost ridicată la anul Domnului 963 dar, tot într-acelaşi an, o secetă şi o foamete cumplită l-a făcut pe Sfântul Athanasie să plece din Lavra, căutând povaţă la Karyes. Pe drum însă, la vreo cinci mile de mănăstire, s-a întâlnit chiar cu Maica Domnului, care l-a dojenit

pentru puţina lui încredinţare cum că ea este cea care îi poartă de grijă lui şi celorlaţi aghioriţi. Apoi l-a pus să lovească stânca cu toiagul său şi făcând aceasta Athanasie, îndată a ţâşnit din piatră apă ce nu şi-a mai oprit curgerea de atuncea (afară de un an în care câţiva monahi s-au gândit să facă o moară de apă mai la vale, pe care ridicându-o, „aghiazma Sfântului Athanasie" pe dată a secat, iar dărâmând-o, îndată izvorul a reapărut!). Aghiazma aceasta, ce şi astăzi izvorăşte din aceeaşi piatră despicată-n cruce de Athanasie Athonitul, multe vindecări minunate a făcut şi face încă. De atunci - chiar şi în acte - Marea Lavră nu a mai avut alt iconom decât pe Maica Domnului (doar funcţia de paraiconom existând), pentru că la întoarcerea stareţului Athanasie în mănăstire, toate jitniţele erau pline de bucate, după cum îi promisese „Panagia Iconomitsa".

A ridicat apoi sfântul şi o mare trapeză cu 21 de mese din marmură - care poate hrăni şi astăzi aproape 200 de monahi şi pelerini - o moară şi un spital, dar şi un mare apeduct.

Terminând multe dintre ele de zidit, pe toate le-a lăsat fraţilor, iar el a plecat din Athos, supărat fiind pe Nechifor Focas că acceptat, în acelaşi an 963, să fie încoronat de bizantini în loc să caute încoronarea cerească, pe care făgăduise că o va alege.

Athanasie s-a dus în Cipru la mănăstirea zisă „a Sfinţilor" împreună cu un ucenic al său Antonie - după ce pe un altul l-a trimis cu carte de certare la împărat, iar pe Teodot l-a ales să ducă reaua veste a plecării sale celor din Lavra. În insulă n-a putut să zăbovească mult fiindcă o solie imperială îl căuta, aşa încât, el şi ucenicul lui, s-au îmbarcat pe o corabie, cu gând să purceadă către Palestina. Vânturile însă l-au purtat pe ţărmul Asiei Mici - unde Dumnezeu i-a arătat într-o vedenie în ce stare se afla mănăstirea sa şi la ce bună rânduială o va aduce el în viitor. Întâlnindu-l şi pe Teodot - care se întorsese să-l caute în Cipru - Sfântul Athanasie s-a dus înapoi în Athos la ctitoria sa, ca să poarte de grija mântuirii lavrioţilor.

Nu mult după aceea a plecat după ajutoare la prietenul său împăratul (nemaigândind să-l ia pe acesta în viaţa cea monahicească, căci Dumnezeu îi arătase deja că Nechifor va muri ca basileu al romeilor) şi a obţinut de la acesta chrysobull care întărea Marea Lavră ca „mănăstire imperială", cu o rentă anuală din partea Bizanţului şi cu un metoc - mănăstirea „Sfântul Andrei" din Peristera (lângă Salonic) - dar şi cu privilegiul samovlastiei câştigat pentru aşezământul său.

Întors în Sfântul Munte şi lucrând la Mandraki, arsanaua Lavrei, s-a vătămat tare la un picior, încât trei ani a trebuit să zacă la pat - răstimp în care mai mult s-a ocupat de viaţa duhovnicească a fraţilor şi de copiatul sfintelor cărţi.

După ce prietenul său Focas a fost asasinat de Joan Tzimiskis - care s-a şi încoronat în locul lui (969-976) - Sfântul Athanasie a fost chemat la Constantinopol să dea explicaţii, în privinţa introducerii vieţii de obşte mai ales, pârât fiind de unii anahoreţi athoniţi care nu vedeau cu ochi buni acest mod de vieţuire.

Athanasie întru aceea şi-a arătat iarăşi sfinţenia sa că, ştiind că merge la asasinul prietenului său, pârât fiind chiar şi de fraţi, s-a înturnat în Athos cu şi mai mare preţuire şi îndoite daruri de la împărat, ba încă şi cu primul Typicon al Athosului - dat de basileul Ioan Tzimiskis (care i-a mai dat şi „Tragos"-ul din 972) - ce statornicea modul de viaţă cenobitic în Muntele Sfânt.

Prin toate acestea şi prin sfinţenia lui, Athanasie a creat un mare val de întoarcere la monahism în acea vreme şi mai cu seamă în Grădina Maicii Domnului, unde au răsărit atunci mănăstirile împărăteşti ale Ivirului, Vatopedului şi Esfigmenului, ori cea a Amalfitenilor italieni. Obştea lui număra cam 120 de fraţi care mult s-au folosit de nevoinţele şi minunile pe care le-a făptuit sfântul pentru ei.

Cuviosul Athanasie era om înalt la stat şi cu putere mare - povesteau bătrânii că el a omorât, dintr-o singură lovitură, un bou în care intrase satana, iar apoi s-a înjugat în locul lui şi a tras carul cu piatră de la arsana, până la mănăstire! Încă şi astăzi crucea pe care o purta la gât cântăreşte nu mai puţin de două kilograme şi şapte sute cincizeci de grame!

Se spune că fiind zi de post odată şi aflându-se într-alt loc sfântul, un monah s-a smintit văzându-l că mănâncă două pâini şi crezându-l neînfrânat la masă. Peste câtăva vreme, fiind zi de praznic mare şi având oaspeţi, dar şi cunoscând gândurile monahului, Sfântul Athanasie a şezut lângă acesta la masă şi s-a înfruptat din… nouă pâini! Dându-şi seamă de păcatul făcut, monahul i-a bătut metanie şi i-a cerut iertare pentru gândul său!

Odată cu prima piatră pusă la temelia bisericii, Sfântul Athanasie a sădit şi un chiparos în faţa ei (care dăinuie falnic şi astăzi, după 1047 ani!).

Într-altă vreme, mult s-a mâniat sfântul pe diavolii ce dădeau târcoale obştii şi a început să-i bată cu toiagul său de fier, iar aceştia căutau scăpare… căţărându-se în chiparosul din faţa katholikonului. Şi l-a întrebat Maica Domnului atunci: „Ce faci Athanasie aici?”. „Alung dracii care-i supără pe fraţi!” - i-a răspuns sfântul cu obidă. „Lasă-i Athanasie, că fără ispitele lor nu se va mântui nimeni!”- l-a povăţuit însă, aceea care L-a născut pe Mântuitorul. Şi Athanasie i-a lăsat. De atunci însă, ori de câte ori apare vreo ispită printre fraţi, se spune: „Iar s-a mai coborât unul din chiparos!”.

Sfântul Pavel Xiropotamitul, mare ascet, dar adept al vieţuirii idioritmice, s-a înţeles cu Sfântul Athanasie să pună hotar moşiilor mănăstirilor lor, drept acolo unde se vor întâlni într-o dimineaţă, după ce-şi vor fi făcut pravilele. Athanasie, voinic fiind şi cu pasul mare, însă şi făcându-şi pravila în timp ce mergea la întâlnire, a căpătat moşia cea mai mare, dar a mâhnit, pentru şiretlic, pe celălalt sfânt, care i-a profeţit că nu va muri de moarte bună! Văzător cu duhul fiind şi cestălalt, i-a răspuns că „nici tu nu vei muri acasă” - şi Sfântul Pavel avea să treacă la cele veşnice aflându-se într-o corabie ce-l aducea în Athos! Iar Athanasie Athonitul şi-a cunoscut mai dinainte sfârşitul, întâmplat în 5 ale lunii iulie, cândva între 1006 - când a scris testamentul său către Ioan Iviritul, pe care l-a şi numit epitropul Lavrei - şi 1011, când e menţionat ca urmaş al său, Eustratios - pentru care s-a îmbrăcat în straiele de sărbătoare, puindu-şi şi culionul Sfântului Mihail Maleinos pe cap. Urcând împreună cu alţi şase fraţi lavrioţi pe katholikon, „cu neştiutele judecăţi ale lui Dumnezeu” s-a prăbuşit turla bisericii peste ei omorând cinci dintre ei. Un zidar, anume Daniil, împreună cu ctitorul Lavrei au mai trăit un scurt răgaz, însă pe sfântul nu l-au mai scos viu fraţii de sub dărâmături. Şi ultimile lui vorbe au fost de slavă, căci zicea: „Osanna! Doxa thou Theou!”. Deşi a murit, cuviosul Athanasie n-a avut decât o rană la un picior - din care a curs sânge curat abia a treia zi, când a fost înmormântat şi jelit de câteva mii de monahi athoniţi.

Lui i s-a săpat groapă în stânga bisericii mari (acum înlăuntrul ei, într-un paraclis) şi acolo sălăşluieşte şi în zi de azi, căci sfântul n-a voit a lăsa să fie dezgropat - când patriarhul Ierusalimului a dorit să-i aducă moaştele la închinare, pară de foc a ieşit din mormântul său! Căpătâiul îi este astăzi străjuit de toiagul său de fier - acelaşi cu care a despicat stânca din care a ţâşnit apă şi cu care bătea pe diavoli.

Deşi, pentru moartea sa năprasnică, s-au aflat unii cârtitori care n-au voit a-l avea la evlavie, de sfinţenia vieţii lui i-a încredinţat pe athoniţi însăşi Maica Domnului, care le-a grăit monahilor lavrioţi cerându-le să-i cinstească cu sărbătoare mare trecerea sa la cele veşnice, la numai un an după ce s-a întâmplat aceasta. Şi

ascultând de Preacurata, cuvine-se astfel ca şi noi să prea slăvim numele său, al celui între sfinţi, marele Athanasie al Athonului.

În typicon-ul lui Tzimiskes din 970 mănăstirea era numită deja Megistis Lavras, dar încă de pe vremea lui Nechifor Phocas avea titlul de mănăstire imperială şi fusese înzestrată şi cu un metoc la Peristera. Nechifor avusese grijă de mănăstirea prietenului său şi-i lăsase o rentă anuală considerabilă, pe care urmaşul la tron (şi asasinul său!), Ioan Tzimiskes avea să o dubleze prin Tragos-ul din 972 (prima lege a Athosului, care se află în păstrarea Kenotitei din Karyes şi este semnată de Sfântul Athanasie şi alţi 57 de egumeni şi călugări athoniţi).

De la Nechifor Focas se mai păstrează câteva mozaicuri, o uşă donată de împărat, precum şi moaştele Sfântului Mihail al Sinadelor, ale Sfântului Eustratie şi un braţ al Sfântului Ioan Hrisostom. Tot el a înzestrat mănăstirea cu metoace (Limnos şi Peristera) şi multe odoare, pentru multa preţuire şi prietenie ce o avea faţă de Sfântul Athanasie din tinereţile lor. (Se ştie că Focas era nepotul Sfântului stareţ Mihail Maleinos, care a voit a-l lăsa urmaş în egumenie pe Athanasie. Acesta fugind în Athos a fost căutat din porunca lui Nechifor şi aflându-l, generalul i-a dăruit mult aur ca să zidească o mănăstire în Sfântul Munte, unde să se retragă şi el. Numai că în 963 a ajuns împărat al Bizanţului şi n-a mai apucat să se călugărească, murind în anul 969).

Doar egumenul Lavrei avea dreptul să poarte toiag precum protosul Athosului, era ales direct de către patriarhul Constantinopolului şi avea dreptul să tundă în monahism în biserica mănăstirii.

Megistis Lavras a sporit în putere şi faimă duhovnicească secole de-a rândul, până prin veacul al XV-lea, când a trecut la idioritmie (abia în 1981 a revenit la viaţa de obşte!).

Dintre monahii lavrioţi au ieşit patriarhii Atanasie, Gherasim, Nifon, Macarie, Isidor şi Calist de Constantinopol. Şi tot în Megistis Lavras s-au nevoit şi Sfinţii Grigorie Palamas, Grigorie Sinaitul, Maxim Kavsokalivitul, Teolipt, Nil Sicheliotul, Nechifor sau avva Dorotei. Dar pe la sfârşitul secolului XIV, după controversa isihastă, şi-a făcut reapariţia idioritmia şi odată cu ea s-a ivit şi o relaxare morală în rândurile monahilor athoniţi. Traiul pe cont propriu stă, probabil, la originea colindatului prin ţări străine după ajutoare şi aşa au ajuns athoniţii să beneficieze şi de dărnicia domnitorilor români vreme de secole.

Pe la sfârşitul secolului al XI-lea existau aproape 700 de călugări în Marea Lavră şi dependinţele ei, iar numărul era în creştere, după cum creşteau atât metoacele cât şi daniile făcute de împăraţii bizantini Ioan I şi al II-lea Paleologos, Andronic al II-lea Paleologos, ori ale despoţilor sârbi, Ştefan Milutin şi Ştefan Duşan.

Lavra stăpânea peste mănăstirile Monoxilitou (din 997) şi Kalaphatou (1065), schiturile Plateia (991) şi Provata (care în secolul XVIII număra vreo 300 de chilii!) şi se pare că dobândise şi mănăstirea latină a Amalfitenilor (care fusese cea mai înfloritoare dintre cele trei mănăstiri latine şi avusese dreptul de a avea corabie, fiind întreţinută de colonia de Amalfi din Constantinopol). După ce stăpânirea latinilor în Bizanţ a luat sfârşit (1204-1261), importanţa ei scade iar din mănăstire nu va mai rămâne decât un turn la Morphonou.

Este bine de ştiut că au existat doi preoţi în Marea Lavră - care au slujit cu azime şi au declarat (după un sinaxar din 1280) patriarhului Ioan Beccos şi împăratului Mihail al VIII-lea Paleologos că acceptă unirea de la Lyon - pe care nici în ziua de astăzi nu-i primeşte pământul: oriunde au fost îngropaţi ţărâna i-a aruncat afară neputreziţi şi fioroşi, cu părul şi unghiile crescute! Acum sunt zidiţi într-o peşteră aflată undeva pe ţărmul dintre Lavră şi Prodromou. Momentan…

George Crasnean

Textul și fotografiile apar aici cu acordul autorului, căruia-i mulțumim.

Ștefan Ionescuberechet - Istoria Sfântului Munte Athos

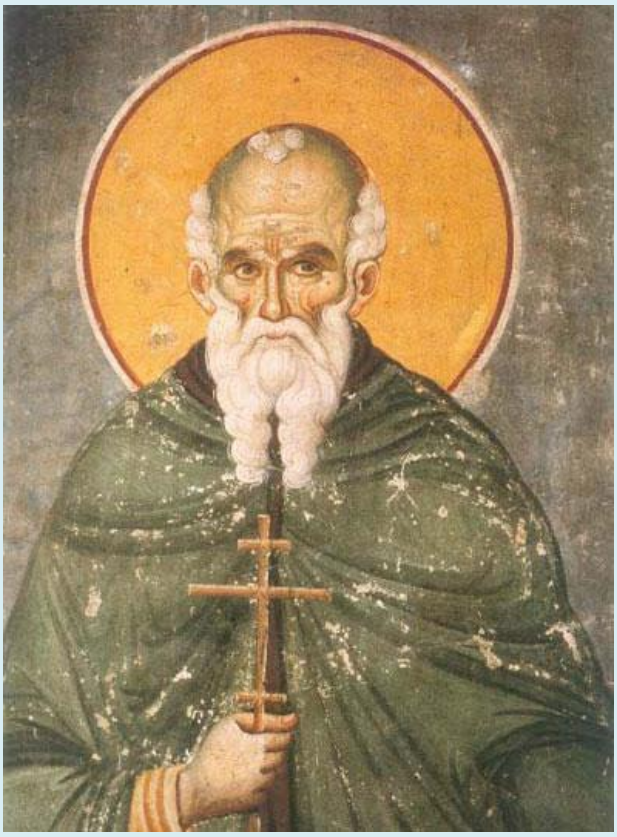

Aflat între cer şi pământ, tăinuit de imensitatea mării, scăldat în lumina harului dumnezeiesc, Sfântul Munte este locul în care frumuseţea parcă nefăcută de mână a naturii, ce-ţi taie pur şi simplu răsuflarea, se uneşte cu necontenitele rugăciuni şi nevoinţe ale celor ce s-au lepădat de deşertăciunile lumii, într-o tulburătoare „Liturghie cosmică“. Munte ce poartă sufletele monahilor către împărăţia lui Dumnezeu, Athosul este, totodată, şi tărâmul ce atrage dintotdeauna paşii pelerinilor dornici să descopere taina acestei veritabile „porţi a cerului“.

Denumit de antici Acte (Akte), conform lui Tucidide, Athos-ul este cunoscut din sec. al XI-lea sub numele de „Sfântul Munte“ (Hagion Oros). Statul monastic autonom al Sfântului Munte - titulatura oficială actuală - constituie din punct de vedere politico-geografic o republică autonomă aflată sub suzeranitatea Republicii Elene, în timp ce, din punct de vedere spiritual, se află sub jurisdicţia Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol. Având în prezent o populaţie de cca 2.262 de monahi, el este constituit din 20 de mănăstiri cu viaţă de obşte, 12 schituri dependente fiecare de câte o mănăstire (patru dintre ele cu viaţă chinovială, opt cu viaţă idioritmică), precum şi din numeroase chilii, colibe sau sihăstrii. Structura de conducere administrativ-spirituală este una ierarhică, având sediul la Karyes,

capitala Sfântul Munte, situată în inima peninsulei şi fiind compusă din: Sfânta Comunitate (Hiera Kinotita), un consiliu grupând 20 de reprezentanţi ai tuturor mănăstirilor, aleşi pe o perioadă de un an; Sfânta Administraţie (Hiera Epistasia), un comitet executiv alcătuit din patru membri (reprezentanţi ai câte unei grupe de patru mănăstiri, fiecare din cele cinci grupe succedându-se la un interval de un an), în frunte cu un protos; Sinaxa extraordinară, organul legislativ şi juridic al Sfântului Munte, alcătuită din egumenii celor 20 de mănăstiri. Tot la Karyes rezidă şi guvernatorul peninsulei, reprezentant al autorităţii statului, numit de ministrul de Externe al Greciei şi având rolul de a veghea la respectarea Cartei Sfântului Munte şi la menţinerea ordinii şi a securităţii.

Athoniţii păgâni, convertiţi de Maica Domnului

Situat în regiunea Macedonia (nordul Greciei) şi având o suprafaţă de 335 km2, Athosul constituie cel mai estic din cele trei promontorii (alături de Sithonia şi de Kassandra) ale peninsulei Halkidice, ce pătrunde în Marea Egee pe o distanţă de 60 km (până la capul Nymphaeum sau Sfântul Gheorghe), având o deschidere ce variază între 7-12 km. Deşi legat de uscat printr-un istm lat de 3 km, datorită solului mlăştinos ce se constituie într-o graniţă naturală, Sfântul Munte poate fi vizitat doar venind de pe mare, de regulă de la Ouranopolis. Intrarea se face prin micul port Dafni, situat în partea de vest a promontoriului, între Mănăstirile Xiropotamu şi Simonopetra. Accesul este strict interzis femeilor, iar vizitatorii trebuie să posede, la intrarea în Sfântul Munte, fie aprobarea Patriarhiei Ecumenice (în cazul în care sunt clerici), fie un fel de viză (diamonitirion) eliberată de Oficiul de pelerinaj la Athos, cu sediul în Tesalonic (dacă sunt laici).

Creştinarea locuitorilor Athosului a avut loc, potrivit tradiţiei locale, în circumstanţe excepţionale.

Aflată în drum spre Cipru, unde intenţiona să-l viziteze pe dreptul Lazăr, episcopul insulei, Născătoarea de Dumnezeu, însoţită de Sfântul Ioan evanghelistul, a poposit prin lucrare dumnezeiască în peninsulă. Aici a convertit populaţia păgână şi, încântată de frumuseţea locului, a consacrat Muntele drept „Grădină a Maicii Domnului“ şi loc sfânt de retragere monastică, interzicând accesul femeilor.

Conform aceleiaşi tradiţii, începuturile vieţii monahale athonite trebuie plasate în vremea lui Constantin cel mare. Distrugerea bisericilor creştine de către Iulian Apostatul (361-363) a fost urmată de distrugerea templelor păgâne la porunca lui Teodosie cel mare (383-395). Acestuia din urmă şi fiului său, Arcadie, le este atribuită ctitorirea Vatopedului, iar împărătesei Pulcheria - cea a Xiropotamului.

Istoricul bizantin Iosif Genesios ne spune că monahii din peninsulă au participat la lucrările Sinodului al VII-lea Ecumenic (787).

Indiscutabil, primele tentative de vieţuire monastică în Sfântul Munte au fost unele de sorginte anahoretică. Sihaştrii plecaţi în sec. al VII-lea din pustia Egiptului din cauza incursiunilor musulmane ori monahi bizantini refugiaţi din calea prigoanei iconoclaste din sec. VIII-IX îşi vor fi aflat, poate, locul de liniştire la Athos.

Sfântul Petru Athonitul (sec. al VIII-lea), evocat de către Sfântul Grigorie Palama drept temelie a vieţii isihaste, a vieţuit aici, conform renumitului său biograf, timp de 53 de ani într-o singurătate totală. După trecerea la Domnul, faima vieţuirii, probată şi de moaştele sale izvorâtoare de mir, a atras numeroşi imitatori, veniţi probabil din Palestina.

În jurul anului 860, Sfântul Eftimie cel tânăr, împreună cu câţiva ucenici, a întemeiat un schit, iar după câţiva ani, în timpul domniei împăratului Vasile I Macedoneanul (867-886), un alt ucenic al său, Sfântul Vasile mărturisitorul, a ridicat o mică aşezare monastică pe actualul amplasament al Mănăstirii Hilandar.

Tot în această perioadă, Mănăstirea „ Sfântul Ioan Colovul“ de lângă Hierissos (Halkidia) avea sub ascultare câţiva anahoreţi ce vieţuiau în locurile muntoase ale promontoriului. În 924, împăratul Roman Lekapenos, la insistenţele soţiei sale şi ale monahului Pavel (fiul împăratului Mihail al III-lea), ar fi poruncit zidirea Mănăstirii Cheimarrou (Xiropotamou).

Existenţa unei conduceri centralizate (sinaxe a bătrânilor) în Athos este semnalată într-un edict imperial al lui Leon al VI-lea din 886, iar în 911 este semnalată chiar şi funcţia de protos al muntelui. În 941-942 graniţele Athosului monastic erau deja stabilite, iar Karyes - cunoscut drept capitala sa.

Sfântul Atanasie Athonitul, ctitorul Marii Lavre

Informaţii mult mai sigure deţinem cu privire la începuturile vieţii de obşte athonite, datorate Sfântului Atanasie Athonitul. Născut în 925-930 în Trapezunt, într-o familei nobilă şi primind din botez numele de Avraam, el şi-a făcut studiile în Constantinopol în timpul domniei lui Roman I Lekapenos (920-944), îmbrăţişând apoi pentru scurt timp cariera de profesor. La îndemnul lui Mihail Maleinos, egumenul Mănăstirii Kyminas din Olimpul Bitiniei (Asia Mică), el a fost tuns ca monah sub numele de Atanasie şi a vieţuit în această mănăstire între 952-958. Sosind la Athos în jurul anului 958, Sfântul a fost bine primit de comunitatea

monahală de la Karyes, unde a vieţuit într-o chilie până la finele anului 959. După o vieţuire singuratică timp de un an la Melana, în extremitatea sud-estică a peninsulei, în 961/962-3, cu ajutorul împăratului Nichifor Focas, el a ctitorit Marea Lavră, cunoscută şi sub numele de Lavra „ Sfântul Atanasie“, biserica principală primind hramul „Bunei Vestiri“.

Sfântul a alcătuit un aşezământ în care se prevedeau în detaliu rânduielile administrative, liturgice şi disciplinare ce trebuiau respectate de monahii săi. În 964, printr-un chrysobul, împăratul a acordat mănăstirii un fragment din Lemnul Sfintei Cruci şi capul Sfântului Vasile cel mare şi tot acum este statuată aici viaţa chinovială.

În lucrarea sa, Sfântul Atanasie s-a lovit de opoziţia a numeroşi anahoreţi athoniţi ce nu vedeau cu ochi buni dezvoltarea unei mari lavre în peninsulă. Disputa a fost tranşată prin primul Typikon al Sfântului Munte, emis în 971-972 de împăratul Ioan Tzimiskes, care căuta să protejeze ambele feluri de vieţuire monastică.

În jurul anului 1001, Atanasie a trecut la cele veşnice, fiind prăznuit ca sfânt în Biserica Ortodoxă, la data de 5 iulie.

În 1045, împăratul Constantin al IX-lea Monomahul a emis un nou Typikon, ce reglementa vieţuirea monastică în Athos, document în care apare pentru întâia oară denumirea de Sfântul Munte, precum şi interdicţia femeilor şi a animalelor de sex feminin a de a intra aici.

Daniile domnitorilor Ţărilor Române şi ale ţarilor Rusiei salvează Athosul

În secolele XI-XII, Athosul a devenit unul dintre cele mai importante centre monastice din întreg Imperiul Bizantin. În sec. al XIII-lea, monahii de aici au avut de suferit de pe urma abuzurilor şi jafurilor comise de stăpânirea latină implementată prin Cruciada a IV-a (1204), şi, ulterior, din cauza opoziţiei lor faţă de politica de unire cu Biserica Romei, dusă de împăratul Mihail al VIII-lea Paleologul (1261-1282). Între 1307-1309, Athosul a fost răvăşit de raidurile mercenarilor catalani, care au distrus multe mănăstiri, au furat odoare preţioase şi au terorizat monahii.

La mijlocul sec. al XIV-lea, călugării din Sfântul Munte au fost implicaţi în disputa isihastă, fiind fermi susţinători ai învăţăturii Sfântului Grigorie Palama, referitoare la energiile dumnezeieşti necreate, în lupta dusă de acesta împotriva reprezentanţilor bizantini ai umanismului scolastic.

Independenţa Athosului a fost parţial menţinută în timpul îndelungatei ocupaţii otomane, sultanul Murad al II-lea recunoscând în 1424 autonomia Sfântului Munte, în schimbul achitării unui tribut. Dacă în sec. XV-XVI comunităţile monastice de aici s-au bucurat de o relativă pace şi prosperitate, în sec. al XVII-lea taxele grele impuse de Înalta Poartă au condus la o majoră criză economică a marilor mănăstiri, ce a determinat extinderea vieţii idioritmice în sec. al XVIII-lea.

Generoasele danii ale domnitorilor Ţărilor Române şi ale ţarilor Rusiei au permis totuşi supravieţuirea mănăstirilor athonite. Mai mult, în sec. al XIX-lea, cu excepţia dramaticelor evenimente din 1821, se constată o reînviorare a vieţii monahale, numărul vieţuitorilor din Sfântul Munte atingând impresionanta cifră de 7.000. Războiului balcanic din 1912 a consfinţit independenţa Athosului, iar după un scurt conflict diplomatic dintre Rusia şi Grecia privind suzeranitatea peninsulei, după Primul război mondial aceasta a intrat sub suzeranitatea Greciei. Faptul a fost confirmat prin tratatele internaţionale de la 1913, 1919, 1920 şi 1923.

Prin decretul Comunităţii Sfântului Munte din 1913 se recunoaşte suveranitatea regilor Greciei ca succesori legitimi ai împăraţilor bizantini care au ctitorit mănăstirile athonite şi faptul că Athosul aparţine teritorial Greciei.

În 1924, Dubla Sinaxă a Sfântului Munte a întocmit o „Cartă constituţională“ ratificată de Parlamentul Greciei în 1926. Statutul autonom al Sfântului Munte se întemeiază pe chrysobul-ul emis de împăratul Ioan Tzimiskes în 972, act păstrat în Casa Sfintei Administraţii din Karyes, statut confirmat şi de Constituţia Greciei şi apoi ratificat după aderarea acestui stat la UE.

Comorile de la Athos

Arhitectura athonită este relativ unitară, katholikoanele (bisericile principale ale mănăstirilor) fiind construite după un plan în cruce greacă înscrisă şi având compartimentarea clasică: altar, naos, pronaos. Până în 1293 bisericile aveau un dublu narthex, aşa cum putem observa la Dionisiu, Pantocrator şi Esfigmenu, după care narthexul interior a fost înlocuit cu un spaţiu deschis delimitat de două coloane. Pavajul şi decorul pereţilor (până la o anumită înălţime) este realizat din marmură, iar exteriorul este zugrăvit în roşu precum la Marea Lavră, Cutlumuş, Iviron şi Vatoped.

Cele mai vechi fragmente de mozaic parietal (sec. al XI-lea) se păstrează în katholikon-ul de la Vatoped şi înfăţişează Buna Vestire şi Deisis, iar cele mai vechi

mostre de frescă (sec. al XII-lea), reprezentându-i pe Sfinţii apostoli Petru şi Pavel, se păstrează în chilia Ravdouhos, de lângă Karyes.

La începutul sec. al XIV-lea, pictori (precum Manuil Panselin, Mihail Astrapas şi Eutihie) aparţinând Şcolii macedonene, cu centrul în Tesalonic, au executat splendidele fresce de la Protaton, Vatoped, Hilandar, Pantocrator şi din katholikon-ul de la Marea Lavră (azi pierdute). Mai târziu, pictorii Şcolii cretane şi-au adus, şi ei, aportul la zugrăvirea katholikoanelor de la Marea Lavră şi de la Stavronikita (Teofan Strylitzas-Cretanul, 1525, 1535), a celor de la Dionisiu şi Dochiaru (Tzortzis, 1546-7, 1568), a celor de la Cutlumuş şi Iviron, a Capelei „ Sfântului Nicolae“ de la Marea Lavră (Frangos Catellanos, 1560), a trapezelor de la Dionisiu (Macarie, 1615) şi Hilandar (Gheorghe Mitrofanovici, 1623).

Mănăstirile athonite posedă şi alte nepreţuite „comori“: cea mai mare colecţie de icoane din lume (cca 20.000); manuscrise (peste 12.000 de codici) multe dintre ele împodobite cu splendide miniaturi, constând în Evangheliare, cărţi liturgice diverse, scrieri patristice, lucrări ale poeţilor şi filosofilor greci etc., cele mai timpurii datând de prin sec. al VII-lea; veşminte liturgice, vase sfinte, chrysobuluri imperiale ori nenumărate sfinte moaşte.

Cele mai bogate biblioteci sunt cele de la Marea Lavră (2.050 de manuscrise), Vatoped (1.700 de manuscrise), Iviron (2.000 de manuscrise), Russikon (1.920 de manuscrise) şi Hilandar (1.000 de manuscrise).

Fragmente din Lemnul Sfintei Cruci se găsesc la multe dintre mănăstirile de aici: Xiropotamu (cel mai mare fragment), Marea Lavră, Hilandar, Dochiaru, Caracalu şi Filotheu.

Este aproape imposibil de inventariat cu exactitate mulţimea impresionantă de moaşte aflate la Athos. Amintim doar câteva exemple, precum:

- Brâul Maicii Domnului,
- capul Sfântului apostol Andrei,
- un deget al Sfântului Ioan Botezătorul (Vatoped),
- mâna Sfântului apostol Andrei,
- capul Sfântului Vasile cel mare,
- mâna Sfântului Ioan Gură de Aur (Marea Lavră),
- la care putem adăuga cele 150 de relicvarii de la Iviron sau mormântul Sfântului Atanasie Athonitul, alături de care se află bastonul şi crucea sa din lemn, ferecată în fier.

Se cuvine să adăugăm şi câteva icoane, minunate exemplare ale artei bizantine sau recunoscute ca făcătoare de minuni:

- icoanele Sfinţii 40 de mucenici şi a Sfântului Pantelimon (Marea Lavră, sec. al XI-lea);
- icoanele în mozaic ale Sfântului Gheorghe şi Sfântului Dimitrie (Xenofont, sec. al XII-lea), a Hodighitriei (Hilandar, sec. al XII-lea);
- icoanele-diptic (Sfântul Ioan Botezătorul/ Sfântul Ioan Botezătorul cu Maica Domnului cu Pruncul; Hristos/ Sfântul Atanasie Athonitul; Hodighitria/ Răstignirea);
- renumitele icoane ale Maicii Domnului Cucuzeliţa şi Iconoama (Marea Lavră), Pantanassa, Vimatarissa, Antifomitria (Vatoped); Tricherusa (Hilandar), Portăriţa (Iviron) sau Axion Estin (Protaton)

Din cele 20 de mănăstiri, 17 sunt predominant greceşti, iar trei aparţin altor naţionalităţi (sârbilor - Hilandar, ruşilor - Russikon, bulgarilor - Zografu), la care se adaugă cele două schituri româneşti (Prodromu şi Lacu) şi unul bulgăresc (al Născătoarei de Dumnezeu).

Schitul „ Sfântul Ioan Botezătorul“ - Prodromu, dependent de Marea Lavră, cumpărat în 1857 de monahii români Nectarie şi Nifon şi amenajat ca schit, este situat între Marea Lavră şi Cavsocalyvia.

Cel de-al doilea schit românesc, „ Sfântul Dumitru“ - Lacu este situat între Marphonou şi Antiathon, fiind dependent de Mănăstirea „ Sfântul Pavel“, situată în apropiere.

Se cuvine să amintim şi cele trei chilii româneşti: Sfântul Ipatie, Sfântul Ioan Botezătorul şi Sfântul Gheorghe de la Kolitzu (Colciu), situate pe proprietatea Mănăstirii Vatoped.

În prezentarea sumară ce urmează vom avea în vedere data ctitoriei, ctitorii, hramul şi naţionalitatea majorităţii vieţuitorilor.

Mănăstiri (cu viaţă de obşte)

1. Marea Lavră: 963, Sfântul Atanasie Athonitul (ctitor şi hram), greacă;
2. Vatoped: 972, monahii Atanasie, Nicolae şi Antonie din Adrianopole (ai Sfântului Atanasie Athonitul), Buna Vestire, greacă;

3. Iviron: 980-983, Sfântul Ioan Iviritul, împreună cu fiii săi Eftimie şi Gheorghe (tunşi în monahism de către Sf. Atanasie Athonitul), Adormirea Maicii Domnului, georgiană;
4. Hilandar: 1198, Sfântul Sava şi tatăl său, Simeon (fostul voievod sârb Ştefan Nemanja), Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, sârbească;
5. Dionisiu: 1375, Sfântul Dionisie de Coriţa (Koreseos), Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, greacă;
6. Cutlumuş: 1081-1118, împăratul Alexie Comnenul şi monahul Calist Cutlumuşeanu (refăcută în sec. al XIV-lea cu sprijinul domnitorilor Nicolae Alexandru şi Vladislav Vlaicu ai Ţării Româneşti, fiind numită în vechile hrisoave şi „lavra românească"), Schimbarea la Faţă, greacă;
7. Pantocrator: 1357/1363, Alexie Stratopedarcul şi Ioan Primikerios, Schimbarea la Faţă, greacă;
8. Xiropotamu: cca 1030, monahul Pavel Xiropotamul, Sfinţii 40 de mucenici, greacă;
9. Zografu: sec. al X-lea, monahii Moise, Aaron şi Ioan din Ohrida, Sfântul mare mucenic Gheorghe, bulgară;
10. Dochiaru: înainte de 1046, cuviosul Eftimie (ucenic al Sfântului Atanasie Athonitul)/monahul Daniel Dochiarul, Soborul Sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil, greacă;
11. Caracalu: cca 1070, monahul Karakalas (?), Sfinţii apostoli Petru şi Pavel, greacă;
12. Filotheu: înainte de 992, monahii Arsenie şi Filotei, Bunavestire, greacă;
13. Simonopetra: 1257/1363, Sfântul Simeon Athonitul, Naşterea Domnului, greacă;
14. Sfântul Pavel: cca 1050, monahul Pavel Xiropotamul, Întâmpinarea Domnului, greacă;
15. Stavronikita: începutul sec. al XI-lea; 1536, monahul Grigorie Giromeriatis, Sfântul ierarh Nicolae, greacă;
16. Xenofont: sec. X-XI, Sfântul cuvios Xenofon, Sfântul mare mucenic Gheorghe, greacă;
17. Grigoriu: sec. al XIV-lea, monahul Grigorie, Sfântul ierarh Nicolae, greacă;
18. Esfigmenu: sec. al X-lea-începutul sec. al XI-lea, Înălţarea Domnului, greacă;
19. Sfântul Pantelimon (Russikon): sec. al XI-lea, monahi kieveni, Sfântul Mare Mc. Pantelimon, rusească;
20. Konstamonitu: cca 1086, monahul Kastomonites (?),Sfântul arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan, greacă.

Schituri cu viaţă chinovială (de obşte)

1. Adormirea Maicii Domnului, aparţinând de Mănăstirea „ Sfântul Pantelimon“;
2. Sfântul prooroc Ilie: dependentă de Pantocrator;
3. Sfântul Ioan Botezătorul sau Prodromu: depinde de Mănăstirea Marea Lavră;
4. Sfântul Andrei „Serai“: depinde de Mănăstirea Vatopedi.

Schituri cu viaţă idioritmică (de sine)

5. Naşterea Maicii Domnului (Noul Schit): depinde de Mănăstirea „Sfântul Pavel“;
6. Sfântul Dumitru: depinde de Mănăstirea Vatopedi;
7. Sfântul Dumitru, Lacu: depinde de Mănăstirea „Sfântul Pavel“;
8. Sfântul Pantelimon: depinde de Mănăstirea Cutlumuş;
9. Sfânta Ana: depinde de Mănăstirea Marea Lavră;
10. Sfânta Treime - Kavsokalyvia: depinde de Mănăstirea Marea Lavră;
11. Sfântul Ioan Botezătorul: depinde de Mănăstirea Iviron;
12. Buna Vestire: dependentă de Xenofont;
13. Protaton: biserica principală de la Karyes, sec. al X-lea, Adormirea Maicii Domnului.

Pr. David Marian - Predică la Sfântul cuvios Atanasie Atonitul

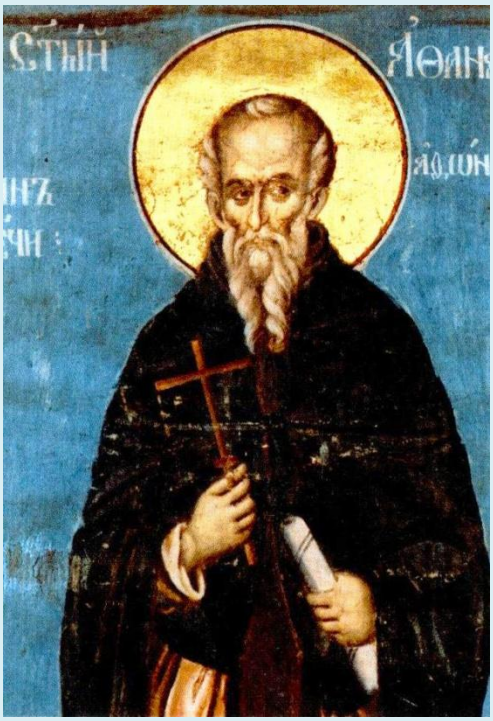

Iubiți frați și surori întru Domnul, astăzi facem pomenirea Sfântului Athanasie Atonitul sau Aghioritul. Acesta s-a născut în Trapezunda, capitala Pontului, între anii 927-930, din părinți nobili și bogați. La naștere a primit numele de botez Avraámios. Tatăl său era din Antiohia Siriei, iar mama sa din Kolhída (Pont). Tatăl său a murit înainte de nașterea sa, iar mama sa a plecat din această lume la scurt timp după nașterea pruncului.

Micul Avraámios, rămas orfan de ambii părinți, a fost luat în grija unei monahii, o rudenie de-a sa, care și-a asumat creșterea și educarea sa. Întreaga viață și conduită a acestei monahii a influențat pozitiv și decisiv evoluția ulterioară a caracterului micului Avraámios.

Cu toate că era doar un copil, acesta nu avea comportamentul și apucăturile celorlalți copii de vârsta sa. Nu era necuviincios, nepoliticos sau neatent, ci, dimpotrivă, îi plăcea să se roage și să meargă la biserică.

După moartea protectoarei sale și după ce dobândise deja o educație aleasă, merge la Constantinopol, în timpul împăratului Romanos I Lekapinós (920-944), ajutat fiind de un funcționar al Imperiului, care venise în Trapezunda pentru a strânge impozitele.

Ajuns în Constantinopol, se înscrie la școala directorului școlilor din capitală, pe nume Athanasie. Urmează ani grei de studiu, în care, cu mult zel și sârguință, se străduiește să-și însușească o educație cât mai aleasă. În paralel însă, nu-și neglijează sarcinile spirituale și religioase. În Constantinopol l-a cunoscut pe generalul Zefinazér, o rudenie de-a sa, în casa căruia a și locuit de altfel.

În scurt timp, Avraámios a devenit un cunoscător și învățător atât de priceput al filosofiei și retoricii, încât faima sa a ajuns până la palatele împărătești. Viața sa curată și plină de virtuți, blândețea firii sale, vorba dulce, cunoștințele sale bogate, caracterul său drept și cinstit, toate acestea l-au făcut iubit de către toți. Datorită darurilor sale, elevii și învățătorii școlii, «prin vot comun», i-au cerut împăratului să-l numească învățător. Și astfel, prin porunca împăratului, Avraámios este investit în funcția de învățător.
După ce a fost investit în această funcție, nu a întârziat să-și arate calitățile sale deosebite. Într-un interval de timp extrem de scurt, a dobândit mulți ucenici, fiind recunoscut de către toți drept un învățător înțelept. De la an la an, numărul ucenicilor sporea. Cu toate acestea, Avraámios ducea aceeași viață creștină virtuoasă. Dorința sa era de a de dedica în întregime lui Dumnezeu.

Între timp, rudenia sa, generalul Zefinazér, a fost numit administratorul marinei din Marea Egee. Luându-l pe Avraámios cu el, acesta întreprinde o serie de călătorii în apele acestei mări. Ajungând la un moment dat în insula Límnos, tânărul Avraámios a putut zări de departe Sfântul Munte, unde, mai târziu, avea să întemeieze Marea Lavră.

Revenit în Constantinopol, se întâlnește cu cuviosul Mihail Maleínon, întemeietorul și egumenul Lavrei Kyminás, căruia îi mărturisește dorința sa de a îmbrățișa viața monahală. La scurt timp după aceea, s-a întâlnit și cu Nikifóros Fokás, viitorul împărat al Bizanțului. Cuviosul Mihail considerând că Avraámios este pregătit să urmeze o viață mai ascetică și mai isihastă, îl trimite într-un loc pustiu, pentru a se dedica nevoințelor duhovnicești. Văzând cuviosul Mihail izbândele sale în plan spiritual, i-a prevestit faptul că urma să devină succesorul și continuatorul lucrării duhovnicești începută de el.

Drept măritori creștini, pentru personajul nostru începe o nouă etapă din viața sa. La scurt timp, Avraámios își dă demisia din funcția de învățător și intră în Lavra Kyminás. Aici este primit de cuviosul Mihail, egumenul mănăstirii, care îl călugărește, schimbându-i numele în Athanasie.

După tunderea în monahism, Athanasie se dedică dobândirii virtuților monahale, sub directa oblăduire a experimentatului său duhovnic. În interval de numai patru ani, a reușit să dobândească «toată virtutea cea ascetică», curățindu-și mintea pentru a se învrednici de vederea «dumnezeieștilor descoperiri», așa cum menționează biograful său.

Însă Dumnezeu avea alte planuri pentru monahul Athanasie, care plecând din muntele Kyminás, ia drumul Sfântului Munte. Ajungând aici, vizitează multe locașuri ale Peninsulei athonite și are ocazia să cunoască mulți monahi și asceți virtuoși. Rămânând impresionat de asprimea și austeritatea vieții ascetice, se hotărăște să rămână aici. Inițial, se stabilește la o chilie aflată în aproperea chiliei Zygoú, intrând sub ascultarea unui gheronda simplu și smerit. Nedorind să-și descopere identitatea, se prezintă drept un oarecare monah, pe nume Barnaba. Dorința sa era de a-i cunoaște pe monahii aghioriți și de a urma un stadiu superior de viață monahală - acela de erimit. Așa cum mărturisește el însuși în Tipicul său, în acea perioadă, autoritățile athonite nu permiteau nimănui să trăiască ca erimit, fără să fi trăit în prealabil doi-trei ani în Sfântul Munte ca simplu monah. În acest fel, autoritățile vroiau să mențină lucrurile sub control și să aibă o statistică a celor care doreau să devină erimiți.

Nevrând să-și descopere adevărata identitate, Athanasie intră așadar sub ascultarea acestui anahoret simplu, fără nici o educație, față de care, din respect, își ascundea cunoștințele vaste și darurile sale spirituale. Se smerește deci, făcându-se ucenicul unui gheronda aproape analfabet, care în afara ascezei monastice, îl învață și «sfintele litere».

Între timp, Nikifóros Fokás, directorul Școlilor din Răsărit, îl căuta cu insistență pe Athanasie, care se nevoia din greu în Sfântul Munte pentru a deveni ascet. După ce l-a căutat fără nici un sorț de izbândă la diverse mănăstiri din Asia Mică, în cele din urmă, Fokás își amintește că Athanasie îi propusese în urmă cu doi ani să meargă împreună în Sfântul Munte, așa cum se menționează în biografia sfântului. De aceea îi scrie o epistolă eparhului de Tesalonic, în care îi cere să meargă în Sfântul Munte în căutarea lui Athanasie, făcându-i în același timp o amplă descriere a chipului acestuia.

Ajungând în Sfântul Munte, eparhul are o întrunire cu Stéfanos, protos-ul Sfântului Munte (958-962), căruia îi comunică cererea lui Fokás. Acesta îi promite că îl va găsi. Era aproape sărbătoarea Crăciunului și urma să aibă loc sinaxa bătrânilor aghioriți, care se întruneau de trei ori pe an: de Crăciun, de Paște și pe 15 august,

de Adormirea Maicii Domnului. La aceste sinaxe participau părinții de la schiturile din împrejurimile capitalei Karyés, sub conducerea protos-ului.

Cu ocazia întrunirii desfășurate în Crăciunul acelui an, protos-ul a reușit să-l identifice pe Athanasie, astfel că toți athoniții au aflat că Barnaba era un monah foarte cult. Nu au aflat, însă, cine era el în realitate, întrucât acesta îi ceruse protos-ului să nu-i facă cunoscută adevărata identitate, fiindcă, în caz contrar, va părăsi Athosul. Protos-ul îi oferă o chilie pe lângă Karyés, unde Athanasie se instalează dimpreună cu un ucenic de-al său, pe nume Loukítzis, exercitând profesia de caligraf. În această chilie a rămas până în anul 959.

În 960, vine în Sfântul Munte Léon Fokás, directorul Școlilor din Apus și fratele lui Nikifóros Fokás, pentru a aduce mulțumiri lui Dumnezeu pentru victoria repurtată asupra sciților. Desigur, dorea să-l întâlnească pe Athanasie, lucru care s-a și petrecut de altfel. Atunci au aflat toți cine era de fapt monahul Barnaba și care era legăturile sale cu renumita familie Fokás. Pustietatea în care trăia, întreaga sa personalitate ascetică și legăturile sale cu una din cele mai de vază familii ale imperiului i-au impresionat pe mulți athoniți, care doreau să-l cunoască personal.

Vrând să evite întâlnirea cu această mare de oameni și orice pericol de tulburare, Athanasie s-a gândit că a sosit vremea să pună în aplicare planul pentru care venise în Athos: retragerea în pustietățile Sfântului Munte, în isihie. Astfel, după ce petrecuse doi ani în această chilie de lângă Karyés, cu binecuvântarea protos-ului și a membrilor sinaxei, Athanasie se retrage într-un loc cu totul pustiu și inaccesibil, unde avea să întemeieze Marea Lavră. În acest loc și-a ridicat o colibă, un mic «laborator de lucrare a virtuților», în care s-a dedicat în întregime nevoințelor ascetice, petrecând în studiu și învrednicindu-se de mari vederi dumnezeiești.

Între timp, aflat în fruntea armatelor bizantine, Nikifóros Fokás conducea campania de eliberare a insulei Creta de sub stăpânirea arabă (960). Ciocnirile au fost duri și cu mari pierderi de ambele părți, mai ales că, spre deosebire de armata arabă, armata bizantină a avut de îndurat frigul și foamea. Vrând să ridice moralul soldaților, Fokás le-a reamintit că scopul acelei campanii era eliberarea pământului și populației creștine aflată sub ocupația musulmanilor. De altfel, atât arabii, cât și sarazinii, folosind ca punct de plecare insula Creta, întreprindeau deseori invazii în toate insulele din Marea Egee, ajungând chiar și în Sfântul Munte. Aici nu s-au mulțumit cu capturile de bunuri materiale, ci au luat și mulți monahi drept ostatici.
În încercarea sa de a le ridica moralul soldaților, Fokás a trimit scrisori către mănăstirile din Asia Mică și din Sfântul Munte, solicitând trimiterea câtorva monahi care să îmbărbăteze armata bizantină. Printre alții, i-a scris și lui Athanasie

și protos-ului din Sfântul Munte. Monahii athoniți au răspuns pozitiv cerinței conducătorului bizantin. Și astfel, cu binecuvântarea protos-ului și a celorlalți bătrâni, Athanasie a fost trimis în Creta, însoțit de un alt monah, Theódotos.

Întâlnirea dintre Fokás și Athanasie a fost extrem de emoționantă. Acesta din urmă a fost primit cu mare cinste de către ilustrul general și prietenul său spiritual, Fokás. Deplasarea lui Athanasie în Creta a fost încununată cu succes, acesta ajutând la alungarea arabilor din insulă și la eliberarea monahilor athoniți care fuseseră luați ostatici. În același timp, și-a reînnoit realțiile de prietenie cu vechiul său amic, generalul Nikifóros Fokás.

În Creta a fost pusă în discuție ideea întemeierii unei mănăstiri în Athos, sub egumenia lui Athanasie, mănăstire în care urma să intre și Fokás. Din acest motiv, Fokás s-a oferit să pună la dispoziția acestuia banii necesari pentru ridicarea mănăstirii. După ce au căzut de acord în această privință, Athanasie a plecat spre Athos, iar Fokás s-a întors în Constantinopol. Odată ajuns în Munte, Athanasie era preocupat cum să înceapă construirea mănăstirii. Între timp, Fokás îl trimite în Athos pe monahul Metodie, un prieten de-al său apropiat, cu o epistolă și cu banii promiși pentru începerea lucrărilor de zidire a mănăstirii. Călugărul Metodie a rămas șase luni în chilia lui Athanasie și nu a plecat până nu l-a convins să înceapă lucrările de construcție a Lavrei.

Într-adevăr, Athanasie a început lucrările la mănăstirea în care urma să intre însuși Fokás. Mai întâi a zidit katholikonul, închinat Sfântului Ioan Botezătorul, apoi celelalte clădiri ale mănăstirii. În timp ce lucrările de zidire erau în plină desfășurare, a venit vestea că Nikifóros Fokás a urcat pe tronul Imperiului Bizantin. Acest lucru l-a întristat pe Athanasie, care își asumase zidirea Lavrei tocmai la insistențele și rugămințile celui care acum era împărat și care îi promisese că se va călugări și el la mănăstirea ce avea să fie ridicată. Mâhnit, Athanasie a hotărât să părăsească Lavra și să plece din Sfântul Munte.

Plecat din Sfântul Munte, Athanasie poposește mai întâi în Ávidos, Asia Mică. Imediat trimite înapoi în Athos vasul cu care venise de la Lavra, nu înainte de a-i îmbarca în el pe cei mai mulți dintre cei care îl însoțiseră. De asemenea, trimite un monah în capitală pentru a-i înmâna o epistolă împăratului, după care, împreună cu trei monahi de încredere, se îmbarcă într-un vas cu destinația Cipru. În acea epistolă, îl înștiința pe împărat că renunță la egumenia Lavrei și îl sfătuia să-l numească pe monahul Efthímios drept succesorul său.

Ajuns în Cipru, poposește la Mănăstirea Preoților. Apoi îl trimite pe monahul Theódotos să meargă la Lavra, pentru a urmări desfășurarea evenimentelor în lipsa sa. Întrucât la mănăstire lucrurile luaseră o turnură negativă, Theódotos se întoarce numaidecât în Cipru și îl informează pe Athanasie cu privire la starea de lucruri de acolo. După citirea epistolei, împăratul, întristat de cele petrecute, îl numește totuși pe monahul Efthímios egumen, după care trimite epistole către diverse mănăstiri, cu scopul de a-l găsi pe Athanasie, care se ascundea în Mănăstirea Preoților.

Una dintre aceste epistole a ajuns în mâinile egumenului Mănăstirii Preoților, care l-a chemat pe Athanasie și pe celălalt monah pentru a da explicații. Athanasie însă, fără să-și dezvăluiască adevărata identitate, pleacă în orașul Attáleia din Asia Mică, unde se întâlnește cu monahul Theódotos, care îl informează cu privire la situația neplăcută de la Lavra. Fără să mai stea pe gânduri, Athanasie se hotărăște să se întoarcă la mănăstirea sa. Revenirea sa a reprezentat un prilej de bucurie și liniștire pentru părinții de acolo, care fuseseră greu încercați în tot acest răstimp, în care a fost pusă în pericol însăși existența mănăstirii.
După ce a aranjat treburile la Lavră, Athanasie s-a decis să meargă în capitala imperiului, pentru a se întâlni cu împăratul Nikifóros Fokás. Întâlnirea celor doi a fost din nou emoționantă, importantă și extrem de utilă, întrucât nu a marcat numai încetarea tuturor neînțelegerilor, ci a constituit și o etapă importantă nu numai pentru istoria Lavrei, ci și pentru însăși istoria Sfântului Munte.

Athanasie știa foarte bine că, din funcția pe care o deținea, Fokás putea ajuta extrem de mult Marea Lavră. Și nu s-a înșelat, căci împăratul, de dragul prieteniei sale cu Athanasie, a emis trei hrisoave, care, dincolo de reglementările legislative, ofereau importante privilegii nou-întemeiatei mănăstiri. Într-unul din aceste hrisoave, care avea caracterul unui Tipic pentru Lavră, Fokás a inclus următoarea clauză de o importanță majoră: cu excepția împăratului, nimeni nu avea dreptul să se amestece în treburile mănăstirii. Astfel, odată cu urcarea lui Fokás în scaunul împărătesc, Marea Lavră, din mănăstire privată, devine mănăstire regească (împărătească), de sine stătătoare și independentă față de orice autoritate bisericească sau politică.

Nikifóros Fokás, ctitorul mănăstirii, este proprietarul acesteia pe întreaga durată a vieții sale, iar după moartea sa, mănăstirea urma să treacă în proprietatea lui Athanasie, care este numit egumen pe viață. Hrisoavele interzic cedarea Lavrei vreunei persoane - cleric sau mirean - străine de aceasta, sau vreunei alte mănăstiri. Concomitent, Lavra va beneficia de importante sume de bani, pe care urma să-i primească lunar, bani necesari pentru întreținerea sa. Și astfel Lavra devine o

mănăstire împărătească, cu viață de obște (chinovie), dispunând de mari proprietăți și bogății.

Datorită renumelui lui Athanasie, dar și dezvoltării impresionante a mănăstirii, Lavra atrage mulți monahi din diverse regiuni, care poposesc aici cu dorința de a rămâne. De asemenea, vin și monahi din alte țări, precum: Italia, Calabria, Iviria (Georgia), Armenia, etc. Cu toții găsesc refugiu la Marea Lavră, care, în acea perioadă (964-972), reprezenta singurul așezământ monahal din Athos, alături de Protátos.

Dezvoltarea impresionantă a Lavrei a stârnit și o serie de reacții negative din partea anumitor asceți, erimiți și egumeni aghioriți. Protestul acestora consta în faptul că, din cauza activităților economice, a marilor investiții materiale, etc., exista pericolul de a fi compromisă tradiția monastică a Sfântului Munte și de a se denatura duhul ascetismului aghiorit. Asasinarea lui Fokás a marcat o nouă etapă în evoluția Lavrei și a dus la schimbarea multor lucruri în Sfântul Munte. Cei care erau împotriva lui Athanasie au considerat că acela era momentul oportun pentru a-i băga bețe în roate. De aceea, au trimis o delegație către noul împărat pentru a-și exprima nemulțumirile.

A fost chemat la Constantinopol în fața noului împărat, unde i-au fost aduse diferite învinuiri, dar cu bunătatea și blândețea sa a pus capăt acestor neînțelegeri. De aici Athanasie s-a reîntors nestingherit la sarcinile sale spirituale, conducându-și în liniște mănăstirea. S-a îngrijit în mod deosebit de organizarea administrativă a mănăstirii, de chivernisirea corectă a averilor mănăstirești, de buna sa funcționare, de slujbele bisericești, precum și de alte treburi și probleme ale vieții de zi cu zi.

Iubiți credincioși, Cuviosul Athanasie nu s-a făcut remarcat numai datorită întemeierii Lavrei, contribuției sale la recunoașterea regimului aghioritic sau relațiilor sale strânse cu împărații bizantini, ci mai ales datorită înălțimii spirituale a personalității sale. A fost prin excelență un monah și un ascet autentic.

În centrul preocupărilor sale era starea sa duhovnicească, dobândirea harului lui Dumnezeu. În această privință, poate fi comparat cu marile nume ale monahismului ortodox, precum Sfântul Sava cel sfințit, Sfântul Teodor Studitul, etc. A trăit Evanghelia în adevărata sa dimensiune, s-a nevoit din greu pentru dobândirea virtuților și s-a învrednicit de mari daruri de la Dumnezeu, așa cum se menționează în biografia sa: «a dus o viață asemenea îngerilor».

De asemenea, s-a învrednicit de darul facerii de minuni. Iată câteva din minunile săvârșite atât în timpul vieții, cât și după moartea sa, așa cum ni le descrie biograful său.

În tradiția mănăstirii se menționează următoarea întâmplare minunată: Monahul Athanasie, magazionerul, aflat la începutul vieții sale monahale, suferea de hidropizie abdominală. Văzând starea în care se află, cuviosul Athanasie l-a sfătuit să meargă la Lavră, pentru a fi vindecat de doctorul mănăstirii. După ce l-a examinat, doctorul nu credea că mai poate fi vindecat. Fiindu-i milă de el, de starea gravă în care se afla, cuviosul și-a pus mâna peste burta acestuia și i-a zis: «Fiule, nu ai nici un rău, mergi în pace. Fie ca harul lui Dumnezeu să te însoțească pretutindeni». Și îndată s-a făcut sănătos acela.

În anul 963, s-a produs o foamete mare în tot Imperiul. Sfântul Munte era amenințat și el, de vreme ce alimentele se terminaseră. Pe atunci Athanasie tocmai începuse lucrările de zidire a Lavrei. Întrucât materialele de construcție și alimentele erau pe terminate, cuviosul s-a deplasat în Karyés, pentru a se sfătui cu protosul și cu ceilalți bătrâni, în legătură cu ce era de făcut. Pe când se îndrepta deci spre Karyés, după ce parcursese deja o distanță destul de mare, întâlnește o femeie extrem de frumoasă și cuviincioasă. La vederea ei, cuviosul s-a tulburat. Îndată femeia l-a întrebat: «De unde vii, Athanasie, și încotro te duci?». Mirat, cuviosul i-a răspuns: «Cine ești tu de-mi vorbești și de unde știi cum mă cheamă?». «Eu sunt Maica Domnului și protectoarea ta», i-a zis aceea, după care a continuat: «Spune-mi de ce ai părăsit Lavra și încotro te îndrepți?». La care cuviosul i-a răspuns: «Dacă nu voi vedea un semn, nu voi crede că tu ești Maica lui Dumnezeu, cea plină de har». «Ai dreptate, Athanasie, ca să crezi, iată, lovește cu toiagul tău această piatră în formă de cruce, invocând numele Preasfintei Treimi și vei vedea că va izvorî îndată apă pură din belșug».

Lovind, deci, cuviosul piatra cu toiagul, îndată a izvorât din ea apă. De atunci, locul acela se numește «izvorul aghiasmei», unde s-a și construit o biserică cu hramul Izvorul Tămăduirii.

Văzând aceasta, cuviosul a căzut la picioarele Fecioarei, cerându-i iertare. Atunci Maica Domnului i-a promis că va avea grijă să ajute mănăstirea cu mâncare și cele de trebuință, îndemnându-l în același timp să se întoarcă la Lavră. Apoi s-a făcut nevăzută.

Întorcându-se la Lavră, Athanasie a văzut-o din nou pe Maica Domnului în curtea mănăstirii. Acesta l-a dus imediat în hambar, care era plin de alimente. Arătându-i

acea binecuvântare dumnezeiască, Maica Domnului i-a zis: «Copilul meu Athanasie, vreau ca de acum înainte să nu mai numeşti tu sau vreun alt succesor de-al tău iconom pentru această mănăstire, pentru că eu voi fi iconoma Lavrei până la sfârşitul veacurilor». Şi îndată s-a făcut din nou nevăzută.

După acest eveniment, Athanasie a continuat lucrările de construcţie a Lavrei. Alimentele din hambar au fost de ajuns până la terminarea lucrărilor. În locul în care i s-a arătat Maica Domnului s-a construit mai apoi iconostasul Panaghía Oikonomíssa, care se păstrează până în zilele noastre şi în faţa căruia arde neîncetat o candelă.

De asemenea, Athanasie a redactat propriul său Tipic, care cuprinde trei părţi: Tipicul propriu-zis, care se referă la probleme administrative, precum alegerea egumenului, sarcinile, atribuţiile, obligaţiile, succesiunea monahilor care deţineau anumite funcţii, etc., Diatýposis (Formularea), un text scurt, referitor la modul alegerii noului egumen, la numirea consilierilor, etc. şi Ypotýposis (Schiţa), un fel de tipic liturgic. De asemenea, este tratat subiectul legat de slujbele de pe întreg cuprinsul anului bisericesc.
Athanasie este recunoscut drept reformatorul şi patriarhul monahismului athonit. Contribuţia sa la consfinţirea şi recunoaşterea regimului monastic al peninsulei athonite este determinantă şi indubitabilă. Deşi a fost mereu încărcat cu o sumedenie de atribuţii administrative, acesta a trăit o viaţă cuvioasă.

Virtuţile sale alese - înţelepciune, noblеţe, blândeţe, iubire de aproape, ospitalitate şi aplecarea spre ascetism - au fost recunoscute de toţi. Conform biografului său, «a fost începutul şi sfârşitul tuturor…, exemplu şi lege pentru toţi…, iscusit şi priceput în treburile administrative, un adevărat păstor asemenea lui Hristos».

A adormit în jurul anului 1000 d.H. O mulţime de oameni s-a adunat să-i aducă un ultim semn de omagiu, participând cu toţii, alături de «conducerea Sfântului Munte», la procesiunea făcută cu osemintele sale. A fost recunoscut drept cuvios de către Biserică. Pomenirea sa se săvârşeşte în fiecare an, pe data de 5 iulie.

Măreţia şi dimensiunea duhovniciei şi sfinţeniei cuviosului Athanasie este surprinsă în troparul său, care sună cam aşa: «De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Athanasie, Hristos ţi-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre». Amin!

Preot David Marian, parohia Nașterea Maicii Domnului, Mamaia Nord - Năvodari

Constantin Ciofu - Sfântul Atanasie Athonitul este serbat astăzi la Schitul Pocrov

Biserica noastră îl pomeneşte azi, 5 iulie 2015, pe Sfântul cuvios Atanasie Athonitul. Acest sfânt va fi cinstit în mod deosebit la Schitul Pocrov al Mănăstirii Neamţ, a cărui viaţă pustnicească a fost mereu însufleţită de Sfântul Munte Athos, dar şi de cea a monahilor din peşterile Kievului, dovadă fiind icoanele Sfântului cuvios Atanasie Athonitul şi a Sfinţilor cuvioşi Antonie şi Teodosie de la Pecerska, aşezate în catapeteasma bisericii.

În această dimineaţă, de la ora 8:00, se slujesc Agheasma mică, Acatistul şi Sfânta Liturghie de către un sobor de preoţi şi diaconi.

„Sfântul Pahomie, considerat promotorul mişcării isihaste în monahismul din zona Moldovei, este şi cel care a pregătit terenul pentru lucrarea duhovnicească a Sfântului Paisie Velicicovski. În perioada paisiană, la Schitul Pocrov vieţuiau monahii care îşi doreau retragerea şi liniştea, avându-l drept egumen pe ieroschimonahul Gherasim, venit aici împreună cu stareţul Paisie din Muntele Athos. Atmosfera de pustie de la Pocrov le amintea de Grădina Maicii Domnului”, a menţionat ieromonahul Ambrozie Ghinescu, egumenul Schitului Pocrov.

Sfântul Atanasie Atonitul

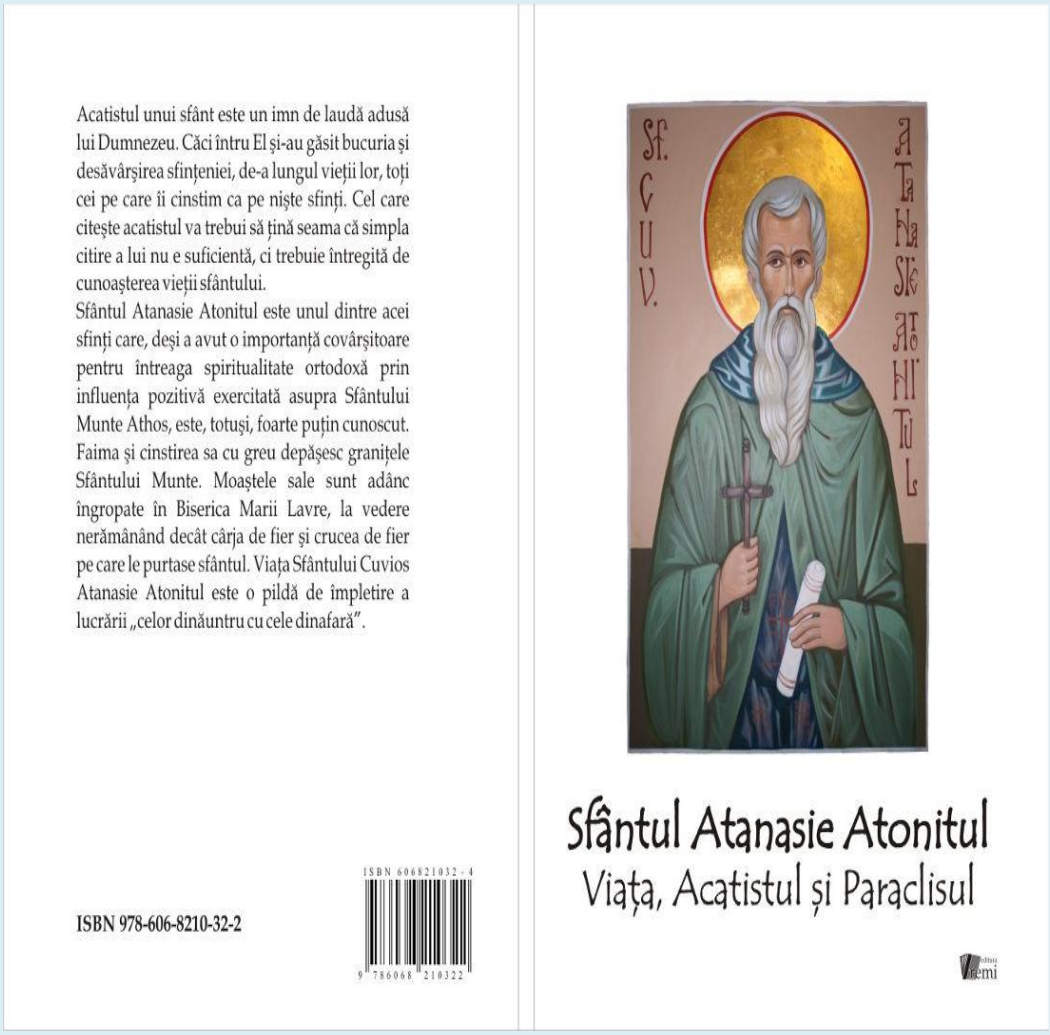

Acatistul unui sfânt este un imn de laudă adusă lui Dumnezeu. Căci întru El şi-au găsit bucuria şi desăvârşirea sfinţeniei, de-a lungul vieţii lor, toţi cei pe care îi cinstim ca pe nişte sfinţi. Cel care citeşte acatistul va trebui să ţină seama că simpla citire a lui nu e suficientă, ci trebuie întregită de cunoaşterea vieţii sfântului.

Sfântul Atanasie Atonitul este unul dintre acei sfinţi care, deşi a avut o importanţă covârşitoare pentru întreaga spiritualitate ortodoxă prin influenţa pozitivă exercitată asupra Sfântului Munte Athos, este, totuşi, foarte puţin cunoscut. Faima şi cinstirea sa cu greu depăşesc graniţele Sfântului Munte. Foarte puţine Biserici îl au ca ocrotitor (noi nu cunoaştem decât două), iar acatistul său, de dată foarte recentă după stilul compoziţiei, l-am obţinut după îndelungi căutări de la un părinte din România, care, la rândul său, l-a adus din Sfântul Munte.

Moaștele sale sunt adânc îngropate în Biserica Marii Lavre (deși obiceiul de acolo este ca după un număr de ani să se scoată osemintele călugărilor și să se depună cu toată cuviința în osuare), la vedere nerămânând decât cârja de fier și crucea de fier pe care le purtase sfântul.

Viața Sfântului cuvios Atanasie Atonitul este, așa cum ne spune autorul acatistului său, o pildă de împletire a lucrării „celor dinăuntru cu cele dinafară". S-a născut prin anul 930 la Trapezunt, din părinți de bun neam, și fu numit Avramie la Sfântul Botez. Rămas orfan de mamă și de tată la puțină vreme după nașterea sa, a fost luat în grijă de o rudă a mamei sale, o călugăriță.

Conducător și îndrumător cu o autoritate incontestabilă, el se făcea, asemeni lui Hristos, slujitorul tuturor și acorda o atenție deosebită bolnavilor, ocupându-se el însuși de sarcinile care îi dezgustau pe ceilalți călugări. Îi considera pe leproși drept cea mai mare comoară a Lavrei și îi dădea în grija ucenicilor celor mai încercați.

Comunitatea organizată de Sfântul Atanasie, mai întâi limitată de către împărat la 80 de călugări, ajunse la 120 la sfârșitul vieții lui Atanasie și ea nu înceta să crească (va număra 700 în secolul XI). Sfântul rămânea însă pentru fiecare ca un părinte. Își încuraja călugării să lucreze cu mâinile lor pentru a evita trândăvia, mama tuturor viciilor, și le dădea exemplul său personal, fiind întâiul în lucrările cele mai dificile, care nu erau lipsite de cântecul psalmilor și de sarea Cuvântului dumnezeiesc. Îi învăța că scopul vieții călugărești în chinovie rămânea același ca și pentru sihaștri: „a se pregăti pentru iluminarea de către Duhul Sfânt, prin curățirea minții, sufletului și trupului" (Tipicul Sfântului Atanasie).

Într-o zi, un călugăr se duse la chilia unde se retrăsese Sfântul și îi văzu fața arzând ca o vatră. Mai întâi se dădu înapoi înspăimântat, dar când se apropie din nou, îl văzu radiind și înconjurat de o aură îngerească. Pentru că își trădă prezența țipând, Atanasie îi ceru să jure că nu va spune nimănui ceea ce văzuse. Această apropiere de Dumnezeu îi procură Sfântului o înțelepciune divină, atât în învățarea comunității, cât și în corectarea greșelilor călugărilor. Atunci când impunea fraților un canon, îl urma și el. Chiar dacă în public avea o atitudine austeră și oficială, când se afla cu ucenicii, în particular sau pentru o muncă în afară, era întotdeauna simplu, hazliu și de o mare blândețe.

A vindecat pe mulți bolnavi, după ce le-a aplicat plante medicinale pentru a ascunde puterea rugăciunii sale. Și mulți dintre cei care veneau să îi mărturisească păcate ce dăinuiau, precum mânia sau invidia, plecau de la el eliberați, după ce

Sfântul îi atingea cu cârja sa pastorală spunându-i fiecăruia: „Du-te în pace, nu mai suferi de nici un rău!”

Sfântul Atanasie a strălucit în viața ascetică, în studiu, în rugăciune, în jertfa pentru binele obștesc, în administrarea mânăstirii ridicate de el, dar întru toate (chiar și după adormirea întru Domnul) vedem că îl însoțește smerenia și oroarea față de slava deșartă a lumii.

În Biografia cuviosului se menționează următoarele: „Tradiția vie și neîntreruptă a mănăstirii spune că, pe când era încă în viață, cuviosul lăsase poruncă să nu fie dezgropat niciodată, poruncă ce a fost ținută cu sfințenie timp de multe secole.

De asemenea, tradiția spune că, atunci când patriarhul Silvestru al Alexandriei a transformat Lavra din mânăstire idioritmică în mânăstire de obște (1574), a vrut, din evlavie, să deschidă mormântul cuviosului. După ce i-a convins pe părinți să cadă de acord, s-a apucat să sape, când deodată au țâșnit de acolo flăcări de foc, care i-au speriat cumplit pe patriarh și pe cei dimpreună cu dânsul. Îndată au renunțat a mai săpa.

Și astfel, mormântul cuviosului a rămas intact până astăzi, așa cum poruncise sfântul părinte”.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi! Amin.

ro.orthodoxwiki.org - Atanasie Athonitul

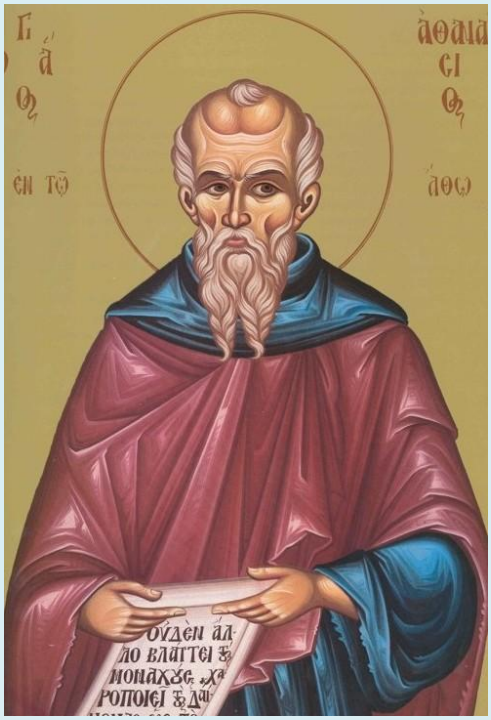

Preacuviosul Părintele nostru At(h)anasie Atonitul (Greek: Αθανάσιος ο Αθωνίτης) sau Atanasie din Trapezunt a fost un monah care a întemeiat comunitatea monastică de la Muntele Athos, comunitate ce a devenit mai apoi cel mai mare centru al monahismului ortodox. Prăznuirea lui se face pe 5 iulie.

Viața

Sfântul Atanasie s-a născut în Trapezunt în preajma anului 920, primind la botez numele de Avraam (Avramie). Rămas orfan din copilărie, a fost crescut de o monahie evlavioasă.

După moartea mamei lui, Avraam a fost dus la Constan-tinopol, la curtea împăratului Roman ce bătrân. Acolo a fost dat la învățătură la școala lui Atanasie, un renumit profesor de retorică. În scurt timp, priceperea lui a ajuns să o egaleze pe cea a maestrului său, astfel că tânarul Avraam a devenit la rândul său profesor.

În timpul șederii sale la Constantinopol, l-a cunoscut pe Sfântul Mihail Malein (12 iulie), egumenul unei mănăstiri de pe muntele Kyminas. Avraam i-a povestit Sfântului Mihail despre viața lui și i-a descoperit dorința lui de a intra în monahism. Mihail a înțeles atunci că Duhul Sfânt îl învățase multe despre mântuire

pe tânărul Avraam. În timpul unora dintre convorbirile lor duhovnicești, Sfântul Mihail a primit și vizita lui Nichifor Foca, un ofițer din armata imperială care avea să devină mai târziu împărat. Nichifor a fost profund impresionat de înțelepciunea lui Avraam și l-a privit toată viața cu evlavie și cu dragoste.

Aprins de râvna pentru viața monahală, Avraam a lăsat toate și a plecat la mănăstirea din Kyminas. Căzând la picioarele egumenului Mihail, s-a rugat să fie primit în viața monahală. Acesta l-a primit cu bucurie și l-a tuns în monahism, schimbându-i numele în Atanasie.

Mai târziu, în anul 958, părăsind mănăstirea din Kyminas în căutarea unui loc mai însingurat, a ajuns la locul numit Melanos, la capătul Muntelui Athos, unde s-a așezat, departe de alte așezări monahale. Şi-a propus să se nevoiască aici vreme de un an; dar în ultima zi a anului rânduit, atunci când a început să se roage, deasupra lui a strălucit o lumină de nedescris, umplându-l de bucurie negrăită. Orice gând de plecare s-a risipit, iar din ochii lui au început să curgă râuri de lacrimi binecuvântate. Din acea clipă, Sfântul Atanasie a primit darul blândeții, și a început să îndrăgească locul nevoințelor sale pe cât îl urâse mai înainte.

În acea vreme, Nichifor Foca, amintindu-și că făgăduise să intre și el în viața monahală, l-a îndemnat pe Atanasie să construiască o mănăstire. Deși la început s-a împotrivit, Atanasie a început mai apoi să construiască mănăstirea. În timp ce se străduia să-i apere pe pustnicii și schiturile din jur de raidurile sarazinilor musulmani, a construit ceea ce avea să devină Mănăstirea Marea Lavră din Sfântul Munte, reunind schiturile existente într-o singură comunitate. Mănăstirea a fost sfințită în anul 963. Mănăstirea există și funcționează până în zilele noastre. Alte trei mănăstiri au mai fost întemeiate pe Muntele Athos în vremea vieții Sfântului Atanasie: Iviron, Esfigmenu și Vatopedi.

Atanasie a stabilit în mânăstire o rânduială de viață cenobitică (viață de obște), pe baza modelului oferit de vechile mănăstiri din Palestina. Slujbele dumnezeiești erau respectate cu tristețe, nici unul dintre monahi neîndrăznind să vorbească în timpul slujbelor sau să întârzie la biserică decât în caz de mare nevoie. Cu toate acestea, Sfântul Atanasie a avut de înfruntat și o considerabilă mișcare de opoziție în încercarea sa de a pune ordine și rânduială în viețile monahilor de la Sfântul Munte.

La moartea împăratului Nichifor, în 969, dușmanii lui au avut câștig de cauză, iar Sfântul Atanasie a fost nevoit să plece în Cipru. A trăit acolo până când noul

împărat, Ioan Tzimiskis (969-976) a luat și el sub ocrotire Marea Lavră și a dat mănăstirii primul Statut de organizare (Tragos) în anul 971.

Adormirea și Sfintele Moaște

Sfântul Atanasie a trecut la Domnul în preajma anului 1000, într-un accident, fiind ucis sub dărâmături, atunci când cupola noii biserici s-a prăbușit. Din pricina acestei morți brutale, mulți dintre dușmanii săi îl huleau, zicând că aceasta fusese pedeapsa lui Dumnezeu. Sfântul a fost înmormântat alături de biserica mănăstirii

Marea Lavră (astăzi extinsă pentru a cuprinde mormântul Sfântului), ctitoria sa, în partea stângă a bisericii.

La scurtă vreme după adormirea sa, Atanasie a fost proslăvit ca sfânt. La un an de la moartea sa, pregătindu-se monahii de la Marea Lavră de hramul bisericii, închinată Născătoarei de Dumnezeu, Maica Domnului le-a vestit ea însăși în vis monahilor că în acel an se cuvenea să-l cinstească mai întâi pe Sfântul Atanasie.

Iar când patriarhul de atunci al Ierusalimului a vrut să scoată Sfintele Moaște ale Cuviosului Atanasie și să le aducă în biserică spre închinare, din mormântul său a ieșit foc, arătând astfel că sfântul nu voia ca rămășițele sale pământești să fie cinstite ca ale unui sfânt, ci doar să fie pomenit în rugăciune.

Cu timpul, s-a construit un paraclis, lipit de zidul bisericii mari a mănăstirii, deasupra mormântului Sfântului Atanasie, care există până azi, și unde monahii și pelerinii se pot închina după cuviință celui care a fost întemeietorul vieții de obște de la Sfântul Munte.

Imnografie

Tropar, glasul al 3-lea: De viața ta cea în trup s-au minunat cetele îngerești; cum cu trupul la luptele cele nevăzute ai ieșit, pururea mărite, și ai rănit cetele drăcești. Pentru care, Atanasie, Hristos ți-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Condac, glasul al 8-lea: Ca spre un văzător al ființelor celor fără de trup și ca spre un tâlcuitor cu adevărat strigă către tine turma ta, de Dumnezeu grăitorule. Nu înceta a te ruga pentru robii tăi, ca să fie izbăviți de ispite și de primejdii cei ce îți cântă: Bucură-te, Părinte Atanasie!

Alt **condac**, glasul al 2-lea: Jugul lui Hristos, Atanasie, și crucea ta pe umeri ridicând, următor prea ales patimilor Lui te-ai făcut, și părtaș măririi Lui celei dumnezeiești, împărtășindu-te și desfătării celei fără de sfârșit.

Iconografie

Sfântul Atanasie Athonitul se zugrăvește bătrân, pleșuv, cu barbă ascuțită, înveș-mântat după chipul sfinților cuvioși. Poartă în mână un înscris pe care Dionisie din Furna spune că se scrie astfel: „Nimic alta nu vatămă mai mult pe călugări și bucură pe demoni decât a-și ascunde gândurile, că în inima celor blânzi odihnește

Domnul, iar sufletul răzvrătitor este scaun diavolului” (Dionisie din Furna, Erminia picturii bizantine, Sophia, București, 2000, pp. 158, 208).

Marea Lavră a Athosului

Mănăstirea Marea Lavră este cea dintâi aşezare chinovială din Athos şi prima din eparhia Sfântului Munte. Această mănăstire athonită a fost întemeiată pe la anul 963 prin osârdia pustnicului Atanasie din Trapezunda, şi cu ajutoare băneşti date de către împăraţii bizantini, Nichifor Focas (963-959) şi Ioan Tzimisca (Ioannis Tzimikes: 969-973). Ea este aşezată la capătul peninsulei, aproape de ţărm. Mănăstirea avea pe vremuri ca la 200 de călugări greci.

Mănăstirea Lavră a crescut practic prin grija Sfântului Atanasie Athonitul, a cărui viaţă se împleteşte inseparabil cu începuturile mănăstirii. Se ştie însă că viaţa monahală curgea în Athos cu mult înaintea venirii plăcutului lui Dumnezeu Atanasie, după tradiţie chiar din vremea Sfântului împărat Constantin cel mare, însă Sfântul Atanasie este cel care a statornicit viaţa de obşte în acest loc binecuvântat de Dumnezeu şi ocrotit de Maica Domnului.

Ştim despre Sfântul Atanasie că s-a născut în Asia Mică, în cetatea Trapezunda, din părinţi dreptcredincioşi, care i-au dat din botez numele de Avramie. Rămas orfan din copilărie, a fost crescut de o maică de la care a şi deprins rugăciunea, postul şi înfrânarea. Încă de mic, sfântul a vădit o înclinaţie spre învăţătura scrierii şi gramaticii.

După moartea maicii, rămânând pentru a doua oară orfan, tânărul Avramie a ajuns, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, la Bizanţ. Aici a deprins filosofia şi tot aici l-a întâlnit pe viitorul împărat Nichifor Focas, cu care a rămas prieten până la moarte.

Iubitor de linişte, Sfântul Atanasie s-a retras la Athos, iar împăratul Nichifor Focas a fost cel dintâi ctitor al Lavrei, ridicând aici primele construcţii, biserica şi zidul de incintă şi dăruind mănăstirii părticele din lemnul Sfintei Cruci, sfinte moaşte şi odoare de mare preţ. Asta se întâmplă în secolul X, către anul 960 după Hristos.

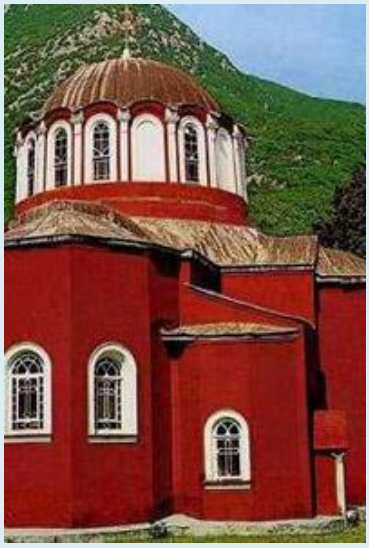

Iniţial Mănăstirea Lavră a fost închinată Bunei Vestiri, însă a luat hramul Adormirii Cuviosului Atanasie după săvârşirea acestuia, hram care se prăznuieşte în 5 iulie. Mănăstirea a rămas în atenţia împăraţilor bizantini, dintre care trebuie să pomenim pe Andronic al V-lea, Ioan I şi Ioan al II-lea din dinastia Paleologilor. Şi despoţii sârbi Ştefan Milutin şi Ştefan Duşan au făcut mari danii Marii Lavre.

Dintre voievozii români, Vladislav I, domnul Ţării Româneşti, este primul ctitor (secolul 14) despre care avem informaţii. El a dăruit mănăstirii o vestită şi frumoasă icoană a Sfântului Atanasie. Pe ferecătura, de o parte şi de alta a sfântului, sunt reprezentaţi voievodul dimpreună cu soţia sa, Doamna Ana. Icoana se păstrează şi astăzi în tronul arhieresc din biserica mare.

Mai târziu, Neagoe Basarab, iubitorul de Hristos şi marele sprijinitor al Sfântului Munte, va ajuta mănăstirea cu bani, va dărui vase de cult şi veşminte şi va acoperi biserica cu plumb. Vladislav al III-lea va înnoi învelitoarea de plumb, iar Vlad Vintilă va susţine repictarea bisericii de către vestitul Teofan Cretanul.

Frescele cu care acesta a împodobit catoliconul sunt între cele mai frumoase din Sfântul Munte şi de referinţă pentru pictura bisericească în frescă. Cu bani sau moşii au ajutat şi Petru Şchiopul, Alexandru cel rău, Ieremia Movilă şi Gavriil Movilă.

Episcopul Luca de Cipru al Buzăului, viitorul mitropolit al Ungrovlahiei, a dăruit Mănăstirii Lavra o frumoasă Evanghelie cu miniaturi, iar Matei Basarab a dăruit două Evanghelii şi un chivot din argint smălţuit.

Tot Matei Basarab a ridicat pe cheltuiala sa un paraclis în incinta mănăstirii, în cinstea Sfântului Mihail mărturisitorul, episcopul Sinadelor.

Capul Sfântului Mihail fusese adus în procesiune din Sfântul Munte în Muntenia, pentru alungarea lăcustelor care invadaseră ţara. Minunea s-a produs prin mijlocirea sfântului şi, drept mulţumire, dreptcredinciosul voievod a ridicat acest paraclis.

Tot atunci a plătit răscumpărare pentru a păstra câteva părţi din moaştele Sfântului Mihail, pe care le-a ferecat în aur, argint şi pietre preţioase, lăsându-le la Mănăstirea Arnota. Mai târziu el adus şi o parte din mâna Sfântului apostol Filip, pe care a lăsat-o tot acolo, la Arnota, ctitoria sa.

Grigore Ghica şi Şerban Cantacuzino s-au adăugat şi ei între ctitori, iar mai târziu li s-a alăturat şi Constantin Brâncoveanu, care va aduce şi el în procesiune capul Sfântului Mihail mărturisitorul, spre a scăpa de invazia lăcustelor. La 1713 Constantin Brâncoveanu construieşte un paraclis în cinstea icoanei "Cucuzelita".

Domnii fanarioţi au ocrotit şi ei Lavra. Nicolae Mavrocordat va aduce pentru a treia oară capul Sfântului Mihail în Ţara Românească, iar Constantin Racoviţă pentru a patra oară.

În 1747, Grigore Ghica va aduce în Moldova moaştele Sfântului Teodor cel sfinţit.

Aceştia, dar şi Grigore Alexandru Ghica al III-lea şi Alexandru Scarlat Ghică au ajutat cu sume însemnate mănăstirea, care avea mari datorii la bancherii evrei din Salonic.

În biserică se păstrează câteva părticele din Sfânta Cruce şi multe sfinte moaşte. În capela Sfinţilor 40 de mucenici se găseşte mormântul Sfântului Atanasie Athonitul, iar în tezaurul Mănăstirii Lavra se păstrează lucruri de mare preţ: mitra şi sacosul care au aparţinut împăratului Nichifor Focas, ferecături, veşmite şi alte odoare.

În această Mănăstire se află către 2.050 de manuscrise, dintre care 650 pergamente, mai multe din ele sunt în legătură cu Ţara Românească. Biblioteca mănăstirii mai deţine 165 de codici vechi şi mai mult de 30.000 de cărţi tipărite, fiind cea mai importantă bibliotecă atonită. Biblioteca este cea mai bogată din Sfântul Munte.

În interiorul bisericii principale (catolicon-katholikon) se află mormântul Sfântului Atanasie Atonitul, iar lângă el se află bastonul de fier de doi coţi, în 4 muchii, al Sfântului Atanasie şi o cruce de lemn ferecata în fier pe care o purta la piept sfântul.

Tot aici se mai află şi o bucată din Sfântul Lemn al Sfintei Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos, capul Sfântului Vasile cel mare, o mână a Sfântului Ioan Gură de Aur, o mână a Sfântului apostol Andrei cel dintâi chemat, capul Sfântului Ioan Cucuzel şi multe alte sfinte moaşte.

În această mănăstire a trăit cel mai cunoscut imnograf şi compozitor bizantin, Ioan Cucuzel. Mănăstirea mai posedă şi mitra şi cârja lui Nechifor Focas (963-969). În curtea mănăstirii se află cel mai vechi chiparos din lume plantat de însuşi Sfântul Atanasie Athonitul.

Icoana "Cucuzelita". Se spune despre aceasta că Sfântul Ioan Cucuzel a adormit la o priveghere iar Maica Domnului i-a spus din icoană: "Cântă-mi, Ioane, şi mă laudă, că şi eu nu te voi lăsa!"

Icoana "Econoama". Sfântul Athanasie fiind îngrijorat din pricina banilor care nu ajungeau, Maica Domnului i-a grăit: "Nu te întrista, Athanasie, de acum eu voi fi economul acestei mănăstiri ", şi de atunci până în zilele noastre mănăstirea nu are econom.

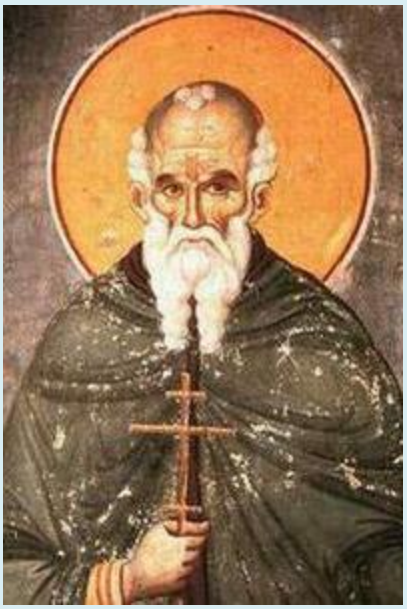

Icoana "Portăriţă". Un turc a tras în icoană cu pistolul şi al treilea glonte s-a întors şi l-a lovit pe el. Minunea a făcut din această icoană păzitoarea mănăstirii.

Este mănăstirea tutelară peste tot Muntele şi are jurisdicţie asupra tuturor schiturilor şi sihăstriilor din jurul vârfului Athos, inclusiv asupra schitului românesc Prodromul. Schitul românesc Prodromu, aparţinând de Marea Lavră, a fost întemeiat de călugării moldoveni Iustin, Patapie şi Grigore în anul 1810.

În anul 1840 schitul a fost pustiit de armatele turceşti. În anul 1848 alţi doi monahi moldoveni, Nifon şi Nectarie, construiesc un nou schit în locul celui risipit, cu ajutor de la domnitorul Grigore Ghica. A fost terminat şi sfinţit în anul 1866.

Pe teritoriul Lavrei sunt schituri şi chilii, multe locuite de părinţi români. Schitul românesc Prodromu, Schitul Sfânta Ana, Kerasia, Kavsokalivia, Katunakia şi Karoulia precum şi chilia "Danieleilor" sunt câteva din cele mai cunoscute.

George Crasnean - Istorie și sfințenie la Marea Lavră

Denumire oficială: Iera Moni Megistis Lavras
Rangul în Athos: I
Anul zidirii: 963
Ctitor: Sfântul Athanasie
Stareţ: Gheron Prodromou
Iconom: Maica Domnului
Paraiconom: Gheron Eustratios
Epitropi: Gheron Ambrozie şi Eustratios
Proiestaminos (antiprosopos): Gheron Nicodimos
Obşte: 40 monahi

Istorie şi sfinţenie

Către anii 960, nedorind a urma Sfântului Mihail Maleinos în cele ale egumeniei mănăstirii Kyminas, Sfântul Athanasie a venit în Athos, doar cu două cărţi şi culionul părintelui său duhovnicesc. Şi-a luat numele de Barnaba şi dându-se drept un marinar rătăcit s-a pus sub ascultarea unui bătrân sporit, Zygos, mai apoi nevoindu-se prin peşteri şi colibe în ţinutul aspru Melana, nu departe de locul unde avea să se întemeieze viitorul schit românesc Prodromou.

Biserica „dintr-o zi”

În drumul către schitul românilor athoniţi, la câteva sute de metri de prima lavră din Grădina Maicii Domnului, există o chilie foarte veche, mică, dar şi plină de har.

Kathisma aceasta are o istorie aparte pentru că mica biserică a fost zidită de însuşi marele Sfânt Athanasie, mai înainte chiar de a ridica Lavra! Când el, împreună cu ucenicii, au început a construi marea mănăstire, s-au izbit de un mare neajuns: nu aveau un lăcaş unde să se închine cu toţii până la isprăvirea katholikonului. Atunci au hotărât ca mai întâi, să ridice, nu departe de mănăstire, un mic paraclis, unde să săvârşească cele şapte Laude şi Sfânta Liturghie. Zis şi făcut! Atâta doar că tot ceea ce reuşeau să zidească fraţii ziua, dărâmau dracii noaptea!

După câteva osteneli zadarnice, Sfântul Athanasie s-a retras în pustia Viglei şi s-a rugat Preacuratei să-i descopere ce trebuie să facă pentru ca altarul pe care voia să-l înalţe Domnului să dăinuiască. Iar Maica Domnului, ocrotitoarea Athosului şi a monahilor aghioriţi, i-a desluşit din care pricină urâtorii de oameni diavoli reuşeau să zădărnicească această lucrare a lor: pentru că nu isprăveau de zidit biserica într-o singură zi! Şi, mai mult de atât, trebuiau ca să şi slujească într'însa… tot într-acea vreme! Drept pentru care „agios Athanasios" şi-a adunat toată obştea şi până-n seară, bisericuţa era cu ardezia pusă pe acoperiş! Aşa că prima Vecernie s-a slujit în ea acum 1050 de ani!

Iar pentru ca cei ce trec pe lângă acel loc să-şi aducă aminte că se află pe pământ sfânt, în care Domnul şi-a arătat voia, Sfântul Athanasie a sădit un chiparos cu rădăcina în pământ şi un altul cu rădăcina… înafară, iar ramurile în ţărână! Şi Dumnezeu a făcut să crească amândoi - şi cel sădit normal, dar şi cel îngropat cu credinţă! Pentru că şi în ziua de azi încearcă să-şi ducă crengile spre vârful din

pământ, cel sădit cu credinţa arată mai mult a cedru decât a chiparos, cu rădăcina sa îndreptată către cer.

A fost o vreme, prin anul 963, când Sfântul Athanasie a voit să părăsească Athosul, pentru că, înmulţindu-se ucenicii şi neavând de nici unele (era foamete în tot imperiul bizantin), cuviosul a plecat către Karyes, să ceară sfat protosului. Ostenind pe cale, s-a aşezat lângă cărare şi în locul acela i s-a arătat Maica Domnului care l-a întrebat pentru ce a purces la drum. Jeluindu-i-se de lipsurile întâmpinate, Fecioara l-a dojenit pentru necredinţa lui în purtarea ei de grijă, iar ca să-şi dea seama Athanasie că nu-i va lipsi nimic de va avea credinţă, l-a pus să lovească cu toiagul în piatră. Şi făcând acesta semnul crucii în stâncă, îndată a ţâşnit izvor de aghiazmă în acel loc, care curge şi în ziua de azi fără oprire, chiar dacă e secetă şi seacă toate celelalte izvoare. (O singură dată a secat izvorul pentru că o seamă de monahi s-au gândit să folosească şuvoiul de apă şi au construit o moară mai în vale. După ce s-au înţelepţit şi au dărâmat-o, aghiazma a izvorât din nou!). Şi fiindcă Maica Domnului s-a îngrijit atunci (şi de atunci) de toate cele trebuincioase mănăstirii, Marea Lavră are drept iconom (înscris în acte!) pe Fecioara Maria! Din obşte se alege doar un para-iconom, care s-o ajute pe Maica Domnului în treburile mănăstireşti…

Primele construcţii ce s-au făcut la mănăstire au fost câteva chilii (zidite pentru Athanasie şi Nechifor, ele mai dăinuiesc şi astăzi, nu departe de Lavră) ce s-au zidit pe la anul 961, pe vremea când prietenul Sfântului Athanasie, Nechifor Phocas, era general în armata bizantină şi se afla într-o expediţie în Creta.

Biserica principală - katholikonul - a fost începută în primăvara anului 963, de faţă fiind şi trimisul împăratului, Metodie, şi s-a isprăvit în toamna aceluiaşi an.

Katholikonul era mult mai mic la acea vreme, pentru că sfântul avea doar vreo 20 de ucenici pe lângă el, însă a fost dărâmat spre sfîrşitul vieţii lui Athanasie şi clădită biserica nouă, prima cu două strane în formă de cruce, în stil „athonit" (ce se vede şi în zilele noastre) pentru cei 120 de ucenici care se înmulţiseră datorită sfinţeniei aghioritului din Trapezunt.

Se ştie că aşa a şi murit Sfântul Athanasie, lucrând la noua biserică, a cărei turlă a căzut peste el, meşterul Daniil şi încă 5 ucenici. Se întâmpla asta la 5 iulie (cândva între 1006 - când a scris testamentul său către Ioan Iviritul, pe care l-a numit epitropul Lavrei - şi 1011, când e menţionat ca urmaş al său, Eustratios), zi care a devenit hramul Marii Lavre, deşi mai înainte ziua de praznic fusese Buna Vestire.

Se spune că Sfântul Athanasie ar fi ştiut de la sfântul Pavel Xiropotamul (al II-lea, pentru că a mai existat un pustnic cu acest nume care se nevoia pe un versant al Athonului, pe valea Cheimarros şi care era adeptul unei vieţi monahale mai ascetice. Drept pentru care l-a reclamat pe Sfântul Athanasie, printr-o gramma trimisă împăratului Ioan Tzimiskes, pentru viaţa chinovială largă pe care o introdusese în Athos prin Megistis Lavras!), dar şi de la Dumnezeu (înainte de a se urca pe schelă s-a schimbat în hainele de sărbătoare şi şi-a pus culionul Sfântului Mihail pe cap!) care va fi sfârşitul său în astă lume.

După ce a zidit Marea Lavră, Sfinţii Athanasie şi Pavel s-au vorbit să delimiteze hotarele mănăstirilor lor şi au hotărât să facă asta în dimineaţa următoare, după ce-şi vor fi făcut pravila. Athanasie însă, ştiindu-şi rugăciunile pe de rost, a purces la drum din zori şi s-a rugat pe cale, astfel că Sfântului Pavel i-a revenit o moşie mai mică pentru mănăstirea Xiropotamou. Supărat, acesta i-ar fi reproşat: „M-ai înşelat! N-ai să mori de moarte bună!". Fiind văzător cu duhul şi Sfântul Athanasie, acesta i-a răspuns: „Dar nici tu nu vei muri acasă!". Sfântul Pavel a trecut la cele veşnice pe când se întorcea cu o corabie în Athos. Fusese după ajutoare pentru mănăstirea sa. Marea Lavră a rămas însă cu rangul I în Athos şi cu moşia cea mai mare, pe cuprinsul ei mai aflându-se schiturile Prodromou, Kavsokalivia, Agia Anna, Kerasia, Katounakia, Karoulia şi numeroase chilii.

George Crasnean

Precizare: Textul și fotografiile apar pe blogul nostru cu acordul autorului, căruia îi mulțumim pentru dragoste și bună-voință.

Pr. Silviu Cluci - Pustia Vigla - Athos

Locul acesta este o câmpie destul de mare, cu o suprafaţă denivelată şi cu o întindere cât vezi cu ochii. Venind pe drumul dinspre Marea Lavră, de departe se vede schitul românesc Prodromu şi dincolo, pe fâşia de pământ dinspre mare, se zăreşte sihăstria „Intrarea Maicii Domnului în Templu”. Cu cât înaintezi, găseşti scobituri şi văi în care se află ascunsă şi câte o colibă de sihaştri, cu o biserică mică, smerită. Toate aceste sihăstrii nu se pot zări cu ochiul liber, pentru a le vedea, cineva ar trebui să coboare în firidele lor. Doar Sihăstria Sfântului Fanurie se găseşte pe un deluşor, aproape de mare.

Minunata arătare a Maicii Domnului în Vigla

În anul 1337, cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, ce locuia într-o colibă deasupra Mănăstirii Lavra, pe dealul ce astăzi se numeşte Palama, ieşind într-o noapte din chilie şi stând la rugăciune, a văzut în partea dinspre răsărit, la locul ce se numeşte Vigla, o Doamnă şezând pe un tron ca o împărătească, înconjurată de îngeri şi sfinţi care tămâiau împrejur, cântând şi închinându-se acesteia.

Întrebând cuviosul Marcu pe Sfântul Grigorie ce însemnează aceasta, stareţul lui i-a spus că „voieşte Maica Domnului ca în timpurile cele mai după urmă să ridice în acele părţi un locaş dumnezeiesc spre slava Sfinţiei sale”.

După mărturia monahului Patapie Kavsokalivitul, conform arhivelor Mănăstirii Lavra, încă din secolul al XV-lea se ştie despre existenţa în zona Vigla de pe teritoriul Marii Lavre a unui aşezământ monahal afierosit cinstitului înaintemergător Ioan-Prodromu, cunoscut sub numele de „Ianakopula”. În secolul XIX, această chilie avea să devină Schitul românesc Prodromu.

Cuvioşi din pustia Viglei

După tradiţie, mai demult, aici s-a nevoit şi a pustnicit cuviosul Teodor, care a fost contemporan cu Sfântul Acachie Kavsokalivitul (sec. al XVIII-lea). După o lungă perioadă petrecută în asceză, post, priveghere, rugăciune, însingurat şi închis în peştera sa, dobândind toate virtuţile, cuviosul Teodor a adormit în Domnul la anul 1732. Mormântul său se găseşte până astăzi în partea de sud a peşterii cu hramul „Naşterea Domnului”.

Tot la fel de sărac era şi un alt călugăr ascet din Vigla, al cărui nume nu se cunoaşte. El trăia „ca păsările cerului, care nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, şi Tatăl Cel Ceresc le hrăneşte” (Matei 6, 26). El trăia în mare sărăcie, într-o chilie mică, fără paraclis. Seara se ducea la slujbe la diferiţi părinţi, purtând cu el candela aprinsă. Când nu mai avea ulei, mergea la Schitul Prodromu. De îndată ce părinţii vedeau candela goală, îi ofereau ulei chiar fără să-i roage nimic, şi îi mai dădeau şi ceva ajutoare. După Sfânta Liturghie, mânca foarte puţin, ruşinându-se, şi apoi pleca repede, rugându-se. În chilia sa trăia ca un înger.

Situaţia curentă

Astăzi, în Pustia Vigla se găsesc următoarele sihăstrii:
Sihăstria „Intrarea Maicii Domnului în Templu”,
Sihăstria „Acoperământul Maicii Domnului”,
Peştera Sfântului Atanasie Athonitul,
Chilia „Sfântul Mina”,
Sihăstria „Naşterea Domnului”,
Sihăstria„Sfinţii trei Ierarhi”,
Sihăstria „Sfântul proroc Daniel şi cei trei tineri din cuptor”,
Sihăstria „Sfântul Fanurie”,
Chilia „Bunavestire” Ianakopoula

Coliba Sfinţilor Varlaam şi Ioasaf.

Colibele din Vigla nu au apă curgătoare, ci se folosesc de cisterne care sunt umplute cu apă de ploaie. De asemenea, au construit în jurul colibelor, în direcţia de înclinare a solului, mici şănţuleţe ca să adune apa de ploaie, cu care udă puţinele flori sau zarzavaturi pe care le cultivă în afara Sihăstriilor, în grădini.

Multe colibe ale Viglei au fost restaurate în ultimii 20 de ani prin osteneala vieţuitorilor şi cu ajutorul închinătorilor. Unele chilii au acum mici aducţiuni cu apă.

(Foto) Pustia Vigla – loc de nevoiţă din Grădina Maicii Domnului:
https://doxologia.ro/locuri-sfinte/pustia-vigla-loc-de-nevoita-din-gradina-maicii-domnului-galerie-foto

Radu Alexandru - Peştera Sfântului Atanasie Athonitul

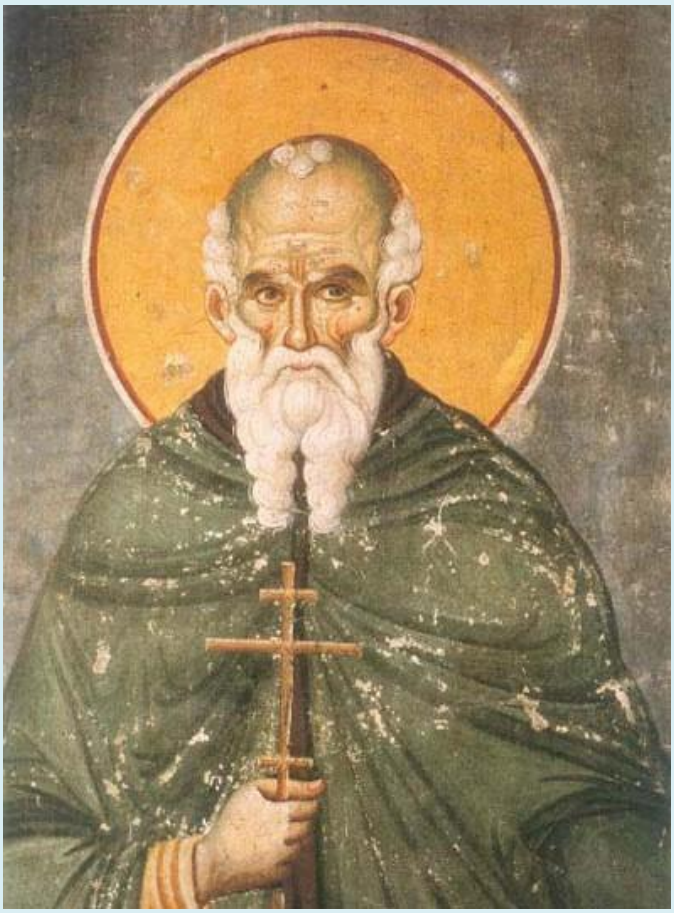

Peştera Sfântului Atanasie Athonitul este unul dintre principalele locuri de pelerinaj aflate în Sfântul Munte Athos. Situată în pustia Vigla, pe teritoriul Mănăstirii Marea Lavră, locul de nevoinţă al Sfântului Atanasie reprezintă pentru pelerini un adevărat izvor de har şi binecuvântare.

Sfântul Atanasie Athonitul şi întemeierea Marii Lavre

Sfântul cuvios Atanasie Athonitul, prăznuit de Biserica Ortodoxă pe 5 iulie, a fost fondatorul şi ocârmuitorul vieţii de obşte în Muntele Athos. Acesta a întemeiat Mănăstirea Marea Lavră, prima mare mănăstire zidită în Sfântul Muntele Athos, în jurul anului 963, cu ajutoare băneşti date de împăraţii bizantini Nichifor Focas (963-959) şi Ioan Tzimikes (969-973).

Sfântul Atanasie Athonitul s-a născut în Trapezunt, din părinţi creştini. Rămas orfan la o vârstă fragedă, a fost crescut de un ofiţer. Pe când era copil, îşi conducea prietenii în pădure sau în apropierea unei peşteri şi juca rolul de egumen. Acest

lucru a fost o prorocie, căci mai târziu avea să ajungă stareţ. Ajuns general în armata bizantină, Sfântul Atanasie Athonitul, s-a hotărât să se călugărească în Sfântul Munte, alături de alt general, Nichifor Focas. Sfântul Atanasie a ajuns aici primul, într-o perioadă în care nu există viaţa de obşte, ci călugării trăiau răsfiraţi, cu câte un duhovnic. Cu putere de sus şi cu iscusinţă dobândită în armată, sfântul i-a strâns în prima şi cea mai mare mănăstire, Marea Lavră, în cea de-a doua jumătate a secolului XI.

Dar nemaiavând la un moment dat provizii şi văzând cum călugării riscau să moară de foame, stareţul le-a dat tuturor drumul să plece încotro vor vedea cu ochii şi să încerce să caute cele necesare pentru a supravieţui. Pe când rătăcea şi el trist pe cărările muntelui, a întâlnit, spre marea lui mirare, o femeie. Era însăşi Maica Domnului, care l-a întrebat de ce nu a avut încredere în ea şi i-a spus să meargă înapoi în mănăstire, căci din acea zi ea va fi iconoama ei. Şi ca să-şi întărească spusele, i-a poruncit Sfântului Atanasie să lovească stânca din faţa lui cu toiagul, iar de acolo a răsărit un izvor care curge până astăzi. Şi, într-adevăr, din acea zi, mănăstirea nu a mai dus lipsă de nimic. Între timp, tovarăşul Sfântului Atanasie nu şi-a mai putut împlini visul de a veni să se călugărească în Athos, căci armata romană l-a răsturnat pe împărat şi l-a pus în locul lui chiar pe acest Nichifor Focas, care din noua postură a ajutat mult Sfântul Munte.

De multe ori, Sfântul Atanasie priveghea toată noaptea în rugăciune pe vârful muntelui şi cobora dimineaţa la peşteră. În acea vreme nefiind stabilite cu exactitate graniţele mănăstirilor, a făcut o înţelegere cu Pavel Xiropotamitul (de la mănăstirea Xiropotamu): amândoi aveau să slujească Sfânta Liturghie şi apoi

aveau să se îndrepte unul către celălalt. La locul de întâlnire urma să fie trasată graniţa.

Sfântul Atanasie era însă vânjos şi exersat din armată, şi a ajuns foarte departe. Pavel i-a reproşat că a trişat: "Nu ai ţinut toată slujba, ai dat doar binecuvântarea şi ai pornit la drum. De aceea, vei avea un sfârşit rău". "Am fost cinstit, a răspuns Atanasie, şi pentru că nu m-ai crezut, nu vei muri în Sfântul Munte". Amândouă profeţiile s-au împlinit. Pavel a fost prins de o furtună când se întorcea pe Athos şi, bolnav fiind, a murit pe vas. Iar peste Sfântul Atanasie s-a prăbuşit zidul unei biserici la care lucra şi timp de trei ore oamenii nu au putut să-l scoată de sub dărâmături. Erau în vremea aceea mulţi călugări din munte care se îndoiau de sfânt. Prea li se părea că îi mergeau toate, deci bănuiau că ar putea fi înşelat de diavol. Moartea lui i-a convins şi toţi au spus că a fost pedeapsa lui Dumnezeu.

"Dar", ne spune fratele Gavriil, "a fost de fapt un lucru pe care Dumnezeu l-a îngăduit doar pentru ca să-l slăvească şi mai tare pe robul Său". Căci la un an după aceea, când părinţii pregăteau sărbătorirea unui praznic închinat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, patroana mănăstirii, ea li s-a arătat în vis şi le-a spus: "Anul acesta nu mă mai sărbătoriţi pe mine, ci pe iubitul meu rob şi ucenic al Fiului meu, Atanasie". Astfel s-a vădit sfinţenia acestui mare om al rugăciunii, iar când patriarhul de la Ierusalim a vrut să dezgroape sfintele sale moaşte, din mormânt a ieşit foc, din cauza necredinţei celor care se îndoiseră de el. Şi de atunci nimeni nu a mai încercat să se atingă de trupul său.

Pustia Viglei este unul dintre locurile cele mai aspre din Athos, iar acest lucru e favorizat şi de poziţionarea acesteia, pe marginea unei stânci în josul căreia bat valurile mării, într-un loc unde vânturile sunt printre cele mai reci.

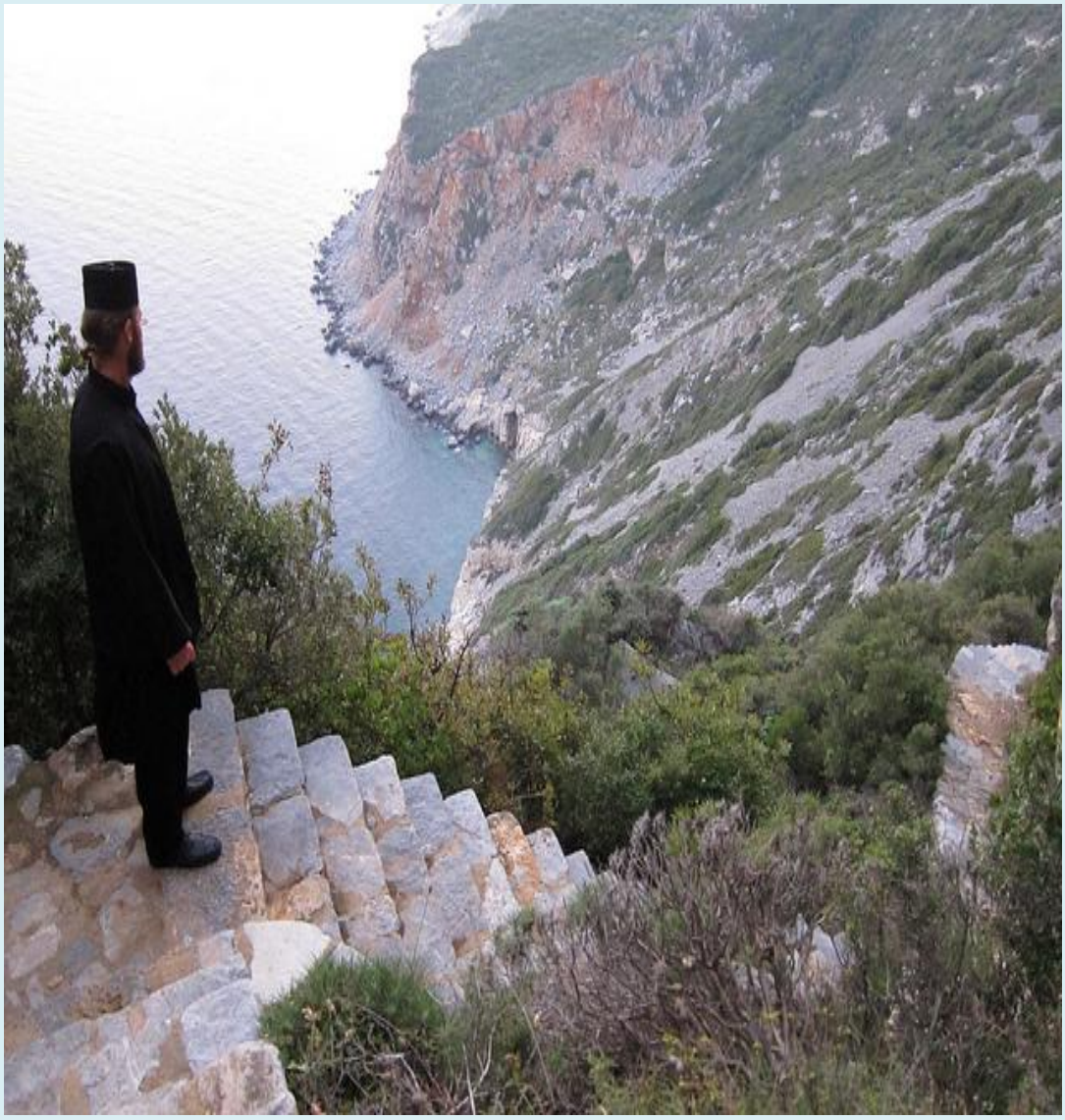

Tocmai asprimea locului a făcut, ca din vechime, să se stabilească aici pustnici dornici de o înaltă vieţuire duhovnicească. Mai întâi, Petru Athonitul şi-a ales în această parte a peninsulei sălăşluirea. După el, Sfântul Atanasie, întemeietorul Lavrei, şi-a săpat peştera în peretele stâncos al muntelui abrupt, care formează un mic golf la intrarea în mare.

Pornind de la Schitul Prodromu, drumul către peştera Sfântului Atanasie Athonitul durează aproximativ 15 minute. Dacă coborî spre mare pe drumul pietruit care

ocoleşte schitul, în stânga te întâmpină o chilie grecească. Lăsăm chilia şi ţinem calea dreaptă către Egee.

De o parte şi de alta, arbuşti de dafin cu frunze înmiresmate, măslini şi curmali străjuiesc calea. Ca să ajungi la chilia Sfântului Atanasie trebuie să te abaţi din drum şi să cobori mai multe trepte săpate în piatra muntelui care se înalţă ca un perete în latura dreaptă a scărilor. Pe vremuri însă, ascetul care petrecea aici în post şi rugăciune venea la ea direct pe peretele muntos, ajutându-se de nişte pironi de fier pe care tot el îi bătuse acolo.

Nu mulţi dintre pelerinii români care păşesc astăzi către peşteră, pe aceste trepte din piatră, cunosc faptul că au fost realizate de Părintele Arsenie Boca (pe atunci tânărul diacon celib Zian Boca) împreună cu Părinţii Porfirie şi Dometie de la Chilia românească Sfântul Ipatie.

În cartea "Catisme ale Pr. Arsenie Boca pe Muntele Athos", Părintele Arsenie Boca relatează o întâmplare minunată petrecută în timp ce lucra la aceste trepte. Acesta mărturiseşte că în acel loc a trăit prima minune, întâlnind un sfânt.

În peştera unde se ruga Sfântul Atanasie s-a făcut un paraclis, căruia i s-au mai adăugat apoi două corpuri de clădire. La un moment dat, în acest loc au venit nişte călugări de la Ierusalim, care au adus cu ei o icoană a Maicii Domnului cu Pruncul.

Felul de postire diferă în funcţie de locul unde petrec monahii. La Ierusalim, clima fiind caldă, ei se abţin foarte mult de la ulei, însă în Athos, din cauza vânturilor reci şi uscate, acesta este necesar pentru menţinerea organismului, astfel încât aici se mănâncă mai puţin peşte, dar se dezleagă mai des la untdelemn.

Deşi avertizaţi, călugării din Ţara Sfântă au păstrat vechea lor rânduială, şi, după cuvântul psalmistului, oasele lor au slăbit din lipsa untdelemnului şi după un timp au murit.

Părinţii de la Lavra au luat icoana lor şi au dus-o în mănăstire, însă peste noapte icoana s-a întors singură în peşteră. Când acest lucru s-a repetat de trei ori, a fost lăsată în acest loc.

Teodor Danalache - Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul - Marea Lavră

Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul este unul dintre cele mai deosebite locuri din întreg Sfântul Munte Athos. Intrând în Sfântul Munte, tot pelerinul simte sfinţenia vrednicilor bărbaţi care au făcut dintr-un colţ de lume, un colţ de Rai pe pământ.

Nimeni vreodată nu va putea ordona sistematic toate locurile minunate şi vrednice de har din Sfântul Munte. Cu toate acestea, printre ele, se află unele de nedescris. Mormântul Sfântului Atanasie, aşezat în biserica centrală a Mănăstirii Marea Lavră, este unul dintre ele.

Marea Lavră este cea mai veche şi mare mănăstire zidită în Sfântul Muntele Athos, fiind întemeiată în jurul anului 963, prin nevoinţa Sfântului Atanasie Athonitul din Trapezunt, cu ajutoare băneşti date de împăraţii bizantini Nichifor Focas (963-959) şi Ioan Tzimikes (969-973).

Mănăstirea a fost închinată Bunei Vestiri însă, după adormirea Sfântului Atanasie, în urma unei minuni a Maicii Domnului, aceasta a primit drept hram Adormirea Cuviosului Atanasie, care se prăznuieşte anual, în ziua de 5 iulie.

Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul - Marea Lavră

Se povesteşte de către părinţi că, în vremea Sfântului Atanasie, nefiind stabilite teritoriile mănăstirilor, acesta s-ar fi învoit cu Sfântul Pavel de la Mănăstirea Xiropotamu, ca să facă în aşa fel încât să se stabilească o graniţă între ele, spre a nu se crea pricină de ispită. Astfel, cei doi sfinţi au hotărât ca, după săvârşirea Sfintei Liturghii, fiecare să pornească în întâmpinarea celuilalt, iar acolo unde se vor întâlni, să facă graniţa. Zis şi făcut. După săvârşirea Sfintei Liturghii, sfântul de la Marea Lavră, fiind mai în putere şi mai obişnuit cu drumul greu al Muntelui, a parcurs cu mult mai mult decât a reuşit sfântul de la Xiropotamu. Întâlnindu-se, Sfântul Pavel l-a acuzat pe Sfântul Atanasie că nu ar fi terminat Sfânta slujbă, ci ar fi plecat mai devreme. Sfântul i-a spus că a terminat-o, iar apoi a plecat.

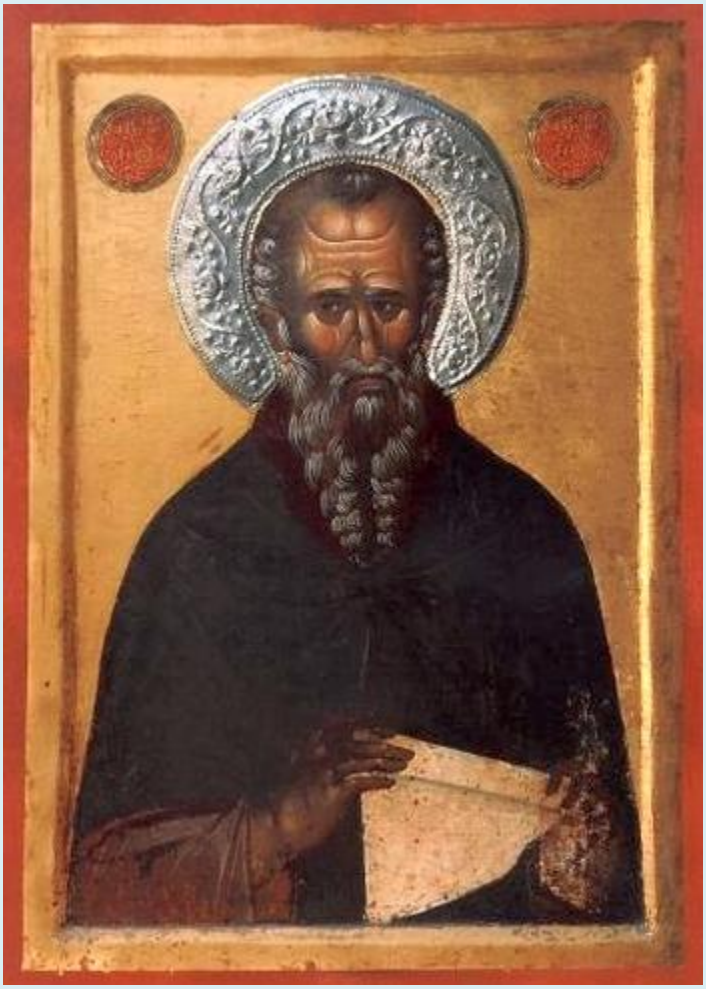

În cele din urmă, fiecare i-a făcut celuilalt câte o profeţie. Sfântului Pavel i s-a zis că nu va muri în Sfântul Munte, lucru care s-a şi întâmplat, el murind pe o barcă, în călătorie, iar Sfântului Atanasie i s-a zis că nu va muri de moarte bună, lucru care s-a şi întâmplat, el murind sub zidurile dărâmate ale cupolei bisericii aflate în construcţie.

Sfântul Atanasie, care primise de la Dumnezeu descoperirea morţii sale, după ce a ţinut o ultimă cuvântare duhovnicească ucenicilor săi, şi-a îmbrăcat hainele de sărbătoare, şi-a pus culionul Sfântului Mihail Malein, pe care nu îl purta decât la marile ocazii, şi a urcat pe schela bisericii celei mari, pentru a inspecta lucrările, în ziua de 5 iulie 1001.

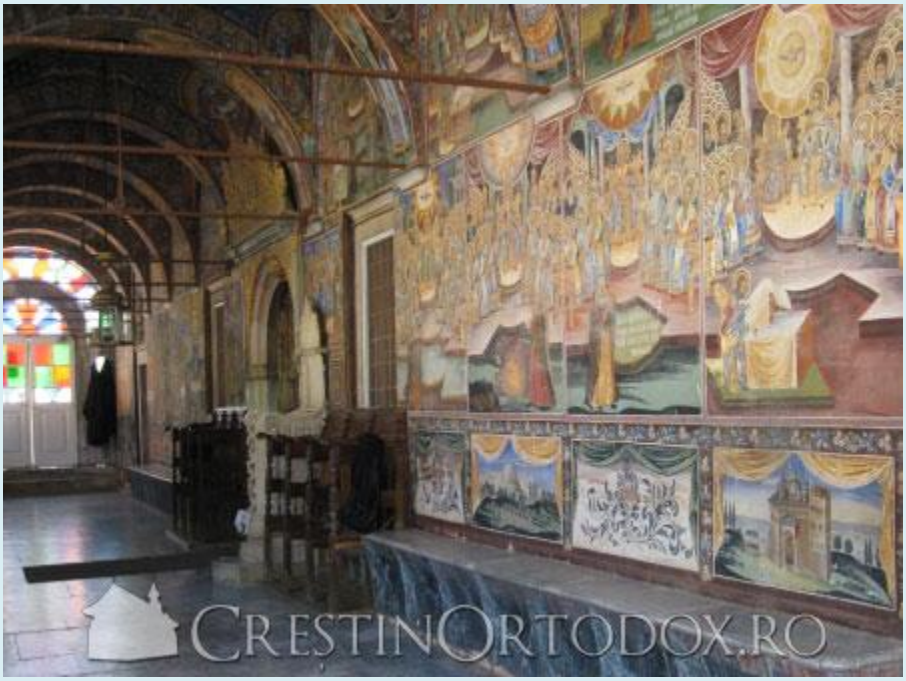

Fiind pe schelă, dintr-odată aceasta s-a prăbuşit. Atât sfântul, cât şi cei şase călugări meşteri, aflaţi pe schelă în acel moment, căzură sub dărâmături. Cinci călugări au murit pe loc, iar sfântul şi un altul, numit Daniel, au rămas blocaţi sub mai multe straturi de pietre.

Vreme de trei ceasuri, vocea sfântului a fost auzită, zicând: "Slavă Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, vino în ajutorul meu." Până ce au ajuns la el ceilalţi părinţi, sfântul adormise în Domnul. Minunata moarte a fost însă văzută de toţi. Trupul era mort, însă mâinile sfântului stăteau încrucişate, pe piept, iar în afară de o rană la picior, era întreg nevătămat. Din rana de la picior a curs sânge. Acest sânge a fost adunat de călugări, multe minuni săvârşind cu el.

Erau însă în acea vreme, ca şi astăzi, mulţi călugări din Munte care se îndoiau de viaţa sfântă a lui Atanasie. Invidia şi înşelarea îi făcea să nu îl vadă cu ochi buni. După moartea sfântului, toţi aceia au văzut în ea un semn al pedepsei lui Dumnezeu. Cei ce aveau ochi, dar nu vedeau, au ajuns însă să vadă, după ceva vreme.

Astfel, la numai un an după înmormântarea sfântului, când părinţii din Marea Lavră pregăteau sărbătorirea hramului, închinat Născătoarei de Dumnezeu, aceasta li s-a arătat în vis şi le-a spus: "Anul acesta nu mă veţi mai sărbători pe mine, ci pe iubitul meu rob şi ucenic al Fiului meu, Atanasie." În acest fel s-a arătat tuturor sfinţenia cea mare a lui Atanasie.

În momentul în care patriarhul din Ierusalim a vrut să dezgroape Moaşte Sfântului Atanasie, spre a fi scoase la cinstire, în biserică, din mormânt său a ieşit foc. Aceasta s-a întâmplat din două motive. În primul rând, focul a ieşit pentru a arde necredinţa celor ce se îndoiseră de sfinţenia lui, iar în al doilea rând, din smerenia sfântului, care nici după moarte nu a vrut să fie sărutat şi preţuit, ci numai purtat în rugăciune.

Trecând prin pridvorul de la intrare, în biserica centrală a Marii Lavre, uşa cea mare a bisericii se deschide, lăsând pe creştin să păşească spre interior. La intrarea în biserică, creştinul simte un fior de nedescris. Miile de slujbe, de privegheri de toată noapte şi de Sfinte Liturghii îşi spun cuvântul. Tot locul este sfânt.

De o parte şi de alta a bisericii centrale se află două mici paraclise, având ziduri comune cu biserica cea mare. Paraclisul cel mic, din stânga navei centrale a bisericii celei mari, adăposteşte mormântul Sfântului Atanasie Athonitul.

Înaintea mormântului, nimeni nu mai rosteşte nici un cuvânt. Locul este minunat şi sfânt. Trupul sfântului stă zugrăvit peste lespedea de marmură ce acoperă groapa.

Lângă aceasta, toiagul de fier al sfântului stă şi astăzi în picioare. Cu acest toiag, sfântul a lovit stânca din care a ţâşnit apă, prin mijlocirea Maicii Domnului. Astăzi, acolo se află Izvorul Sfântului Atanasie.

Chipul sfântului, sculptat în marmură albă, parcă stă să vorbească, iar toiagul original, cu care sfântul a bătut în stâncă şi a izvorât apă, se atinge cu smerenie, spre a primi, conform tradiţiei, binecuvântarea acestui "prim stăpân" al Muntelui celui Sfânt. Părinţii îl îndeamnă pe creştin să ia binecuvântare de la "stareţ", atingând bastonul cel de fier.

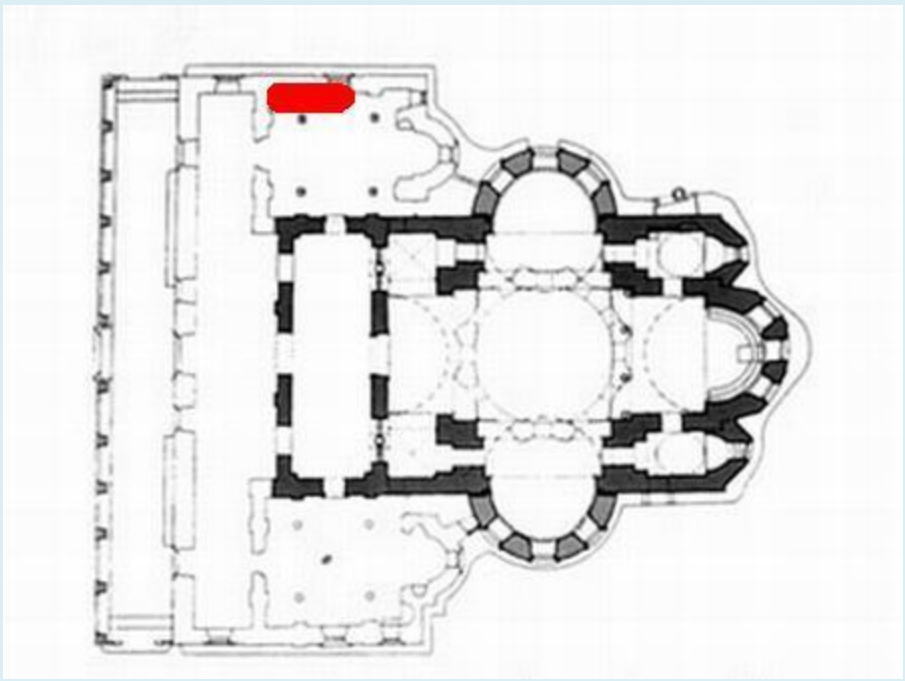

În momentul în care Marea Lavră a sărbătorit întoarcerea obştei ei la viaţa cenobitică, în ziua de 5 iulie 1981, după mai multe secole petrecute în idioritmie, din mormântul sfântului a ieşit un fel de mir, minunat mirositor, ca semn al bucuriei acestuia pentru cele întâmplate.

Troparul Sfântului cuvios Atanasie Athonitul: De viaţa ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti; cum cu trupul la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea slăvite, şi ai rănit cetele drăceşti. Pentru care, Atanasie, Hristos ţi-a răsplătit cu bogate daruri.

Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Condacul Sfântului Atanasie Athonitul: Ca spre un văzător al fiinţelor celor fără de trup şi ca spre un tâlcuitor cu adevărat, strigă către turma ta, de Dumnezeu grăitorule: Nu înceta a te ruga pentru robii tăi, ca să fie izbăviţi de ispite şi de primejdii cei ce îţi cântă: Bucură-te, Părinte Atanasie.

Pr. Silviu Cluci - Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul

Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul (Foto: pemptousia.gr)

Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul se află în Paraclisul Sfinţilor 40 de mucenici din Sevastia din partea de miazănoapte a katholikonului de la Marea Lavră. Alături de mormântul Sfântului Atanasie se află şi toiagul de metal cu care sfântul a despicat stânca la porunca Maicii Domnului, acolo unde astăzi se află Aghiasma cuviosului Atanasie.

Multe minuni se săvârşesc la mormântul sfântului. Se spune că în anul 1574 patriarhul Silvestru a încercat să deschidă mormântul, iar în clipa când a ridicat placa de pe mormânt au ieşit de acolo flăcări de foc. De atunci, mormântul Sfântului Atanasie a rămas neumblat.

Odată, un monah avea un diavol cumplit care-l făcea să se poarte nesocotit. Pentru a i se împotrivi acestuia, el se duse la mormântul sfântului şi se unse cu ulei din candela aflată acolo. Zăpăcit de către diavol, monahul vomita sânge în care se aflau

mici creaturi. Doar atunci scapă el de diavol, întorcându-se la chilie, bucurându-se şi dând slavă lui Dumnezeu. [1]

Un oarecare tânăr suferea din pricina a două mari necazuri: lepră şi sărăcie lucie. Pe lângă toate acestea, el era detestat de toţi cei ce erau neomenoşi şi nemiloşi. Prin urmare, nenorocitul se afla în primejdia de a muri de foame. Auzind de marile minuni ale Sfântului Atanasie, acesta s-a dus degrabă la acel doctor care nu cerea nici o răsplată. El se închină la mormânt şi-l rugă pe sfânt, vărsând lacrimi amare şi suspinând, să-l tămăduiască. Aşadar, bietul lepros luă untdelemn din candelă şi cu credinţă, se unse cu el pe trup. De îndată îşi recăpăta sănătatea. [2]

În anul 1982, când Marea Lavră a revenit la viaţa de obşte, la sărbătoarea Sfântului Atanasie, din mormântul sfântului a ieşit un fel de mir, frumos mirositor, ca semn al bucuriei acestuia pentru cele întâmplate.

---

[1] *Viețile celor care au zidit mănăstirile athonite, Editura Doxologia, p. 55*
[2] *Ibidem, p. 56*

Teodor Danalache - Izvorul Sfântului Atanasie Athonitul - Sfântul Munte

Izvorul Sfântului Atanasie este un loc minunat din Sfântul Munte Athos, mare har simţind cei ce se opresc la apa cea rece a sfântului, primită în dar de la Maica Domnului. Izvorul se află pe partea dreaptă a drumului ce duce de la Mănăstirea Caracalu la Mănăstirea Marea Lavră.

Marea Lavră este prima mare mănăstire zidită în Sfântul Munte Athos, fiind întemeiată în jurul anului 963, prin nevoinţa Sfântului Atanasie Athonitul din Trapezunt, cu ajutoare băneşti date de împăraţii bizantini Nichifor Focas (963-959) şi Ioan Tzimikes (969-973). Mănăstirea a fost închinată Bunei Vestiri, însă după adormirea Sfântului Atanasie, mănăstirea a luat drept hram Adormirea Cuviosului, care se prăznuieşte în data de 5 iulie. În această mănăstire a trăit cel mai cunoscut imnograf bizantin, Sfântul Ioan Cucuzel.

Sfântul Atanasie şi-a ales drept loc de nevoinţă cea mai sălbatică zonă a Sfântului Munte, anume capătul estic al acestuia. Aici, apa este mai puţină, plantele mai mici şi mai rare, iar pământul mai pietros şi mai arid. Descoperirea acestui izvor este o lucrare minunată a Maicii Domnului, ea fiind purtătoarea de grijă a călugărilor de Athos.

Izvorul Sfântului Atanasie Athonitul - Sfântul Munte Athos

Sfântul Atanasie Athonitul s-a născut în Trapezunt, din părinţi creştini. Rămas orfan la o vârstă fragedă, a fost crescut de un ofiţer. Pe când era copil, îşi conducea prietenii în pădure sau în apropierea unei peşteri şi juca rolul de egumen. Acest lucru a fost o prorocie, căci mai târziu avea să ajungă stareţ.

După ce şi-a desăvârşit educaţia, a intrat în monahism. La rugămintea lui Nichifor Focas (963-969), Sfântul Atanasie va ridica o biserică închinată Sfintei Fecioare Maria. Când participa la masă cu fraţii din mănăstire, îşi împărţea partea lui în aşa fel încât, fără ca cineva să îşi dea seama, el nu mânca mai nimic în afara anafurei împărţite după Sfânta Liturghie.

Plin de dumnezeiescul har, Athanasie s-a învrednicit de venirea la el a Născătoarei de Dumnezeu. Aceasta a scos în chip minunat apă dintr-o stâncă, şi i-a făgăduit că ea va fi întotdeauna Stareţa Lavrei. Pe locul cu pricina se află astăzi Izvorul Sfântului Atanasie, având zidită o micuţă biserică, un foişor cu minunată vedere spre mare şi o chilie.

În vremea Sfântului Atanasie Athonitul în mănăstirea Marea Lavră trăiau mai bine de două mii de călugări. Fiind mare sărăcie, o parte dintre călugări au început a părăsi mănăstirea. Printre ultimii călugări rămaşi în Lavra se număra şi Atanasie. Peste încă ceva vreme, pleca şi el spre Careia, îngrijorat din pricina lipsurilor băneşti şi alimentare.

Se povesteşte, din vechime, următoarea întâmplare, petrecută pe drumul spre Careia. Mergând sfântul spre Careia, în apropiere de Mănăstirea Morfono (din aceasta se mai păstrează doar ceva ruine şi o parte din turnul portului), el s-a întâlnit cu o femeie.

Văzând femeia, sfântul i-a spus:
- Ce-i cu tine, femeie, aici, pe munte?

Femeia i-a răspuns, zicând:
- Eu nu sunt o femeie oarecare, eu sunt Maica Domnului.

Sfântul nu a crezut minunii, alegând a pune această arătare pe seama diavolului, care de multe ori se arată în chip mincinos marilor nevoitori, spre a-i înşela şi a-i pierde.

Maica Domnului, privind la el, i-a spus:
- Ce ai în mână?

Sfântul a răspuns, zicând:
- Toiagul.

Toiagul sfântului era din fier masiv, el fiind astăzi păstrat în biserica centrală din Marea Lavră, înfipt lângă mormântul său. La gât, sfântul purta o cruce din fier, grea de trei kilograme, păstrată şi ea tot în biserica actuală a mănăstirii.

Spre a-i adeveri minunea şi a-l încredinţa de binecuvântarea ei, Maica Domului i-a spus sfântului să facă cruce peste piatră şi să lovească cu toiagul în stânca de lângă el.

În acel moment, din acea stâncă a ţâşnit apă curată, dulce şi rece. Până astăzi, locul este cunoscut sub denumirea de "Izvorul Sfântului Atanasie", iar apa ce curge din el se numeşte "Aghiasma Sfântului Atanasie".

Maica Domnului a zis Sfântului Atanasie:
- Eu sunt econoama mănăstirii, eu vă port de grijă.

Umilindu-se sfântul, ceru binecuvântare Maicii Domnului şi se întoarse la mănăstire.

Întors la mănăstire, Maica Domnului l-a întâmpinat lângă chiliile cele vechi, arătându-i să intre în pivniţa cea mare a mănăstirii. Coborând treptele pivniţei, sfântul găsi vasele şi lăzile pline cu alimente: măsline, brânză, ulei şi cereale.

Trecerea sa la cele veşnice i-a fost descoperită de Dumnezeu Sfântului Atanasie. Înainte de a inspecta lucrările de extindere a bisericii din Marea Lavră, Sfântul Atanasie şi-a îmbrăcat hainele de sărbătoare. În momentul în care urca pe schele, se prăbuşeşte cupola bisericii atât peste Sfântul Atanasie, cât şi peste ceilalţi fraţi care lucrau la zidurile bisericii.

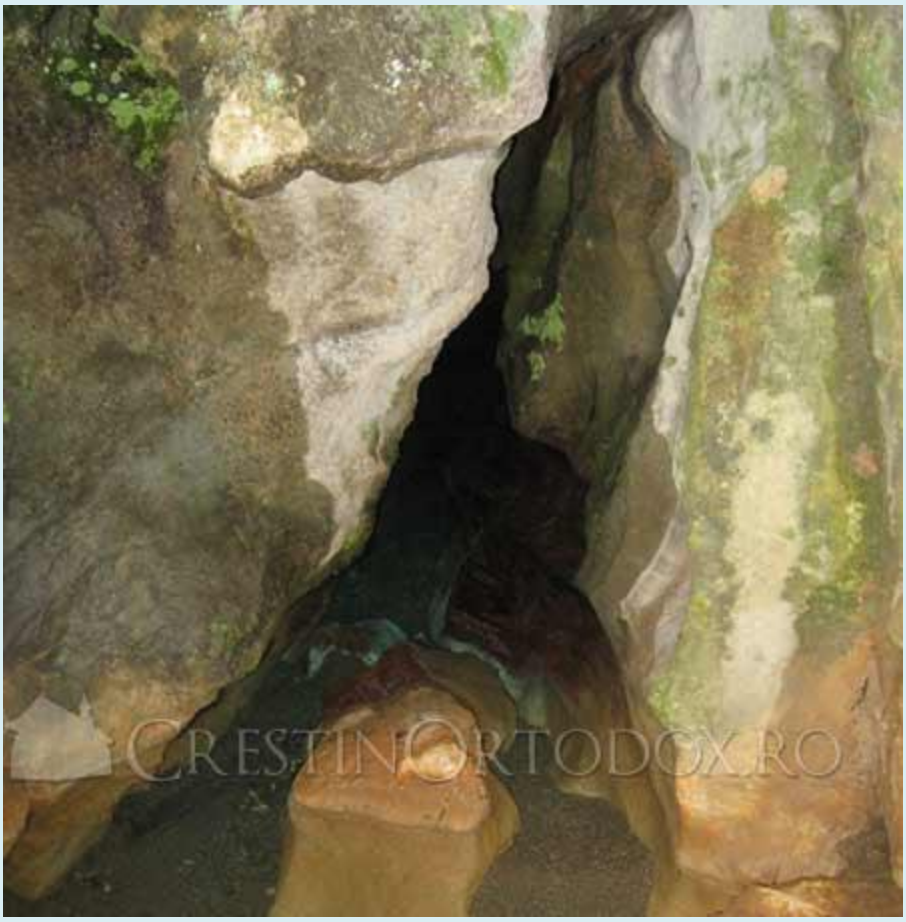

Deşi cupola a căzut peste el, trupul său a rămas nevătămat, neavând decât o rană la picior. Din această rană a curs atunci sânge, care a fost luat de fraţi cu grabă şi cu care s-au făcut multe vindecări.

După trecerea sa la cele veşnice, Sfântul Atanasie s-a înfăţişat de mai multe ori înaintea fraţilor lui, uneori ca să-i mângâie şi să-i întărească, iar alteori ca să-i certe.

Sfântul Atanasie Athonitul - Minunea izvorului creat de Maica Domnului

Sfântul Atanasie Athonitul s-a născut în Trapezunt, din părinţi creştini. Rămas orfan la o vârstă fragedă, a fost crescut de un ofiţer. Pe când era copil, îşi conducea prietenii în pădure sau în apropierea unei peşteri şi juca rolul de egumen. Acest lucru a fost o prorocie, căci mai târziu avea să ajungă stareţ.

După ce şi-a desăvârşit educaţia, a intrat în monahism. La rugămintea lui Nichifor Focas (963-969), Sfântul Atanasie va ridica o biserică închinată Sfintei Fecioare Maria.

Când participă la masă cu fraţii din mănăstire, îşi împărţea partea lui în aşa fel încât, fără ca cineva să îşi dea seama, el nu mânca mai nimic în afara anafurei împărţite după Sfânta Liturghie.

Plin de dumnezeiescul har, Athanasie s-a învrednicit de venirea la el a Născătoarei de Dumnezeu. Aceasta a scos în chip minunat apă dintr-o stâncă, şi i-a făgăduit că ea va fi întotdeauna Stareţa Lavrei.

Pe locul cu pricina se află astăzi Izvorul Sfântului Atanasie, având zidită o micuţă biserică, un foişor cu minunată vedere spre mare şi o chilie.

În vremea Sfântului Atanasie Athonitul în mănăstirea Marea Lavră trăiau mai bine de două mii de călugări. Fiind mare sărăcie, o parte dintre călugări au început a părăsi mănăstirea. Printre ultimii călugări rămaşi în Lavra se număra şi Atanasie. Peste încă ceva vreme, pleca şi el spre Careia, îngrijorat din pricina lipsurilor băneşti şi alimentare.

Se povesteşte, din vechime, următoarea întâmplare, petrecută pe drumul spre Careia. Mergând sfântul spre Careia, în apropiere de Mănăstirea Morfono (din aceasta se mai păstrează doar ceva ruine şi o parte din turnul portului), el s-a întâlnit cu o femeie.

Văzând femeia, sfântul i-a spus:
– Ce-i cu tine, femeie, aici, pe munte?

Femeia i-a răspuns, zicând:
– Eu nu sunt o femeie oarecare, eu sunt Maica Domnului.

Sfântul nu a crezut minunii, alegând a pune această arătare pe seama diavolului, care de multe ori se arată în chip mincinos marilor nevoitori, spre a-i înşela şi a-i pierde.

Maica Domnului, privind la el, i-a spus:
– Ce ai în mână?

Sfântul a răspuns, zicând:
– Toiagul.

Toiagul sfântului era din fier masiv, el fiind astăzi păstrat în biserica centrală din Marea Lavră, înfipt lângă mormântul său. La gât, sfântul purta o cruce din fier, grea de trei kilograme, păstrată şi ea tot în biserica actuală a mănăstirii.

Spre a-i adeveri minunea şi a-l încredinţa de binecuvântarea ei, Maica Domului i-a spus sfântului să facă cruce peste piatră şi să lovească cu toiagul în stânca de lângă el. În acel moment, din acea stâncă a ţâşnit apă curată, dulce şi rece.

Până astăzi, locul este cunoscut sub denumirea de “Izvorul Sfântului Atanasie”, iar apa ce curge din el se numeşte “Aghiasma Sfântului Atanasie”.

Maica Domnului a zis Sfântului Atanasie:
- Eu sunt econoama mănăstirii, eu vă port de grijă.

Umilindu-se sfântul, ceru binecuvântare Maicii Domnului şi se întoarse la mănăstire.

Întors la mănăstire, Maica Domnului l-a întâmpinat lângă chiliile cele vechi, arătându-i să intre în pivniţa cea mare a mănăstirii. Coborând treptele pivniţei, sfântul găsi vasele şi lăzile pline cu alimente: măsline, brânză, ulei şi cereale.

Pr. Silviu Cluci - Paraclisul „Sfântul Atanasie Athonitul” - Marea Lavră, Athos

Vechea egumenie, cu Paraclisul Sfântului Atanasie (Foto: pr. Silviu Cluci)

În partea stângă a bisericii mari se află vechea egumenie, cu Paraclisul Sfântului Atanasie. Aici se păstrează toiegele de fier ale sfântului şi tot aici se săvârşesc tunderile în monahism.

De toiagul de fier al Sfântului Atanasie se leagă o minune a Maicii Domnului. Odată, proviziile de alimente ale Marii Lavre se sfârşiseră, iar Sfântul Atanasie era abătut şi descurajat de faptul că nu mai avea ce să le dea să mănânce monahilor şi constructorilor de la lavră. Pornind spre Kareia, în faţa lui s-a arătat o femeie plină de măreţie. Aceasta i-a spus să se întoarcă din drum, promiţându-i că va găsi hambarele lavrei pline de grâne şi ulei. Apoi, ca să fie încredinţat de justeţea vorbelor ei, i-a mai spus să lovească cu toiagul de metal în stâncă. Acolo unde a lovit piatra, a izvorât o apă limpede şi cristalină. După aceasta, femeia s-a făcut nevăzută. Sfântul a înţeles că femeia care i se arătase era Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Reîntors la Marea Lavră, Atanasie a găsit hambarele pline, după făgăduinţa Maicii Domnului.

Pr. Silviu Cluci - Chiparosul Sfântului Atanasie Athonitul

Chiparosul Sfântului Atanasie Athonitul (Foto: Silviu Cluci)

Se povestește că, într-un timp, pe când Sfântul Atanasie se afla la rugăciune, a văzut o mulțime de diavoli, care se înarmau împotriva călugărilor, zicând: „Mult rău ne-a făcut acest Atanasie, venind în acest loc pustiu, care era al nostru, și adunând sute de călugări care ne ard cu rugăciunea! Hai să năvălim asupra lor și să-i izgonim”. Atunci, Sfântul Atanasie și-a luat bastonul, care era din fier, și a început să-i lovească, gonindu-i din mănăstire.

Pe când îi izgonea și mai rămăseseră o parte din ei, ce se urcaseră în chiparoșii mănăstirii, s-a auzit vocea Maicii Domnului care a zis:
- Ce faci, Atanasie?

- Alung spurcăciunile acestea, care nu lasă călugării în pace, a răspuns sfântul.

- Lasă-i, căci aceștia sunt mântuirea voastră, căci fără ei a-ți cădea în trândăvie; dar așa, cu cât veți fi războiți mai tare, cu atât veți lupta și voi mai mult, încununându-vă.

Și așa au mai rămas în Lavră diavolii care se cățăraseră în chiparoși. De la această minune se păstrează o vorbă în Lavră: atunci când iese vreo ispită, auzi pe câte un călugăr zicând: „Iarăși au coborât cei din chiparoși”.

Pr. Silviu Cluci - Arsanaua Mandraki a Mănăstirii Marea Lavră - Athos

Arsanaua Mandraki a Mănăstirii Marea Lavră - Athos

Întors în Sfântul Munte, după împăcarea cu Nichifor Focas, Sfântul Atanasie Athonitul a început a zidi arsanaua Lavrei - numită până astăzi Mandraki.

Pe când lucra cu argaţii în port, un lemn mare a căzut din întâmplare peste picioarele cuviosului stareţ, încât trei ani a trebuit să zacă la pat - răstimp în care mai mult s-a ocupat de viaţa duhovnicească a fraţilor şi de copiatul sfintelor cărţi.

Arsanaua dispune de un zid de fortificație cu creneluri. În interiorul turnului se află un paraclis închinat Sfântului Grigorie Luminătorul.

(Foto) Mănăstirea Marea Lavră - cea dintâi mănăstire athonită

foto: Pr. Silviu Cluci

Marea Lavră este cea dintâi mănăstire cu viaţă de obşte din Sfântul Munte. A fost zidită de Sfântul Atanasie Athonitul în anul 963, cu ajutorul împăraţilor bizantini Nichifor Focas (963-969) şi Ioan Tsimiskes (969-976).

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ΑΙΟΝ
ΚΟΧΩΝΕ<ΟΥ
ΣΠΗΛ
© doxologia.ro

(Foto) Popas duhovnicesc la bisericuţa clădită într-o zi de către Sfântul Atanasie Athonitul

Bisericuţa cu o istorie neobişnuită se găseşte pe poteca ce urcă de la Marea Lavră către Schitul Românesc Prodromu.

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

(Foto) Aghiasma Sfântului Atanasie Athonitul

foto: Pr. Silviu Cluci

Aghiasma Sfântului Atanasie Athonitul se află la o distanţă de aproximativ două ore pe drumul ce porneşte de la Marea Lavră, în apropierea mării, în mijlocul unei zone sălbatice şi bogat împădurite. Pe locul unde Preasfânta Născătoare de Dumnezeu i s-a arătat Sfântului Atanasie a fost înălţată o bisericuţă.

ΑΓΙΑΣΜΑ
ΑΓΙΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ΑΓΙΑΣΜΑ
ΑΓΙΟΥ ΑΒΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΒΟΥΛΙΤΟΥ
© doxologia.ro

© doxologia.ro

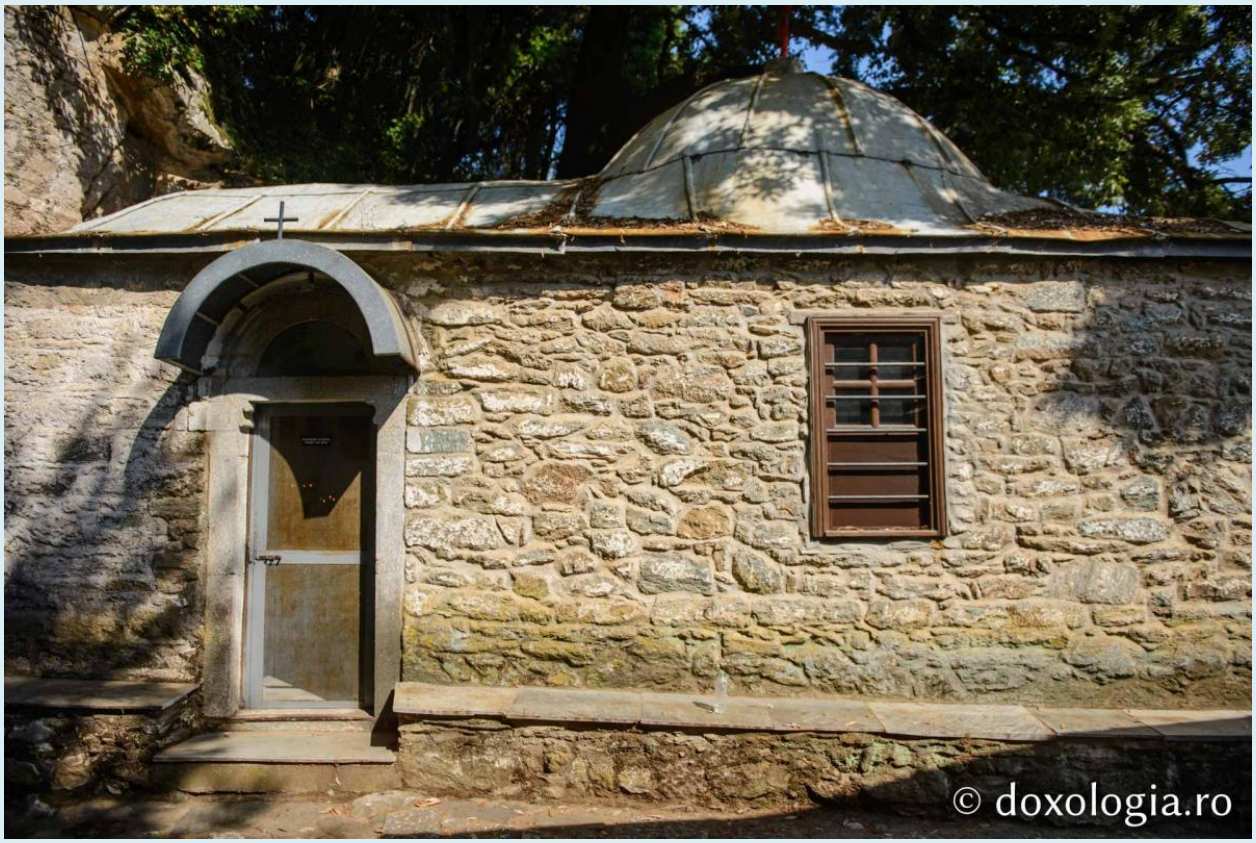
© doxologia.ro

© doxologia.ro

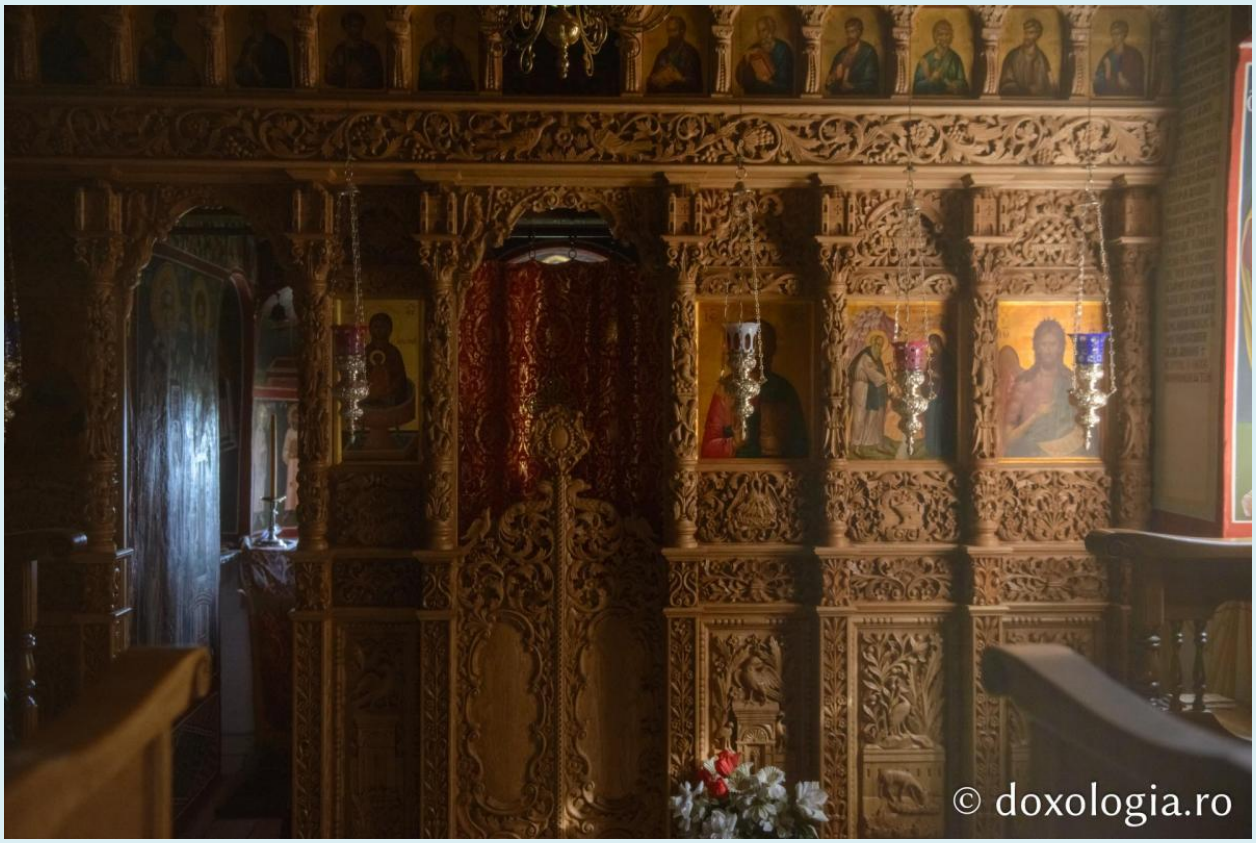
© doxologia.ro

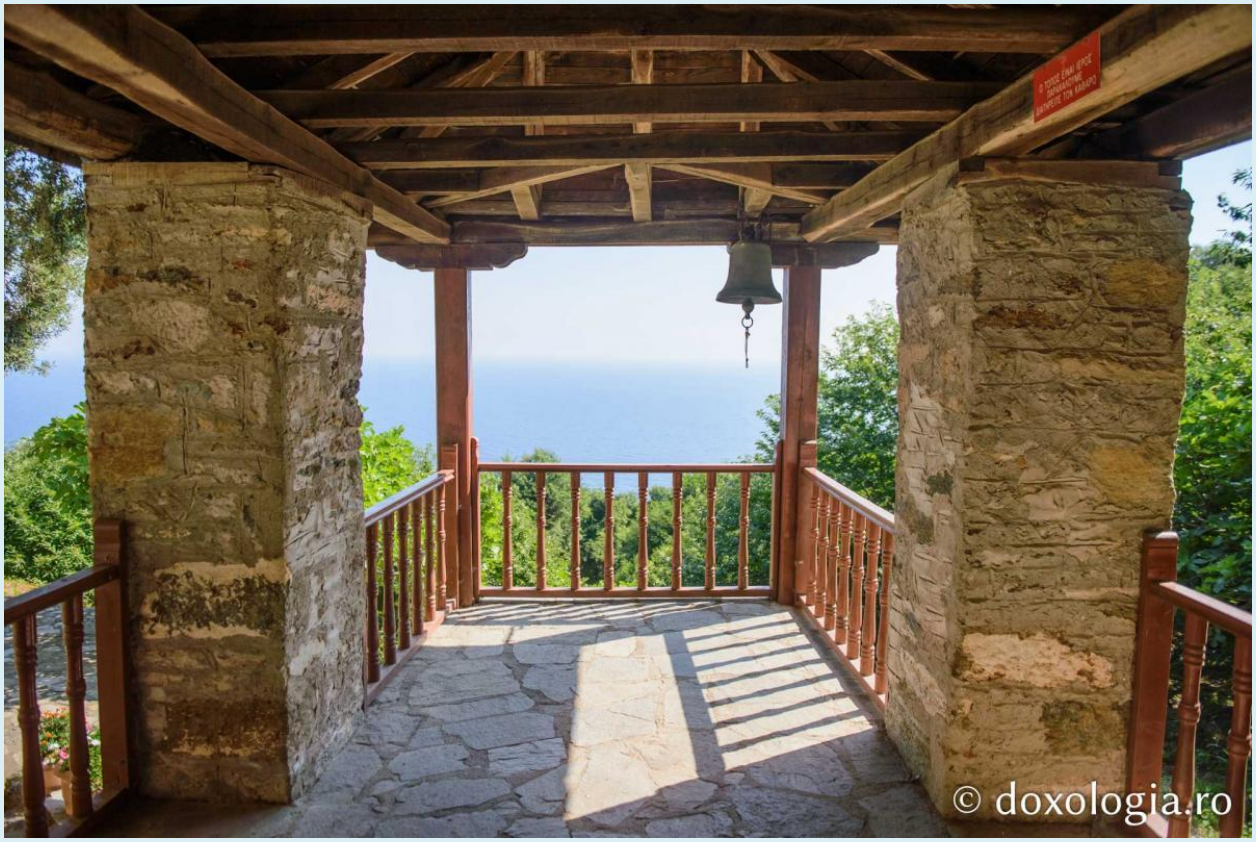
© doxologia.ro

© doxologia.ro

Pr. Silviu Cluci - Coliba „Sfântul Atanasie Athonitul” - Iovaniţa, Athos

Primele informaţii cu privire la această colibă se găsesc într-un act de proprietate al Chiliei Marouda.

După moartea lui Dionisie (1836), noul stareț Constantios, Gherasim monahul și Constantios cel mic au plătit 1000 de groși pentru emiterea acestui titlu de proprietate a Chiliei. În document, împreună cu înregistrarea completă a Chiliei, este menționat și Metocul din zona Iovanița, cu 135 de măslini.

În anul 1909, ieromonahul Teodosie, stareț al Chiliei Marouda între anii 1865-1925, a construit casa cu două etaje de la Iovanița.

Paraclisul colibei a fost închinat Sfântului Atanasie Athonitul, ctitorul Marii Lavre.

Astăzi, Coliba Sfântului Atanasie Athonitul este în continuare sub conducerea și îngrijirea Chiliei Maruda.

Teodor Danalache - Icoana Maicii Domnului Oikonomissa de la Marea Lavră - Econoama

Icoana Maicii Domnului numită "Oikonomissa", adică "Econoama" sau "Chivernisitoarea", este una dintre icoanele făcătoare de minuni păstrate în Mănăstirea Marea Lavră, în Sfântul Munte Athos. Icoana datează încă din vremea Sfântului Atanasie Athonitul, ctitorul mănăstirii, ea fiind legată chiar de o întâmplare din viaţa sfântului. Icoana este prăznuită în data de 22 iunie.

Marea Lavră este prima mare mănăstire zidită în Sfântul Muntele Athos, fiind întemeiată în jurul anului 963, prin nevoinţa Sfântului Atanasie Athonitul din Trapezunt, cu ajutoare băneşti date de împăraţii bizantini Nichifor Focas (963-959) şi Ioan Tzimikes (969-973). Mănăstirea a fost închinată Bunei Vestiri, însă după adormirea Sfântului Atanasie, mănăstirea a luat drept hram Adormirea Cuviosului, care se prăznuieşte în data de 5 iulie.

În această mănăstire a trăit cel mai cunoscut imnograf bizantin, Sfântul Ioan Cucuzel.

Dintre domnitorii români, ctitori ai acestei mănăstiri, îi amintim pe următorii: Vladislav Vintilă I, Neagoe Basarab, Vladislav al III-lea, Vlad Vintilă, Petru Şchiopul, Alexandru cel rău, Ieremia Movilă, Gavriil Movilă, Grigore Ghica, Şerban Cantacuzino şi Constantin Brâncoveanu.

Biserica centrală este îmbrăcată cu minunatele fresce realizate de renumitul pictor Manuil Panselinos, iar trapeza este îmbrăcată cu pictură în frescă realizată în parte şi de meşterul Teofan Cretanul.

Mănăstirea Marea Lavră adăposteşte mai multe icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului, dimpreună cu mulţime de Sfinte Moaşte.

Icoana Maicii Domnului "Econoama" de la Marea Lavră - Oikonomissa

Icoana Maicii Domnului numită "Econoama" sau "Ocrotitoarea" datează încă din vremea Sfântului Atanasie Athonitul. Această icoană a fost pictată spre a aminti de întemeierea Mănăstirii Marea Lavră şi de purtarea de grijă a Maicii Domnului.

În vremea Sfântului Atanasie Athonitul în mănăstire trăiau mai bine de două mii de călugări. Fiind mare sărăcie, o parte dintre călugări au început a părăsi mănăstirea. Printre ultimii călugări rămaşi în Lavră se număra şi Atanasie. Peste încă ceva vreme, pleca şi el spre Careia, îngrijorat din pricina lipsurilor băneşti şi alimentare.

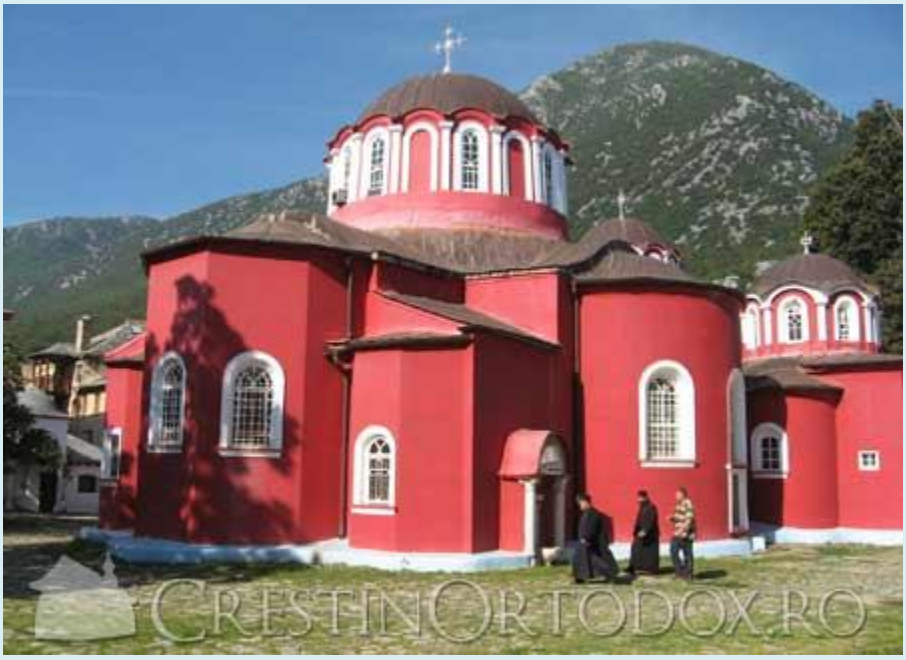

Se povesteşte, din vechime, următoarea întâmplare, petrecută pe drumul spre Careia. Mergând sfântul spre Careia, în apropiere de Mănăstirea Morfono (din aceasta se mai păstrează doar ceva ruine şi o parte din turnul portului), el s-a întâlnit cu o femeie.

Văzând femeia, sfântul i-a spus:
- Ce-i cu tine, femeie, aici, pe munte?

Femeia i-a răspuns, zicând:
- Eu nu sunt o femeie oarecare, eu sunt Maica Domnului.

Sfântul nu a crezut minunii, alegând a pune această arătare pe seama diavolului, care de multe ori se arăta în chip mincinos marilor nevoitori, spre a-i înşela şi a-i pierde.

Maica Domnului, privind la el, i-a spus:
- Ce ai în mână?

Sfântul a răspuns, zicând:
- Toiagul.

Toiagul sfântului era din fier masiv, el fiind astăzi păstrat în biserica centrală din Marea Lavră, înfipt lângă mormântul său. La gât, sfântul purta o cruce din fier, grea de trei kilograme, păstrată şi ea tot în biserica actuală a mănăstirii.

Spre a-i adeveri minunea şi a-l încredinţa de binecuvântarea ei, Maica Domului i-a spus sfântului să facă cruce peste piatră şi să lovească cu toiagul în stânca de lângă el. În acel moment, din acea stâncă a ţâşnit apă curată, dulce şi rece. Până astăzi, locul este cunoscut sub denumirea de "Izvorul Sfântului Atanasie", iar apa ce curge din el se numeşte "Aghiasma Sfântului Atanasie".

Maica Domnului a zis Sfântului Atanasie:
- Eu sunt econoama mănăstirii, eu vă port de grijă.

Umilindu-se sfântul, ceru binecuvântare Maicii Domnului şi se întoarse la mănăstire.

Întors la mănăstire, Maica Domnului l-a întâmpinat lângă chiliile cele vechi, arătându-i să intre în pivniţa cea mare a mănăstirii. Coborând treptele pivniţei, sfântul găsi vasele şi lăzile pline cu alimente: măsline, brânză, ulei şi cereale.

La ceva vreme după minunata întâmplare, icoana Maicii Domnului a fost zugrăvită pe lemn şi aşezată în biserica mănăstirii, spre veşnica amintire a binecuvântării ei.

Maica Domnului este înfăţişată stând pe tron, cu Pruncul în braţe, iar de o parte şi de alta, doi sfinţi: Sfântul Mihail al Sinadelor, în dreapta şi Sfântul Atanasie Athonitul, în stânga.

Această icoană se află aşezată astăzi în curtea mănăstrii, între cele două biserici, într-un frumos baldachin de piatră.

Se mai spune, tot din bătrâni, că Sfântul se ruga Maicii Domnului pentru ajutorare în cele privind hrana călugărilor din mănăstire când, din icoană, Maica Domnului i-a răspuns, zicând: "Nu te întrista, Atanasie, că de acum eu voi fi economul acestei mănăstiri." De atunci şi până în zilele noastre, Mănăstirea Marea Lavră nu are alt econom decât pe Maica Domnului.

Ctitorul acesteia, Sfântul Atanasie Athonitul, a primit astfel, de la Maica Domnului, făgăduinţa de a purta de grijă mănăstirii pentru totdeauna, niciodată lipsindu-i cele materiale sau duhovniceşti. Numele dat cu această ocazie Maicii Domnului, şi anume “Oikonomissa", adică "Ocrotitoarea", a rămas până în zilele noastre. Purtătoarea de grijă - “oikonomissa" - nu şi-a încălcat niciodată făgăduinţa dată.

A doua icoană a Maicii Domnului Econoama, numită tot "Oikonomissa", a fost zugrăvita şi ea, tot în legătură cu aceste minunate minuni.

Maica Domnului stă aşezată pe tron, cu Pruncul în braţe, iar de o parte şi de alta stau, în rugăciune, sfinţii cei ce s-au rugat Maicii Domnului pentru binele mănăstirii, de-a lungul vremii.

Icoana Maicii Domnului Oikonomissa, care înfăţişează un total de 14 personaje, toate având legătură cu mănăstirea, se află aşezată pe un baldachin de lemn, în partea stângă a intrării principale în biserica centrală a Mănăstirii Marea Lavră.

Datorită acestei făgăduinţe, funcţia de "iconom" nu a mai fost dată în această mănăstire. Călugărul care se ocupă cu rânduirea şi gestionarea celor materiale ale mănăstirii poartă numele de "para-iconom", adică ucenic al Ocrotitoarei.

Pentru noi, românii, icoana are o valoare de simbol, deoarece, printre odoarele cu care a fost împodobită icoana de-a lungul zecilor de ani, se află şi o cruce cu colan, pe care a lăsat-o cândva, în scurta lui vizită în Muntele Sfânt, patriarhul de atunci al României, Justinian Marina.

Mă bucur că aceste daruri mai noi, venite din partea credincioşilor grăbiţi prin Sfântul Munte, reînnoadă fericit legăturile vechi ale clericilor români cu Marea Lavră.

Icoanele făcătoare de minuni ale Marii Lavre

Maica Domnului Koukouzelitsa

Cea mai vestită icoană a Marii Lavre este fără îndoială cea a Maicii Domnului „Cucuzeliţa”, numită aşa după celebrul cântăreţ psaltic Ioan Cucuzel.

Acest sfânt era de obârşie din Dirrachia (Bulgaria) şi a rămas orfan de mic copil. Ajuns la şcoala de cântăreţi de la curtea împăratului Ioan Comnenos (1118-1143), a fost numit de către acesta cântăreţ principal pentru vocea sa încântătoare.

Supranumele şi-l are de la o întâmplare în care a fost întrebat ce a mâncat la cină, iar el a răspuns „fasole şi mazăre”, adică koukouzelis şi aşa i-a rămas porecla.

Neplăcându-i luxul de la curtea Bizanţului, a fugit în Athos, la Marea Lavră, unde, nespunând cine este, a primit ascultare să păzească turma de ţapi a mănăstirii. Animalele devenind tot mai slabe, egumenul a poruncit unui frate să urmărească turma ca să găsească o explicaţie acestui fenomen. Aflat la câmp, Ioan se apuca de cântat, iar ţapii îl ascultau ca vrăjiţi, uitând să mai mănânce! Aflând acestea stareţul i-a schimbat ascultarea şi astfel Ioan a devenit cântăreţ la strană.

După ce i-a cântat acatistul Maicii Domnului lângă icoană, Ioan, fiind ostenit după o priveghere, a aţipit într-o strană. Maica Domnului a venit la el şi, dându-i un ban de aur, i-a spus: Bucură-te şi tu Ioane şi nu te opri din cântat că nici eu nu te voi uita pentru asta! Deşteptându-se brusc, Ioan a găsit talerul de aur în palma sa şi a

rămas încredinţat de cele ce trăise lângă icoană, care de atunci s-a numit Cucuzeliţa şi care a făcut nenumărate minuni de-a lungul vremilor.

Maica Domnului i-a mai tămăduit, spre apusul vieţii Sfântului Ioan Cucuzel şi un picior cangrenat.

Ioan Cucuzel a fost îngropat în biserica Arhanghelilor (ctitorită de el), dar a rămas nemuritor ca patron spiritual al tuturor cântăreţilor de muzică bizantină.

Maica Domnului Iconomitsa

O altă icoană făcătoare de minuni este cea a Maicii Domnului numită „Iconoama”, pentru că, fiind mâhnit odată Sfântul Athanasie din cauza lipsurilor din mănăstire, i-a grăit acestuia din icoană şi zicându-i: Nu te mai întrista Athanasie, pentru că de acum eu voi fi iconomul acestei mănăstiri!

Şi de atunci în toate actele a fost trecută Maica Domnului pe funcţia de iconom al Marii Lavre, iar ea cu adevărat a purtat de grijă şi acestei mănăstiri.

Maica Domnului Portaitissa

Icoana de la poarta mănăstirii numită din această cauză „Portăriţa” (Portaitissa) a fost de multe ori păzitoarea Marii Lavre.

Odată, pe când turcii au intrat în Athos ca să caute greci refugiaţi aici după înfrângerea Eteriei din 1821, un musulman a tras câteva gloanţe în icoana Maicii Domnului, iar al treilea a ricoşat în necredincios omorându-l. Văzând întâmplarea, ceilalţi au lăsat mănăstirea în pace.

George Crasnean

Notă: Imaginile aparţin autorului, căruia-i mulţumim.

Pr. Silviu Cluci - Icoana Maicii Domnului „Iconomissa” de la Marea Lavră

Icoana Maicii Domnului „Iconomissa”

Icoana datează încă din vremea Sfântului Atanasie Athonitul, ctitorul mănăstirii, ea fiind legată de minunea izvorârii apei din stâncă. După porunca lăsată de Prea-Sfânta Născătoare de Dumnezeu în urma minunii, mănăstirea Marea Lavră nu are iconom şi nici administrator, ci doar ajutor de iconom.

După ce se întâmplase minunea, lavrioţii au aşezat pe un tron o icoană a Sfintei Fecioare, cunoscută sub numele de „Iconomissa”, sau „Iconoma”, ţinându-L în braţe pe Pruncul ei Cel mai înainte de toţi vecii, iar în dreapta tronului se află o icoană a Sfântului Athanasie.

Pe locul unde PreaSfânta Născătoare de Dumnezeu i s-a arătat Sfântului Athanasie Athonitul, a fost înălţată o bisericuţă. O copie fidelă a icoanei denumite „Iconomissa” se află înlăuntrul sfântului lăcaş, deasupra căreia arde o candelă nestinsă.

„Economissa” (Chivernisitoarea casei), de la Mănăstirea Marea Lavră

СВ ПРП
АѲАНАСИЙ АФѠНСКИЙ
СВ ПРП
МИХАИЛЪ ЕП СИНАДСКИЙ
ДОМОСТРОИТЕЛЬНИЦА

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΣΣΑ

ЭКОНО
ΜΡ ΘΥ
МИССА
ПРЕП.
АФАНА
СИЙ
АФОН.
СВЯТ.
МИХАИЛ
СИНАД.
Ο Ν
СВ. ГОРА АФОН ΧΒΙΒ

Icoane

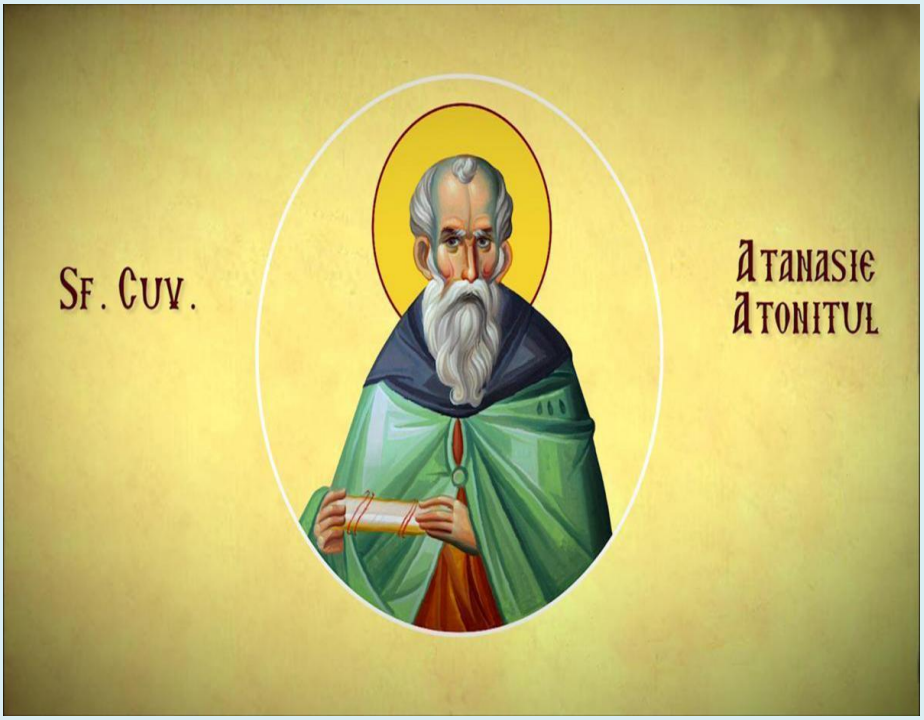

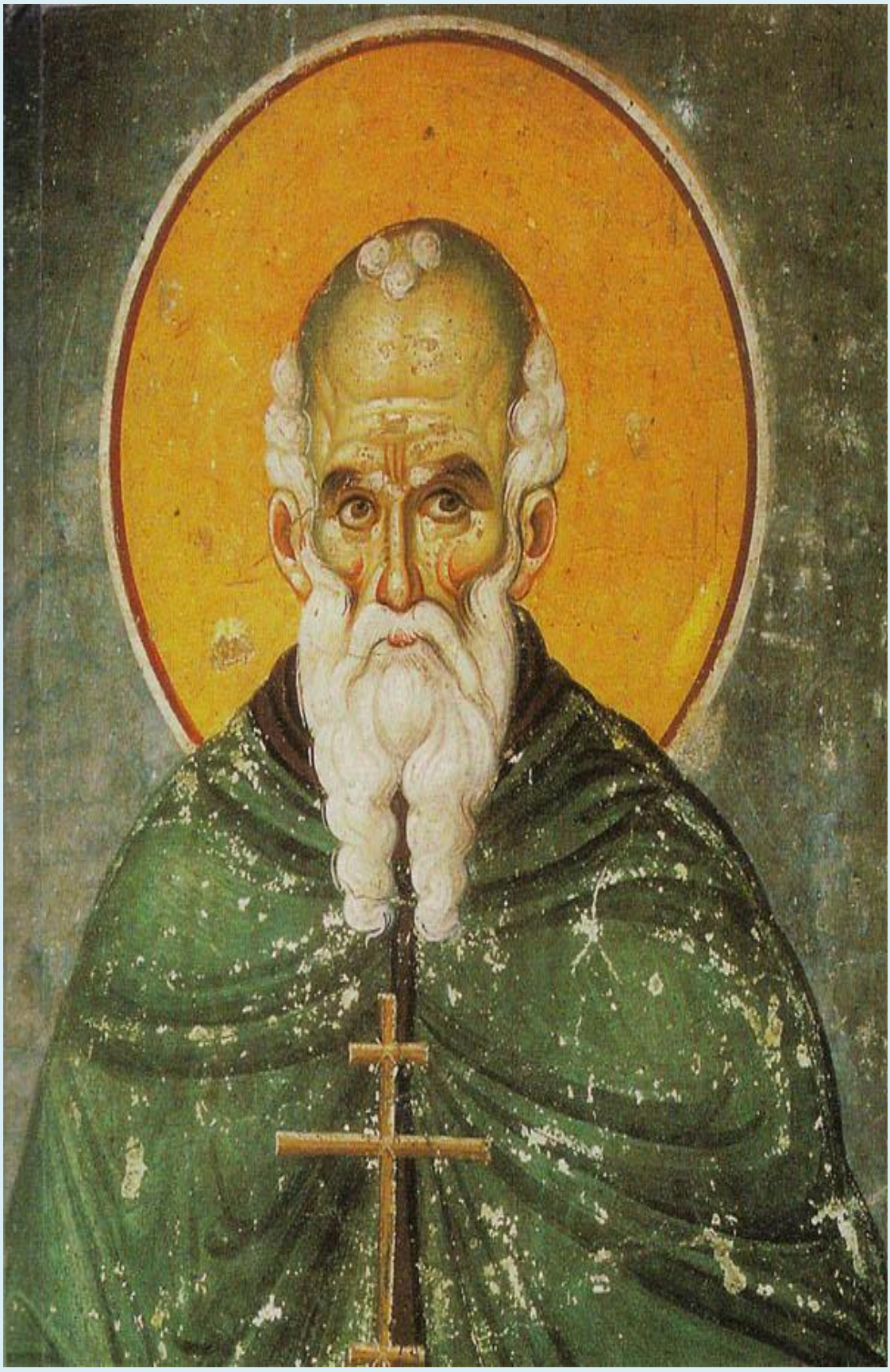

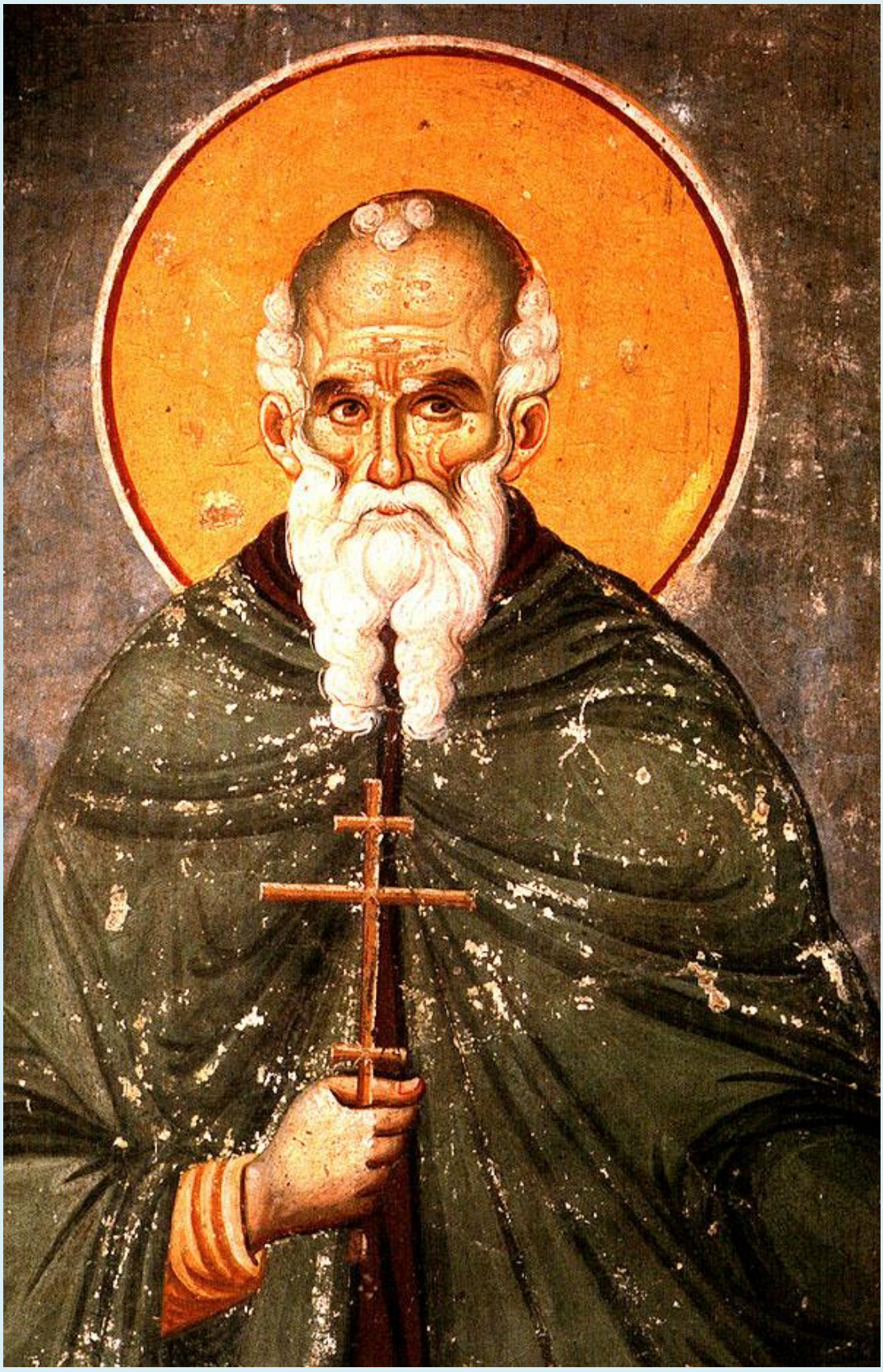

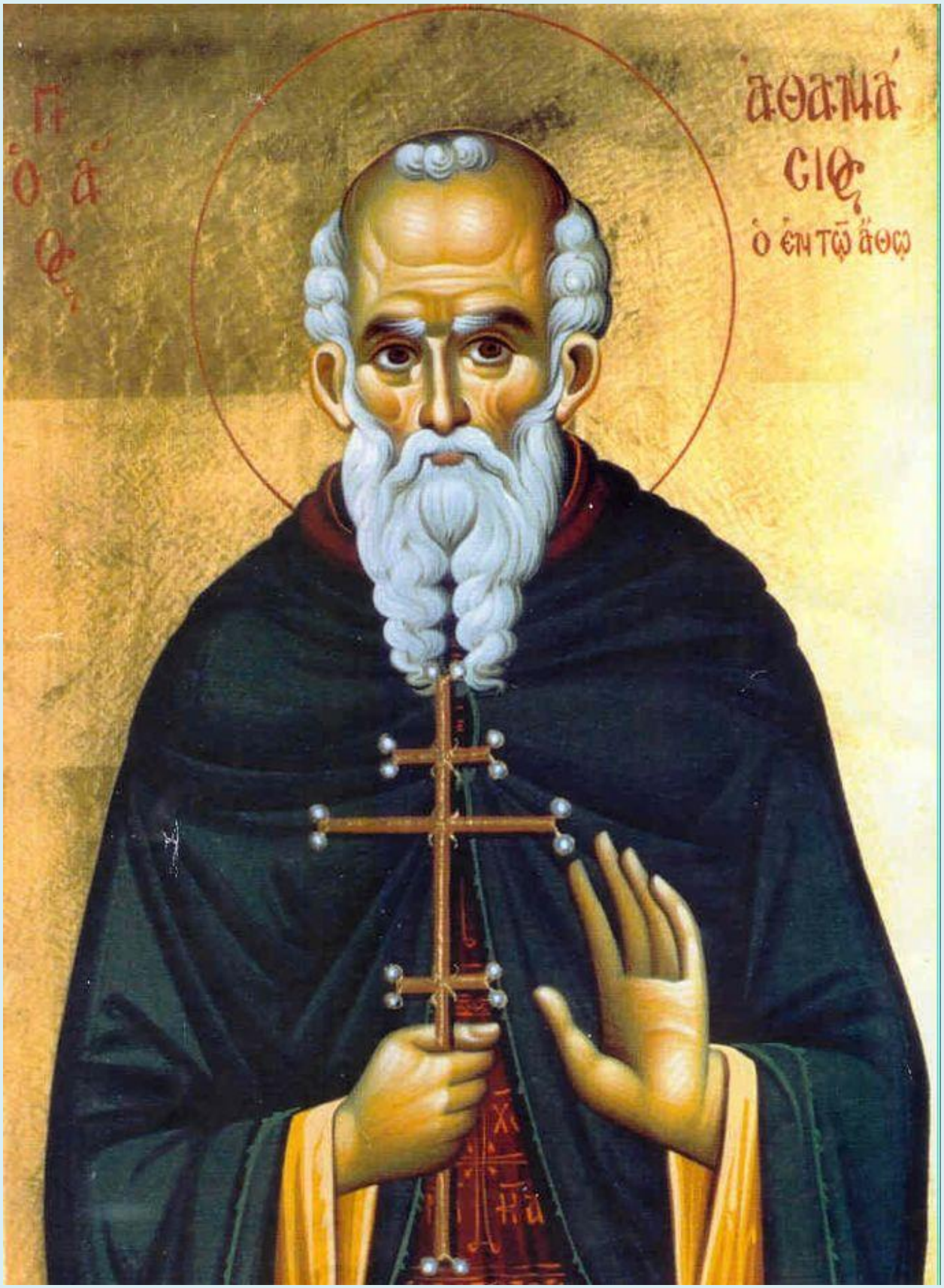
ΠΕ
Ὁ Ἅ
ΘΕ
ἀθανά
σιος
ὁ ἐν τῷ ἄθῳ

all-art.do.am

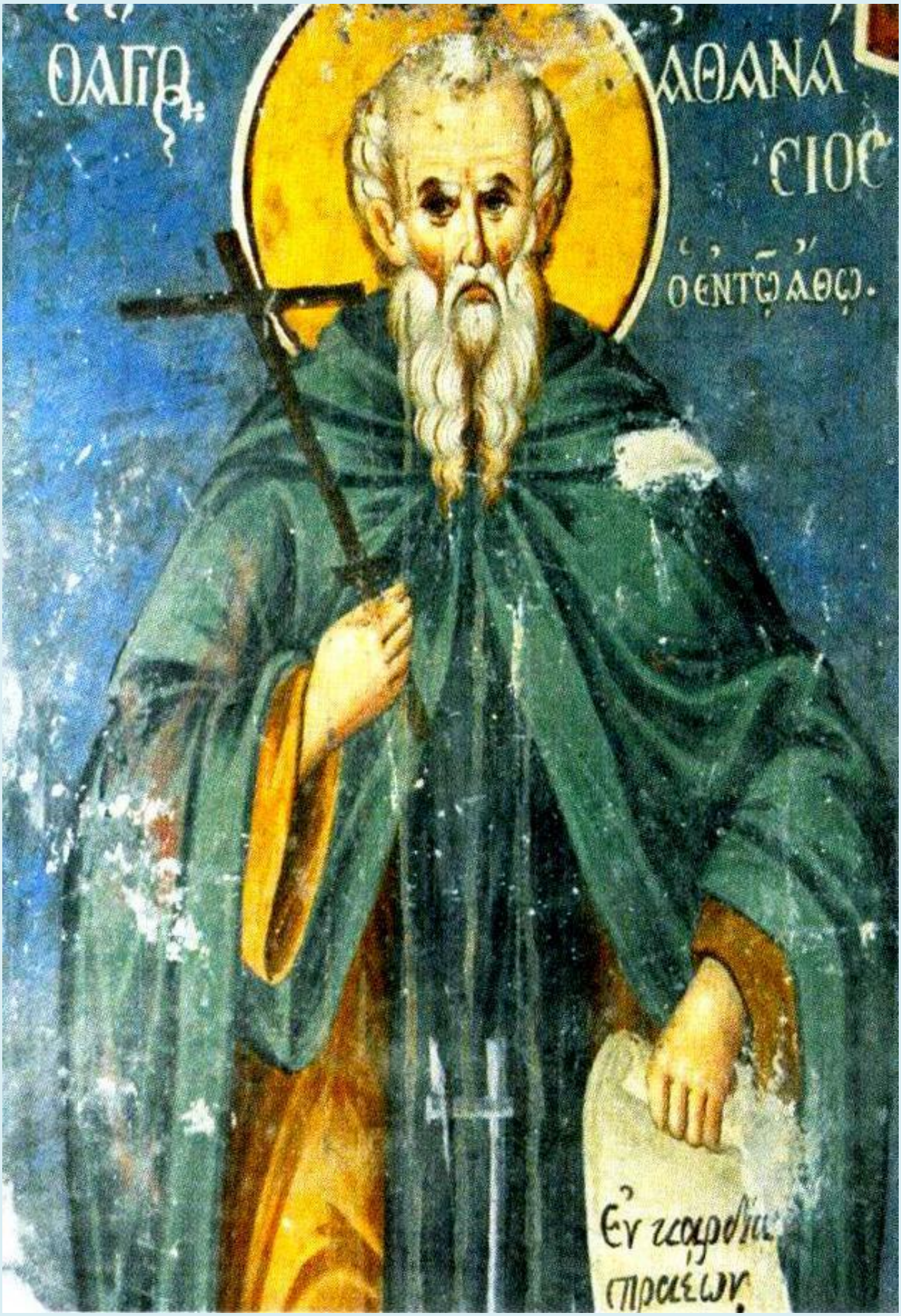
ΟΣΙΟΣ
ΑΘΑΝΑ
ΟΣΙΟΣ
ΟΣΙΟΣ ΑΘΩ.

ΑΘΑΝΑ
CIO·
ΟΑΘΩ
ΝΙΤΗ·

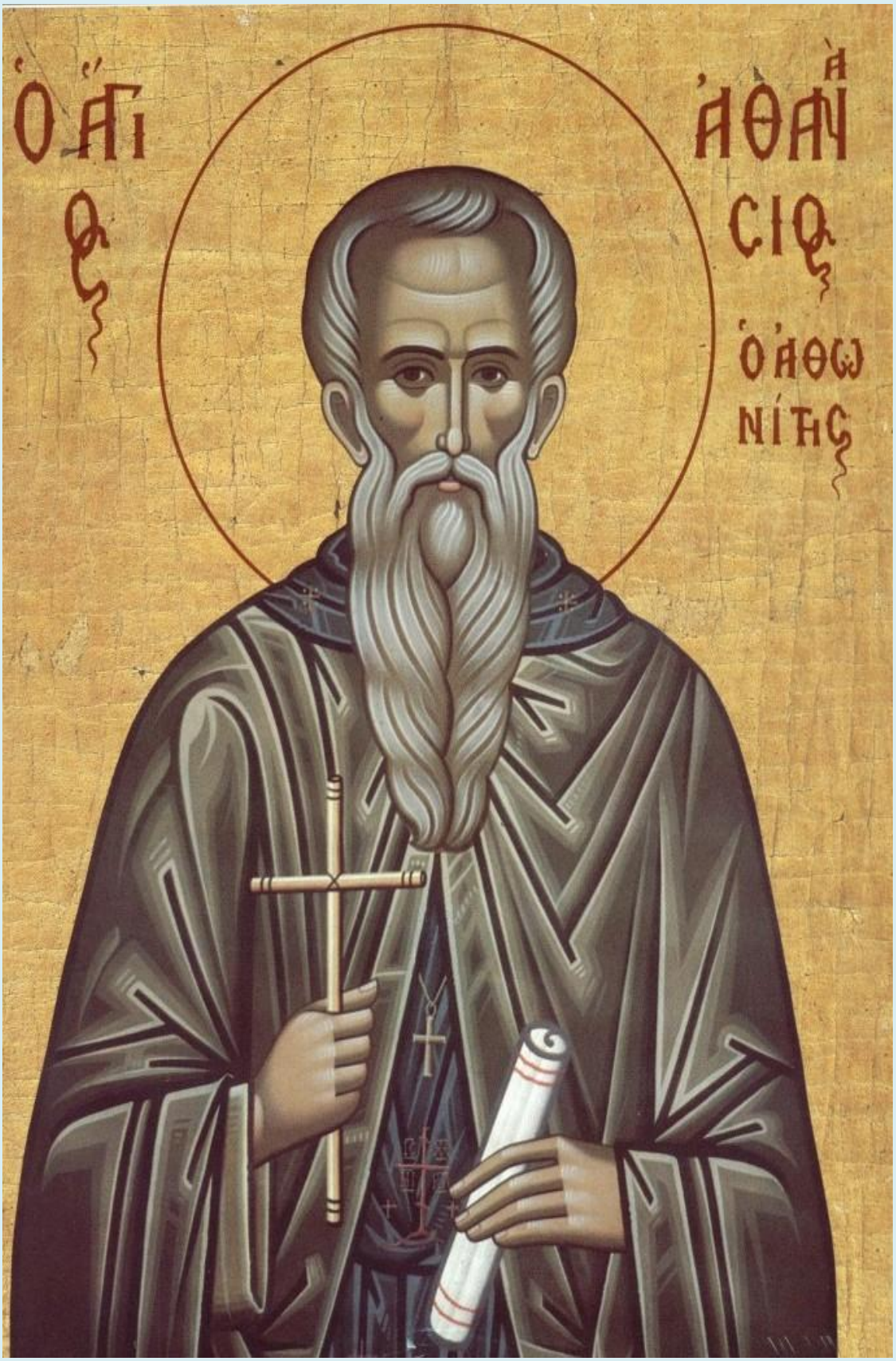
Ὁ Ἅγιος
Ἀθανάσιος
Ὁ Ἀθωνίτης

Ο ΑΓΙΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ

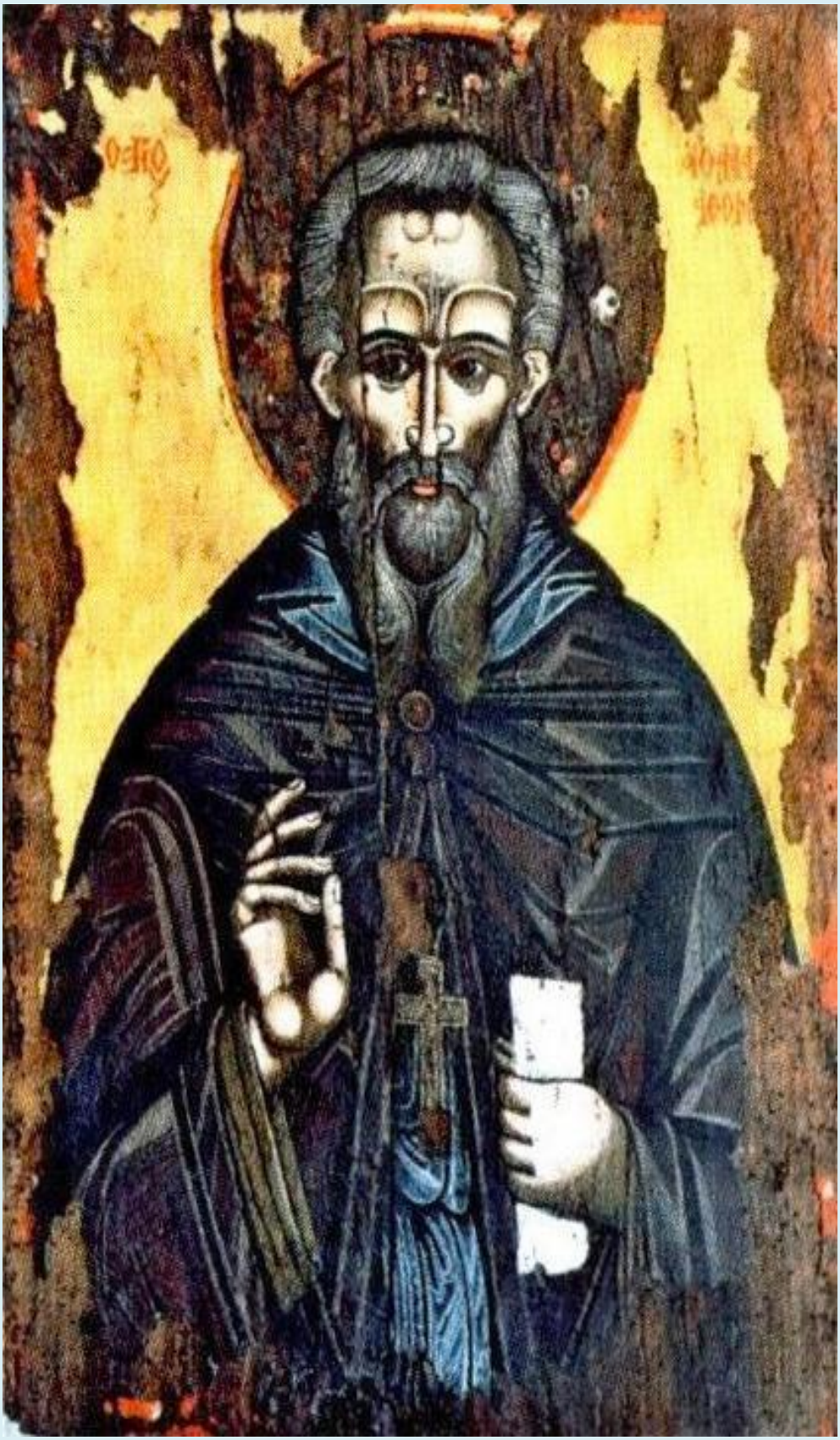

5 iulie

Ὁ ἅγ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Ὁ ΑΘΩΝΙΤΗΣ

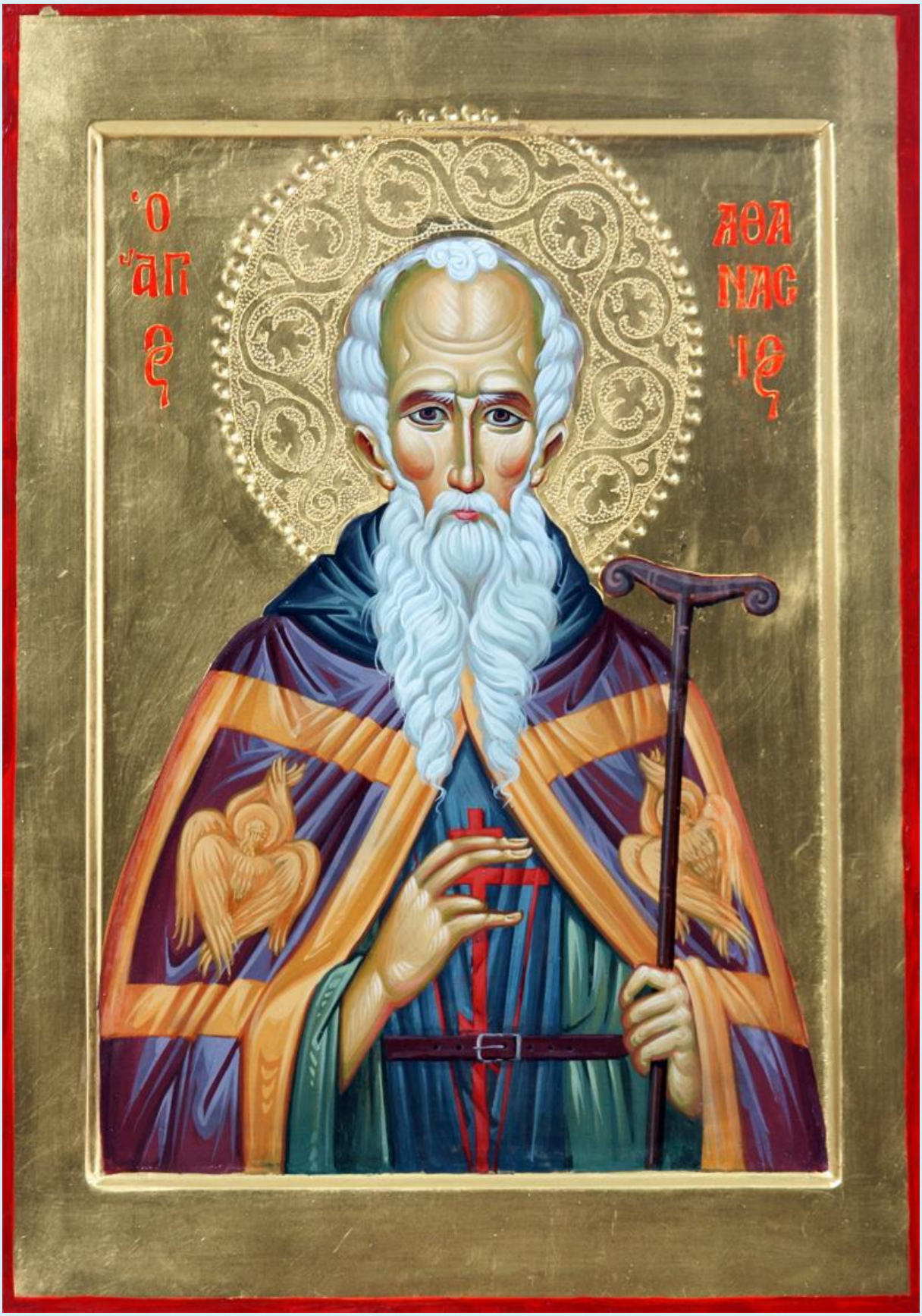
Ο ΑΓΙΕ
ΑΘΑΝΑΣΙΕ

ΗΜΩΝ

ὅσιος
ΔΕΥΤΕ
ΤΕΚΝΑ
ΑΚΟΥΣΑ
ΤΕΜΟ,
ΦΟΒΟΝ
ΚΥΡΙΟΥ
ΔΙΔΑΞΩ

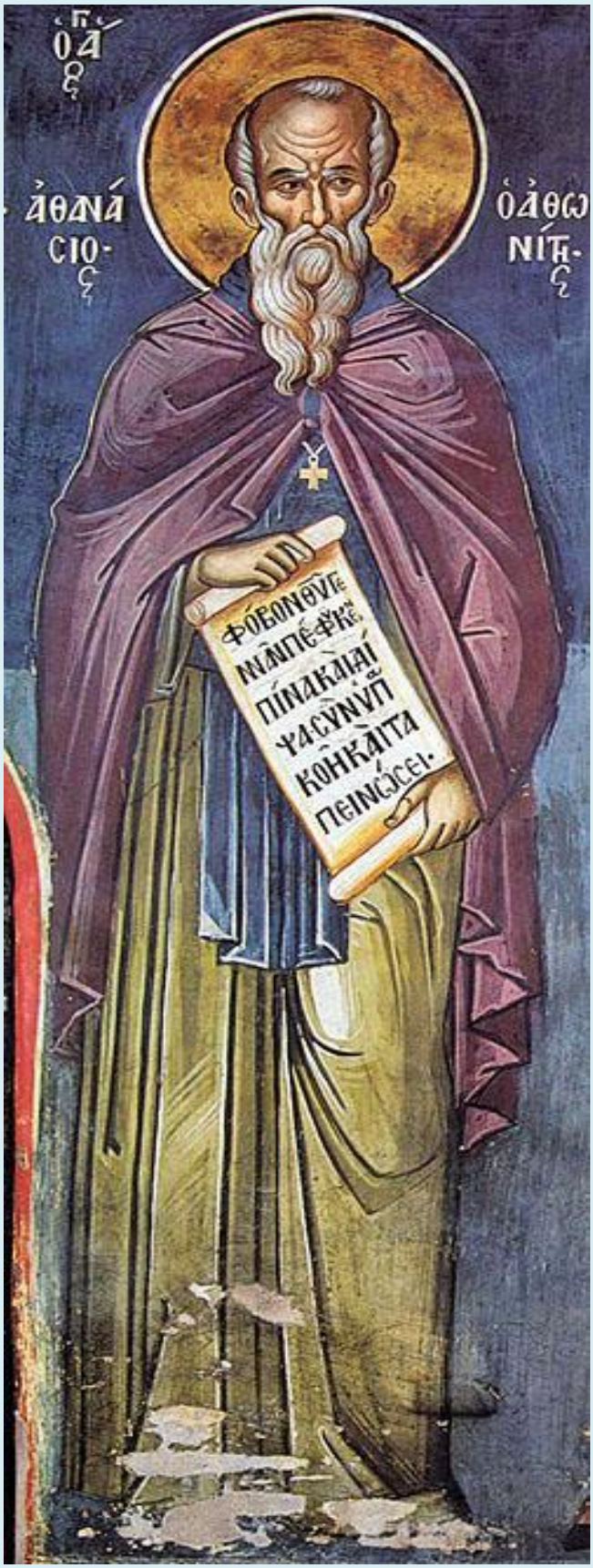
ΟΑ
ΑΘΑΝΑ
CIO·
ΟΑΘΩ
ΝΙΤΗ·
ΦΟΒΟΝΘΥΓΕ
ΝΑΝΠΕΦΥΚΕ
ΠΙΝΑΚΑΙΑΙ
ΨΑCΥΝΥΠ
ΚΟΗΚΑΙΤΑ
ΠΕΙΝΩCΕΙ·

Ὁ Γ
ΑΘΑΝΑΣΙ
ΟΣ
Ὁ
ΑΘΩ
ΝΙΤΗΣ
Ὁ ΧΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΜΑΡ
ΤΥΡΩΝ
ΥΜΑΣ ΔΕ
ΔΕΞΕΤΑΙ Κ
ΓΕΦΑΝΗΦΟ
ΡΟΥΝΤΕΣ ΕΝ

Τό θαῦμα τοῦ ἁγιάσματος
ὁ ἅγιος ἀθανάσιος ὁ ἀθωνίτης
μήρ θυ

Mormântul Sfântului Atanasie Athonitul

5 Iulie

Sfântul Cuvios

Atanasie

Atonitul

fotografii canon
icoane articole minuni video

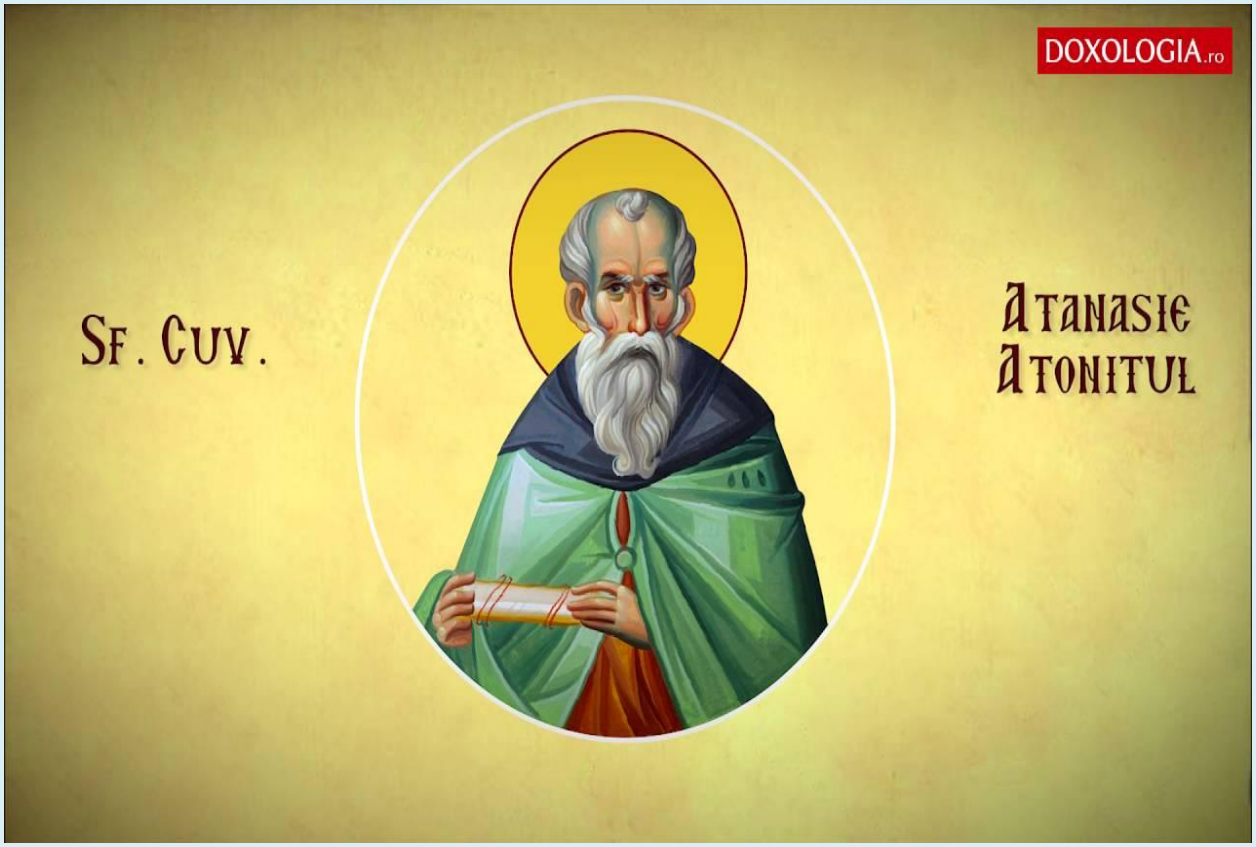

Troparul Sfântului Cuvios Atanasie Athonitul

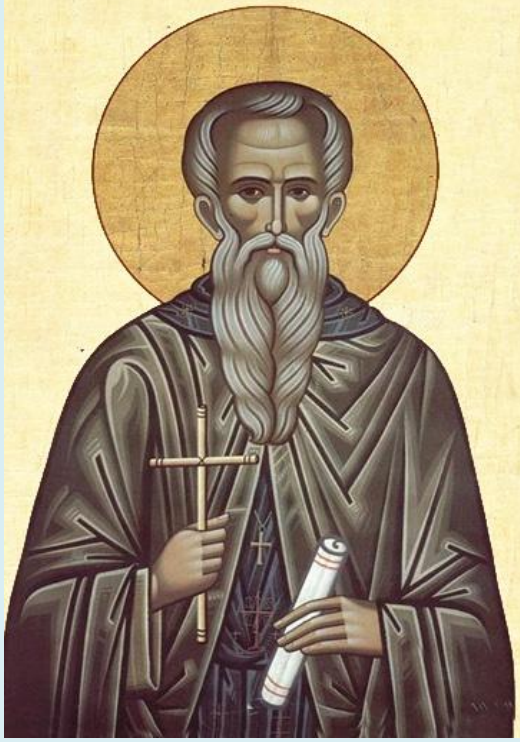

5 Iulie - Glasul 3

De viața ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Atanasie, Hristos ți-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Troparul Sfântului Cuvios Atanasie Athonitul

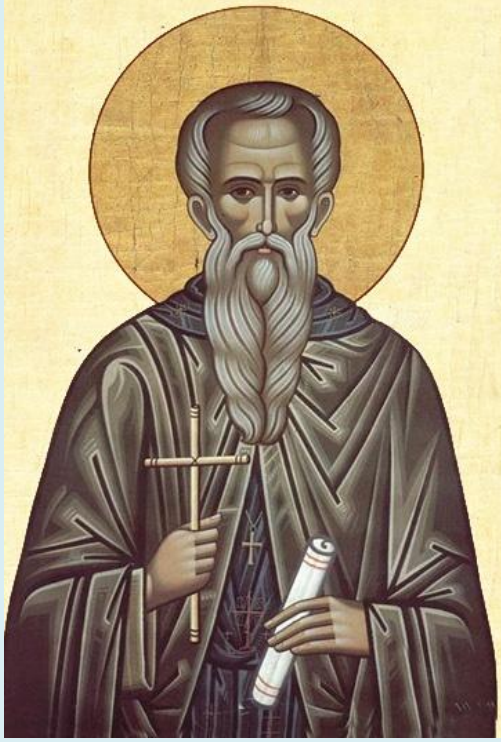

5 Iulie - Glasul 3

De viața ta cea în trup s-au minunat cetele îngereşti, cum, cu trupul, la luptele cele nevăzute ai ieşit, pururea mărite şi ai rănit cetele demonice. Pentru care, Sfinte Atanasie, Hristos ți-a răsplătit cu bogate daruri. Drept aceea, părinte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Troparul Sfântului Cuvios Mihail Maleinul

12 Iulie - Glasul 8

Întru tine, părinte, cu osârdie s-a mântuit cel după chip; că luând crucea ai urmat lui Hristos; şi lucrând ai învăţat să nu se uite la trup, că este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta şi cu îngerii împreună se bucură, Preacuvioase Părinte Mihail, duhul tău.

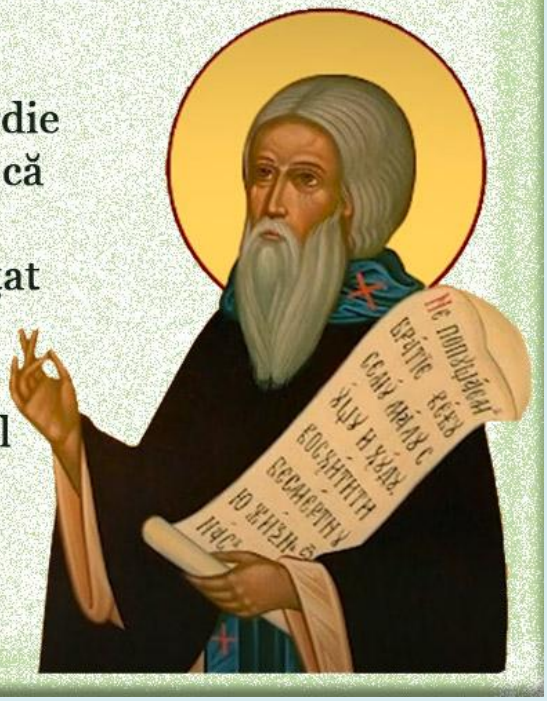

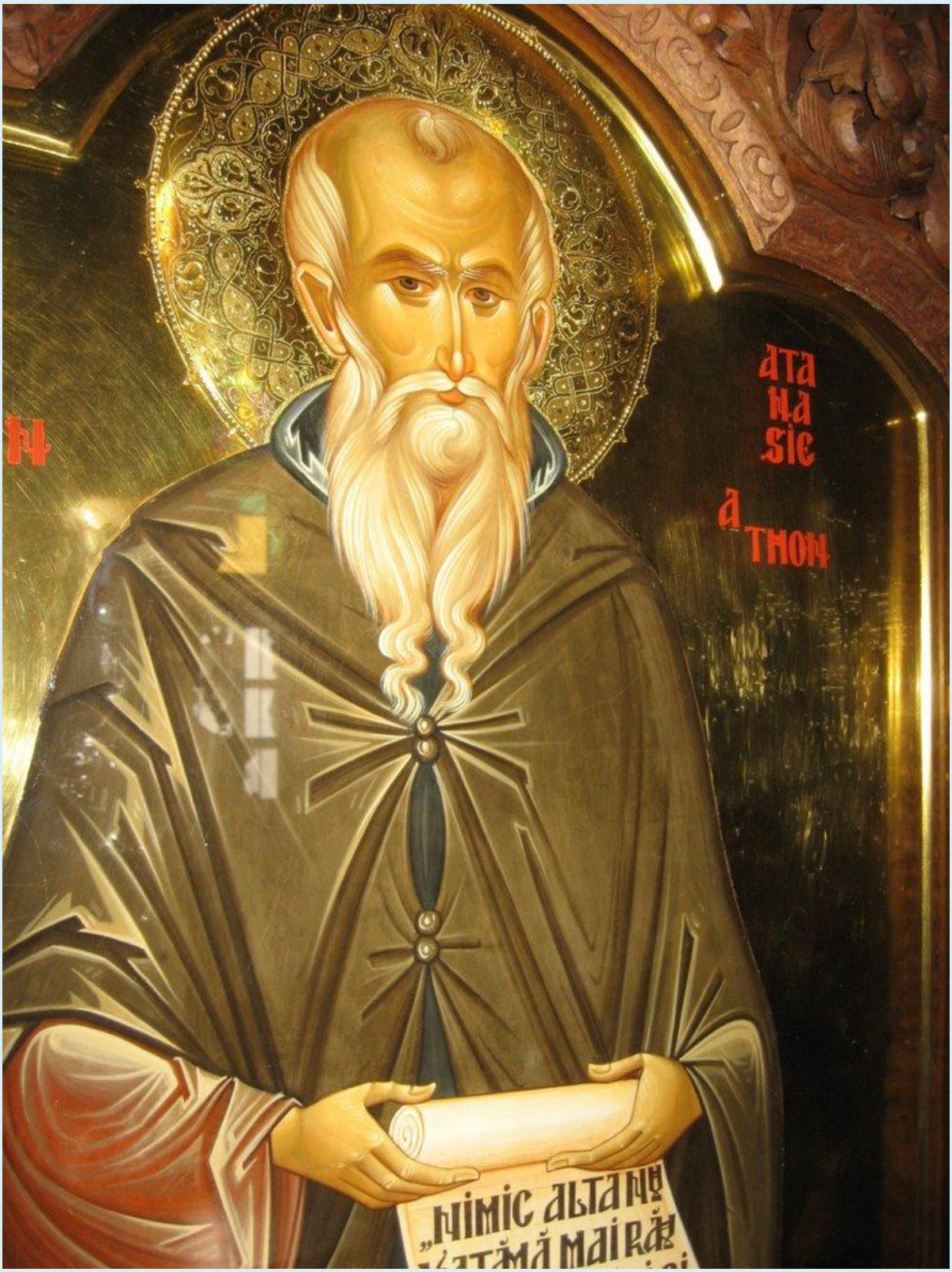

Bucură-te, Sfinte cuvioase Athanasie din Athon, strălucirea chipului monahicesc!